1. BÖLÜM / CHAPTER 1

NEDEN VE ETKİ BOYUTLARIYLA "NE EĞİTİMDE NE İSTİHDAMDA NE DE YETİŞTİRMEDE (NEİY)" OLAN GENÇLER

"YOUTH NOT IN EMPLOYMENT, EDUCATION OR TRAINING (NEET)" WITH THE CAUSE AND EFFECT DIMENSIONS

Yüsra AK[1], Kübra POLAT[2], Demet TOKTAŞ[3], Sevilay ŞAHİN SÖYLEMEZ[4]

[1]Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, İstanbul, Türkiye
E-mail: YsraAk@gmail.com

[2]Araştırma Görevlisi, İstanbul Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, İstanbul, Türkiye
E-mail: kubra.polat@istanbul.edu.tr

[3]Araştırma Görevlisi, İnönü Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Malatya, Türkiye
E-mail: demet.toktas@inonu.edu.tr

[4]Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, İstanbul, Türkiye
E-mail: sevilaysahintr@gmail.com

DOI: 10.26650/B/SS46.2021.014.01

ÖZ

NEİY statüsü, istihdamda, eğitimde ya da yetiştirmede bulunmayan gençleri ifade etmektedir. NEİY olgusunun yaygınlaşması ve NEİY statüsünün bireye, topluma ve ülke ekonomisine yönelik çeşitli olumsuz sonuçlar doğurması bu olguya yönelik ilgiyi arttırmaktadır. Bu nedenle, bu çalışmada NEİY olgusunun nedenlerini, etkilerini ve mücadele politikalarını incelemek amaçlanmıştır. Söz konusu faktörlerin tespiti için literatür taraması yoluyla NEİY gençlere yönelik yapılan araştırmalar sınıflandırılmış ve incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda NEİY olgusunun heterojen bir yapıya sahip olduğu ve NEİY tanımlarının, nedenlerinin, etkilerinin ve mücadele yöntemlerinin pek çok faktöre bağlı olarak geliştiği ve birbirinden farklılaştığı tespit edilmiştir. Tüm bu farklılıklar göz önünde bulundurularak yapılan sınıflandırmada, NEİY olma nedenlerinin bireysel özelliklerden, aileden, çevreden ve emek piyasasından kaynaklı olduğu görülürken; NEİY olmanın birey, aile, çevre, politik yaklaşım ve emek piyasası

üzerinde etkileri olduğu tespit edilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda geniş çaplı olumsuz etkileri nedeniyle NEİY olgusuyla mücadelenin oldukça önemli olduğu, buna karşın doğrudan NEİY gençlere yönelik programların sayısının kısıtlı olduğu görülmüştür. Her ne kadar gençlere yönelik politikalar NEİY gençleri de kapsıyor olsa da bu gençler özelinde politikalar geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Genç, Gençlik, Gençlik programları, Ne eğitimde ne istihdamda ne yetiştirmede (NEİY), NEİY nedenleri, NEİY etkileri

ABSTRACT

NEET status refers to young people who are not in employment, education or training. The growing prevalence of NEET and the negative consequences of the NEET status for the individuals, societies, and economies of countries increase the relevance of this phenomenon. Therefore, this study aims to examine the causes and effects of the NEET phenomenon and the policies required to overcome the same. To determine the factors in question, studies on NEET youth were classified through a literature review and then analyzed. The study concludes that the phenomenon of NEET has a heterogeneous structure and the definitions, causes, and effects of NEET as well as the strategies to control the same develop distinctly and differ from each other depending on many factors. The classification made by considering all of these differences reveals that the predominant reasons for individuals falling into the NEET category are individual, familial, environmental, and labor-market factors. It has also been ascertained that being NEET has an impact at the individual, familial, environmental, political participation, and labor market levels. This study has established that owing to the negative consequences of NEET at various levels, it is crucial to eradicate the NEET phenomenon. However, the study also notes that at present, the number of programs aimed directly at NEET youth is limited. Although general youth policies also incorporate initiatives for the NEET youth, it has been concluded that there is a need to develop policies specific to individuals falling in this category.

Keywords: Young, Youth, Youth programs, Not in employment, education nor training (NEET), Causes of NEET, Effects of NEET

Extended Abstract

NEET, in its most general terms, refers to young people who do not have a job at present, are not enrolled in an education program, and are not in training. The definition of NEET is quite broad and encompasses a heterogeneous group. It also has various causes, characteristics, and effects. Nonetheless, an evaluation of the prevalence of NEET and the number of individuals in this category are important indicators of young people's status in terms of education and in the labor market. Therefore, the NEET phenomenon is becoming an increasingly important topic for several countries. To deal with the NEET phenomenon, it is important to understand the causes and effects of the NEET status. Accordingly, the causes and effects of NEET, the prevalence rates of NEET among young people, and the policies and programs for the NEET youth were examined in this study. The study determined that the primary causes for persons being NEET are individual factors, including gender, age, health status, personal characteristics, and income levels. In terms of gender, women are

more susceptible to falling in the NEET category than are men. Owing to their domestic and familial responsibilities, married women and mothers are typically even more vulnerable to NEET. In terms of age, older youth are more susceptible to NEET as the younger ones are still in the process of completing their education. It has been observed from the personal point of view, individuals with mental and/or physical disabilities, individuals lacking perseverance and ambition, and those with low levels of self-efficacy and self-respect are at a higher risk of becoming NEET. From a financial perspective, individuals with low income levels are at a potentially higher risk. Familial factors, including parents' education levels and family structures are also significant factors; it has been found that young people whose parents are not well-educated and those living in broken or single-parent family households are at higher risks of being NEET. Educational factors, including an early dropout from school and low education and academic achievement levels, as well as very high education levels at the other end of the continuum, increase one's risk of becoming NEET. In addition, the mismatch between individuals' education levels and the labor market requirements also increases the risk factors for NEET among the youth. Environmental factors also play a significant role in determining one's susceptibility to NEET. In terms of social environment and place of residence, young individuals exposed to negative peer influence and/or peer exclusion are more likely to become NEET. Moreover, the risk is higher for those hailing from rural areas and financially disadvantaged backgrounds. Economic crises also increase the risk factors causing young people to become NEET. Inadequate, incomplete, or very strict labor market regulations and efforts to deregulate the labor markets have also been identified as risk factors contributing to NEET among youth. In addition, high unemployment rates, exposure to discrimination in labor markets, and lack of work experience among the youth increase the risk of NEET. As with the causes leading to becoming NEET, the effects of being NEET differ by country and region as well as at an individual level. There are severe ramifications for NEET—including lower levels of life satisfaction and contentment—at an individual level. In addition, NEET has the potential to adversely affect the physical and mental health of young people. Moreover, young individuals falling in the NEET category are at a higher risk of smoking and alcohol addiction as well as substance abuse. Young people in NEET status are also faced with a loss of income, which increases their risk of becoming impoverished. The NEET phenomenon has repercussions at the familial as well as individual levels. NEET negatively affects the family relationships of young people while also potentially decreasing marriage and birth rates. At the social and economic levels, the NEET status increases one's risk for social exclusion and contributes to one's inability to integrate within the society. From the environmental perspective, NEET adversely affects an individual's intention to emigrate.

It also hampers individuals' political participation, political and social commitment, and level of trust. Finally, the NEET status also has various adverse effects on the labor market. In this regard, the working conditions that young people in NEET are exposed to, even if they are employed later, increase the risk of precarization and perpetuate low wages in the long run. On the other hand, the NEET phenomenon causes a potentially productive labor force to remain idle, negatively affecting the individual at the social and economic levels. Such unemployment also levies a serious burden on public finances. The negative consequences of NEET at various levels necessitate the need to overcome this issue. For this reason, countries have been preparing policies and implementing programs for NEET youth to participate in education, employment, and training. European Union-level documents and Youth Guarantee Programs are significant initiatives included in the development and implementation of youth policies. In addition, each country implements various policies and programs unique to itself. In this direction, compensatory education programs, financial support programs, public employment services, vocational training and work experience programs, guidance and counseling programs, and various programs to eliminate the challenges faced by disadvantaged groups are implemented for individuals falling in the NEET category. However, an assessment of these programs reveals that they are insufficient and disorganized even if they are successful within themselves. Although many general programs for young people include NEET young people by default, programs directly aimed at young people in NEET are very limited. There is a need for effective policies and programs to be developed for this group with a due consideration of the causes and effects of NEET.

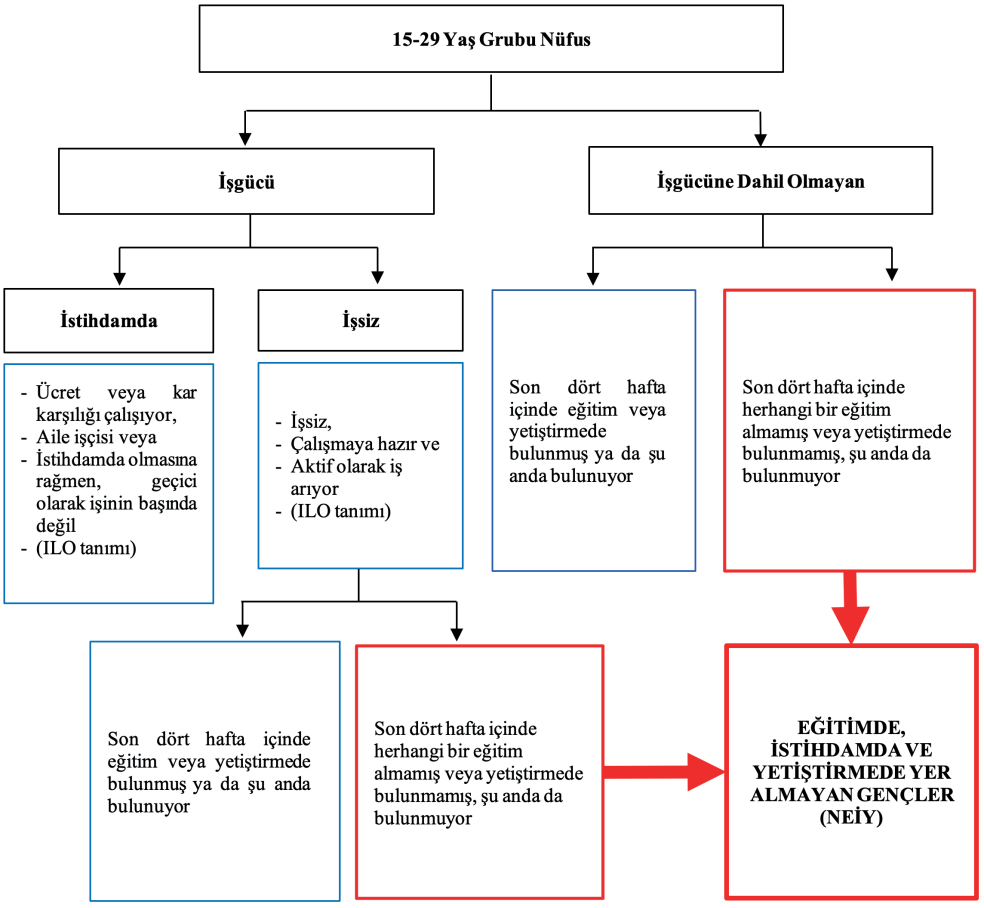
1. Kavramsal Çerçeve ve Kapsam

Eğitim, yetiştirme ve istihdam, emek piyasası politikalarının merkezinde yer alan, iktisadi ve sosyal gelişmenin ayrılmaz birer parçasıdır. 1980'li yılların sonlarına kadar birbirinden ayrı politika ve uygulamalara dönüşen bu kavramlar, bu yıllardan sonra bir bütün olarak "ne eğitimde ne istihdamda ne de yetiştirmede (NEİY)" olan bireyleri ifade etmek için kullanılmaya başlanmıştır. Bu kullanımın ilk örneği, 1980'lerin sonunda Birleşik Krallık'ta eğitimde ve istihdamda olmayan ve işsizlik yardımlarına erişemeyen 16-18 yaş grubundaki gençler için "Not in Education, Employment or Training, NEET" (Eğitimde, İstihdamda veya Yetiştirmede Olmayan) yapılan tanımlamadır (Furlong, 2007). Esasında İngiltere'de gençlerle ilgili yapılan ve bu konuda dönüm noktası olarak kabul edilen bir çalışmada[1] NEİY'leri ifade etmek için kullanılan ilk kavram "Status Zer0" (Statü 0) olmuştur. Buna göre Statü 1, eğitimde olan 16 yaşın üzerindeki gençleri, Statü 2, yetiştirmede olanları, Statü 3 ise çalışanları ifade etmektedir. Kavramın doğrudan statü eksikliğine yönelik olumsuz çağrışımlarda bulunması ve durumun doğası ile özelliklerine doğrudan dikkat çekebilmek amacıyla kavram NEET/NEİY olarak değiştirilmiştir (Eurofound, 2012: 19). Ancak, NEİY kavramı hala gençlerin kimlik duygusunu yitirdikleri bir süreç ve istenmeyen bir deneyim olarak olumsuz anlam çağrıştırmaya devam etmektedir (Caroleo, et al., 2020: 996).

NEİY kavramı Birleşik Krallık'ın dışında da hızla önem kazanmış ve neredeyse tüm Avrupa Birliği (AB) ülkeleri NEİY kavramına ilişkin eşdeğer tanımlar kabul etmiştir. Buna karşın Japonya, Yeni Zelanda, Tayvan gibi ülkeler kendi NEİY tanımlarını geliştirmiştir (Eurofound, 2012: 20). Birleşik Krallık'ta NEİY kavramı hala istihdamda, eğitimde veya yetiştirmede olmayan 16-18 yaş grubundaki gençler olarak tanımlanırken, Japonya'da eğitimde ve istihdamda olmayan, iş aramayan ve evli olmayan 15-34 yaşındakileri içerecek şekilde genişletilmiştir. Kore'de ise NEİY kavramı, Japonya'daki tanımdan daha da geniş olarak ele alınmakta ve evli olmayan, çalışmayan, okula veya mesleki yetiştirme programına gitmeyen, iş aramayan ve ailevi sorumluluklarını yerine getirmeyen 15-34 yaş arası bireyler olarak tanımlanmaktadır (Susanlı, 2016: 43). Dolayısıyla literatür incelendiğinde, NEİY kavramına dair özellikler, zaman ve yaş grubu konusunda ortak bir tanım ya da bilginin olmadığı görülmektedir (Samoilenko & Carter, 2015: 2). Bununla birlikte, genel olarak bir tanım yapmak ve NEİY kavramının sınırlarını çizmek gerekirse; NEİY statüsü, halihazırda bir işi olmayan, yetiştirmede bulunmayan ve bir eğitime kayıtlı olmayan gençleri ifade etmektedir. Bu bağlamda kavram, eğitim fırsatlarına erişemeyen, işsiz ve/veya aktif

1 Bkz. D. Istance, G. Rees, and H. Williamson, **Young People not in Education, Training or Employment in South Glamorgan**, South Glamorgan Training and Enterprise Council, Cardiff, 1994.

olmayan "risk altındaki gençleri" içermektedir. Gençlik dönemleri arasındaki geçiş sürecinin karmaşıklaşması, eğitim veya yetiştirmede tam zamanlı olarak kalmada yaşanan güçlükler, yarı zamanlı ve karma iş modellerinin gelişmesi, emek piyasasındaki değişiklikler ve mevcut işlere erişim ile ilgili zorluklar NEİY olmaya sebep olmaktadır (ETF, 2015: 9). NEİY kavramının kapsamını genel olarak Şekil 1'deki gibi özetlemek mümkündür.

Şekil 1: NEİY kapsamı
Kaynak: ETF, **Young People Not in Employment, Education or Training (NEET): An Overview in ETF Partner Countries**, 2015, p. 10.

Şekil 1'de de görüldüğü üzere NEİY gençlerin oranı istihdam edilmeyen, yetiştirmede olmayan ve bir eğitime dahil olmayan 15-29 yaşlarındaki gençlerin 15-29 yaş grubu genel nüfusu içerisindeki payı olarak ifade edilebilir.

NEİY kavramının yaş olarak sınırları çizilmek istendiğinde, farklı amaçlar doğrultusunda 15-17, 15-19, 15-24, 15-34, 18-24, 20-24, 20-34, 25-29 gibi çok farklı grupları içeren

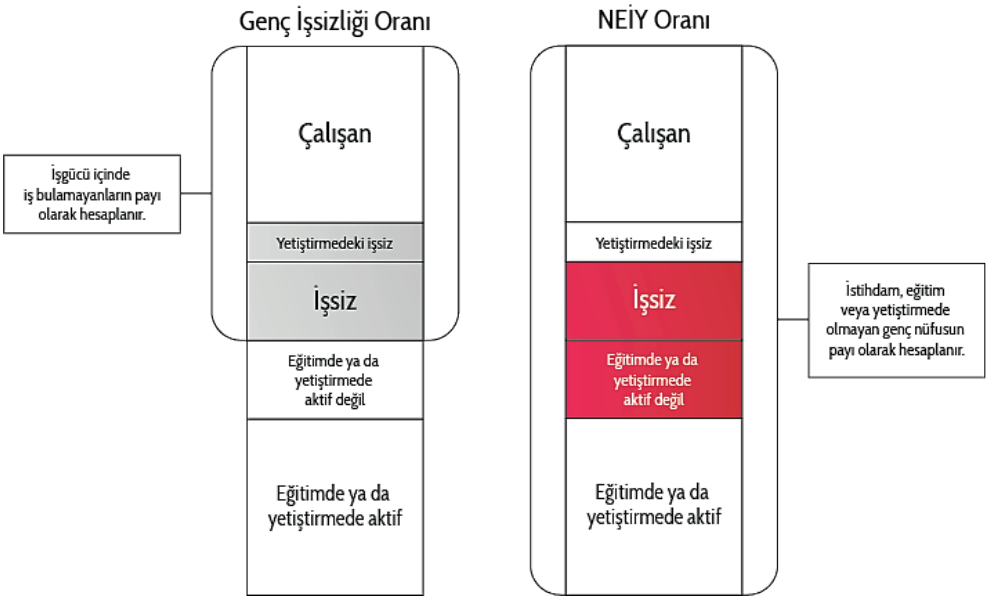
çalışmalara rastlanmaktadır (European Commission Employment Committee, 2011: 2). Bununla beraber, genç nüfus denilince akla ilk olarak 15-24 yaş arasındaki nüfus gelmektedir. Ancak yaşanan iktisadi ve sosyal krizlerin 25-29 yaş grubu üzerindeki güçlü etkisi ve yükseköğretimden istihdama geçişte yaşanan sorunlar nedeniyle NEİY yaş grubu 25-29 yaş grubunu da içerecek şekilde 15-29 yaş grubu olarak genişletilebilmektedir[2] (Salvà-Mut, et. al., 2018: 3).

NEİY kavramı, işsiz gençleri de kapsaması nedeniyle genç işsizliği ile karıştırılabilmesi muhtemel bir kavramdır. Esasında iki kavram birbiriyle ilişkili kavramlardır ancak aralarında önemli farklılıklar da bulunmaktadır (Eurofound, 2012: 23). Genç işsizliği, gençlerin emek piyasasında yaşadıkları zorlukları temsil eden önemli bir gösterge olmasına karşın eğitim veya yetiştirmede olmayan gençlerin durumunu bütünüyle yansıtmamaktadır (Susanlı, 2016: 42). NEİY gençler tanımlaması, eğitim sistemi dışında olan, yetiştirmede ve istihdamda olmayan gençlere yönelik bir ölçüt vermekle birlikte, emek piyasasına girme potansiyeli olan gençleri de içermesi nedeniyle genç işsizliğinden daha geniş kapsamlı bir kavramdır (ILO, 2013a: 38).

İşsizlik oranı ve istihdam oranı, işgücünün emek piyasası durumunu göstermesi nedeniyle öne çıkan göstergelerdir. Ancak gençlerin emek piyasasına girişlerini geciktiren etkenler fazla olduğu gibi işgücünden ayrılma ve işgücü dışında kalma ihtimalleri de yüksektir. Bu durumda olan gençler, politika yapıcılar tarafından yüksek riskli grup olarak görülmemektedir. NEİY oranı ise eğitim ve yetiştirme süreci dışında kalmış, işsiz ve işgücüne dahil olmayan nüfusun toplamını kapsamaktadır (OECD, 2015: 33-34).

Şekil 2'de, genç işsizliği ve NEİY oranları arasındaki kapsam farkı daha açıkça görülmektedir. Genç işsizliği çeşitli nedenlerle iş bulamamış, işten çıkarılmış ya da çıkmış, iş arayan ve iş bulması halinde belirli bir süre içinde işbaşı yapabilecek bireyleri ifade etmektedir.

2 Türkiye'de son yıllarda yükseköğretime katılma oranlarının artışı ve yükseköğretim mezunlarının işgücü dışında kalma veya işgücü içerisinde işsiz olma sayılarındaki artış nedeniyle bu çalışmada NEİY kapsamında yaş grubu, alt yaş gruplarını da içerecek şekilde 15-29 olarak belirlenmiştir.

Şekil 2: Genç işsizliği oranı- NEİY oranı farkı
Kaynak: Eurofound, **NEETs – Young People not in Employment, Education or Training: Characteristics, Costs and Policy Responses in Europe**, Luxembourg: Publications Office of the European Union. 2012, p. 23.

Genç işsizlik oranı ise genç işsizlerin genç işgücü içindeki payını göstermektedir. Bireyler cesaretleri kırıldığı ya da gücendirildiği için iş aramaya ara verebilir ya da tamamen vazgeçebilir. Bu karar, esasında hala çalışma istek ve yeterliliğinde olmasına karşın iş aramayı bırakan gençleri, ekonomik olarak aktif durumda olmamasına karşın genç işsizliği tanımından ve dolayısıyla genç işsizliği oranından çıkarmaktadır. Buna karşın NEİY kavramı ve dolayısıyla NEİY oranı eğitim kurumlarından ve emek piyasasından ayrılmış olan, diğer bir ifadeyle aktif olmayan tüm gençleri ve bu gençlerin toplam nüfus içindeki payını ifade etmektedir. Dolayısıyla iki kavramın paydası birbirinden farklıdır ve bu nedenle iki oran doğrudan birbirleri ile karşılaştırılamaz (Eurofound, 2012: 23).

NEİY kavramı, gücendirilmiş - cesareti kırılmış gençlerin yanı sıra, hastalık, engellilik, bakım sorumluluğu ve ev işlerine katılma gibi istem dışı nedenlerle ekonomik olarak aktif olmayan bireyleri de içermektedir (ILO, 2013a: 38). Dolayısıyla NEİY kavramı, işgücüne katılım ve işsizlik gibi daha dar kapsamlı alternatiflerine karşın oldukça geniş bir kitleyi temsil etmektedir (Susanlı, 2016: 43).

NEİY kavramı ortaya çıktığı zamandan itibaren çeşitli gruplar için farklı anlamlarda kullanılıyor olmasına karşın kavramın değişmeyen ve ortak kabul edilebilecek bir yönü bulunmaktadır. Bu yön, kavramın heterojen doğasıdır. Diğer bir ifadeyle, NEİY'ler homojen

olmaktan oldukça uzak, ülkeden ülkeye ve hatta aynı ülke içinde farklı özellikler taşıyan bir yapıya sahiptir (Carcillo, et al., 2015: 19). Zira NEİY olma ortak paydasında birleşen bu gençlerin, NEİY olmalarının arkasında istihdamda ya da eğitimde olmamalarına ve bununla başa çıkma yollarına göre farklılaşan çok çeşitli nedenleri bulunmaktadır (Dias & Vasconcelos, 2020: 211). Dolayısıyla NEİY olmanın nedenleri, etkileri ve NEİY'lerin ihtiyaç ve beklentileri, eğitim, yaş, vasıf, sağlık durumu, medeni durum gibi pek çok değişkene göre farklılık göstermektedir. NEİY nüfusunun heterojenliği yalnızca bu statünün neden ve koşullarını değil aynı zamanda ölçülmesini de zorlaştırmaktadır (Caroleo, et al., 2020: 992). Aşağıda Şekil 3'te, NEİY nüfusunun heterojen doğasını görmek mümkündür.

Şekil 3: NEİY nüfusunun heterojenliği
Kaynak: Eurofound, **NEETs – Young People not in Employment, Education or Training: Characteristics, Costs and Policy Responses in Europe**, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2012, p. 25.

Şekil 3'te, NEİY nüfusunun beş temel alt grubu görülmektedir. Bu gruplardan ilki, işsizlerdir. Kısa ve uzun vadeli olmak üzere ikiye ayrılabilecek bu grubun, NEİY kavramının en büyük alt grubunu oluşturduğunu ifade etmek mümkündür. Müsait olmayanlar ya da erişilemez olanlar olarak adlandırılabilecek ikinci alt grup ise çocuk bakımı konusunda desteğe erişemeyen genç anneleri, aile sorumlulukları olan gençleri ve hasta veya engelli gençleri içermektedir. Diğer yandan müsait olmayanların aksine, başka yükümlülükler veya yetersizlikler nedeniyle alıkonulmadığı halde eğitim fırsatlarından yararlanmayan ve iş aramayan gençler de bulunmaktadır. NEİY kavramı altında sınıflandırılan üçüncü alt grup olan gençler ise serbest ya

da bağlantısız olanlar olarak adlandırılmaktadır. Bu grupta cesareti kırılmış gençlerin yanı sıra asosyal bir yaşam tarzını benimseyen diğer gençler de yer almaktadır. Diğer yandan, aktif olarak eğitim fırsatları ve iş arayan gençler de bulunmaktadır. Fırsat arayanlar olarak sınıflandırılan bu gençler ise istek ve yetkinliklerine uygun fırsatları aramakta ve beklemektedirler. NEİY kavramının beşinci ve son alt grubunu ise gönüllü NEİY'ler oluşturmaktadır. Gönüllü NEİY alt grubu ise seyahat eden ya da kendi kendine öğrenme sürecini destekleyen çeşitli aktivitelerle meşgul olan gençlerden oluşmaktadır (Eurofound, 2012: 24).

NEİY nüfusunun söz konusu bu alt gruplarının üyeleri birbirlerinden farklı deneyimlere, özelliklere ve ihtiyaçlara sahip olabilmektedir. Örneğin; sanatsal bir faaliyet ile uğraşmak istediği için istihdamda bulunmayan bir üniversite mezunu ile gönülsüz olarak istihdamda bulunmayan engelli bir genç aynı sorunları yaşamamaktadır. Bu nedenle, NEİY grubunun beşinci alt grubunu oluşturan "gönüllü NEİY'ler" kendini gerçekleştirmeye öncelik verme kararı almış olabilecekleri için "savunmasız" olarak kabul edilmemektedir ve çoğunlukla herhangi bir desteğe ihtiyaç duymamaktadırlar (ETF, 2015: 11). NEİY nüfusunun alt gruplarının oranları ve NEİY profil ve durumları da ülkeden ülkeye oldukça farklılık göstermektedir. Aşağıda Tablo 1'de bu farklılıklar görülmektedir.

Tablo 1. AB (28) ülkeleri karşılaştırmalı NEİY profilleri (15-29 yaş, 2013)

Ülke	NEİY Grubuna Dâhil Olanlar	NEİY Durumu
Avusturya	*Kısa süreli işsizler (%31,3) *Uzun süreli işsizler (%8,9) *Cesareti kırılmış işçiler (%1,8) *Aile sorumlulukları olanlar (%25,1) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%13,2) *Diğer NEİY'ler (%11,4) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%8,4)	*NEİY gençlerin %60'ından fazlası kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır.
Belçika	*Kısa süreli işsizler (%28,4) *Uzun süreli işsizler (%18,6) *Cesareti kırılmış işçiler (%2,1) *Aile sorumlulukları olanlar (%14,2) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%8,1) *Diğer NEİY'ler (%20,8) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%8,7)	*NEİY gençlerin %37,2'si sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır. *NEİY gençlerin yaklaşık %60'ı kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır.
Bulgaristan	*Kısa süreli işsizler (%15,6) *Uzun süreli işsizler (%22,5) *Cesareti kırılmış işçiler (%21,1) *Aile sorumlulukları olanlar (%25,5) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%4,5) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%2,3)	*Her 5 NEİY gençten birisi kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Ancak kısa süreli işsiz olan NEİY grubunda, kamu istihdam hizmetlerine kayıt oranı iki kat daha fazladır. *NEİY gençlerin %4,2'si sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.

Hırvatistan	*Kısa süreli işsizler (%29) *Uzun süreli işsizler (%39) *Cesareti kırılmış işçiler (%7,6) *Aile sorumlulukları olanlar (%14,3) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%0,8) *Diğer NEİY'ler (%6,5) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%2,5)	*NEİY gençlerin %74,6'sı kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. *NEİY gençlerin %7,2'si sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.
Kıbrıs	*Kısa süreli işsizler (%36,3) *Uzun süreli işsizler (%28,5) *Cesareti kırılmış işçiler (%2,7) *Aile sorumlulukları olanlar (%12,6) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%5,8) *Diğer NEİY'ler (%6) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%8,21)	*NEİY gençlerin %38,8'i kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. *NEİY gençlerin %7,3'ü sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.
Çek Cumhuriyeti	*Kısa süreli işsizler (%29,3) *Uzun süreli işsizler (%12) *Cesareti kırılmış işçiler (%0,4) *Aile sorumlulukları olanlar (%44,9) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%2,9)	*NEİY gençlerin %37,5'i kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Bu oran, kısa ve uzun süreli işsizlerde oldukça yüksektir. *NEİY gençlerin %8,2'si sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.
Danimarka	*Kısa süreli işsizler (%27,8) *Uzun süreli işsizler (%6,5) *Cesareti kırılmış işçiler (%1,1) *Aile sorumlulukları olanlar (%10,8) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%20,6) *Diğer NEİY'ler (%21,2) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%12)	*NEİY gençlerin %33,6'sı kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Bu oran, kısa süreli işsizlerde %70,7 iken, uzun süreli işsizlerde %90,7'dir. *NEİY gençlerin %23,5'i sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.
Estonya	*Kısa süreli işsizler (%24,4) *Uzun süreli işsizler (%17,1) *Cesareti kırılmış işçiler (%3,5) *Aile sorumlulukları olanlar (%40,5) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%9,4) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%0,1)	*Her 5 NEİY gençten birisi kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Bu oran, kısa süreli işsizlerde %45,6 iken, uzun süreli işsizlerde %45,8'dir. *NEİY gençlerin %8'i mali yardımlardan faydalanmaktadır.
Finlandiya	*Kısa süreli işsizler (%28,8) *Uzun süreli işsizler (%5,9) *Cesareti kırılmış işçiler (%3,7) *Aile sorumlulukları olanlar (%22,5) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%16,4) *Diğer NEİY'ler (%15,1) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%7,7)	*NEİY gençlerin %47,2'si kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Bu oran, kısa süreli işsizlerde %88,7 iken, uzun süreli işsizlerde %95,1'dir. *NEİY gençlerin %36,6'sı sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.
Fransa	*Kısa süreli işsizler (%29,8) *Uzun süreli işsizler (%20,1) *Cesareti kırılmış işçiler (%2,3) *Aile sorumlulukları olanlar (%13,4) *Diğer NEİY'ler (%16,5) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%12,2)	*NEİY gençlerin %57,9'u kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Bu oran, kısa ve uzun süreli işsizlerde oldukça yüksektir. *NEİY gençlerin %24,7'si sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.

Almanya	*Kısa süreli işsizler (%25,9) *Uzun süreli işsizler (%13,6) *Cesareti kırılmış işçiler (%0,7) *Aile sorumlulukları olanlar (%28,5) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%9,6) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%8,2)	*Her saniyede bir NEİY genç kamu istihdam hizmetlerine kaydolmaktadır. Bu oran, kısa süreli işsizlerde %87 iken, uzun süreli işsizlerde %89,6'dır. *NEİY gençlerin %75,9'u mali yardımlardan faydalanmaktadır.
Yunanistan	*Kısa süreli işsizler (%28) *Uzun süreli işsizler (%48,5) *Cesareti kırılmış işçiler (%0,9) *Aile sorumlulukları olanlar (%8) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%2,2) *Diğer NEİY'ler (%11,4) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%1,1)	*NEİY gençlerin %54,3'ü kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Bu oran, kısa ve uzun süreli işsizlerde ve eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girenlerde oldukça yüksektir (%65 üzerinde) *NEİY gençlerin %7,1'i sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.
Macaristan	*Kısa süreli işsizler (%24,1) *Uzun süreli işsizler (%) *Cesareti kırılmış işçiler (%11,9) *Aile sorumlulukları olanlar (%26,2) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%5,9) *Diğer NEİY'ler (%10,3) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%5,2)	*NEİY gençlerin %36,7'si kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Bu oran, kısa süreli işsizlerde %62,9 iken, uzun süreli işsizlerde %64,8'dir. *NEİY gençlerin %14,5'i mali yardımlardan faydalanmaktadır.
İrlanda	*Kısa süreli işsizler (%22,2) *Uzun süreli işsizler (%28,7) *Cesareti kırılmış işçiler (%) *Aile sorumlulukları olanlar (%19,3) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%8,2) *Diğer NEİY'ler (%4,5) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%13,5)	*15-19 yaş arası NEİY gençlerin %40'ı, 20-25 yaş arası NEİY gençlerin %88,8'i kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır.
İtalya	*Kısa süreli işsizler (%14,8) *Uzun süreli işsizler (%26,3) *Cesareti kırılmış işçiler (%14,1) *Aile sorumlulukları olanlar (%15) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%3,6) *Diğer NEİY'ler (%15,1) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%11,1)	*NEİY gençlerin %34,8'i kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. *NEİY gençlerin %2,4'ü sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.
Letonya	*Kısa süreli işsizler (%28,8) *Uzun süreli işsizler (%18,9) *Cesareti kırılmış işçiler (%5,7) *Aile sorumlulukları olanlar (%29,6) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%7,2) *Diğer NEİY'ler (%6,4) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%3,4)	*NEİY gençlerin %25,3'ü kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Bu oran, kısa süreli işsizlerde %40,3 iken, uzun süreli işsizlerde %33,9'dur. *NEİY gençlerin %5,8'i sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.

Litvanya	*Kısa süreli işsizler (%38,8) *Uzun süreli işsizler (%14) *Cesareti kırılmış işçiler (%2,8) *Aile sorumlulukları olanlar (%22,6) *Diğer NEİY'ler (%8,9) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%1,3)	*NEİY gençlerin %43,3'ü kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Bu oran, kısa süreli işsizlerde %68,3 iken, uzun süreli işsizlerde %84,1'dir. *NEİY gençlerin %14,3'ü sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.
Lüksemburg	*Kısa süreli işsizler (%39,1) *Uzun süreli işsizler (%9,7) *Aile sorumlulukları olanlar (%14,1) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%3,7) *Diğer NEİY'ler (%12) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%21,5)	*NEİY gençlerin %40'ı kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Bu oran, kısa süreli işsizlerde %59,5 iken, uzun süreli işsizlerde %77'dir. *NEİY gençlerin %12,7'si sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.
Malta	*Kısa süreli işsizler (%24,6) *Uzun süreli işsizler (%17,2) *Cesareti kırılmış işçiler (%0,7) *Aile sorumlulukları olanlar (%28,4) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%4,2) *Diğer NEİY'ler (%14,7) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%10,3)	*NEİY gençlerin %16,8'i kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Bu oran, kısa süreli işsizlerde %29,4 iken, uzun süreli işsizlerde %50,3'tür. *NEİY gençlerin %6'sı sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.
Hollanda	*Kısa süreli işsizler (%29,9) *Uzun süreli işsizler (%10,2) *Cesareti kırılmış işçiler (%4,4) *Aile sorumlulukları olanlar (%9,7) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%20,1) *Diğer NEİY'ler (%19,9) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%5,8)	*NEİY gençlerin %22,6'sı kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır.
Polonya	*Kısa süreli işsizler (%30,3) *Uzun süreli işsizler (%18,8) *Cesareti kırılmış işçiler (%6) *Aile sorumlulukları olanlar (%31,1) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%9,2) *Diğer NEİY'ler (%1,2) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%2,7)	*NEİY gençlerin %49,5'i kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Bu oran, kısa süreli işsizlerde %71,9 iken, uzun süreli işsizlerde %73,1'dir. *NEİY gençlerin %4,3'ü sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.
Portekiz	*Kısa süreli işsizler (%31,4) *Uzun süreli işsizler (%36,3) *Cesareti kırılmış işçiler (%6,8) *Aile sorumlulukları olanlar (%7,2) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%6,8) *Diğer NEİY'ler (%6,8) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%4,9)	*NEİY gençlerin %58,5'i kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Bu oran, kısa süreli işsizlerde %68,1 iken, uzun süreli işsizlerde %78'dir. *NEİY gençlerin %9,9'u sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.

Romanya	*Kısa süreli işsizler (%17,2) *Uzun süreli işsizler (%15,3) *Cesareti kırılmış işçiler (%13,5) *Aile sorumlulukları olanlar (%21,8) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%3,3) *Diğer NEİY'ler (%28,5) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%0,4)	*NEİY gençlerin %8,1'i kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Bu oran, kısa süreli işsizlerde %27,9 iken, uzun süreli işsizlerde %19,8'dir. *NEİY gençlerin %4,8'i sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.
Slovakya	*Kısa süreli işsizler (%20,9) *Uzun süreli işsizler (%40,8) *Cesareti kırılmış işçiler (%0,6) *Aile sorumlulukları olanlar (%30,2) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%6,6) *Diğer NEİY'ler (%0,3) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%0,6)	*NEİY gençlerin %60,2'si kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Bu oran, kısa süreli işsizlerde %89,5 iken, uzun süreli işsizlerde %90,9'dur. *NEİY gençlerin %2,5'i mali yardımlardan faydalanmaktadır.
Slovenya	*Kısa süreli işsizler (%29,9) *Uzun süreli işsizler (%29,6) *Cesareti kırılmış işçiler (%3) *Aile sorumlulukları olanlar (%15,6) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%5,8) *Diğer NEİY'ler (%7,7) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%8,4)	*NEİY gençlerin %55,4'ü kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Bu oran, kısa süreli işsizlerde %71,3 iken, uzun süreli işsizlerde %69,7'dir. *NEİY gençlerin %8,2'si sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.
İspanya	*Kısa süreli işsizler (%29,3) *Uzun süreli işsizler (%39,9) *Cesareti kırılmış işçiler (%4) *Aile sorumlulukları olanlar (%10,1) *Diğer NEİY'ler (%6,4) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%4,9)	*NEİY gençlerin %66,3'ü kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Bu oran kısa ve uzun süreli işsizlerde oldukça yüksektir. (%80 üzerinde) *NEİY gençlerin %13,4'ü sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.
İsveç	*Kısa süreli işsizler (%35,5) *Uzun süreli işsizler (%8,5) *Cesareti kırılmış işçiler (%2,3) *Aile sorumlulukları olanlar (%13,8) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%16,1) *Diğer NEİY'ler (%14,6) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%9,1)	*NEİY gençlerin %38,2'si kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Bu oran, kısa süreli işsizlerde %71,4 iken, uzun süreli işsizlerde %77,4'tür. *NEİY gençlerin %13,2'si sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.
Birleşik Krallık	*Kısa süreli işsizler (%30,1) *Uzun süreli işsizler (%16,6) *Cesareti kırılmış işçiler (%0,2) *Aile sorumlulukları olanlar (%30,2) *Hastalık veya engellilik durumu olanlar (%11,6) *Eğitime, istihdama ya da yetiştirmeye yeniden girecek olanlar (%4,1)	*NEİY gençlerin %24,6'sı kamu istihdam hizmetlerine kayıtlıdır. Bu oran, kısa süreli işsizlerde %60,8 iken, uzun süreli işsizlerde %38,6'dır. *NEİY gençlerin %24,6'sı sosyal yardım veya diğer mali yardımlardan faydalanmaktadır.
Kaynak: Eurofound, **Exploring the Diversity of NEETs: Country Profiles**, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016.		

NEİY gençlerin söz konusu heterojen yapılarından dolayı, NEİY olma nedenleri ve etkileri de farklılaşmaktadır. Örneğin; Salvà-Mut ve diğerleri, NEİY olan ve olmayan bireylerin karşılaştırmalı bir analizine dayanarak, İspanyol NEİY gençlerin özelliklerini belirleyen faktörleri tespit etmeyi amaçladıkları bir çalışma yapmışlardır. Çalışmanın sonucunda elde edilen verilere dayanarak NEİY içinde işsizler/iş arayanlar, cesareti kırılmış olanlar ve bakıma muhtaç olanlar/bakmakla yükümlü olanlar olmak üzere üç alt grup tanımlanmıştır. Çalışmada her bir alt grubun farklı bir karakteri ve her alt grup için farklı belirleyiciler olduğu tespit edilmiştir. Buna göre ilk grup olan işsizler/iş arayanlar, düşük eğitim düzeyi, göçmen olma ve kötü bir ekonomik duruma sahip olma vb; bakıma muhtaç olanlar/bakmakla yükümlü olanlar, düşük eğitim düzeyi, kadın olmak, iyi eğitimli bir baba ve/veya anneye sahip olmamak, evli olmak ve çocuk sahibi olmak gibi özellikler taşımaktadır. Son grup olan cesareti kırılmış olanlar için belirleyici olarak ortaya çıkan temel özellikler ise düşük bir eğitim seviyesine sahip olmak ve yaşamlarında önemli bir bağımlılığın varlığıdır (Salvà-Mut, et al., 2017). Görüldüğü gibi tek bir ülke için bile NEİY olmanın neden ve etkileri farklılaştığından evrensel olarak açıklanabilecek ortak neden ve etkilerden bahsetmek de mümkün olmamaktadır. Bu çalışma kapsamında ulusal ve uluslararası literatürde yer alan çalışmalar incelenerek, Tablo 2'de de ifade edilen NEİY olmaya neden olan ortak faktörler ve NEİY olmanın ortak etkileri ele alınmaya çalışılmıştır.

Tablo 2. NEİY nedenleri ve etkileri

NEDENLER	Bireysel nedenler	Cinsiyet, yaş, sağlık durumu, kişisel özellikler, gelir düzeyi
	Aile kaynaklı nedenler	Ebeveynlerin eğitim düzeyi, aile yapısı ve hane büyüklüğü, aile gelir düzeyi, bireylerin medeni durumu
	Eğitim kaynaklı nedenler	Eğitim düzeyi ve akademik başarı, okulu erken bırakma, eğitim – emek piyasası uyumsuzluğu
	Çevresel nedenler	Sosyal çevre faktörleri, yaşanılan bölgenin dezavantajları, yoksulluk, ekonomik krizler
	Emek piyasası kaynaklı nedenler	Emek piyasası düzenlemeleri, emek piyasasında ayrımcılık, işsizlik ve iş tecrübesi(zliği)
ETKİLER	Aile üzerine etkileri	Aile ilişkilerine etkileri, evlilik ve doğum oranlarında azalma
	Bireysel etkiler	Yaşam doyumu üzerine etkileri, yaşam kalitesi üzerine etkileri, fiziksel ve ruhsal sağlık üzerine etkileri, bağımlılık, gelir kaybı
	Çevresel etkiler	Sosyal dışlanma ve uyumsuzluk, yoksullaşma, göç niyeti
	Politik yaklaşıma etkiler	Düşük siyasi katılım, kayıtsızlık, emek piyasası ve eğitim politikalarını yetersiz olarak değerlendirme
	Emek piyasası etkileri	Ücret düzeyine etkisi, verimli insan gücünün atıl kalması / beşeri sermayeden faydalanamamak, güvencesizleşme (prekaryalaşma), kamu maliyesi zararı

Literatür taraması sonucunda NEİY olma nedenleri; "bireysel nedenler", "aile kaynaklı nedenler", "eğitim kaynaklı nedenler", "çevresel nedenler" ve "emek piyasası kaynaklı nedenler" şeklinde ele alınmıştır. Bireysel nedenler; cinsiyet, yaş, sağlık durumu, kişisel özellikler ve gelir düzeyi olarak sıralanmıştır. Çevresel nedenler; sosyal çevre, yaşanılan bölge, yoksulluk ve ekonomik krizler olarak sınıflandırılmıştır. Aile kaynaklı nedenler; ebeveynlerin eğitim düzeyini, aile yapısı ve hane büyüklüğünü, aile gelir düzeyini ve bireylerin medeni durumunu içermektedir. Eğitim kaynaklı nedenlere bakıldığında bireyin eğitim düzeyi ve akademik başarısı, okulu erken bırakma durumu, eğitim-emek piyasası uyumsuzluğu gibi faktörler öne çıkmaktadır. Bir başka boyut olarak emek piyasası kaynaklı nedenler ise emek piyasası düzenlemelerinin yetersiz ve eksik oluşu, emek piyasasında maruz kalınan ayrımcılık, gençlerin işsizliği ve iş tecrübesinin olmaması emek piyasası kaynaklı nedenleri oluşturan faktörler olarak sayılabilmektedir.

NEİY olma nedenlerinde olduğu gibi NEİY olma etkileri de ülkelere, bölgelere ve hatta kişilere göre farklılık gösterebilmektedir. NEİY olmanın gençler üzerinde yaşam kalitesi, gelecek beklentisi, fiziksel ve ruhsal sağlık gibi bireysel nitelikte etkileri olabileceği gibi sosyal siyasi ve iktisadi sonuçları olan çevresel nitelikte etkileri de söz konusudur. Literatürde yapılan çalışmalar bireysel ve çevresel faktörlere odaklanmışken bu çalışma kapsamında NEİY olma etkileri; "aile üzerine etkiler", "bireysel etkiler", "çevresel etkiler", "politik yaklaşıma etkileri" ve "emek piyasası etkileri" şeklinde sınıflandırılmıştır.

NEİY olmanın bireysel etkileri; yaşam doyumu, yaşam kalitesi, fiziksel ve ruhsal sağlık, bağımlılık ve gelir kaybı şeklinde ele alınmıştır. NEİY olmanın olumsuz etkileri sadece bireyi ve ailesini değil, bir bütün olarak toplumu ve piyasaları da etkilemektedir. NEİY gençlerin topluma olan etkisi farklı şekillerde ortaya çıkmakta, her bir etkinin topluma olan maliyeti farklı boyutta gerçekleşmektedir. Bu kapsamda NEİY olmanın çevresel etkileri; sosyal dışlanma ve uyumsuzluk, yoksullaşma ve göç niyeti olarak belirlenmiştir. Diğer yandan NEİY statüsünde olmak genel olarak gençlerin eğitim ve istihdam kurumları, politikaları ve uygulamaları ile ilgili tutum ve davranışlarına da etki etmektedir. Bu nedenle çalışmada NEİY olmanın gençlerin politik yaklaşımları üzerine etkileri düşük siyasi katılım, eğitim ve istihdam kurumları ve politikalarına yönelik değerlendirmeleri, göçmen politikalarına yaklaşımları ve kayıtsızlık durumları üzerinden incelenmiştir.

Literatür incelendiğinde NEİY olmanın makro düzeyde emek piyasaları üzerinde de etkileri gözlemlenmektedir. Emek arzı ve talebinin dengede olması beklenen emek piyasası, makro ve mikro birçok gelişme ve faktörün etkisi altındadır. Emek piyasasının dinamik yapısını belirleyen ana unsurlarından birisi olan emek arzı, özellikle aktif genç nüfusu

yüksek olan ülkeler için fırsat pencereleri sunmaktadır. Diğer yandan atıl, iş bulma umudunu kaybetmiş, iş deneyimi olmayan, yetkinlik ve mesleki eğitim düzeyi düşük profildeki gençlerin sayıca fazla olması, o emek piyasasında katma değeri yüksek işlerin gerçekleşmesini engellemekte ve emeğin gelirinin yüksek bir alım gücünde olmasını da zora sokmaktadır. Yoksullaşan ve kendine yatırım yapamayan potansiyel emeğin kamu politikaları ve araçları ile güçlendirilmesi kaynakların etkin kullanımı açısından tartışmalı bir durumu ifade etmektedir. Zira emek piyasası politikalarının emeği güçlendirmeyen sonuçları kamusal zararları da beraberinde getirmektedir. Bu noktada gençlerin NEİY durumunun yüksek olmasının, emeğin geliri (ücretler), beşeri sermaye, prekaryalaşma (güvencesizleşme) ve kamu zararı üzerinde sonuçları olmaktadır. NEİY olmanın emek piyasasına etkileri bu kapsam çerçevesinde ifade edibilir. Ancak NEİY gençler üzerinde yapılan bu araştırma NEİY olmanın emek piyasası üzerine etkilerini doğrudan ölçme imkanı vermemektedir.

2. Gençlerin NEİY Olma Nedenleri

2.1. Bireysel Nedenler

Birey, kendisine ait olan ve müdahale edemediği veya müdahale edebilmesinin zor olduğu özelliklerinden dolayı NEİY statüsünde olabilmektedir. Literatürdeki çalışmalardan yola çıkılarak NEİY olmanın bireysel nedenleri; "cinsiyet", "yaş", "sağlık durumu", "kişisel özellikler" ve "gelir düzeyi" başlıkları altında ele alınmıştır.

2.1.1. Cinsiyet

Literatürdeki çalışmalar, kadınların erkeklere göre NEİY olma durumlarının daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır. Sri Lanka'da yapılan bir çalışmada, kadınların NEİY oranının erkeklere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Wickremeratne & Dunusinghe, 2018). Meksika'da NEİY gençler üzerine yapılan bir çalışmada kadınların NEİY olma olasılıklarının erkeklere göre daha yüksek olduğu buna karşılık istihdamda olma olasılıklarının daha düşük olduğu görülmüştür (Ranzani & Rosati, 2013). Avusturya'daki 16-24 yaş grubundaki gençler üzerine yapılan bir çalışmada NEİY gençlerin, özellikle göçmen kökenli, şehirlerde yaşayan ve eğitim düzeyi düşük olan kadınlar olduğu görülmüştür (Tamesberger & Bacher, 2014).

NEİY gençler üzerine Quintano ve diğerleri tarafından İtalya'da yapılan bir çalışma ise 15-34 yaş grubundaki bireyler arasında NEİY durumunun belirleyicilerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda, eğitim düzeyi ve çalışma alanına bakılmaksızın NEİY'lerin oranının kadınlar ve göçmenler için daha yüksek olduğu görülmüştür (Quintano, et al., 2018). Endonezya'daki 15-24 yaş grubundaki NEİY gençler üzerine yapılan bir

başka çalışma, genellikle yüksek riskli ve savunmasız bir durumda yaşayan ve birçoğu sosyal adaletsizlikle karşı karşıya olan gençler arasında NEİY yaygınlığını tespit etmeyi amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda kadınlarda NEİY olma olasılığının erkeklerden iki kat daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Pattinasarany, 2019).

De Luca ve diğerlerinin İtalya ve İspanya'daki NEİY gençleri kapsayan çalışmasında kadınların erkeklere göre NEİY durumunda uzun süre kalma ihtimallerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (De Luca, et al., 2020). Yine, TÜİK'in 2012 yılı Hanehalkı İşgücü Anketi üzerinden 15-24 yaş grubundaki gençlere ilişkin veriler esas alınarak yapılan bir çalışmada Türkiye'de NEİY olan gençlerin çoğunluğunu kadınların oluşturduğu, yaş ilerledikçe de NEİY olma olasılığının arttığı, fakat bu durumun cinsiyete göre değişiklik gösterdiği sonuçlarına ulaşılmıştır (Kılıç, 2014). Benzer şekilde, Erdoğan ve diğerlerinin çalışmasında da NEİY olmanın en önemli belirleyicisinin cinsiyet olduğu, kadınların NEİY olma olasılığının diğer değişkenlerden bağımsız olarak kendileriyle aynı durumdaki erkeklerden dört kat daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Erdoğan vd., 2017).

Dias ve Vasconcelos tarafından, Brezilya'da 15-29 yaş grubundaki NEİY gençler üzerine yapılan çalışmada NEİY olmanın her durumda "boşta olmak" ile bağdaştırılamayacağı ifade edilmiştir. Buna göre özellikle kadınlar boşta olmaktan ziyade, saatlerce "görünmez emek" sarf etmektedirler (Dias & Vasconcelos, 2020). Nitekim NEİY olma durumunun kadınlar arasında da demografik özelliklerine göre farklılaştığını gösteren çalışmalara rastlanmaktadır. Evli olmak, aile sorumlulukları, bakım yükümlülükleri gibi etkenler kadınlarda NEİY olma durumunu artıran faktörler olarak öne çıkmaktadır. Yang'ın, Çin'de yaşayan 16-35 yaş grubundaki nüfus içerisindeki NEİY gençlerin yaygınlığını, özelliklerini ve NEİY olma ile ilişkili risk faktörlerini incelemeyi amaçladığı çalışmasında, kadınların NEİY olma olasılığının daha yüksek olduğu görülürken kadınlar içerisinde de evli kadınların ve göçmen kadınların NEİY olma risklerinin önemli derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir (Yang, 2020). Benzer şekilde, Alfani ve diğerlerinin çalışmasında da NEİY olma olasılığının özellikle evli ve/veya çocuklu kadınlar için çok daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Alfani et. al., 2020). British Council önderliğinde 18-30 yaş grubunu kapsayacak şekilde yapılan bir araştırmanın sonucunda ise NEİY statüsündeki genç erkeklerin %8,9'u, NEİY statüsündeki genç kadınların %11,9'u "çocuk sorunlarını" Türkiye'nin en önemli üç sorunu arasında göstermiş ve bu sonuç, çocuk bakımı sorumluluğunun erkeklere kıyasla kadınlara yüklendiğini de ortaya koymuştur (Bristish Council, 2017).

Kadınların NEİY olma olasılıklarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılan bir diğer çalışma ise Abayasekara ve Gunasekara'nın Sri Lanka için yaptıkları çalışmadır. Bu çalışmada

Sri Lanka'da NEİY'lerin %67'sinin kadınlardan oluştuğu ve evli olmanın ve/veya beş yaşın altında çocuğa sahip olmasının kadınlar için NEİY olma olasılığını önemli ölçüde arttırdığı tespit edilmiştir (Abayasekara & Gunasekara, 2019). Malta'da NEİY gençler üzerine yapılan bir çalışmanın sonucunda da katılımcıların %11,1'inin ebeveyn olduğu belirtilmiştir. Bu durum, çocukları büyütmek için çalışamayacakları ve aynı zamanda çocuklarını nereye bırakacaklarını büyük bir sorun olarak gördükleri yönünde değerlendirilmektedir (Youth Guarantee Programme, 2013).

Susanlı, Hanehalkı İşgücü Anketlerinden elde edilen verilerden yararlandığı çalışmasında, Türkiye'deki 15-24 yaş grubundaki gençler için NEİY statüsünün belirleyicilerini incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular, cinsiyet ve eğitimsel kazanımın NEİY durumunu açıklamak için anahtar faktörler olduğunu; bu faktörlerin ise kadınlar üzerinde daha etkili olduğunu göstermiştir. Bununla beraber, evliliğin kadınlar açısından NEİY statüsünün önemli bir belirleyicisi olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, NEİY grubunun çoğunluğunun aktif olmayan kişilerden oluştuğu ve bu durumun kadınlar için büyük ölçüde kalıcı olduğu belirlenmiştir (Susanlı, 2016). Türkiye'de yapılan bir başka çalışmada da evli olmanın NEİY statüsünün önemli bir belirleyicisi olduğu görülmüştür (Erdoğan vd., 2017). Özellikle ev içi sorumluluklar ve aile içi bakım rolleri kadınların NEİY olma durumunu önemli ölçüde etkilemektedir. Avrupa Eğitim Vakfı'yla iş birliği içinde olan ülkelerdeki NEİY gençler üzerine yapılmış olan çalışma sonucunda aile içi bakım rolleri sebebiyle NEİY gençlerin büyük çoğunluğunun kadınlar olduğu görülmüştür (Bardak, et al., 2015). Bununla beraber, Gutiérrez-Garcia ve diğerleri tarafından yapılan çalışmada NEİY olan ev kadınlarından yalnızca %6,3'ünün NEİY olmayı kendisinin seçtiği görülmüştür. Bu grup arasında NEİY olmanın en çok bildirilen nedenlerinin ise %64,5 ile evdeki işleri olduğu tespit edilmiştir (Gutiérrez-Garcia, et al., 2018).

NEİY gençler üzerine yapılan bir diğer çalışma ise Harun ve diğerleri tarafından Malezya'daki NEİY durumunun belirleyicilerini ve ana özelliklerini tanımlamayı içerecek şekilde yapılan çalışmadır. Bu çalışmada genç kadınların NEİY olma oranlarının daha yüksek oldukları görülmüş ve bu durumun nedenlerinin; kadınların ev işlerine katılımları ve emek piyasasına katılmalarını sınırlayan güçlü kurumsal engellerin varlığı olduğu ifade edilmiştir (Harun, et al. 2020). NEİY gençlere ilişkin Everington ve diğerlerinin çalışmasında ise NEİY olmaya ilişkin risk faktörlerini belirlemek amacıyla İskoçya'daki 16-19 yaş grubundaki gençleri içeren bir analiz yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda NEİY olma durumu ile ilişkili faktörlerden birinin genç yaştaki hamilelik olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Everington et al., 2019).

2.1.2.Yaş

Yaş, NEİY olmanın bir diğer bireysel nedenini oluşturmaktadır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde yaş grubunun NEİY olma riski üzerinde ortak bir etkisinden bahsetmenin mümkün olmadığı, aksine yaş grubu etkisinin diğer pek çok faktöre bağlı ve değişken olduğu görülmektedir. Ancak, genel itibarıyla yaş ilerledikçe NEİY olma olasılığının arttığı söylenebilmektedir. Bunun sebebi daha erken yaştaki gençlerin eğitime devam etmeleri şeklinde açıklanmaktadır. Örneğin, Wickremeratne ve Dunusinghe tarafından yapılan çalışmada yaş ile NEİY olma olasılığı arasında bir ilişki olduğu ve yaş arttıkça NEİY olma riskinin de arttığı görülmüştür. Buna göre yaştaki bir yıllık artış NEİY olma olasılığını %21 arttırmaktadır (Wickremeratne & Dunusinghe, 2018).

Bir diğer çalışmada daha büyük yaş gruplarının NEİY olmakla pozitif olarak ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, 20-24 ve 25-29 yaşlarındaki gençlerin 15-19 yaşlarındaki gençlere kıyasla NEİY olma olasılıkları daha yüksektir (De Lannoy & Mudiriza, 2019). Benzer şekilde Avrupa Eğitim Vakfı tarafından yapılmış çalışmada ise bireylerin yaşları ilerledikçe, NEİY olma oranlarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre; 15-19 yaş grubu ile karşılaştırıldığında, 20-24 yaş grubu arasındaki gençlerin lise ve/veya yüksek öğrenimi tamamladıkları için NEİY oranlarında önemli bir artış gözlemlenmekte ve 25-29 yaş grubunda ise oran daha da artmaktadır (Bardak, et al., 2015). Benzer şekilde, Niknami ve diğerleri tarafından Danimarka, Finlandiya, Norveç ve İsveç'te NEİY gençler üzerine yapılan bir diğer çalışmanın bulgularına göre yaş, NEİY olma olasılığını belirleyen faktörlerden biridir. Buna göre çalışmada 24-28 yaş grubu arasındaki gençler arasında NEİY oranı daha yüksektir. Bu sonuç, yaş ilerledikçe NEİY olma olasılığının arttığını göstermektedir. Bu sonucun potansiyel nedenini ise daha erken yaşlardaki gençlerin eğitim kurumlarında olma olasılığı oluşturmaktadır (Niknami, et al., 2019).

NEİY olmada yaş faktörünün etkisini ele alan bir diğer çalışma ise Vancea ve Utzet'in İspanyol NEİY'lerin temel özelliklerini tespit etmeye yönelik çalışmasıdır. Çalışmada 18-35 yaş arası bireyler ele alınmış ve bu bireyler 18-24; 25-29; 30-35 olmak üzere üç grupta incelenmiştir. Çalışmada ele alınan örneklemde 25-29 yaş arası ve 30-35 yaş arası kadınların daha yüksek bir NEİY oranına sahip olduğu görülmüştür (Vancea & Utzet, 2018). Sri Lanka'da NEİY gençlere yönelik yapılan bir başka çalışma ise 20-24 yaş grubuna mensup olmanın NEİY olma olasılığını arttırdığını göstermektedir (Abayasekara & Gunasekara, 2019). Başka bir çalışmada yaşın doğrusal olmayan bir etkiye sahip olduğu ve 22-25 yaş grubundaki gençlerin NEİY olma riski en yüksek grup olduğu tespit edilmiştir (Yang, 2020).

Erdoğan ve diğerlerinin Türkiye'de NEİY olmanın belirleyicilerini incelemek amacıyla yaptıkları çalışmada bireyin yaşının NEİY olma hususunda önemli bir faktör olarak öne çıktığı görülmüştür. Çalışmada elde edilen bulgulara göre; 18-19 yaş arası katılımcıların NEİY olma olasılığı diğerlerine nazaran daha düşükken, 20-24 ve 25-29 yaş gruplarındaki katılımcılar arasında ise NEİY olma olasılığı açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır (Erdoğan vd., 2017).

2.1.3. Sağlık Durumu

NEİY olmayı etkileyen bireysel nedenlerden bir diğeri bireyin sağlık durumudur. Bireyin yaşadığı ruhsal ve fiziksel sağlık problemleri NEİY olma olasılığını artırmaktadır. Örneğin, De Lannoy ve Mudiriza tarafından Güney Afrika'da yapılan çalışmada NEİY olmanın sağlık durumu ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, sağlık durumunun kötü olması NEİY olmanın nedenlerinden birini oluşturmaktadır (De Lannoy & Mudiriza, 2019). Benzer şekilde Kanada'da NEİY gençliği hakkında genel bir profil çıkarma amacı taşıyan bir çalışmanın sonucunda bazı gençlerin okuldan işe geçişlerinde geçici olarak NEİY statüsündeyken, gençlerin NEİY olmasına yol açan daha karmaşık durumların da var olduğu görülmüştür. Gençlerin birçoğu zorlayıcı yaşam koşullarını çözmek durumunda olduğu için çalışmamaktadır. NEİY olan gençlerin çoğu ise nispeten uzun süreler boyunca bu statüde kalmaktadır. Söz konusu çalışmada eğitim ve istihdam hedeflerine ulaşma yolunda ilerlemek için birçok NEİY gencin yaşadıkları zihinsel ve fiziksel sağlık sorunları gibi sorunlarla baş etmek için yardıma ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir (Sierra, et al., 2018). Yine, Avustralya ve Japonya'da NEİY gençlerin mukayese edildiği bir çalışmada Avustralya'daki NEİY gençlerin Japonya'dakilere kıyasla sağlık durumlarını daha kötü olarak değerlendirdikleri ve genellikle yorgun hissettikleri görülmüştür (Wong, 2016).

Engelli veya hasta gençler, NEİY grubunda fazlasıyla temsil edilmektedir. Buna göre, genç erkeklerin %4'ü ve kadınların %9'u NEİY olmalarının temel nedeninin engellilik veya sağlık sorunları olduğunu ifade etmektedir (Copps & Keen, 2009: 9). Senegal'de NEİY gençleri değerlendiren bir çalışmada da NEİY olmaya ilişkin temel nedenlerden birinin fiziksel ve zihinsel bir engelin varlığı olduğu görülmüştür. Nitekim engelli olmak NEİY olma riskini %116,9 arttırmaktadır. Ancak engelli bireylerin NEİY olma riski farklı birtakım faktörlere göre de değişiklik göstermektedir. Buna göre, engelli bireyler arasında da kadınlara kıyasla erkeklerin ve kentsel bölgede yaşayanlara kıyasla kırsal bölgede yaşayanların NEİY olma riski daha yüksektir (Cabral, 2018). İngiltere'de NEİY gençlerin analizinin yapıldığı bir diğer çalışmada ise kısıtlayıcı bir engellilik hali bulunmasının NEİY statüsünde bulunma ihtimalini yükselten bir faktör olduğu ifade edilmektedir (Rennison, et al., 2005). Dolayısıyla, engellilik başta olmak üzere fiziksel sağlık durumunun NEİY olma üzerinde etki gösterebildiği söylenebilmektedir.

NEİY statüsüne yalnızca fiziksel sağlık durumu neden olmamaktadır. Fiziksel sağlığın yanı sıra, ruhsal sağlık da gençlerin NEİY statüsüne girmelerine neden olabilmektedir. Nitekim Kessler'e göre ruhsal bozuklukların %75'i gibi büyük bir oranı 25 yaş öncesinde ortaya çıkmaktadır (Kessler, et al., 2005). Gençler de eğitime devam etme ya da istihdamda olma kararlarını söz konusu yaşlarda vermektedirler. Buradan yola çıkılarak ruhsal bozuklukların, gençlerin eğitimsel kazanımları veya işgücüne geçiş süreçleri ile ilgili akışı bozduğu söylenebilmektedir. Caruana ve diğerlerinin yaptığı bir çalışmada da ruhsal bozuklukların, eğitim ve istihdamda bulunmama üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Caruana, et al., 2019).

İsviçre'de 20'li yaşlarının başındaki gençlerle yapılan bir anket çalışmasında NEİY olan ve olmayan gençler arasında bir karşılaştırma yapılmıştır. Yapılan karşılaştırma sonucunda NEİY ve NEİY olmayan gruplar karşılaştırıldığında sadece madde kullanımı ve depresif semptomlar açısından iki grup arasında önemli farklılıklar olduğu ve ayrıca akıl sağlığı, madde bağımlılığı ve düzenli sigara kullanımının NEİY olma olasılığını artırdığı tespit edilmiştir (Baggio, et al., 2015). Avustralya'da yapılan bir diğer çalışmada da benzer sonuçlar bulunmuştur. Buna göre, ruh sağlığı sorunları için yardım/destek arayan her beş gençten birinin NEİY statüsünde olduğu görülmüştür. Bununla beraber, çalışmada NEİY'lerin, NEİY olmayan bireylere kıyasla cezai suçlama geçmişi olmasının, uyuşturucu madde kullanımının, depresyon ve engelli olma olasılığının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (O'Dea, et al., 2014).

2.1.4. Kişisel Özellikler

Gençlerin NEİY olmalarında cinsiyet ve yaş gibi nedenlerin yanı sıra kişisel özellikler de önemli bir rol oynamaktadır. Gençlerin NEİY olmalarına neden olan kişisel özellikler; istekler, beklentiler, sosyo-duygusal beceriler gibi etkenlerden oluşmaktadır. Bu noktada, Latin Amerika ve Karayipler'de bulunan 15-24 yaş grubundaki NEİY gençlerle yapılan bir çalışmada kişisel özellikler içinde bulunan istek, beklenti ve sosyo-duygusal beceriler ile NEİY olma olasılığı arasındaki bağlantı incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda bilişsel ve bilişsel olmayan beceriler ile gençlerin NEİY olma durumlarının negatif bir ilişki içerisinde bulunduğu görülmüştür. Başka bir ifadeyle, gençlerin öz yeterlilik, öz saygı, odaklanma kontrolü gibi becerilerinin NEİY olmaları üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Alvarado, et al., 2020). Finlay ve diğerleri, gençlerden istek ve beklenti düzeyleri düşük olanların yanı sıra yüksek olanların da bulunduğunu belirtmektedir. Ancak, İskoçya'da NEİY gençler üzerine yaptıkları çalışmada gençlerin istek ve beklenti düzeylerinin düşük olduğunu tespit etmişlerdir (Finlay, et al., 2010). Dayanıklılık, düşük benlik saygısı ve dışsal kontrol odağının gençler için eğitimden ve emek piyasasından ayrılma riski üzerindeki etkisini analiz

eden bir diğer çalışmada da 18-21 yaş grubu gençlerde kişilik özelliklerinin NEİY olma üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Buna göre dayanıklılık (sebat), NEİY olma olasılığını önemli ölçüde azaltırken, düşük benlik saygısı ve dışsal kontrol odağı olan gençlerin NEİY olma olasılıklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Mendolia & Walker, 2014).

2.1.5. Gelir Düzeyi

Gençlerin NEİY olma nedenlerinden bir diğerini gelirden kaynaklanan nedenler oluşturmaktadır. Genel itibarıyla düşük gelir düzeyinin gençlerin NEİY olma olasılıklarını artırdığı söylenebilmektedir. Ruesga-Benito ve diğerleri tarafından yapılan ve AB'deki 15-29 yaş grubundaki NEİY gençleri kapsayan bir çalışmada gençlerin NEİY olmalarını belirleyen temel faktörün savunmasızlık, yoksulluk ve sosyal dışlanma riski olduğu tespit edilmiştir (Ruesga-Benito et al., 2018). Yaş grubu olarak NEİY gençlerin büyük bir kısmının aile yanında yaşadıkları düşünüldüğünde hanehalkı gelirinin NEİY olma konusunda önemli bir faktör olduğu tespit edilmiştir (Cabral, 2018). Güney Afrika'da NEİY gençlerin özelliklerine ve NEİY olma nedenlerine odaklanan çalışmalarında De Lannoy ve Mudiriza, genç NEİY'lerin neredeyse %70'inin, ayda kişi başına 1183 Güney Afrika randından daha az bir gelire sahip hanelerde yaşadığı sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca söz konusu çalışmada yüksek gelire sahip hanelerde ve/veya aynı hanede çalışan bir kişiyle yaşamanın gençlerin NEİY olma olasılığını önemli ölçüde azalttığı tespit edilmiştir. Buna göre, hane gelirindeki %1'lik bir artışın NEİY olma olasılığını 6,6 puan azalttığı görülmüştür (De Lannoy & Mudiriza, 2019).

2.2. Aile Kaynaklı Nedenler

Aile toplumsallaşmanın ilk kurumu niteliğindedir ve zaman içinde sürece başka kaynaklar dahil olsa da toplumsal normları, değerleri ve kültürü çocuklara aktararak çocukların toplumsallaşması sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Aile kurumunun pek çok işlevi bulunmaktadır (Zencirkıran, 2019: 151). Bu işlevlerin yanı sıra aile yapısı, ailenin eğitim seviyesi ve gelir durumu gibi özellikler, gençlerin NEİY olmaları üzerinde etkili olmaktadır.

2.2.1. Ebeveynlerin Eğitim Düzeyi ve Akademik Başarısı

NEİY gençler üzerine yapılan birçok çalışma, çocukların eğitim çıktıları ile ebeveynlerin akademik başarılarının ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu ilişki, çocukların eğitiminde ebeveyn ilgisi ve katılımıyla ilişkilendirilmektedir. Buna göre ebeveynler, çocuklarıyla kitap okumak ve onların okumasına destek olmak gibi yöntemlerle çocuklarına yardımcı olabilmektedir. Bununla birlikte ebeveynler, çocuğun eğitime devam ettiği süre boyunca

çocuğa duygusal olarak destek sağlamak, cesaretlendirmek, eğitimin değerini sürekli olarak hatırlatmak, çocuğun eğitim sürecini nasıl en verimli hale getireceğine dair bilgi vermek, onları ödev yapmaya teşvik etmek ve eğitim hayatlarıyla ilgili sorunlar için öğretmenleriyle beraber yapıcı çözümler sunmak gibi önemli bir rol oynamaktadır (Strelitz, 2003: 67).

Ancak ailelerinden destek alsalar dahi, NEİY gençler ebeveynlerinin eğitim düzeylerinden daha düşük eğitim seviyesine sahip olabilmekte, ebeveynlerini rol model olarak benimsemeyebilmektedirler. İtalya'da 25-34 yaş grubundaki gençlerle yapılan çalışmada NEİY'lerin doğdukları ailelerin ortalama eğitim seviyesinden daha düşük bir eğitim alma eğiliminde oldukları ve daha kötü finansal koşullara sahip oldukları tespit edilmiştir (Franzosi, 2015). Yine, Pemberton tarafından Liverpool Şehir Bölgesi ve Birleşik Krallıktaki 18-19 yaş aralığındaki gençler üzerine yapılan çalışmada kuşaklararası özelliklerin NEİY olma üzerindeki etkilerini incelemek amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda NEİY gençlerin neredeyse tamamının ebeveynlerinden ve yakın akrabalarından daha az destek aldıkları ve genellikle rol modellerini dış kaynaklardan seçtikleri görülmüştür (Pemberton, 2008).

Ebeveynlerin eğitim düzeyi ile NEİY olma durumu arasındaki ilişkiye yönelik, Carcillo ve diğerleri tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarına göre, tüm OECD ülkelerinde NEİY gençlerin ebeveynlerinin eğitim düzeyinin, NEİY olmayanların ebeveynlerine oranla daha düşük oranda olduğu görülmektedir (Carcillo, et al., 2015: 24). İtalya'da 18-29 yaş grubundaki gençlerle yapılan bir çalışmada da ebeveynlerin eğitim düzeyinin, gençlerin NEİY olma durumları üzerinde etkisi olduğu bulunmuştur (Alfieri, et al., 2015; Cabral, 2018).

Bynner ve Parsons tarafından İngiltere'de NEİY olma durumunun daha önceki eğitimsel başarı ve koşullarla ilişkisini incelemek amacıyla bir çalışma yapılmıştır. Söz konusu çalışmada ebeveynlerin çocuğun eğitimine ilgisinin olmamasının çocuğun NEİY olmasını önceden tahmin edilebilir kıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, eğitimde ebeveyn ilgisinin olmamasının kadınların NEİY olmalarında önemli bir faktör olduğu da tespit edilmiştir (Bynner & Parsons, 2002). Karyda ve Jenkins de İngiltere'de 18-19 yaşları arasında NEİY gençler üzerinde yaptıkları çalışmalarında ise ebeveynleri eğitimsiz olan, yardım talep eden ve bekar bir ebeveyn olan gençlerin NEİY olma ihtimalinin daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir (Karyda & Jenkins, 2018).

ABD'de gençlerin bağlantısız (kopuk) olmasının nedenlerini irdeleyen bir çalışmada ebeveynleri lise diploması olmayan gençlerin (%40), ebeveynleri lisans ve üzeri derecesi olan gençlere (%7) göre daha yüksek bağlantısızlık (kopukluk) oranlarına sahip olduğu görülmüştür (Hair et al., 2009). Alfani ve diğerleri, Fas'taki 15-24 yaş grubundaki gençleri içeren ve Fas'ın

genç nüfusunun NEİY olmasının sosyoekonomik belirleyicilerini tespit etmeyi ve bu gruptaki bireylerin koşullarının zaman içinde nasıl değiştiğini açıklamayı amaçlayan çalışmalarında ailenin NEİY olma olasılığını etkilediğini tespit etmişlerdir. Buna göre, diğer tüm şartlar eşitken, ebeveynlerinin eğitim seviyesinin yüksek olması ve daha iyi ekonomik koşullar genç hane üyelerinin NEİY olma olasılığını azaltma eğilimindedir (Alfani et al., 2020).

Türkiye'de ise Erdoğan ve diğerleri tarafından, 18-29 yaş grubunu kapsayacak şekilde yapılan çalışmada Türkiye'de NEİY olmanın belirleyicilerinin güven, siyasi katılım ve siyasi etkinlik üzerindeki etkilerini incelemek amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda sosyal statünün bir göstergesi olarak ebeveynlerin eğitim seviyelerinin de önemli bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Zira, nispeten iyi eğitimli ebeveynlerin çocukları arasında NEİY olma olasılığının, düşük eğitimli ebeveynlerin çocuklarından daha düşük olduğu görülmüştür (Erdoğan vd., 2017). Ebeveynlerin eğitim seviyeleri ile NEİY olma olasılığı arasındaki ilişkiye dikkat çeken bir diğer çalışma, Kevelson ve diğerlerine aittir. Buna göre ebeveynleri ortaokulu bitirmemiş olan üniversite mezunu gençlerin NEİY olma olasılığı daha yüksektir ve birtakım dezavantajların üstesinden gelmek için mücadele etmeleri gerekmektedir. Bu sonuç, eğitim düzeyi düşük bir aileden geliyorlarsa, üniversite mezunu olsalar dahi gençlerin emek piyasasına girebilmek için ek bir desteğe ihtiyaç duyabildiklerine işaret etmektedir (Kevelson, et al., 2020).

2.2.2. Aile Yapısı ve Hane Büyüklüğü

Ebeveynlerle birlikte yaşamak, tek ebeveyne sahip olmak gibi faktörlerler gençlerin NEİY olma durumları üzerinde belirleyici olmaktadır. Zira bağlantısız (kopuk) ailelerde yaşayan gençler ile tek ebeveyne sahip ailelerde yaşayan gençlerin NEİY olma olasılıkları daha yüksektir. Hair ve diğerleri tarafından yapılan bir çalışmada ebeveynleriyle beraber yaşayanların NEİY olma olasılıklarının yaklaşık %13, üvey ailelerle yaşayanların %27, tek ebeveynle yaşayanların %29 ve herhangi bir ebeveynle yaşamayan gençlerin oranının %33 olduğu tespit edilmiştir (Hair, et al., 2009). Cabral tarafından yapılan çalışmada ise ebeveynleri boşanmış olan gençlerin NEİY olma riskinin ebeveynleri boşanmamış olanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, bir kadının reislik ettiği bir haneye mensup olanlar için NEİY olma olasılığının, bir erkeğin reislik ettiği bir hanede yaşayanlara göre daha düşük olduğu görülmüştür. (Cabral, 2018). Benzer şekilde Cusworth ve diğerleri de çalışmalarında yalnız bir ebeveynle yaşayan gençlerin NEİY olma olasılıklarının iki ebeveynle yaşayanlara göre daha yüksek oranda gerçekleştiğini ifade etmektedir (Cusworth, et al., 2009). İtalya'da 18-29 yaş grubundaki gençler üzerinde yapılan çalışma sonucunda aileleri tarafından müdahale ve baskıya maruz kalmanın kadınların NEİY olma olasılıklarını arttıran bir etken olduğu görülmüştür (Alfieri, et al., 2015).

Literatürde, hane büyüklüğünün NEİY olma durumu ile ilişkisini inceleyen çalışmalara da rastlanmaktadır. Meksika'da yapılan bir çalışmada hane büyüklüğünün NEİY olma olasılığı ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, daha büyük hanelerde yaşayan gençlerin NEİY olma olasılığı daha yüksektir. Bununla birlikte, çalışmanın sonuçlarına göre hanede 0-4 yaş arası küçük çocukların varlığı da NEİY statüsünde olma olasılığını artırmaktadır. Diğer yandan, hanedeki en büyük çocuk olmanın da NEİY statüsünde olma olasılığını olumsuz etkilediği tespit edilmiştir (Ranzani & Rosati, 2013).

2.2.3. Aile Gelir Düzeyi

Aile gelir düzeyinin gençlerin NEİY olma durumunu etkileyen bir diğer faktör olduğu söylenebilmektedir. Aile gelir düzeyinin yüksek olması, gençlerin NEİY olma olasılıklarını azaltıcı etkide bulunmaktadır. Birleşik Krallık'ta yapılan bir çalışmada işsiz, tek gelirli ve iki gelirli aileye sahip olan gençlerin NEİY olma olasılıkları karşılaştırılmıştır. Çalışmada, ebeveynleri işsiz olan gençlerin, en az bir çalışan ebeveyni olan hanelerdeki bireylere kıyasla NEİY olma olasılığının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bununla beraber iki gelirli bir aileye mensup olmanın diğer durumlara kıyasla, gençlerin NEİY olma olasılıklarını önemli ölçüde azalttığı görülmüştür (Zuccotti & O'Reilly, 2019). Benzer şekilde genç işsizliği ve uzun vadeli yoksulluğa yol açan faktörlerin daha iyi anlaşılmasını sağlamak için NEİY gençlerin Güney Kore'deki durumunu incelemeyi amaçlayan bir çalışmanın sonucunda ergenlik döneminde yaşanan aile yoksulluğunun, erken yetişkinlik döneminde NEİY olmaya neden olan önemli bir risk faktörü olduğu tespit edilmiştir (Noh & Lee, 2017). Ayrıca yoksulluğun yanı sıra aile içi ilişkilerdeki çatışmanın şiddete dönüşmesi durumları da NEİY olmayı tetiklemektedir. Ebeveynlerinin işsiz olduğu veya hane gelir düzeyinin düşük olduğu bir ailede yaşamak gibi aile içi şiddete maruz kalmak da eğitimden ayrılmanın belirleyicilerinden birisidir (Flisi, et al., 2015: 9).

NEİY olmak her zaman yalnızca düşük gelir seviyesi ile bağlantılı olmamakta, yüksek gelir de gençlerin NEİY olma olasılıklarını arttırabilmektedir. Japonya'da yapılan bir çalışmada yüksek gelirli hanelerde gençleri çalışmayı istemekten alıkoyan bir gelir etkisi de tespit edilmiştir. Ancak sözü edilen gelir etkisinin özellikle erkekler için gittikçe azaldığı da belirtilmektedir. Aynı çalışmada yoksul ailelerden gelen gençlerin ise çalışma umutlarını kaybetmeleri sonucunda NEİY statüsüne geçmelerinin daha olası olduğu ifade edilmektedir (Genda, 2007).

Aile gelir düzeyini gösteren imkanlar üzerine yapılan bir çalışmada, evdeki imkanların (bilgisayar ve internet erişimi gibi) zengin ve yoksul hanelerden gelen gençler arasındaki

eğitimsel kazanımdaki boşluğu açıklamada önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Chowdry, et al., 2009). Zengin hanelerde yaşayan gençler eğitime daha kolay erişebilmekte, yoksul hanelerde bu imkân daha kısıtlı olmaktadır. İmkanların yetersizliği de gençlerin NEİY olmalarıyla sonuçlanabilmektedir.

2.2.4. Medeni Durum

Bireylerin medeni durumları NEİY olma durumunu etkileyen bir diğer faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Sri Lanka'da yapılan bir çalışma sonuçlarına göre, en yüksek NEİY oranlarına evli ve dul olan gençler sahipken; en düşük NEİY oranlarına hiç evlenmemiş gençlerin sahip olduğu görülmüştür. Bu nedenle söz konusu çalışmada medeni durumun Sri Lanka özelinde NEİY olmanın önemli bir belirleyicisi olduğu ifade edilmektedir (Wickremeratne & Dunusinghe, 2018).

2.3. Eğitim Kaynaklı Nedenler

Eğitim, gençlerin NEİY olmalarını genel itibarıyla iki yönlü olarak etkilemektedir. Bunlardan ilki; okulu erken bırakma, düşük akademik başarı gibi kişinin kendi tercihlerinden doğan mikro nedenlerden kaynaklanırken; ikincisi, ülkenin eğitim sisteminde yaşanan sorunlar, eğitim-emek piyasası uyumsuzluğu gibi makro nedenlerden kaynaklanmaktadır. Nihayetinde eğitime ilişkin gerek mikro gerekse makro nedenler gençlerin hem mevcut durumlarını hem de geleceklerini önemli ölçüde etkilemektedir. Eğitim, emek piyasalarına katılım için kilit bir rol oynamaktadır. Ancak eğitimin önemi yalnızca bununla sınırlı kalmamakta, hayatın neredeyse tüm yönlerinde önemli bir etkisi bulunmaktadır. Zira eğitim, bireyin bilişsel, duygusal, entelektüel ve ahlaki gelişimine büyük ölçüde etki etmektedir. Dahası, matematik ve okuryazarlık gibi temel beceriler bireyin topluma tam katılım sağlayabilmesi için de esastır (Strelitz, 2003: 57-58).

2.3.1. Eğitim Düzeyi ve Akademik Başarı

Düşük eğitim düzeyi ve düşük akademik başarı gençlerin NEİY olmalarında önemli bir faktör olarak görümektedir. NEİY gençler üzerine yapılmış bir araştırmada, en fazla lise diplomasına sahip olan düşük eğitimli gençlerin NEİY olma olasılığının daha yüksek olduğu vurgulanmaktadır (Canon, et al., 2015). TÜİK'in 2012 yılındaki Hanehalkı ve İşgücü Anketi'ne dayanarak yapılan bir çalışmada, düşük eğitim düzeyinin NEİY olmayı önemli ölçüde arttırdığı sonucuna varılmıştır (Kılıç, 2014). Erdoğan ve diğerlerinin çalışmasında da NEİY olma olasılığı en yüksek olan grubun temel eğitimi tamamlamayanlar olduğu görülmüştür (Erdoğan vd., 2017).

NEİY gençleri işsizliğe ve aktif olmamaya karşı savunmasız kılan en önemli unsur, "düşük beceriler" olarak açıklanabilir. OECD araştırması sonuçlarına göre ortaöğretim ve altı eğitim düzeyinden mezun gençlerin NEİY olma olasılığı, üniversite düzeyi diplomaya sahip olanlardan üç kat daha fazladır (OECD, 2019: 88). Karyda ve Jenkins'in çalışmasında düşük eğitim düzeyi ve başarısının NEİY olmayı belirleyen önemli bir faktör olarak öne çıkmıştır. Söz konusu çalışma, okuldan kaçmanın, okulda sıkılmış hissetmenin ve matematikte kendi kendine algılama yeteneğinin düşük olmasının NEİY olmanın önemli belirleyicileri olduğunu göstermiştir (Karyda & Jenkins, 2018).

OECD ülkelerinin neredeyse tamamında NEİY olan gençlerin çoğunluğunu düşük eğitimli gençlerin oluşturduğu görülmektedir (Carcillo, et al., 2015: 20). Yine, Meksika'da NEİY gençler üzerine yapılan bir çalışmada eğitim seviyesi ile NEİY olma arasında negatif bir ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre, daha yüksek eğitim seviyesine sahip bir gencin, düşük eğitimli gençlere oranla NEİY olma olasılıkları %3 oranla daha azdır (Ranzani & Rosati, 2013). Youth Guarantee Programme (Gençlik Garanti Programı) tarafından yapılan araştırmada, Malta'da yaşayan 16-24 yaş grubundaki NEİY gençlerin kişisel ve sosyo-demografik özelliklerinin neler olduğu, eğitimle ilişkileri, iş deneyimleri, kariyer planlarının neler olduğu sorularına cevap bulmaya çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda katılımcıların büyük çoğunluğunun ilkokul diplomasına sahip olduğu, buna karşılık yalnızca küçük bir kısmının yükseköğretim seviyesinde olduğu görülmüştür (Youth Guarantee Programme, 2013).

NEİY gençlerin eğitim başarılarıyla ilgili bir diğer çalışma Bynner ve Parsons tarafından yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda NEİY statüsünde olmada düşük eğitim başarısının en önemli faktör olduğu görülmüştür (Bynner & Parsons, 2002). Bir başka çalışmada da iş aramaktan vazgeçen ve bu nedenle daha az aktif ve muhtemelen daha az motivasyona sahip olan gençlerin genellikle diğerlerinden daha düşük akademik niteliklere sahip olduğu gözlemlenmiştir (Franzosi, 2015). Yine, Dichaba tarafından yapılan bir çalışmada, okulda bulunduğu süre içinde "yavaş öğrenenler" olarak adlandırılan öğrencilerin başarısını incelemek ve söz konusu gençlerin gelecekte emek piyasasına nasıl hizmet sunacaklarını sorgulamak amaçlanmıştır. Ayrıca, örgün eğitim başarısızlıklarının nihayetinde okuldan ayrılma süreçlerini ve sonrasında ne yaptıklarını takip etmek de çalışmanın bir diğer amacıdır. Çalışma sonunda okulu bırakmanın gençlerin bulundukları çevre ile ilişkili pek çok etkene atfedilebileceği; aynı zamanda düşük başarı düzeyi ve aşağılanmanın, öğrencilerin okulu bırakmalarına neden olan önemli faktörler olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Dichaba, 2013).

Düşük eğitim düzeyinin NEİY olma olasılığını her zaman artırmadığı, yüksek eğitim düzeyinin de gençlerin NEİY olma olasılıklarını artırdığı görülmektedir. Nitekim gelişmiş

ve gelişmekte olan ülkelerin işsizlik oranları incelendiğinde genç işsizlik oranlarının, genel işsizlik oranlarının oldukça üstünde olması ve beklentilerin aksine yüksek eğitim düzeyine sahip olan gençlerin işsizliğinin daha yüksek seviyelerde seyretmesi de dikkat çeken bir durumdur (Abdioğlu & Albayrak, 2018:8). Bu nedenle iyi bir eğitimin hemen ücretli bir işe girmeyi garanti ettiği söylenememektedir (Murat, 1996:325). Aynı zamanda, gençlerin yükseköğretim taleplerinin artış göstermesinin istihdama katılmamalarının nedenlerinden bir diğerini oluşturduğu söylenebilmektedir. Sri Lanka'da yapılan bir çalışmada, çok düşük eğitim seviyesinin yanı sıra eğitim seviyesinin çok yüksek olmasının NEİY olma olasılığını arttırdığı görülmüştür (Abayasekara & Gunasekara, 2019). Wong ise farklı ülkelerde yaşayan NEİY gençlerin karşılaştırılmasına imkân veren çalışmasında, Avustralya ve Japonya'da NEİY gençlerin sosyoekonomik özelliklerinin karşılaştırılmasını amaçlamıştır. Buna göre, Japonya'da NEİY olan gençlerin Avustralya'ya kıyasla daha yüksek eğitim seviyesine sahip olduğu görülmüştür (Wong, 2016). Yüksek eğitim düzeyine sahip gençlerin, daha düşük eğitim düzeyine sahip gençlere nazaran daha zor istihdam edilmesinin sebebinin teknik donanım yetersizliği ve tecrübe eksikliği olduğu düşünülmektedir (Köleoğlu, 2019:132). Bunlara ek olarak, yüksek eğitim düzeyine sahip gençlerin yüksek ücret ve çalışma koşullarının iyi olmasına yönelik beklentileri de istihdam edilmelerini zorlaştırabilmektedir.

Yükseköğretim okullaşma oranındaki artış da istihdam edilememenin bir başka nedenini oluşturmaktadır. Türkiye'de 1988-2015 döneminde genç işsizlik oranı, nüfus artış hızı ve yükseköğretim okullaşma oranı arasındaki uzun dönemli ilişkiyi analiz eden bir çalışmada, yükseköğretim okullaşma oranı ve nüfus artış hızının genç işsizliğiyle arasında uzun dönemde pozitif bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Sözü geçen değişkenlerden yükseköğretim okullaşma oranının genç işsizliği üzerinde daha önemli bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, yükseköğretim okullaşma oranı arttıkça nitelikli işgücü arzı da arttığından genç işsizlik oranları yükselmektedir (Arı & Yıldız, 2017).

2.3.2. Okulu Erken Bırakma

Eğitimden kaynaklı NEİY olma nedenlerinden bir diğerini okulu erken bırakma faktörü oluşturmaktadır. Okuldan işe geçiş aşamaları ve süresi ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte, gençlerin birçoğu eğitim hayatlarından sonra iş yaşamına katılmak istemektedir. Gençlerin okulu terk etmeleri veya bir üst eğitime geçmemeleri ise istihdama katılamamalarının belirleyicilerinden biri olarak kendisini göstermektedir (Berlin et al., 2020: 1-2). Nitekim Avusturya'daki gençler üzerine yapılmış bir çalışmaya göre, NEİY olma durumunu etkileyen ana faktör okulu erken bırakmadır. Zira NEİY olma riski, erken okulu bırakanlar için daha yüksek eğitim seviyesine sahip gençlere göre önemli ölçüde daha

yüksektir (Tamesberger & Bacher, 2014). Bu noktada literatürde bazı çalışmaların gençlerin okulu bırakma nedenlerine odaklandığı görülmektedir. Ogresta ve diğerleri tarafından gençlerin okul deneyimlerini ve yaşam koşullarını nasıl gördüklerini değerlendirmek ve okulu bırakma nedenlerini incelemek amacıyla bir çalışma yapılmıştır. Buna göre lisede okulu bırakma; düşük akademik başarı, içe kapanma, uyumsuzluk ve stres kaynaklı olmak üzere dört biçimde gerçekleşmektedir. Çalışmanın sonucunda özellikle akademik başarı düzeyinin düşük olması ve uyum sorunlarının okulu bırakma üzerinde etkili olduğu görülmüştür (Ogresta et al., 2020).

Gençlerin okulu neden erkenden bıraktıklarını incelemek amacıyla Bridgeland ve diğerleri tarafından Amerika'da yapılan bir çalışmada, liseli gençlerin okulu bırakmalarının tek bir nedene bağlanamayacağı görülmüştür. Okulu bırakma kararı karmaşık bir süreç olmakla birlikte, okulu bırakmanın sonucu her öğrenci için kişiseldir. Zira bu kararı vermek, her bir gencin kendine has yaşam koşullarına dayalıdır. Bununla birlikte çalışmada, gençlerin bazı ortak yanıtları da olduğu da görülmüştür. Buna göre okulu bırakma kararı akademik çevre, kişinin yaşam koşulları ve kişisel motivasyonun yanında, dış motivasyon ve rehberlik kaynaklarının eksikliği ile de ortaya çıkmaktadır. Çalışmaya katılan gençlerin %69'u çalışmak için motive olmadıklarını veya ilham almadıklarını belirtirken, birçoğu ilham almaktan hoşlanacaklarını belirtmiştir. Yine aynı çalışmada okulu bırakmanın ani bir karar değil, genellikle hem akademik hem de sosyal olarak yavaş gelişen bir süreç olduğunu da doğrulamaktadır. Çalışmada öğrencilerin liseyi bırakmadan önceki deneyimleri incelenmiş ve okuldan ayrılmadan önce en az bir ila üç yıl boyunca bu öğrencilerin okula olan ilgilerini kaybettiğine dair açık uyarı işaretleri olduğu görülmüştür. Bir başka bulgu ise araştırmaya katılan gençlerin %32'sinin iş bulmak ve çalışmak, %22'sinin ailesini geçindirmek zorunda olduğu için okulu bırakmışlardır (Bridgeland, et al., 2006).

Türkiye'de Taylı tarafından okulu bırakma sorununun nedenlerini ve sonuçlarını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada ise okulu bırakmanın çevresel, ailesel, kişisel ve toplumsal birçok nedeni olduğu ve söz konusu nedenlerin olumsuz sonuçlara sebep olduğu vurgulanmıştır. Bu olumsuz sonuçların ise genel itibarıyla düşük gelir, düşük vergi ve düşük meslek statüsü, işsizlik, suçluluk, uyumsuzluk ve anti sosyal davranışlar, depresif ruh hali, intihar, toplumla bağın kopuk olması, düşük özsaygı ve sağlık sorunları olduğu belirtilmiştir (Taylı, 2008).

Gençlerin okulu bırakma nedenleri konusunda bir diğer çalışma, Alivernini ve Lucini tarafından yapılmıştır. Buna göre, İtalya'da ortalama 14-17 yaş aralığındaki öğrencilerin liseden ayrılma kararlarında öğrencilerin motivasyonlarının rolünü belirlemek amaçlanmıştır.

Çalışmanın sonucunda ise öğrencilerin öz yeterliliklerinin hem kendi motivasyonlarını sağlama hem de akademik performans düzeyi üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu ve öğretmenlerin desteklerinin de okulu bırakma niyetinin belirleyicilerinden olduğu görülmüştür (Alivernini & Lucini, 2011). Bu sonucu destekleyen bir başka çalışma ise Şimşek tarafından yapılmıştır. Çalışmada, öğrencilerin okulu bırakma eğilimlerini ve buna etki eden faktörleri tespit etmek amaçlanmıştır. Çalışma sonunda okulu bırakma eğiliminin başta kişisel özellikler olmak üzere, aile özellikleri, eğitim sistemi, okul ve öğretmen gibi çeşitli değişkenlerden etkilendiği; kız öğrencilerde erkek öğrencilere oranla okulu bırakma eğiliminin belirgin biçimde düşük olduğu; çok çocuklu ailelerden gelen lise öğrencilerinin okulu bırakma eğilimlerinin az çocuklu aileden gelenlere oranla daha yüksek olduğu ve öğretmenden ve okuldan memnuniyet oranı azaldıkça, okulu bırakma olasılığının belirgin biçimde arttığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Şimşek, 2011).

2.3.3. Eğitim – Emek Piyasası Uyumsuzluğu

Gençlerin NEİY olmalarında öne çıkan bir diğer önemli neden eğitim-emek piyasası uyumsuzluğudur. Eğitim, gençlerin hayatlarını biçimlendirebilecekleri bilgi, tutum, değerler ve beceriler kazanmaları için bir araç konumundadır. Eğitim, gençlere öğrenme, yeni fırsatlara erişebilme, değişimlere ayak uydurabilme imkanları verdiği gibi temel ihtiyaçların karşılanması meselesinde de önemli bir araçtır (Durkaya & Hüsnüoğlu, 2018: 55). Bu noktada gençler, kendilerine en kısa sürede en uygun iş imkânı sağlayacak eğitim programının içinde bulunmak isterler. Burada eğitim-emek piyasası ilişkisinin güçlü olması gereği ön plana çıkmaktadır. Eğitim-emek piyasası uyumsuzluğu, gençlerin emek piyasası içinde bulunmalarını zorlaştıracaktır. Nitekim 16-29 yaş grubundaki Litvanyalı gençler ile yapılan bir çalışmada NEİY gençlerin emek piyasasındaki deneyimlerini değerlendirmek amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda gençlerin emek piyasasında bulunmamalarının ana nedenleri arasında eğitim ve emek piyasası uyumsuzluğu ile işe uygun eğitim eksikliğinin bulunduğu tespit edilmiştir (Braziene, et al., 2013). Türkiye'de de eğitim ve emek piyasası arasındaki ilişkiye bakıldığında eğitim sisteminde örgün eğitimin ağırlıkta olduğu ve emek piyasası-eğitim sistemi arasında bir kopukluk olduğu görülmektedir. Gençlerin eğitim kurumlarından mezun olduktan sonra emek piyasasına geçişlerinin güçleşmesi önündeki en büyük engel, mezunların edindikleri bilgi, beceri ve tutumların emek piyasasının talep ettikleri özelliklerden çok farklı olmasıdır (İçli, 2001:68). Bu noktada eğitim sisteminin yetersizliği, eğitimcilerin iş piyasasından kopuk olması, mesleki eğitime yeteri kadar önem verilmemesi, gençlerin sahip olduğu yetenekler ile işverenlerin beklentilerinin uyuşmaması gibi nedenler eğitim-emek piyasası uyumsuzluğunu artıran etkenler olarak görülmektedir.

2.4. Çevresel Nedenler

NEİY olma nedenlerinden bir diğerini çevresel nedenler oluşturmaktadır. Çevresel nedenler gençlerin içinde bulunduğu "sosyal çevre", "yaşanılan bölge", "yoksulluk koşulları" ve "ekonomik krizler" olarak ele alınabilir.

2.4.1. Sosyal Çevre Yaklaşımı: Akran Etkisi ve Dışlanma

Sosyal çevre kapsamında gençler için akran etkisi önemli bir NEİY faktör olarak görülmektedir. Pemberton'ın çalışmasında gençlerin NEİY olmalarında akranlarının önemli bir etkisi olduğu görülmüştür. Çalışmada, akran etkisinden kadınlara kıyasla erkeklerin daha fazla etkilendiği tespit edilmiştir (Pemberton, 2008). Benzer şekilde Londra'da 15-17 yaş grubundaki gençlerin kimliklerini ve isteklerini inceleyen bir çalışmada, akran gruplarının gençlerin okul katılımını olumsuz etkileyebileceği ve eğitime devam etme isteklerini azaltabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, söz konusu çalışmada akran gruplarının gençlerin eğitime odaklanması konusunda teşvik edici etkisi olabileceği de görülmüştür (Halsall et al., 2005).

Ne var ki gençlerin NEİY statüsüne girme hususunda yalnızca akran etkisinden bahsetmek yeterli olmamaktadır. Zira akran etkisine maruz kalmanın yanı sıra akranlar tarafından dışlanmak da gençlerin NEİY olmalarına neden olabilmektedir. Karyda ve Jenkins'in çalışmasında arkadaş gruplarından dışlanma gibi akran grubu faktörlerinin NEİY olma olasılığını arttırdığı görülmüştür (Karyda & Jenkins, 2018). Bunun yanında zorbalık, duygusal ve manevi destek eksikliği gibi okul ortamıyla ilgili faktörler de gençlerin bir üst eğitim seviyesine başarılı geçişini zorlaştırabilmektedir (Copps & Keen, 2009: 9). Callanan ve Morrell tarafından yapılan çalışmada da 16 yaşında okulu bırakıp iş aramayı tercih eden gençlerin bu tercihleri için birtakım nedenler ileri sürdüğü görülmüştür. Buna göre, olumsuz okul deneyimleri (zorbalık, öğretmenler ve akranlarla zayıf ilişkiler) bu gençleri eğitimde kalmaktan caydırmış ve iş arama kararlarını etkilemiştir (Callanan & Morrell, 2011: 22).

2.4.2. Yaşanılan Bölgenin Dezavantajları

Gençlerin NEİY olmalarında "yaşanılan bölge" faktörü kırsal kesim ve yoksul bölgeler olmak üzere iki şekilde incelenmektedir. Buna göre, kırsal kesimde yaşayan gençlerin NEİY olma olasılıkları kentlerde yaşayan bireylere nazaran daha yüksektir. Kırsal kesimde yaşayan NEİY'lerin mesleki gelişim beklentileri daha düşük olmakla birlikte eğitime erişme ve meslek sahibi olma imkanları da kısıtlıdır (De Almeida & Simões, 2020: 2). De Lannoy ve Mudiriza, Güney Afrika'da yaptıkları çalışmalarında kişinin yaşadığı alanın NEİY olmanın

belirleyicilerinden olduğunu tespit etmişlerdir. Buna göre, köyde yaşamak NEİY olma olasılığını arttıran faktörlerden birisidir. Söz konusu çalışmada kentsel bir alanda yaşayan gençlerin NEİY olma olasılıklarının kırsal alanlarda yaşayan diğer gençlere kıyasla %7,5 daha az olduğu görülmüştür (De Lannoy & Mudiriza, 2019). Yine, Sri Lanka'da yapılan bir diğer çalışmada kırsal alanlarda yaşayan gençler arasında NEİY olma olasılığının nispeten daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Kentsel alanlarda yaşayan gençlere kıyasla kırsal alanda yaşayan gençler arasında NEİY olma olasılığı %35,5 artmaktadır (Wickremeratne & Dunusinghe, 2018).

Alfani ve diğerleri de çalışmalarında orta ölçekli kasabalarda NEİY olma olasılığının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Zira büyük şehirlerde gençlerin okula devam etmeleri veya iş bulmaları daha kolaydır (Alfani et al., 2020). Kanada'da yapılan bir çalışmada NEİY gençlerin kendilerine fayda sağlayabilecek hizmetlerin farkında olmadıkları veya bu hizmetlerin yaşadıkları yerde mevcut olmadığı görülmüştür. Buna ek olarak bazı gençler, geçmişte bu hizmetlere başvurduklarında ihtiyaç duydukları yardımı alamadıklarını da belirtmişlerdir (Sierra, et al., 2018). Görülmektedir ki, kırsal kesimdeki imkân yetersizlikleri, gençlerin NEİY olmalarında önemli bir belirleyicidir. Bu noktada sosyal eşitsizlikler vurgusu ön plana çıkmaktadır. Nitekim gelişmekte olan ülkelerde genç işsizliğini etkileyen faktörlerin belirlenmesini amaçlayan bir çalışmanın bulguları, ekonomik ve sosyal eşitsizliklerin gelişmekte olan ülkelerdeki genç işsizliğinde en önemli rolü oynadığını göstermiştir (Zhang et al., 2020).

Literatürde yoksul mahallelerde yaşayan gençlerin NEİY olma olasılıklarının arttığını gösteren çalışmalara rastlanmaktadır. Bynner ve Parsons tarafından İngiltere'de yapılan bir çalışmanın sonucunda şehir içindeki yoksul mahallelerde yaşamanın erkekler için NEİY olmada önemli bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Bynner & Parsons, 2002). Yine, İngiltere'de yapılan bir diğer çalışmada da dezavantajlı bir mahallede yaşamanın NEİY olma hususunda rol oynadığı tespit edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda dezavantajlı mahallelerde yaşayan yoksul bireylerin, dezavantajlı olmayan mahallelerde yaşayan yoksul bireylere göre önemli ölçüde daha fazla NEİY oldukları görülmüştür (Chowdry, et al., 2009). Yeni Zelanda'da yapılan bir diğer çalışmada ise 16-21 yaşları arasında en yoksul mahallelerin %30'unda, gençlerin uzun vadeli NEİY olma olasılığının en az yoksul mahallerinkinden yaklaşık bir buçuk kat daha fazla olduğu görülmüştür (Dixon, 2013). Bir diğer araştırmanın sonuçlarına göre Londra'nın daha yoksun bölgelerindeki NEİY gençlerin oranı, İngiltere ortalamasına göre daha yüksektir. Buna göre Doğu Londra'da 16-24 yaş grubundaki NEİY oranı %18-20 arasındayken Kuzey-Doğu Londra'da %20'nin üzerinde seyretmektedir. Bireyin gençlik döneminde yaşadığı işsizlik deneyiminin sonraki dönemlerde de istihdam fırsatları

üzerinde olumsuz bir etki göstereceği için bu durum endişe verici olarak nitelendirilmektedir (Bloomer, et al., 2012).

Rendón tarafından ABD'de yapılan bir çalışmada yaşanılan mahallenin okulu bırakma üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışmaya göre gençlerin eğitimi terk etme davranışını dezavantajlı mahallelerde daha yoğun bir biçimde görülmektedir (Rendón, 2014). Karyda ve Jenkins de İngiltere'de 18-19 yaşları arasında NEİY gençlerin yaşadıkları çevrenin (semt, mahalle vb.) NEİY olma durumundaki etkilerini araştırmayı amaçlamışlardır. Çalışmanın sonucu, yüksek suç oranlarının olduğu bölgelerde yaşayan gençlerin diğer bölgelerde yaşayan gençlere kıyasla NEİY olma olasılıklarının daha yüksek olduğunu göstermiştir (Karyda & Jenkins, 2018). Bununla birlikte Everington ve diğerleri çalışmalarında nispeten yüksek NEİY seviyesinin olduğu bir bölgede yaşamanın NEİY olma ile ilişkili faktörlerden biri olduğunu tespit etmiştir (Everington et al., 2019).

2.4.3. Yoksulluk

Yoksulluk birey ve hane üzerinde NEİY durumunu derinleştiren bir etkendir. Özellikle sosyo-ekonomik ve siyasal kriz dönemlerinde bozulan gelir dağılımı birey ve hane düzeyinde eğitim, istihdam ve yetiştirmeye katılımı zorlaştırmaktadır. Çevresel nedenlerden beslenen ve aşılamayan yoksulluk durumu hane bireyleri üzerinde olumsuz etki yapmaktadır. Liseyi terk eden ve liseyi tamamlayan öğrencilerin özelliklerini karşılaştırmak ABD'de yapılan bir çalışmada sonucunda yoksul aileden gelen öğrencilerin, yüksek gelir grubuna mensup aileden gelen öğrencilere oranla okulu terk etme olasılıklarının 10 kat daha fazla olduğu belirlenmiştir (National Center for Educational Statistics, 2007). Powdthavee ve Vignoles tarafından İngiltere'de sosyo-ekonomik durumu kötü olan öğrencilerin sosyo-ekonomik durumu daha iyi olan akranlarına kıyasla üniversiteyi terk etme oranlarının yüksek olup olmadığını sorgulamak amacıyla okul ve üniversitelerin verilerinden yararlanarak bir çalışma yapılmıştır. Çalışma sonucunda sosyo-ekonomik durumu daha kötü olan öğrencilerin üniversitenin ilk yıllarından sonra okulu bırakma oranının yüksek olduğu görülmüştür (Powdthavee & Vignoles, 2009). Benzer şekilde, Türkiye'de de Erdoğan ve diğerlerinin çalışmasında, NEİY olma olasılığında aile gelirinin önemli olduğu tespit edilmiştir. Buna göre nispeten zengin hanelerden gelen gençlerin NEİY olma olasılıklarının, yoksul hanelerde yaşayanlardan daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Erdoğan vd., 2017).

ABD'de yapılan bir çalışmada, hane gelir düzeyi yoksulluk sınırı altında olan gençlerden yaklaşık dört kişiden birinin; buna karşılık hane geliri yoksulluk sınırının dört katı veya üzerinde olan gençlerden yalnızca yaklaşık 10 kişiden birinin bağlantısız olduğu

görülmüştür. Aynı çalışmanın bir diğer bulgusu ise sosyal yardım alanlara yöneliktir. Buna göre sosyal yardım alan bir ailede yaşamak bağlantısız (kopuk) olmakla yüksek oranda ilişkilendirilmektedir (Hair et al., 2009). Bu sonucu destekleyen bir diğer çalışma Maguire ve Rennison tarafından İngiltere'de yapılmıştır. Bu çalışmada NEİY grubuna girmeden önce gençlerin okulda kalmaları için yapılan finansal teşviklerin, olumlu bir etkisi olduğu, ancak NEİY statüsünde olduktan sonra bu teşviklerle tam zamanlı eğitime geri dönen gençler için başarılı olmadığı görülmüştür (Maguire & Rennison, 2005). Dolayısıyla yoksulluğun NEİY olma durumunu önemli ölçüde etkileyen bir faktör olduğu ve bu durumdan çıkmak için yalnızca yardım yapmanın yeterli olmadığı aynı zamanda yapılacak yardımların miktarı ve zamanının da oldukça önemli olduğu söylenebilmektedir.

2.4.4. Ekonomik Krizler

Çevresel nedenlerden bir diğeri sektör, bölge, ülke ve küresel düzeylerde ortaya çıkan ekonomik krizlerdir. Türkiye'nin acı reçetelerle üstesinden geldiği 2001 krizi ve küresel finans krizi olarak tarihe geçen 2008 krizi, emek piyasaları başta olmak üzere birçok alanda olumsuz sonuçlar meydana getirmiştir. 2008 yılı krizinde yaşanan küresel durgunluğun etkileri çok çeşitli olmasına rağmen, bu krizden sürekli ve en çok etkilenen gençler olmuştur. 17 orta gelirli ülke üzerinde yapılan bir araştırma sonucuna göre 2008 krizinden kadınlar ve kırsalda yaşayan gençler doğrudan etkilenmiş, 17 ülkeden 15'inde ücret oranları da oldukça düşmüştür. OECD ise ilk defa en büyük yoksulluk riski altında olan grubu gençler olarak tanımlamıştır. Diğer yandan Avrupa ülkelerinin çoğunda uzun süreli genç işsizliği toplam genç işsizliğinin üçte birinden fazlasını oluşturmuştur. ILO'nun 2015 raporuna göre gençler, kayıt dışı sektörde riskli ve tehlikeli istihdam biçimlerini kabul etmeye zorlanmışlardır. 25 ülkedeki ILO anket bulguları genel olarak genç kadınların, genç erkeklere göre düzgün bir iş bulmakta daha çok zorlandığını ve 2008 ekonomik krizinin, kadınlar için daha yüksek oranlarda güvencesiz istihdam sağladığını göstermektedir (OXFAM, 2016: 10-11).

Türkiye'de yapılan bir araştırmada da NEİY gençlerin ekonomik kriz ve iş bulamamaları arasındaki ilişkiyi nasıl yorumladıkları gözlemlenmiştir. Buna göre gençler iş bulamamalarının en önemli nedeni olarak ekonomik krizi ifade etmişlerdir (BEBKA, 2020: 39).

2.5. Emek Piyasası Kaynaklı Nedenler

Emek piyasası kaynaklı nedenler, gençlerin NEİY olmalarında bir diğer önemli nedeni oluşturmaktadır. Emek piyasası düzenlemelerinin yetersiz ve eksik olması, emek piyasasında maruz kalınan ayrımcılık, gençlerin işsizliği ve iş tecrübesi eksikliği emek piyasasından kaynaklanan nedenleri oluşturan faktörler olarak sayılabilmektedir.

2.5.1. Emek Piyasası Düzenlemeleri

Emek piyasası kaynaklı nedenlerden ilkini, emek piyasası düzenlemeleri oluşturmaktadır. Pek çok araştırmacı, gençlerin yüksek işsizlik oranlarının emek piyasası düzenlemelerinden kaynaklandığını ileri sürmektedir. Buna göre, emek piyasası düzenlemeleri bir yandan işçileri işten çıkarmayı zorlaştırarak işsizliğin artmasını önlerken, diğer yandan işverenlerin işten çıkarma maliyetini göz önünde bulundurarak işçi istihdam etmekten kaçınmalarına yol açabilmektedir. Ancak bu durum tüm ülkelerde aynı seyretmemekte, gençler yaşadıkları ülkelerdeki düzenlemelere göre emek piyasası düzenlemelerinden farklı şekillerde ve ölçülerde etkilenmektedir (Breen, 2005: 125-126).

Emek piyasasına dair dikkat çeken diğer bir husus ise kuralsızlaştırmadır. Kuralsızlaştırma bağlamında ele alınabilecek sözleşme türlerinden biri olan geçici sözleşmeler de NEİY olma durumunu etkilemektedir. Buna göre, geçici sözleşmeler bir yandan gençlerin emek piyasasına entegrasyonunu mümkün kılarken, diğer yandan gençlerin geçici işlerde istihdam edilmeleri emek piyasalarında kalıcı şekilde yer almalarını zorlaştırmaktadır. Bu konuda yapılan çalışmaların pek çoğu da katı istihdam koruma düzenlemelerine sahip ülkelerde genç işsizlik oranlarının daha yüksek ve genç istihdam oranlarının daha düşük olduğunu, buna karşılık gençler için iş arama sürelerinin daha uzun ve iş bulma şansının daha düşük olduğunu göstermektedir (Eurofound, 2012: 42). Bu doğrultuda yapılan çalışmalardan biri Breen'e aittir. Breen'in 1990'ların sonundaki OECD verilerini kullanarak, kurumsal faktörler olarak emek piyasası düzenlemelerinin derecesi ve eğitim sistemini baz alarak geliştirdiği modelin sonucunda kurumsal faktörlerin OECD ülkelerinde genç işsizlik seviyelerini etkilediğini tespit etmiştir. Breen, bu sonucun belirli becerileri öğreten ve güçlü şekilde bir işe dayalı unsurları içeren mesleki eğitim sistemlerinin, işten çıkarmaya karşı işçilerin korunmasının olumsuz etkilerini dengeleyerek genç işsizliğine karşı bir önlem sağladığı görüşünü güçlendirdiğini ifade etmektedir (Breen, 2005). Caroleo ve diğerlerinin Avrupa ülkelerinde 19-30 yaş grubundaki gençler için NEİY statüsünün belirleyicilerini analiz ettiği çalışmanın sonucunda NEİY olma riskinin, emek piyasasının yapısal olumsuz koşulları ve işsizlere sağlanan pasif sübvansiyonlar ile bağlantılı olduğu ve GSYİH büyüme hızı, aktif emek piyasası politikaları ve eğitime yapılan yatırımlar ile negatif yönde ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Caroleo et al., 2020). Dias ve Vasconcelos'un çalışmalarının sonucunda da NEİY gençlerin önemli bir kısmının yapısal sorunlar ve sosyal eşitsizlik nedeniyle bu statüde oldukları belirlenmiştir. (Dias & Vasconcelos, 2020).

Emek piyasalarında NEİY olma durumunu etkileyebilen diğer bir düzenleme ise asgari ücrettir. Asgari ücretin yüksek olması, gençlerin eğitime yatırım yapması konusunda

caydırıcı bir etki yaratarak okulu bırakma ve işgücüne katılım oranlarını arttırabilmektedir. Zira asgari ücretin yükselmesi eğitim yatırımının göreceli etkisini azaltıcı yönde bir durum sergilemektedir. Bununla birlikte, gençlerden beklenen üretkenlikle mevcut seviyeleri arasındaki farkı derinleştirerek gençlerin emek piyasasına girme cesaretini kırabilmekte ya da işsizliği arttırabilmektedir (Bassanini & Duval, 2006: 49; Eurofound, 2012: 45). Bu doğrultuda yapılan bazı çalışmalarda asgari ücretlerin gençlerin istihdamı üzerinde olumsuz etki yarattığı tespit edilmiştir. Neumark ve Wascher'ın 1975-2000 dönemi için 17 OECD ülkesini kapsayan bir veri seti kullanarak ulusal asgari ücretlerdeki değişikliklerin istihdam üzerindeki etkilerini tespit etmeye yönelik çalışmasında, ülkeler arasında önemli farklılıklar bulunmakla beraber, asgari ücretler ile genç istihdamı arasında negatif bir ilişki olduğu; asgari ücretlerin genç nüfus arasında istihdam oranlarını düşürme eğiliminde olduğu tespit edilmiştir (Neumark & Wascher, 2004). Benzer şekilde, Eurofound tarafından yapılan bir çalışmanın sonucunda da çok yüksek bir asgari ücret seviyesinin, gençlerin emek piyasasına entegrasyonunu engellediğine yönelik sonuçlar çıktığı görülmüştür (Eurofound, 2012). Ancak asgari ücretin genç istihdamına etkilerine yönelik yapılan tüm çalışmalarda aynı sonuç elde edilmemektedir. Zira asgari ücretin işgücüne katılım oranlarını olumlu etkilediği durumların olduğu da göz ardı edilmemelidir. Bu nedenle, asgari ücretlerin gençlerin istihdamı üzerindeki etkisine ilişkin analizlerden doğru ve güçlü bir politika çıkarımı yapılması da mümkün görünmemektedir (Bassanini & Duval, 2006: 51).

Gençlerin NEİY durumunu etkileyebilecek bir diğer emek piyasası düzenlemesi ise aktif emek piyasası politikalarıdır. Zira aktif emek piyasası politikaları genç istihdamı için potansiyel bir çözüm olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda emek piyasası eğitim programları, iş arama yardımı ve izleme, kamu kesimi çalışma programları ve ücret sübvansiyonları olmak üzere dört yaygın program türü mevcuttur. Caliendo ve Schmidl, bahsi geçen programların genç istihdamını nasıl etkilediğini görmek amacıyla yaptıkları çalışmada farklı aktif emek piyasası politikalarının farklı sonuçlar doğurduğunu tespit etmiştir. Buna göre, emek piyasası eğitim programlarının yarısından azının olumlu etkiler gösterdiği, çoğunluğunun ise olumsuz etkileri olabileceği görülmüştür. Olumsuz etkilerin bu programların kısa ve orta vadede emek piyasasına entegrasyon şanslarını iyileştirmek için yeterli olmamasından kaynaklanabileceği şeklinde yorumlanmıştır. Bununla birlikte, iş arama yardımlarının çoğunlukla olumlu bir etkiyle sonuçlandığı görülmüştür. Kamu kesimi çalışma programlarının ise düzenli istihdam için bir köprü sağlamak yerine kilitlenme ve hatta damgalama etkileri içermesi nedeniyle beklentileri karşılayamadığı tespit edilmiştir. Buna karşılık, ücret sübvansiyonlarının genç istihdamı üzerindeki etkileri her zaman olumlu

olarak değerlendirilmiştir. Bu durum sübvanse edilmiş "gerçek" iş deneyiminin, gençlerin istihdamı için bir basamak olarak değerlendirildiğini göstermektedir (Caliendo & Schmidl, 2016). Dolayısıyla aktif emek piyasası programları doğru seçilip uygulandığında gençlerin emek piyasasına girmelerini sağlayacak etkiler gösterebilmektedir. Özellikle gönülsüz NEİY'ler (diğer bir ifadeyle emek piyasasına girmek için yeterli deneyimi olmayan, çeşitli nedenlerle iş bulamayan ve dolayısıyla gayri iradi bir şekilde NEİY statüsünde bulunanlar) açısından yaşadıkları ülkelerde aktif emek piyasası politikalarının doğru ve yeterli olarak uygulanamaması NEİY statüsü için bir neden olarak değerlendirilebilir.

2.5.2. Emek Piyasasında Ayrımcılık

NEİY olmada emek piyasasından kaynaklanan nedenlerden ikincisini emek piyasasında ayrımcılık oluşturmaktadır. Ayrımcılık olgusu temelde adil olmayan davranışlara işaret etmektedir. İlk sosyologlar ayrımcılığı kendisiyle benzer olmayandan hoşlanmama şeklinde bir kültürel olgu olarak değerlendirmiştir (Marshall, 2005: 50-51). Diğer bir ifadeyle ayrımcılık, herhangi bir gruba veya grubun üyelerine önyargılar nedeniyle sergilenen, grup veya grup üyelerinden hoşlanmamaya, hor görmeye, uzak durmaya ve hatta nefret etmeye kadar uzanan olumsuz tutumlar olarak tanımlanmaktadır (Göregenli, 2012: 21-22). Ayrımcılık bireyleri hayatın pek çok alanında etkilemektedir. Bu alanlardan biri de emek piyasasıdır. Bu noktada cinsiyet, ırk, kültürel kimlik, dini kimlik, yaş gibi faktörler nedeniyle maruz kalınan ayrımcılık gençlerin NEİY olmalarında rol oynamaktadır. Nitekim Kanada'da konu üzerine yapılan çalışmaları inceleyen bir araştırmada da bu faktörlerin gençlerin emek piyasası sonuçlarında belirleyici olduğu ifade edilmektedir. Buna göre, Kanada emek piyasasında ırkçılık, azınlık gençlerin karşılaştığı önemli sorunlardan biridir. Irkçılığın yanı sıra cinsiyet, yaş, Kanada'da kalış süresi gibi faktörler de bu durumda etkilidir (Kutsyuruba vd., 2019: 19-20). Yine, Sri Lanka'da yapılan bir çalışmada, farklı etnik gruplar arasında NEİY olma riskleri açısından farklılıklar olduğu görülmüştür. Buna göre en düşük NEİY oranına Burgher'lerin, en yüksek NEİY oranına ise Müslüman'ların sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Wickremeratne & Dunusinghe, 2018).

Pek çok türü bulunan ayrımcılık olgusunun en önemli türlerinden biri de yaşa dayalı ayrımcılık / yaşçılıktır. Yaşa dayalı ayrımcılık ilk kez Robert Butler tarafından "bir yaş grubunun diğer yaş gruplarına karşı önyargıları" şeklinde tanımlanmıştır. Butler çalışmasında orta yaş grubunun genç ve yaşlılara yönelik ayrımcı tutumlarda bulunduğunu savunmuştur (Butler, 1969: 243). Yaş ayrımcılığı, sosyal ve toplumsal yaşamda ortaya çıkabildiği gibi çalışma yaşamında da karşılaşılabilen bir meseledir (Çayır, 2012: 171). O kadar ki hem gençlerin hem de yaşlıların maruz kalabileceği yaşa dayalı ayrımcılığın bilhassa emek piyasasında ortaya

çıktığı da ifade edilmektedir (Buz, 2015: 269). Bu ayrımcılığın sonuçlarından biri ise NEİY olarak kendisini göstermektedir. Nitekim Snape ve Redman'ın algılanan yaş ayrımcılığının tutumsal sonuçlarını inceledikleri çalışmasında, yaş ayrımcılığının algısal olmasına ve etki büyüklüklerinin nispeten mütevazı olmasına karşın bir bireyin yaş ayrımcılığına maruz kalma oranı ile iş tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür (Snape & Redman, 2003).

2.5.3. İşsizlik ve İş Tecrübesi(zliği)

NEİY olmada emek piyasasından kaynaklanan nedenlerden sonuncusunu işsizlik ve iş tecrübesi(zliği) oluşturmaktadır. Gençler, eğitimden emek piyasasına geçiş sürecinde işsizlik riski ile karşı karşıya kalma konusunda yetişkinlere göre daha dezavantajlı bir konumdadır. Gençlerin istihdam edilmesinde genel itibarıyla ilk iş için iş araştırma süreci önemli bir yerde durmaktadır. Söz konusu süreç uzun süreli bir işsizlikle beraber beceri kazanma kapasitelerinin düşmesine sebep olmaktadır (Murat, 1996: 324). Nitekim Alfani ve diğerlerinin çalışmasında, 2010 yılında NEİY olanların büyük çoğunluğunun, 10 yıl geçtikten sonra bile hala emek piyasasının ve eğitimin dışında kalma eğiliminde oldukları ve çok az hareket etme şansı buldukları görülmüştür (Alfani et al., 2020). Yine, Meksika'da NEİY gençler üzerine yapılan bir çalışmada, bugün NEİY statüsünde olmanın bir yıl sonra NEİY statüsünde olma olasılığını arttırırken istihdamda olma olasılığını azalttığı sonucuna ulaşılmıştır (Ranzani & Rosati, 2013).

Gençlerin istihdam edilebilirliğini analiz etmeyi amaçlayan bir çalışmada gençlerin iş ararken karşılaştıkları sorunlar, kısıtlar, işverenlerin gençlerden beklentileri, gençlerin ne tür beceri ve özellikler sunabildikleri, girişimcilikle ilgili fırsat ve kısıtlamalara da bakıp genç girişimciliğinin etkileri incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda gençlerin istihdamda olmama nedenlerinin; bilgiye erişimde eksiklik, işverenler ve dezavantajlı gençler arasında etkileşim eksikliği, muhafazakâr iş arkadaşlarının yıldırmaları, adaletsiz maaş politikası, eğitim sistemindeki kısıtlamalar, dezavantajlı gençlerin beceri eksikliği, istihdama girişteki engeller, dezavantajların hiyerarşisi, yükseköğretimin bir avantaj olmaması ve dezavantajlı gruplara karşı kayıtsızlık şeklinde olduğu belirtilmiştir (Habitat Kalkınma ve Yönetişim Derneği, 2013).

De Luca ve diğerlerinin 2007-2017 yılları arasında NEİY dinamiklerinin belirleyicilerini analiz etmeyi amaçlayan çalışması İtalya ve İspanya'daki NEİY gençleri kapsamaktadır. Çalışmanın bulguları, İspanya'da NEİY olgusunun esas olarak işsizlikle bağlantılı olduğunu ve bu nedenle ekonomik döngüden daha fazla etkilendiğini, İtalya'da ise aktif olmama

faktörünün de önemli ve NEİY olgusunun daha kalıcı olduğunu göstermektedir (De Luca et al., 2020). Diğer bir çalışmada 19-24 yaş grubundaki NEİY'lerin işsiz olmaktan ziyade pasif durumda oldukları görülmüştür. Bu sonuç, daha genç NEİY'lerin iş aramaya daha az motive oldukları ya da hala yapmak istedikleri işleri bulmaya çalıştıkları şeklinde yorumlanmıştır (Vancea & Utzet, 2018).

Gençlerin iş tecrübesinin olmaması da NEİY olmanın önemli belirleyicilerinden birini oluşturmaktadır. Bynner ve Parsons tarafından yapılan çalışmanın sonucunda genç erkeklerin NEİY olmaları, ağırlıklı olarak emek piyasasındaki kötü deneyimleriyle ve deneyimsizlikleriyle ilişkilendirilmektedir (Bynner & Parsons, 2002). Benzer biçimde TÜİK'in yapmış olduğu Hanehalkı İşgücü Anketi sonucunda da NEİY gençlerin önemli bir kısmını daha önce iş deneyimi olmayanların oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kılıç, 2014).

Ham ve diğerleri Kolombiya'da gençlerin emek piyasasındaki durumunu inceledikleri çalışmalarında her ne kadar emek piyasasına geçiş hala zorlu olsa da işgücüne katılım, işsizlik ve kayıt dışılık da dahil olmak üzere gençlerin emek piyasasındaki durumunun son zamanlarda iyileştiğini tespit etmişlerdir. Bununla beraber kadın, kırsal kesimde yaşayan, daha düşük vasıflı, sosyo-ekonomik durumu kötü olan ve iş tecrübesi olmayan gençlerin emek piyasasında diğerlerine nazaran daha savunmasız oldukları ifade edilmiştir. Bu grupların emek piyasasına girmeleri ise ücretsiz ve kayıt dışı işlerin artmasına bağlanmış ve buna dayanarak gençliğin mevcut sorununun emek piyasasına katılıp katılmamak değil, katılma biçimi olduğu ifade edilmiştir (Ham, et al., 2020). Malta'da yapılan bir diğer çalışmada ise NEİY gençlerin çoğunun kariyerleri veya potansiyel iş fırsatları için planları olduğu, ancak yalnızca %41'inin tam zamanlı bir iş tecrübesi bulunduğu görülmüştür (Youth Guarantee Programme, 2013). Görülmektedir ki iş tecrübesinin olmaması gençlerin NEİY olmalarında önemli bir faktördür. Emek piyasasında aranan iş tecrübesi henüz eğitimini yeni bitiren ve herhangi bir iş tecrübesine sahip olmayan gençlerin istihdam dışı kalmalarıyla sonuçlanmaktadır.

3. NEİY Olmanın Gençler Üzerindeki Etkileri

NEİY olma nedenlerinde olduğu gibi NEİY olma etkileri de ülkelere, bölgelere ve hatta kişilere göre farklılık gösterebilmektedir. NEİY olmanın gençler üzerinde yaşam kalitesi, gelecek beklentisi, fiziksel ve ruhsal sağlık gibi bireysel nitelikte etkileri olabileceği gibi sosyal siyasi ve iktisadi sonuçları olan çevresel nitelikte etkileri de söz konusudur. Diğer yandan bu çalışmada Türkiye gerçekleri dikkate alındığında birey ve çevre arasında aile ve emek piyasası boyutu ayrışmakta, NEİY olmanın etkileri ile ilgili dört boyutun incelenmesini gerekli kılmaktadır. Literatürde yer alan çalışmalar bireysel ve çevresel konulara odaklanmışken bu

çalışmada aile, politik yaklaşım ve emek piyasası boyutlarını da ele alan bütüncül ve kapsamlı bir literatür taraması yapılmaya çalışılmıştır. Bu çalışma kapsamında NEİY olma etkileri; aile üzerine etkiler, bireysel etkiler, çevresel etkiler, politik yaklaşım üzerine etkiler ve emek piyasası etkileri şeklinde sınıflandırılmıştır.

3.1. Aile Üzerine Etkileri

Gençlerin NEİY olma durumlarının belirleyicisi olarak aile yapısı, iletişimi ve etkileşim gücü ile önem arz etmektedir. Bununla birlikte aile bireylerinin eğitim ve istihdam dışında olmasının etkilerinin de en yoğun gözlemlendiği toplumsal bir birimdir. Hem etkileyen hem de etkilenen durumunda olan aile, NEİY gençler için bir sığınak, aile bireyleri için ise dinamik bir süreç içermektedir. Bu başlık altında NEİY olma durumunun gençlerin aileleri ile ilişkilerine olan etkileri ve yeni bir aile kurma, evlilik ve doğum kararı alma konularındaki tutum ve tercihlerini belirleme gücü incelenmektedir.

3.1.1. Aile İlişkilerine Etkileri

NEİY gençlerin aile bağları üzerinden herhangi bir sosyal ilişkisi ve iletişimi yoksa yaşları ilerledikçe geçimini sağlamakta büyük zorluklarla karşılaşabilmektedirler (Genda, 2007: 40). NEİY gençlerin en öncelikli arayışı güven atmosferidir. Türkiye genelinde 2017 yılında yapılan bir araştırmada NEİY gençlerin güven kaynakları incelendiğinde aile ve akrabalar en önde gelmektedir. NEİY gençler ihtiyaçları olduğunda destek aldıkları kişilerin aile bireyleri ve akrabaları olduklarını ifade etmişlerdir (Genç Hayat Vakfı, 2017: 65).

NEİY olmanın aileye en önemli yansıması düşük eğitim ve işsizliğin getirdiği umutsuzluk, gelir yoksulluğu, memnuniyetsizlik ve öfke gibi hallerin aile içi iletişimi olumsuz etkilemesidir. Ancak bu durum aile yapılarının sosyo-kültürel değer kodlarının etkisi ile her ülke ve toplumda farklılaşmaktadır. Gençlerin işsiz olmalarının aile içi ilişkilere etkisini incelemek üzere 2020 yılında Türkiye TR41 bölgesinde gerçekleştirilen bir araştırmada gençlerin geneli için işsiz olmanın aile içi ilişkilerini olumsuz etkilemediği görülmüştür. Beklenenin aksine Türk aile yapısı içerisinde işsiz olan gençlerin çoğunluğu aile içerisinde dışlanmış ya da izole olmuş hissetmemektedir. Sağlıklı bir toplumun inşası için önemli bir veri olan bu durum aile içi ilişkilerinin olumsuz etkilendiğini söyleyenler açısından irdelendiğinde ise işsiz gençlerin özellikle maddi anlamda olumsuz etkilendiği tespit edilmektedir. Bu durum cinsiyet bazında değerlendirildiğinde; işsiz olma ve iş bulma baskısının erkekleri kadınlara göre daha fazla etkilediği; yaş grubu bazında değerlendirildiğinde ise yaş ilerledikçe aile içi ilişkilerin olumsuz etkilendiğini vurgulayanların oranının yükseldiği görülmektedir (BEBKA, 2020:20).

Gençlerin NEİY olma durumları üzerinde için aile bireyleri arası iletişimin ve desteğin düzeyi önemlidir. Gençleri yüksek düzeyde destekleyen aile yapılarında, gençlerin uzun eğitimli olduğu, okulu terk etmedikleri, en azından lise eğitimini tamamladıkları görülmektedir. Ancak aile desteği olan gençlerin işsiz olabildikleri ve uygun bir iş buluncaya kadar aileleri tarafından desteklenmeye devam edildikleri gözlemlenmektedir. Bu durum gençler için işsizlik süresini uzatıcı bir etki oluşturmakla birlikte gencin eğitim ve becerilerinin altında olan işlerde istihdam olmalarını da engellemektedir (Genç Hayat Vakfı, 2017: 98-99). Elbette bu durum maddi anlamda güçlü aileler için geçerli olmakla birlikte NEİY gençlerin aile içi iletişim ve etkilerinin ailenin gelir düzeyi ve imkanları ile ilgili olduğunu göstermektedir.

3.1.2. Evlilik ve Doğum Oranlarında Azalma

NEİY olmanın bir diğer etkisi evlilik ve doğum oranlarına ilişkindir. Bu noktada "aile" kavramı ön plana çıkmaktadır. Aile kavramı en genel ifadeyle "akraba bağlarıyla doğrudan bağlı olan ve yetişkin üyelerin çocuk bakma sorumluluğunu üstlendiği yapı" şeklinde tanımlanmaktadır. Akrabalık bağı ise aile kavramı ile ilişkili bir kavram olup bireyler arasında evlilik ya da kan bağı yoluyla kurulan bağı ifade etmektedir (Giddens, 2012: 246). Aile kavramı ile ilişkili kavramlardan bir diğeri olan evlilik ise tarafların beraber yaşamayı onamak ve topluma duyurma amacı taşıyan bir sözleşme niteliğindedir. Bu sözleşme ile ailenin kuruluşu gerçekleşmiş olur. Bu bağlamda evlilik, ailenin temelidir (Canatan, 2011).

Aile ve evlilik arasında olduğu gibi bu kavramlarla işsizlik arasında da kuvvetli bir bağ söz konusudur. Emek piyasasında olmamak beraberinde evlenme kararının ertelenmesini ya da bu kararın alınmamasını da getirmektedir. Zira işsiz olmak çoğunlukla bir gelir yoksunluğuna işaret etmekte ve gelecek kaygısını beraberinde getirmektedir. Evlilik ise bireye tüketim konusunda sorumluluk yükleyerek, bireyin hane gelirine katkıda bulunmasını bir gereklilik ve bazen de bir zorunluluk haline getirmektedir (Dinler, 2019: 93-94). Diğer bir ifadeyle, ücretin pek çok birey için tek geçim kaynağı olması ve bireyin geçim için gerekli olan bu gelirden yoksun olması evlilik kararını da olumsuz olarak etkilemektedir (Genda, 2007: 39). Elbette evlilik kararı yalnızca ekonomik nedenlerle verilmemektedir. Ancak ekonomik nedenlerin bu karar için oldukça önemli olduğu da bir gerçektir. Bu nedenle gençler için istikrarlı bir iş sahibi olmanın, bir aile kurmanın da ön koşulunu oluşturduğu ifade edilmektedir (Carcillo, et al., 2015). Evlilik kararı noktasında gençler arasında erkeklerin büyük çoğunluğunun evlenmek ve kendi ailelerini kurmak istedikleri görülmektedir. Ancak erkeklerin bir ailenin geçim sorumluluğunu alabilecek ekonomik imkanlara sahip oluncaya kadar evlilik kararını erteleme davranışı gösterdikleri belirlenmiştir (Genç Hayat Vakfı, 2017: 114).

NEİY ve evlilik arasındaki ilişki yalnızca ekonomik nedenlere de indirgenmemelidir. NEİY'lerin evlilik oranlarını etkileyen bir diğer neden, NEİY gençlerin mevcut şartlarda eş bulma fırsatlarını da kaybetmesidir. Zira insanların okul arkadaşları, iş arkadaşları ya da bu yolla sosyalleşerek eş bulma olasılığı oldukça yüksektir (Genda, 2007: 39). Gençlerin eğitimde ve/veya istihdamda olmayışı, onları söz konusu bu sosyal ortamlardan da alıkoyacak ve doğal olarak eş bulma şanslarını azaltacaktır. Bu bağlamda İngiltere, Fransa, Almanya, İspanya, Portekiz, İtalya ve Yunanistan olmak üzere yedi Avrupa ülkesindeki 16-24 yaş grubundaki NEİY'ler üzerine yapılan bir çalışmada gençlere spor, eğlence, mahalle grubu, parti vb. gibi herhangi bir kulübe üye olup olmadıkları ve katılımcıların arkadaşlarıyla ne sıklıkla buluştukları sorulmuştur. Çalışmanın sonucunda NEİY olmanın hem kulüp üyeliği ile hem de arkadaşlarla buluma sıklığıyla olumsuz ilişkilendirildiği görülmüştür (Robson, 2008).

Evlilik için sayılan nedenlerin doğurganlık konusunda da etkili olması beklenmektedir. Nitekim Avrupa'daki Büyük Durgunluk öncesinde ve sırasında emek piyasası koşulları ve ekonomik büyümedeki değişikliklerin doğurganlıkla nasıl ilişkili olduğunu araştıran bir çalışmada, doğurganlık düşüşünün işsizlik artışıyla güçlü bir şekilde ilişkili olduğu görülmüştür. Ancak aynı çalışmada NEİY'lerin payındaki değişikliklerin, işsizlik oranı ve uzun vadeli işsizlikle birlikte düşünüldüğünde doğurganlıktaki değişikliklerle sadece zayıf bir şekilde ilişkili olduğu da görülmüştür. Dolayısıyla sonuçlar esas olarak istihdamla ilgili koşullar yoluyla doğurganlıkla ilgili olduğunu göstermektedir (Matysiak, et al., 2020). Sonuç olarak, NEİY gençlerin evlilik oranlarındaki azalma doğal olarak doğurganlık oranını da azaltacaktır. Söz konusu bu durum ise yalnızca bireyi değil, tüm toplumu etkileyebilen bir sorun teşkil etmektedir.

3.2. Bireysel Etkiler

NEİY olma etkilerinden ikincisi bireysel etkilerdir. NEİY olmak öncelikle gençler üzerinde olumsuz etki yaratmakta, bu etki zaman içerisinde topluma yansımaktadır. NEİY olmak gençlerin ruhsal ve fiziksel sağlıklarını etkilediği gibi bireyleri "bağımlılık" gibi içinden çıkılması zor durumlara da sokmaktadır. Nitekim Samoilenko ve Kristie tarafından, Yeni Zelanda'da 15-24 yaş grubundaki NEİY olan ve olmayan gençlerin durumlarının incelendiği çalışmanın sonucunda gençlik dönemlerinde uzun süre NEİY olan gençlerin, ilk iki yıldan sonra NEİY olmayanlara göre nispeten daha kötü sonuçlar yaşadığı tespit edilmiştir (Samoilenko & Kristie, 2015). Bu doğrultuda, bu çalışma kapsamında da ulusal ve uluslararası literatür incelenerek NEİY olmanın gençler üzerindeki etkileri incelenmeye çalışılmıştır. Nihayetinde bu çalışmada NEİY olma üzerindeki bireysel etkiler; yaşam doyumu, yaşam kalitesi, fiziksel ve ruhsal sağlık, bağımlılık ve gelir kaybı şeklinde ele alınmıştır.

3.2.1. Yaşam Doyumu Üzerine Etkileri

NEİY statüsünde olmak bireyin yaşam doyumunu etkilemektedir. Yaşam doyumu "*bilişsel bir yargılama sürecini*" ifade etmektedir. Bireylerin tatmin yargıları ise kendi tercihleri ile mevcut durumlarının karşılaştırılarak değerlendirilmesine dayalıdır. Bireyin yaşam doyumu için belirlediği standartlar kendi tercihleri sonucunda oluşmakta, dışarıdan empoze edilememektedir (Diener, et al., 1985: 71). Bu nedenle yaşam doyumu, statik bir süreçten ziyade dinamik bir süreci ifade etmektedir (Bonanomi ve Rosina, 2020: 1).

Gençlik döneminde yaşanan ve uzun süren işsizliğin pek çok olumsuz etkisinin yanında yaşam memnuniyetini düşürmesi durumu literatürde *yara izi* olarak da isimlendirilmektedir (Public Health England, 2014). NEİY olmak ise bu süreci etkileyerek yaşam doyumunda ciddi bir azalmaya neden olabilmektedir. Nitekim OECD'nin bir çalışması da NEİY gençlerin, NEİY olmayan gençlere kıyasla daha yüksek düzeyde bir memnuniyetsizlik düzeyine sahip olduklarını göstermektedir (OECD, 2016). Benzer şekilde genç işsizliğinden en çok etkilenen ülkelerden olan Portekiz, İspanya ve Yunanistan'da hem 15-24 yaş hem de 25-29 yaş grubundakiler için mutluluk seviyelerinin düştüğü, bu düşüşün 25-29 yaş grubundakiler için oldukça keskin olduğu ifade edilmektedir (Bell & Blanchflower, 2015: 22). Literatürde NEİY gençlerin mutluluk seviyelerinin, işsiz gençlerden daha yüksek olduğu sonucuna yer veren çalışmalara da rastlanmaktadır. British Council önderliğinde 18-30 yaş grubunu kapsayacak şekilde yapılan araştırmanın sonucunda gençlerin görece yüksek mutluluk düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Buna göre, bir ila 10 üzerinden ne kadar mutlu olduklarının puanlanmasını isteyen gençlerin mutluluk seviyelerine dair ortalama puanları 6,43 olurken, genç kadınların genç erkeklere kıyasla daha mutlu oldukları görülmüştür. Ancak söz konusu çalışmada işsiz gençlerin mutluluk düzeyleri 6 puanın altında çıkmıştır. İş aramayan işsiz gençler de dahil olmak üzere NEİY kategorisinin ortalama mutluluk puanı ise genç kadınlarda 6,33 ve genç erkeklerde 5,76 olmuştur ve bu sonucun işsiz gençler kategorisinin ortalama puanından daha yüksek olduğu görülmüştür (Bristish Council, 2017).

3.2.2. Yaşam Kalitesi Üzerine Etkileri

Gençlerin NEİY olmalarının bir diğer etkisi gençlerin yaşam kalitesi üzerinedir. Yaşam kalitesinin net bir tanımı olmamakla birlikte (Bilir, vd., 2005: 663); Dünya Sağlık Örgütü yaşam kalitesini "bireyin yaşadığı kültür ve değer sistemleri bağlamında hedefleri, beklentileri, yaşam standartları ve çıkarlarına göre kendi yaşamlarına ilişkin algısı" şeklinde tanımlamaktadır. Söz konusu kavram, kişilerin fiziksel sağlıklarını, psikolojik durumlarını,

bağımsızlık düzeylerini, sosyal ilişkilerini, kişisel inançlarını ve sosyal çevresini birleştiren kapsamlı bir kavramdır (WHO, 2012: 3).

Bu doğrultuda İsveç'te yapılan bir çalışmada, işsiz ve istihdam edilen 20-25 yaş grubundaki gençlerin yaşam kalitesi değerlendirilmiş ve işsiz gençlerin istihdam edilenlere kıyasla yaşam kalitelerinin daha düşük olduğu görülmüştür. Ancak söz konusu çalışmada, bir grup genç yetişkinin yaşam kalitesinde işsizliğin olumlu bir etkisinin olduğu da belirtilmektedir (Axelsson, et al., 2007). Benzer şekilde Bonanomi ve Rosina tarafından İtalya'da yapılan bir çalışmada ise İtalyan gençlerindeki NEİY durumunun; tatminsizlik ve halsizlik durumuna, özgüveninin çökmesine ve geleceğin daha zor ve karmaşık olarak algılanmasına yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada NEİY'lerin memnuniyetsizliklerinin genellikle işsizlik ve mali sorunlardan kaynaklandığı belirtilmiştir. Gençler, yaşam kalitelerini iyileştirmek için önemli bir iş değişikliğini, iyi oluş ve mutlulukları için önemli bir faktör olarak görmekte olduklarını ifade etmiştir. Buna bağlı olarak NEİY durumunun uzaması ise kişilerde tahrip edici etkiler yaratmaktadır. Bununla birlikte uzun süreli işsizlerin, "öğrenme arzusu" ve "gerçekleştirme arzusu" söz konusu olduğunda en kötü sonuçları gösterdiği ve uzun süreli hareketsizliğin bireysel refahı azalttığı görülmüştür (Bonanomi ve Rosina, 2019).

Yaşam kalitesini analiz eden Kuzey İsveç'teki bir diğer çalışmada ise genç işsizlerin istihdam edilen gençlere göre daha kötü yaşam kalitesi sergilediği ve bu durumu yol açan en büyük etkinin mali durumları ile ilgili olduğu tespit edilmiştir (Hultman, & Hemlin, 2008). Benzer şekilde bir diğer çalışmada da eğitim ve emek piyasası faaliyetleri ile iyi oluş arasında bir ilişki olduğu görülmüştür. Avustralya'da hazırlanan bir raporda yaşam kalitesinden "memnun", "hoşnut" veya "çoğunlukla tatmin olmuş" olduğunu bildirenlerin çok büyük bir oranının istihdam edilen 18 ila 24 yaş grubundaki gençlerden oluştuğu buna karşılık hayatlarının kalitesini göz önünde bulundurarak "çoğunlukla tatminsiz", "mutsuz" veya "kötü" hissettiğini söyleyenlerin en yüksek oranının işsizler (%8) ve işgücüne dahil olmayanlardan (%4) oluştuğu tespit edilmiştir (Hillman, & McMillan, 2005: 1).

3.2.3. Fiziksel ve Ruhsal Sağlık Üzerine Etkileri

Bireylerin refah ve sağlık durumları arasında bir bağlantı olduğu bilinmektedir (De Witte, et al., 2012: 237). Bu doğrultuda gençlerin özellikle gayri iradi olarak NEİY olmalarının sağlık durumları açısından önemli bir risk faktörü olduğu söylenebilmektedir. Özellikle istihdamda yer almamanın yol açtığı sorunlardan olan gelir kaybı ve bir iş sahibi olamamaktan kaynaklanan kimlik ve statü kaybı gençlerin ruhsal sağlığı üzerinde olumsuz etki yaratmaktadır (Kurt, 2006: 376).

NEİY olanlar yaş itibariyle ergenlikte ya da genç yetişkinlik dönemlerinde olduğundan ruhsal sağlık sorunları yaygın olarak görülmektedir. Gençlerin maruz kaldıkları ruhsal sağlık sorunlarının oldukça ciddi olmasının yanı sıra maruz kalınan süre de uzun olabilmektedir. Özellikle erken başlayan depresyon yaşam boyu tekrarlayabilmekte ve bu sorun hem birey hem de toplum üzerinde olumsuz etkiler gösterebilmektedir. Zira birey hem ömür boyu sürme riskine sahip bir hastalık yükü taşımak zorunda kalmakta, hem de bu durum topluma da maliyet yüklemektedir (Robertson, 2019: 397).

Nitekim literatür incelendiğinde NEİY olmanın gençlerin özellikle ruhsal sağlıkları üzerinde olumsuz etkiler yarattığı ve bu etkinin de daha çok gençlerin istihdamda bulunmamaları ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Clark tarafından işsiz gençlere yönelik yapılan çalışmada işsiz gençlerin psikolojik sorunlar yaşama durumlarının işsiz olma süresi ile doğru orantılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Söz konusu çalışmada işsizliğin gençlerin psikolojisi üzerinde olumsuz sonuçlara neden olduğu ortaya konulmuş ve psikolojik sorunların depresyon, gerginlik, yetersizlik hissi, özgüvensizlik, korku, endişe vb. şeklinde kendisini gösterdiği vurgulanmıştır (Clark, 2003).

Esasında NEİY statüsü ile ruhsal sağlık arasındaki ilişki iki yönlü olarak gerçekleşebilmektedir. Buna göre, NEİY olmak ruhsal bozukluk riskini arttırırken ruhsal bozukluklar da NEİY olmaya neden olabilmektedir (Iyer et al., 2018). Goldman-Mellor, NEİY olma ve ruhsal sağlık sorunları arasındaki ilişkiyi; çalışmak isteyip çalışamamanın verdiği stres, işverenlerin işe alım noktasında daha sağlıklı görünen başvuru sahiplerini işe alma eğiliminde olması ve ciddi ruhsal sağlık belirtilerinin eğitim ve istihdamdan ayrılmaya neden olabilmesi şeklinde üç nedene bağlamaktadır (Goldman-Mellor et al., 2016: 200). Scott ve diğerleri ise bu dönemde yaşanan ruhsal sağlık sorunlarının sosyal davranışlarda değişiklik ile karakterize olduğunu ifade etmektedir (Scott et al., 2013: 17). Konu üzerine yapılan bir diğer çalışmada, NEİY gençlerin emek piyasasına geçişte zorluklarla karşılaşmadan önce yaşamlarının erken dönemlerinde ruhsal sağlık sorunları yaşamaya meyilli oldukları gözlemlenmiştir (Goldman-Mellor et al., 2016). Yine, Bynner ve Parsons tarafından yapılan çalışmada çoğunluğu genç anne olan kadınlar için NEİY olmanın psikolojik duruma etki ettiğini göstermiştir (Bynner & Parsons, 2002).

Literatüre bakıldığında NEİY olmanın gençlerin ruhsal sağlıkları üzerinde yarattığı etkiyi görebilmek amacıyla NEİY olan ve NEİY olmayan gençlerin karşılaştırıldığı çalışmalara da rastlanmaktadır. Örneğin, Nordenmark ve diğerleri tarafından NEİY olmanın gençlerin sağlık durumlarını ne ölçüde etkilediğini incelemek amacıyla bir çalışma yapılmıştır. Çalışmada NEİY içerisinde yer alan gençler çeşitli alt gruplara ayrılmış ve bu çalışma kapsamında en

marjinal ve pasif olarak görülen "disengaged" (boş, serbest) gruba odaklanılmıştır. Çalışma sonucunda söz konusu NEİY grubunun sağlık durumlarının istihdamda olan, eğitim gören ve işsiz olan gençlerden daha kötü olduğu tespit edilmiştir (Nordenmark, 2015). Benzer şekilde Gutiérrez-Garcia ve diğerleri tarafından Meksika'da yapılan bir çalışmada NEİY olan gençlerin çalışan, okuyan ya da her ikisini birden yapan akranlarına kıyasla ruh sağlığı ve sosyo-demografik özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda önemli sayıda NEİY'in klinik olarak anlamlı tanı ölçütlerine karşılık gelen semptom düzeylerine sahip olduğu görülmüştür (Gutiérrez-Garcia et al., 2018). Iyer ve diğerlerinin çalışmasında da NEİY olmayan gençlerle karşılaştırıldığında, NEİY gençlerin %34 daha yüksek negatif semptom puanlarına, daha uzun ön belirtilere (ortalama 52 haftaya karşı 24 hafta) sahip oldukları ve psikoz başlangıcına kadar ilk psikiyatrik değişimlerinden sonra daha sık hasta oldukları (%62'ye karşı %45) sonucuna varılmıştır (Iyer et al., 2018).

İngiltere'de yapılan diğer bir çalışmada depresyonun aynı bölgede yaşayan NEİY olmayan öğrencilerle karşılaştırıldığında, NEİY gençler arasında daha yaygın olduğu görülmüştür (Berry, et al., 2019). Yine, Fransa'da yapılan ve NEİY gençlerin NEİY olmayan akranlarıyla ruhsal sağlık durumlarını karşılaştırmayı amaçlayan bir diğer çalışmada diğer risk faktörlerinden bağımsız olarak NEİY olmayan akranlarına kıyasla NEİY gençlerin ruh sağlığı bozukluk yaygınlığının daha yüksek olduğu görülmüştür (Kovess-Masfety, et al., 2016). Scott ve diğerlerinin çalışmalarındaki bir diğer sonuç ise uzun süreli ekonomik hareketsizliğin ruhsal sağlık üzerinde derin olumsuz etkileri olduğu ve bu gençlerin depresyon risklerinin aktif akranlarına kıyasla önemli ölçüde arttığı yönünde olmuştur. Bununla beraber ekonomik hareketsizliği önlemek veya sınırlamanın, yaygın ruhsal bozukluk riski oranlarını %8-17 azaltabileceği ancak tamamen çözemeyeceği ifade edilmiştir (Scott et al., 2013: 17).

NEİY olmak gençlerin yalnızca ruhsal sağlıkları üzerinde olumsuz etki yaratmamakta, onların fiziksel sağlıkları da bu durumdan olumsuz etkilenmektedir. NEİY olmanın fiziksel sağlık üzerinde yarattığı olumsuz etki de -ruhsal sağlıkta olduğu gibi- genellikle gençlerin istihdamda bulunmamalarıyla ilişkilendirilmektedir. Vancea ve Utzet tarafından yapılan çalışmada işsizliğin fiziksel ve ruhsal sağlık üzerinde olumsuz etkileri olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu çalışmada en yaygın olumsuz sağlık sorunları ise ruh sağlığı bozuklukları, fiziksel sağlığa yönelik riskli davranışlar ve düşük yaşam kalitesi olarak kendisini göstermiştir (Vancea & Utzet, 2017). Benzer şekilde İngiltere Halk Sağlığı Kurumu'nun raporuna göre işsizlik fiziksel ve ruhsal sağlık üzerinde önemli etkilere sahiptir. Söz konusu etkilerin ise kötü sağlık durumu, erken ölüm, ruh sağlığında bozulma ve intihar riski ile bağlantılı olduğu vurgulanmaktadır (Public Health England, 2014). NEİY olmanın etkileri üzerine yapılan bir

diğer çalışma Feng ve diğerlerine aittir. Bu çalışmada İskoçya'da 1991'den 2010'a kadar 16-19 yaş grubundaki yaklaşık 14.000 genci takip ederek gençlerin NEİY statüsünde oldukları dönemlerde fiziksel ve zihinsel sağlıklarında bir kötüleşme olup olmadığı araştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda NEİY olmanın yüksek ölüm oranları, hastaneye yatış sıklığı ve akıl sağlığının zayıflaması gibi risklerle ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Feng, et al., 2018). Görülmektedir ki, NEİY olmak gençlerin sağlık durumu açısından ciddi bir risk faktörüdür. Kuşkusuz, sağlıklı toplum sağlıklı bireylerden oluşacağından bireysel etkiler zamanla sosyal / toplumsal etkiler olarak da kendisini gösterecektir.

3.2.4. Bağımlılık

NEİY olmanın birey üzerinde yarattığı bir diğer olumsuz etki, bağımlılık meselesidir. Buna göre NEİY gençlerin, NEİY olmayanlara kıyasla madde bağımlılığı eğiliminin, alkol ve sigara içme ve yasadışı uyuşturucu kullanma olasılıklarının daha yüksek olabileceği ileri sürülmektedir. Literatüre bakıldığında bu etkinin doğrulandığını gösteren çalışmalara rastlanmaktadır. Scott ve diğerlerinin çalışmasında uzun süreli ekonomik hareketsizliğin ruh sağlığı üzerinde derin etkileri olduğu belirtilmekte ve aktif olmayan gençlerin depresyon risklerinin, alkol veya madde kullanımının ve intihar girişimlerinin ekonomik olarak aktif akranlarına kıyasla önemli ölçüde yüksek olduğu ifade edilmektedir (Scott et al., 2013: 17). NEİY gençler üzerine yapılan bir diğer çalışmada da 18 yaşındaki NEİY gençlerin, NEİY olmayan akranlarına kıyasla teşhis edilen psikiyatrik bozuklukları, madde kullanımları ve sigara içme olasılıklarının önemli ölçüde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Goldman-Mellor et al., 2016).

Henderson ve diğerleri tarafından NEİY gençler üzerine yapılan çalışmada da NEİY gençlerin sosyo-demografik özellikleri ve zihinsel sağlık sorunlarını NEİY olmayan akranları ile karşılaştırmak amaçlanmıştır. Çalışmada NEİY gençlerin çoklu psikososyal risk faktörleri gösterdiği ve NEİY olmayan akranlarına göre madde kullanımı ile suça ve şiddete eğilim olasılıklarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Henderson et al., 2017). Gutiérrez-Garcia ve diğerlerinin çalışmasında da benzer bir sonuca ulaşılmıştır. Çalışmada hayatta ne yapacağını bilemediği için NEİY olanların, diğer NEİY'lere kıyasla ruh hali bozukluğu, davranış bozukluğu, madde bağımlılığı, alkol kullanımı, tütün kullanımı, yasadışı uyuşturucu kullanımı ve intihar girişiminde bulunma olasılığının daha yüksek olduğu görülmüştür (Gutiérrez-Garcia et al., 2018). Diğer yandan Lee ve diğerlerinin işsizliğin genç yetişkinlerin dönemsel içki, sigara ve esrar kullanımının belirleyicileri olup olmadığını analiz ettikleri çalışmalarında, işsizliğin genç yetişkinlerin dönemsel içki içme ve sigara kullanımıyla ilişkili olduğu, ancak esrar kullanımıyla ilişkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Lee, et al., 2015). Bir

başka çalışmanın sonucunda da işsizlikten kaynaklı sosyal destek eksikliğinin alkol ve sigara içme gibi davranışlarda artışa sebep olduğu belirtilmektedir (Public Health England, 2014).

3.2.5. Gelir Kaybı

NEİY gençler üzerindeki bir diğer bireysel etki, gelir kaybıdır. Zira emek piyasasında yer almamak sanayileşmiş toplumda temel gelir kaynağı olan ücretten de mahrumiyeti ifade etmektedir (Alcock, 1997: 184). Bu mahrumiyetin en büyük sonucu ise gençlerin yoksullaşmasıdır (UNDP, 2012: 100). Gelir kaybı veya yokluğu gençlerin iktisadi ve sosyal hareketliliğini azaltıcı niteliktedir. Bu süreçte özellikle hane gelirinin de düşük olduğu ailelerde yaşayan NEİY gençler için kısa vadeli tek çözüm olarak sosyal yardımlar öne çıkmaktadır. Ancak NEİY gençler arasındaki riskli gruplar için kısa vadede gelir kayıplarını telafi etmek için nakit yardımlar ciddi bir pansuman etkisi oluştursa da özellikle nitelikli olmayan veya düşük nitelikli olanlar ve daha önce hiç çalışmamış olanlar için "yardım bağımlılığını" ve "iş arama süresinin uzamasını" tetikleme riski de bulunmaktadır (Carcillo, et al., 2015: 68).

Çalışma çağına gelmiş ve aile ekonomisine katkı vererek kendi ayakları üzerinde durması beklenen gençlerin gelir elde edememesi hane gelir düzeyi açısından da önemli bir kayıptır. Bu durum aile yoksulluğuna dönüştüğünde gencin de ailesine benzer bir yaşama dahil olmasına yol açmakta, eğitim ile toplumsal hiyerarşide ilerleme ihtimalini ortadan kaldırmaktadır (Genç Hayat Vakfı, 2017: 99).

3.3. Çevresel Etkiler

NEİY olmanın olumsuz etkileri sadece bireyi ve ailesini değil, aynı zamanda bir bütün olarak toplumu ve piyasaları da etkilemektedir (Bălan, 2016: 84). NEİY gençlerin topluma olan etkisi farklı şekillerde ortaya çıkmakta, her bir etkinin topluma olan maliyeti farklı boyutta gerçekleşmektedir. Bu kapsamda söz konusu bu çalışmada çevresel etkiler; sosyal dışlanma ve uyumsuzluk, düşük siyasi katılım, yoksullaşma ve göç niyeti şeklinde ele alınmıştır.

3.3.1. Sosyal Dışlanma ve Uyumsuzluk

Dışlanma olgusu, statü kaybı, yeterince tanınmama ve sıklıkla aşağılama ile ilişkilidir (Silver, 2007: 2) ve insanların grup olarak yaşadıkları neredeyse her yerin ve her devrin kaçınılmaz bir parçası olagelmiştir. Olgunun bir ucunda dışlayanlar, diğer ucunda dışlananlar yer almaktadır. Neredeyse tüm bireyler yaşamları boyunca bu iki uçtan birini, zaman zaman her ikisini tecrübe etmektedir (Solak & Teközel, 2019: 294). Sosyal dışlanma kavramının ise halen üzerinde fikir birliğine varılmış evrensel bir tanımı bulunmamaktadır. Kavram

sosyologlar tarafından eşitsizlik kaynaklarına atıfta bulunmak için geliştirilmiştir ve en genel ifadeyle, "bireyle toplumun bütünleşmesinin önündeki engeller" şeklinde tanımlanmıştır (Giddens, 2009: 498).

Emek piyasası sosyal dışlanmanın merkezinde yer almakradır (Karataşoğlu & İslamoğlu, 2016: 16). Emek piyasasına katılımda yaşanan aksaklık ve eksiklikler de sosyal dışlanmanın önemli göstergelerinden biridir. Emek piyasasına ilişkin öne çıkan durumlardan biri ise bireyin uzun süre emek piyasasına katılmaması, diğer bir ifadeyle uzun dönem işsizliktir. Zira emek piyasalarına katılımda yaşanan sorunlar sosyal dışlanmaya neden olabilecek yoksulluk, evsizlik, fiziksel, ruhsal ve zihinsel engellilik gibi pek çok diğer unsur için de itici bir güç oluşturmaktadır (Bradshaw, et al., 2004: 25). Bununla birlikte emek piyasasından dışlanmak ücretten mahrum olmanın yanında emeklilik ve sigorta gibi diğer araçlardan mahrumiyeti de beraberinde getirmektedir (Alcock, 1997: 184-186). Bu da birey açısından sosyal dışlanma riskini arttırmaktadır.

İstihdamda olmak bireyin sosyal dışlanmaya karşı en iyi savunma yolu olarak nitelendirilmektedir (Social Exclusion Unit, 1999: 6). İş, birey için yalnızca maddi bir kaynak değil, aynı zamanda sosyal bir ortam sağlaması yönüyle manevi bir kaynak niteliğindedir. Bu nedenle kişinin bir iş sahibi olması yalnızca gelir elde ettiğinin değil, sosyal işlevselliğinin de bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Buradan yola çıkarak çalışmanın/işin bireyin kendisini topluma kabul ettirebilmesinin bir yolu olduğu düşünülmektedir. Kişinin işsiz olması üretici rolünü yerine getiremediği gibi tüketici rolünü de daraltıcı etki göstermektedir. Bireyin hem üretim hem de tüketimde pasif kalması piyasa dışına itilmesi eğitim, sağlık, sosyal hayat gibi alanlara erişememesi ve pek çok hizmetten mahrum olması anlamına gelmektedir (Aktaş, 2014: 19). Doğal olarak genç bireylerin eğitim, istihdam ve/veya yetiştirme dışında kalmaları, onların sosyal dışlanma riskleriyle karşı karşıya kalmalarıyla da sonuçlanabilecektir.

Bu noktada NEİY olmanın sonuçları sosyal dışlanmaya giden yollara dikkat çekmektedir (Bynner & Parsons, 2002: 301). Diğer bir ifadeyle, NEİY gençlerin hem emek piyasası hem de eğitim kurumlarının dışında olması, bireyin sosyal dışlanma riskini artırırken yeniden istihdam edilme şanslarını da azaltmaktadır (Bălan, 2016:84). Özellikle ekonomik gerileme dönemlerinde, NEİY gençler önemli dezavantajlı gruplardan biri niteliğinde olmakta ve başta ruhsal olmak üzere sağlıklarında yaşanan sorunlar fark edilmedikçe ve ihtiyaçları doğrudan hedeflenmedikçe yaşam boyu sosyal dışlanma ve ekonomik marjinalleşme riskiyle karşı karşıya kalabilmektedirler (Scott et al., 2013: 17). Nitekim İspanya'da yapılan bir çalışmada da NEİY olmanın sosyal dışlanma riskiyle ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Serracant, 2014).

NEİY olmak ile sosyal dışlanma arasında iki yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişkinin ilk yönünü NEİY olanların sosyal dışlanmaya maruz kalması oluşturmaktadır. NEİY'ler arasında gelecekteki sosyal dışlanma riskini ve bu riskin gençlikten yetişkinliğe geçişin nasıl değiştiğini analiz eden bir çalışmanın sonucunda NEİY grubunun sosyal dışlanma riski bağlamında hem kısa hem de uzun vadede istihdam edilenlerden veya öğrencilerden belirgin şekilde daha kötü durumda olduğu görülmüştür. Uzun vadede NEİY grubunun sosyal dışlanma riskinin çekirdek işgücü üyeleri veya öğrencilerinkinden iki ila dört kat daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada NEİY gençlerin emek piyasasındaki durumları iyileşmedikçe gelecek nesillerin büyük bir bölümünün de emek piyasasında bir yer bulmakta ciddi zorluklar yaşama riskiyle karşı karşıya kalacakları, sadece gençlikten yetişkinliğe geçişin ilk aşamasında değil, aynı zamanda daha uzun vadede yaşam standartları üzerinde olumsuz bir etkisi olacağı da ifade edilmektedir (Bäckman & Nilsson, 2016). Diğer bir çalışmada NEİY'lerin sosyal dışlanma risklerinin de heterojen olduğu görülmektedir. Buna göre bazı NEİY gençler yüksek bir sosyal dışlanma riskiyle karşı karşıya iken, diğer bazı NEİY gençler sistemden kısa süreli olarak dışlanabilmekte ve bu yönden daha az savunmasız görünmektedirler (Bonnard, et al., 2020: 148).

NEİY olmak ile sosyal dışlanma arasındaki ilişkinin ikinci yönünü ise NEİY olanların toplumu dışlaması oluşturmaktadır. NEİY gençler kendilerini toplumdan soyutlama yoluyla toplumdan uzaklaşabilmekte ve topluma olan güvenlerinin azalması söz konusu olabilmektedir. Nitekim OECD'nin raporuna göre NEİY olmak, gençlerin kendini toplumdan izole etmesine ve güvensizlik hissine yol açabilmektedir. Söz konusu raporda gençlerin güven düzeyleri için verilen oranlara göre NEİY olmayan gençlerin %29'u başkalarına güvendiklerini ifade ederken, NEİY gençlerin yalnızca %18'i aynı düşüncededir (OECD, 2016). Bunun yanında NEİY gençlerin iş sahibi olan arkadaşları başta olmak üzere sosyal çevrelerinden uzaklaşmaları da muhtemeldir. NEİY ve belirtilen olumsuz etkiler arasındaki ilişki ise NEİY olmanın genç üzerinde yarattığı duygu durumu ile ilişkilendirilmektedir. Buna göre NEİY olmak gençte stres, panik, kaygı gibi duygular ve buna bağlı olarak hayal kırıklığı, öfke ve anksiyetenin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu durumlar hem ilgili genç hem de çevresiyle ilişkisi üzerinde de birtakım sonuçlar doğurmakta ve kişilerarası ilişkiler çok sayıda zarar verici faaliyet aracılığıyla NEİY gencin davranışları tarafından tehdit edilebilmektedir (Bălan, 2016: 84). Diğer bir ifadeyle, genç nüfusun NEİY olması toplumsal birtakım olumsuzluklara da yol açmakta ve toplumsal huzurun oluşmasında risk faktörü olarak belirginleşmektedir (Dama, 2017: 7). Buna göre özellikle uzun vadede işsiz olma ve hareketsiz bir durumda olma, diğer pek çok sorunun yanında toplumdan soyutlanma ve nihayetinde çeteleşme, suça eğilim gibi

olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir (Carcillo, et al., 2015; Gündoğan, 1999:71). Nitekim Özer ve Topal da çalışmalarında Türkiye'nin 26 istatistiki bölgesine ait 2004 yılı sonrası verilerini kullanarak bir toplumsal sorun olan genç işsizliği ile suç, göç, intihar ve boşanma gibi diğer toplumsal sorunlar arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma sonucunda genç işsizliği ile suç, göç, intihar ve boşanma olguları arasında güçlü ve anlamlı bir istatistiksel ilişki olduğu belirlenmiştir. Çalışmada genç işsizliğinin göç, intihar ve boşanma gibi toplumsal sorunların bir nedeni olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Özer & Topal, 2017). Görülmektedir ki, NEİY olmanın gençler üzerinde yarattığı sosyal dışlanma ve/veya toplumdan soyutlanma riskleri beraberinde birçok toplumsal sorunu da getirebilmektedir.

Son olarak belirtmek gerekir ki bu çalışma NEİY gençlere odaklanmaktadır. Ancak, sosyal dışlanma riskinden etkilenen tek grup NEİY gençler değildir. Aksine Atkinson, istihdamın sosyal dışlanmadan korunmak için yeterli bir kalkan oluşturmadığını belirtmektedir. Buna ilaveten hala her seviyeden eğitimde olan ve bütünleşme ya da sosyal içerilme beklentisi olmayan veya istikrarsız bir durumda olan gençler de sosyal dışlanma riski ile karşı karşıya kalabilmektedirler (Bonnard, et al., 2020: 148). Dolayısıyla, NEİY olmak ve sosyal dışlanma arasında bir nedensellik döngüsü olduğu iddia edilmemekte, yalnızca NEİY olmanın sosyal dışlanma riskini arttırabileceğinin altı çizilmektedir.

3.3.2. Yoksullaşma

Yoksulluk meselesi literatürde farklı yönleriyle ele alınmaktadır. Ancak genel itibarıyla yoksulluğu "mutlak" ve "göreli" olmak üzere iki şekilde sınıflandırmak mümkündür. Göreli yoksulluk, "bireylerin, toplumun ortalama refah düzeyinin belli bir oranının altında olması durumu" şeklinde ifade edilmektedir (Ensari, 2010: 9). Mutlak yoksulluk ise "bireylerin yaşamak için gereksinim duyduğu asgari refah seviyesine erişememesi durumu" olarak tanımlanabilmektedir. Mutlak yoksulluğa ilişkin "gıda" ve "temel ihtiyaçlar" olmak üzere iki yaklaşım bulunmaktadır (Yüksel Arabacı, 2013: 176-177). Gıda yaklaşımı ile bağlantılı olarak ele alınabilecek meselelerden birini ise "gıda güvencesizliği" oluşturmaktadır. Gıda güvencesizliği, "bireyin beslenme ihtiyacını karşılayan yeterli, güvenli ve besleyici gıdaya fiziksel, sosyal ve ekonomik erişiminin olmaması" şeklinde tanımlanmaktadır (FAO, 2018).

Bu bağlamda ele alındığında ILO, 24 Afrika ülkesinden oluşan bir örneklemden yola çıkarak çalışan gençlerin %49'unun günde 1,25 ABD Dolarından daha az ve %73'ünün ise günde 2 ABD Dolarından daha az parayla yaşadığını tahmin etmektedir. Gıda güvencesizliği maddi refahın bir ölçüsü olarak değerlendirildiğinde 22 ülkede çalışan gençlerin %41'i gıda güvencesine erişememektedir. Bu gençlerin %15'i ise ciddi şekilde gıda güvencesizliği

yaşamaktadır. Diğer bir ifadeyle, gençlerin birçoğu besin ihtiyaçlarını karşılayacak yeterli ve güvenli gıdaya erişememektedir (UNDP, 2012: 111). Bu bağlamda NEİY gençlerin gıda güvencesizliğinin oldukça yüksek olduğu da bilinmektedir (UNDP, 2012: 109).

NEİY gençler gıda güvencesizliği yaşamıyor olsa da gelirle ilişkili farklı sorunlar yaşayabilmektedirler. NEİY gençlerin aile üyeliği yoluyla herhangi bir sosyal ilişkisi de yoksa yaşları ilerledikçe geçimini sağlamakta büyük zorluklarla karşılaşabilmektedirler (Genda, 2007: 40). Gençlerin istihdam fırsatlarının olmaması yoksullaşmalarına, ekonomik açıdan bağımlı ve savunmasız olmalarına yol açabilmektedir. Bu sebepten dolayı gençler genellikle yalnız yaşayamamakta, ebeveynleriyle kalmayı tercih etmekte ve bağımsız yaşamı ertelemektedirler (Eurofound, 2016: 23). Özellikle İskandinav ülkelerinde olduğu gibi gençlerin ebeveynlerinin evini erken terk etme eğiliminde olduğu ülkelerde ise hanede başka gelir getiren bireyin bulunmaması durumunda NEİY gençler artan bir yoksulluk riskiyle karşı karşıya kalmaktadırlar (Carcillo, et al., 2015: 26). Nitekim literatürde yer alan çalışmalara bakıldığında da NEİY gençlerin yoksulluk riskine maruz kaldıkları görülmektedir. Örneğin; AB-28 ülkede, 2010-2016 dönemini kapsayan istatistiksel verilerin kullanıldığı bir çalışmada NEİY gençlerin, AB'de yoksulluk riski üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Çalışma sonunda AB'de NEİY oranının yoksulluk oranı üzerindeki etkisinin pozitif olduğu görülmüştür (Jianu, 2019: 1-2). Nihayetinde NEİY gençler ücretten mahrum olduklarından gelir kaybına uğramakta, bu durum ise gençlerin yoksulluk riskiyle karşı karşıya kalmalarıyla sonuçlanabilmektedir.

3.3.3. Göç Niyeti

NEİY olmanın bir diğer önemli etkisi, özellikle kendi isteği dışında NEİY olan gençlerin göç niyetlerini etkilemesidir. NEİY gençler içinde bulundukları durumdan kurtulmak ümidiyle halihazırda yaşadıkları ülke veya bölgelerden göç etmek istemektedirler. Nitekim Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da NEİY gençlerin göç etme niyetlerinin belirleyicilerini analiz etmeyi amaçlayan bir çalışmanın sonucu, NEİY gençlerin önemli bir kısmının iş bulmak için iç veya dış göçe istekli olduklarını göstermiştir (Ramos, 2017). Dolayısıyla gençler ailelerinden, çevrelerinden, doğup büyüdükleri yerlerden ayrılmak durumunda kalmaktadır. Bu da hem bütünlük ve uyum bağlamında NEİY genç ve ailesini etkilemekte, hem de göç veren ülke için çeşitli sonuçlar yaratmaktadır (Bălan, 2016: 84). Ancak, bu etkiler yalnızca sosyal faktörlerle sınırlı kalmamakta ve ekonomi, siyaset gibi birçok farklı alanı da etkilemektedir.

NEİY gençleri göç düşüncesine ya da göç etmeye iten başat neden, yaşadıkları ülkenin eğitim seviyesi yüksek ve nitelikli bireylere istihdam yaratma konusunda sıkıntı yaşaması durumu olabilmektedir. Böyle olması durumunda sözü edilen insan gücünü yitirmenin ülke

için çok büyük bir kayıp olduğu inkâr edilemez bir gerçektir. Zira nitelikli/vasıflı bireylerin göçüyle toplumun esasında en dinamik kesimi yitirilmektedir. Bu süreç kişilerin birbirini teşvik etmesi ile sürekli hale gelmekte ve ülkede kalanlar da gidenlerin cesaretlerini örnek alarak göç etmeye niyetlenmektedir. Bu kesimin yitirilmesiyle toplumun sosyo-kültürel gelişiminde yaşanacak eksiklerin yanı sıra yeni iş alanları yaratma konusunda da geri sıralara düşülmektedir (Fişek, 2009).

Bununla birlikte nitelikli bireyleri göç veren ülkelerde yoksulluk oranları da artmaktadır. Gerçekten de araştırmalar bir toplumdaki ortalama beşeri sermaye düzeyinin verimlilik ve büyüme üzerinde olumlu etkileri olduğunu ortaya koymaktadır. Diğer taraftan yapılan ampirik araştırmalarda Doğu Avrupa'nın ekonomik büyümesinin 1990'larda yüksek vasıflı göç vermeleri nedeniyle yavaşladığı tespit edilmiştir. Ülkede kalan diğer yüksek vasıflı kişilerin de göç etmemesi için ücret artışı baskısı oluşacak ve diğerleri ile aralarında büyük bir ücret farkı meydana gelecektir. Dolayısıyla göç veren ülkelerde yoksulluğun yanı sıra eşitsizlik de artmaktadır (Lowell & Findlay, 2001: 6-7).

Yetenekli kişilerin kaybedilmesi çoğu zaman verimlilik ve yönetişim konusundaki fikirlerin kaybına da neden olmaktadır. Bu aynı zamanda göç eden kişilerin meslektaşlarına, potansiyel öğrencilerine ve diğer vatandaşlara sağlayabilecekleri yararların da kaybını ifade etmektedir (OECD, 2008: 70). Son olarak, yüksek vasıflı göçmenlerin eğitimlerinin ülkedeki vatandaşlarca finanse edildiği buna karşın bu kişilerin göç etmeleriyle beraber vergi sistemine geri katkıda bulunmamaları da olumsuz bir sonuç olarak değerlendirilmektedir (Gibson & Mckenzie, 2012: 359).

3.4. Politik Yaklaşım Üzerine Etkileri

Demokrasi tüm sosyal grupların siyasi karar alma sürecine eşit katılımını gerektirmektedir. Zira bireyler ihtiyaç ve talep konusunda seslerini duyurabilecekleri ve çözüm bulacağına inandıkları bir yönetimin varlığına güvenmek istemektedirler. Bu sayede tüm toplumun istek ve beklentileri politikalarda temsil edilmiş olur. Temsil edilmek ise halihazırda NEİY olup herhangi bir sosyal desteği olmayanlar ve bu nedenle devlet desteğine ihtiyaç duyan gençler için -savunmasız olmaları nedeniyle- özellikle önem arz etmektedir. Ancak literatürdeki çalışmalar incelendiğinde, gençlerin siyasi katılımının toplam nüfusa oranla daha az olduğu görülmektedir. Buna göre, gençlerin oy kullanma ve siyasi partiye üye olma oranları giderek azalmaktadır. Oysa toplumda siyasi katılımın azalması, temsiliyeti azaltmakla birlikte toplumların temelini zayıflatabilecek bir etki göstereceğinden, dikkate alınması gereken bir meseledir (Eurofound, 2012: 85).

NEİY gençlerin soyutlanması yalnızca sosyal çevrelerle sınırlı kalmamakta, düşük siyasi katılım göstererek vatandaşlık bağlamında da bir soyutlanma gözlemlenebilmektedir. Bu doğrultuda ABD ve Birleşik Krallık'ta eğitimin siyasi olarak dahil olma olasılığı üzerindeki etkisinin ölçüldüğü bir çalışmada, ABD'de eğitim ve oy verme arasında güçlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın diğer bir bulgusu ise hem ABD'de hem de İngiltere'de, eğitimin vatandaşların kamu işlerine ve siyaseti takip etmeye olan ilgisini artırdığını göstermiştir. Buna göre, daha eğitimli vatandaşlar, adaylar ve kampanyalar hakkında daha fazla bilgiye sahip olma eğilimindedir. Elde edilen bulgular, eğitimin siyaset üzerinde de olumlu dışsallıkları olduğu fikrini destekler niteliktedir (Milligan, et al., 2004). Benzer şekilde OECD raporunda yer alan gençlerin siyasetle ilgilenme durumları incelendiğinde, NEİY olmayan gençlerin %40'ının siyasetle ilgilendiği görülürken, NEİY gençlerde bu oranın üçte birinin de altında olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte NEİY gençlerin %37'si ülkedeki herkese hizmet sağlamanın siyasal yönetimin sorumluluğunda olduğunu belirtmektedir (OECD, 2016). Bununla birlikte Türkiye'de gerçekleştirilmiş bir araştırmada da NEİY gençlerin sosyal ve siyasal hayata katılımının oldukça düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Genç Hayat Vakfı, 2017).

Eurofound'un NEİY ve NEİY olmayan gençlerin muhalefet ve politik marjinalleşme riskini araştırdığı çalışmasında da Avrupa düzeyinde NEİY gençlerin, NEİY olmayan gençlere kıyasla önemli ölçüde daha düşük düzeyde siyasi ve sosyal bağlılığa ve daha düşük bir güven düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Bu sonuçlar, NEİY gençlerin sadece emek piyasasından ve eğitim sisteminden değil aynı zamanda yaşadıkları toplumlardan da kopuk olmaları ve hem siyasi hem de sosyal olarak yabancılaşma risklerinin yüksek olduğu şeklinde değerlendirilmektedir (Eurofound, 2012: 105-106).

3.5. Emek Piyasası Etkileri

Emek arzı ve talebinin dengede olması beklenen emek piyasası, makro ve mikro birçok gelişme ve faktörün etkisi altındır. Emek piyasasının dinamik yapısını belirleyen ana unsurlarından birisi olan emek arzı özellikle aktif genç nüfusu yüksek olan ülkeler için fırsat pencereleri sunmaktadır. Diğer yandan atıl, iş bulma umudunu kaybetmiş, iş deneyimi olmayan, yetkinlik ve mesleki eğitim düzeyi düşük profildeki gençlerin sayıca fazla olması o emek piyasasında katma değeri yüksek işlerin gerçekleşmesini engellemekte ve emeğin gelirinin yüksek bir alım gücünde olmasını da zora sokmaktadır. NEİY olmak sadece birey için değil, aynı zamanda bir bütün olarak toplumlar ve ekonomiler için de sorun teşkil etmektedir (Eurofound, 2015: 4). Yoksullaşan ve kendine yatırım yapamayan potansiyel emeğin kamu politikaları ve araçları ile güçlendirilmesi kaynakların etkin kullanımı açısından tartışmalı bir

durumu ifade etmektedir. Zira emek piyasası politikalarının emeği güçlendirmeyen sonuçları kamusal zararları da beraberinde getirmektedir. Bu noktada gençlerin NEİY durumunun yüksek olmasının emeğin geliri (ücretler), beşeri sermaye, prekaryalaşma (güvencesizleşme) ve kamu zararı üzerinde sonuçları olmaktadır. NEİY olmanın emek piyasasına etkileri bu kapsam çerçevesinde ele alınmıştır.

3.5.1. Ücret Düzeyine Etkisi

Gençlerin istihdamda olmamaları, halihazırdaki ekonomik durumlarına etki etmekle kalmayıp yaşamlarının ilerleyen dönemlerindeki ekonomik durumlarının da belirleyicisi olabilmektedir. Nitekim ABD ve 12 Batı Avrupa ülkesinde yapılan bir çalışmada, genç yaşlarda yaşanan işsizliğin ilerleyen yaşlarda da işsizlik yaşama riskini artırdığı gözlemlenmiştir. Çalışmada genç yaşlardaki işsizliğin bireyin gelecekte kazanacağı ücretleri de düşürebileceği ortaya konulmuştur (Gangl, 2006). İngiltere'de yapılan bir çalışmada daha önce işsizlik veya aktif olmamak gibi "kötü" emek piyasası durumlarını tecrübe eden bireylerin kısır döngüye yakalanma olasılıklarının önemli ölçüde yüksek olduğu görülmüştür. Bununla birlikte birey bu yönde bir kısır döngüye yakalanmasa dahi gelecek yaşamında bu durumun olumsuz etkilerini görebilmektedir (Quarina, 2017). Benzer şekilde genç işsizliğinin, bireyin yaşamının sonraki dönemlerinde emek piyasasındaki durumları üzerindeki etkilerini inceleyen bir diğer çalışmada, yılda 2000 saat ve 2002 ABD Doları üzerinden değerlendirildiğinde 22 yaşında yaşanan 26 haftalık bir işsizlik döneminin 26 yaşında 1.400-1.650 ABD Doları arasında, 30 yaşında ise 1.050-1.150 ABD Doları arasında bir gelir kaybına neden olacağı tespit edilmiştir. Genç yaşlarda yaşanan işsizliğin bu kalıcı etkileri, genç işsizliğinin tamamen geçici bir olgu olamayabileceğini göstermesi yönünden önem arz etmektedir (Mroz & Savage, 2006).

3.5.2. Verimli İnsan Gücünün Atıl Kalması

NEİY olmanın önemli emek piyasası etkisi, verimli insan gücünün atıl kalması / beşeri sermayeden faydalanamamaktır. Bu noktada bireylerin atıl kaldığı süre boyunca beşeri sermayeden de faydalanılamayacağı söylenebilmektedir. Ayrıca işveren bakış açısına göre uzun süreli istihdamda olmamanın, bireyin genel üretkenliğini düşüren bir unsur olarak görüldüğü de belirtilmelidir (Carroll, 2006).

Genç nüfus, ülkelerin ekonomik ve sosyal gelişmelerinde önemli bir avantajdır. Bu nedenle bir ülkedeki genç nüfusun eğitime, istihdama ve/veya yetiştirmeye katılması ülkenin kalkınmasında da önemli rol oynamaktadır (Dama, 2017: 7). Bu noktada genç nüfusa sahip olan ülkelerin önemli bir avantaja sahip oldukları ve bu potansiyellerini kullanabilmelerinin elzem olduğu açıktır. Özellikle demografik fırsat penceresine sahip olan ülkelerin, söz konusu

bu dönemlerini iyi değerlendirmeleri gerekmektedir. Demografik fırsat penceresi, ülkelerin kalkınma süreçlerinde, ülke nüfusunun bağımlılık oranının çok düşük düzeyde kaldığı geçici dönemi ifade etmektedir (Özdemir, 2019: 9).

Demografik fırsat penceresi, ülkelerin tarihleri boyunca yalnızca bir kez karşılaşacakları bir durum olmakla birlikte toplumun geçirdiği yaş yapısındaki değişimler ile ilişkili olmaktadır. Bu değişimler; başlangıç, orta ve son evre olarak adlandırılabilmektedir. Başlangıç evrelerinde genç nüfusun ağırlığı yüksekken, orta evrede çalışma çağındaki nüfus ağırlıktadır. Buna karşılık son evrede ise yaşlı nüfusun ağırlığı yüksektir. Bu noktada demografik fırsat penceresi orta evrede görülmektedir. Orta evrede çalışma çağındaki nüfus ağırlıklı olmakla birlikte, toplam bağımlılık oranı düşüktür. Çalışma çağındaki nüfus, çalışma, üretme ve kazanma potansiyeline sahip olduğundan bu nüfusun artması ülkeler açısından da bir kazanım olarak görülmektedir. Ülkedeki çalışan nüfusunun artması vergi tabanının genişlemesi ve böylece kamu tasarruflarının artmasıyla sonuçlanacaktır. Bu durum ise ülkelerin toplumsal ve ekonomik gelişmeye daha çok yatırım yapabilmesine yol açacaktır. Aynı zamanda, bağımlı genç nüfus oranının azalması eğitimde nicelik yerine niteliğe yoğunlaşması fırsatı doğuracaktır. Bunun yanında doğurganlık oranının düşmesi ailelerin sahip oldukları çocuk sayısını azaltacağından aileler eğitim ve sağlığa daha çok harcama yapabilecektir. Tüm bu durumlar ise geleceğin işgücünün daha sağlıklı, eğitimli ve verimli olabilmesine sebep olabilecektir (Köksel, 2016: 2014).

Nitekim Türkiye'nin halihazırda demografik fırsat penceresine sahip ülke konumunda olduğu bilinmektedir. Türkiye, sahip olduğu aktif yaş grubundaki genç nüfus oranının yüksekliği sayesinde önümüzdeki 20-30 yıl boyunca demografide "fırsat penceresi" adıyla adlandıran süreci yaşamaya devam edecektir. Türkiye'nin bu potansiyelini kullanabilmesi ise yetişmekte olan genç nüfusun eğitim ve istihdam problemlerinin çözülmesi ile mümkün olacaktır (Aysan & Avcı, 2015: 119). Bu noktada Türkiye'nin NEİY genç nüfus oranını azaltması demografik fırsat penceresi şansından faydalanmasıyla sonuçlanacaktır. Nitekim NEİY gençlerin artmasının ülkelerin beşerî sermayelerinden yeterince yararlanamadıkları sonucunu verdiği bilinmektedir. Literatürde de söz konusu bu durumu yansıtan sonuçları içerecek çalışmalara rastlanmaktadır. De Almeida ve Simoes tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarına göre; kırsal kesimde yaşayan NEİY gençlerin oranının artmasıyla birlikte, yerel ve ulusal büyüme için beşeri sermayeden yeterince faydalanamamaktadır (De Almeida & Simões, 2020:2).

Bir diğer çalışma ise gençler arasında erken dönem ekonomik hareketsizliğin potansiyel etkilerini ölçmek amacıyla Yeni Zelanda'da yapılmıştır. Söz konusu çalışmada 16, 18 ve 21 yaşlarındaki ekonomik hareketsizliğin, 25 yaşında ekonomik olarak hareketsiz

kalma olasılığını ne ölçüde etkilediği incelenmiştir. Çalışma sonucunda daha erken yaşta hareketsizlik belirtilerinin, daha sonraki yaşlarda daha yüksek hareketsizlik olasılığına neden olacağı sonucuna ulaşılmıştır (Maloney, 2004). Sonuç olarak, verimli insan gücünün atıl kalmasını önlemenin ve beşeri sermayeden yeterince faydalanılabilmenin bir yolunun NEİY genç nüfusu azaltmaktan geçtiği söylenebilmektedir.

3.5.3. Güvencesizleşme (Prekaryalaşma)

Gençler eğitimden ayrıldıktan veya mezun olduktan sonra bulundukları statülerine ilişkin üç durum söz konusu olmaktadır. Buna göre gençler ya eğitimlerine devam etmekte (kaldıkları yerden devam ya da bir üst eğitime katılım şeklinde) ya istihdama katılmakta ya da işsizlik sürecine dahil olmaktadır. Ancak son dönemlerde bu üç duruma bir yenisi daha eklenmiştir. Artık gençler geçici ve güvencesiz işlerde düşük ücretle çalışmaya yönelebilmektedir. Bu yeni durum prekarya tartışmalarını da beraberinde getirmiştir. NEİY gençlerin bu yeni durumlarının uzun sürmesi onları prekaryanın adeta bir parçası haline getirmektedir. Özellikle 1990'lı yıllarda tam zamanlı olmayan işlerin artmasıyla gençlerin gerçek istihdam koşullarını tanımlamak zorlaşmaya başlamıştır. Nitekim 1990'lı yılların sonlarında Japon Eğitim Bakanlığı'nın "işsiz" kategorisini "diğerleri" olarak değiştirmesinin nedeni de bu durumdur (Inui, 2005:244). Gerçekten de Japonya'da İngilizce "free" ve Almanca "arbeiter" kavramlarının sentezinden oluşan ve "freeter" olarak tanınan bireyler, geçici ve güvencesiz işlerde çalışmaya zorlanan genç işçileri tarif etmektedir (Standing, 2017: 25).

Daha önce de ifade edildiği üzere NEİY gençler halihazırda istihdamda ve yetiştirmede bulunmayan ve herhangi bir eğitime kayıtlı olmayan gençlerdir. Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Çözümleri Ağı'na göre, istihdamda olmayan bu gençler, kayıt dışı sektöre veya part time işler gibi "güvencesiz işlere" yönelmektedir. Ancak, NEİY gençlerin istihdamıyla ilgili kayıtlı veya kayıt dışı, güvencesiz veya güvenceli işlerde olma durumlarına ilişkin bir bilgiye ulaşılması oldukça zordur. Yine de NEİY gençler arasında cesaretsizlik, işsizlik veya marjinalleşme / dışlanma sorunlarının yaygın olduğu yönünde bir yorum rahatlıkla yapılabilmektedir (ILO, 2015:3).

NEİY oranı, gençlerin emek piyasasındaki savunmasızlığını da ortaya koymaktadır. Emek piyasalarındaki bu savunmasızlık NEİY gençlerin genellikle güvencesiz istihdam biçimlerinde bulunmalarıyla sonuçlanmaktadır. Söz konusu güvencesiz istihdam biçimlerinin genel özellikleri; kayıt dışılık, asgari ücretin altında gelir ve kısa süreli işler şeklinde sıralanabilmektedir. Bu durumda NEİY gençlerin insana yakışır işe geçişin zor olduğu bir ekonomik istikrarsızlık durumu ile karşı karşıya kaldıkları söylenebilmektedir (Alcázar, 2019).

1980'lerden bu yana pek çok ülkede üretimin küreselleşmesi, neoliberalizm ve hizmet sektörünün büyümesiyle birlikte iş güvencesi giderek azalmaya başlamıştır (Kalleberg, 2009: 2). Bu durum Standing'e göre emeğe sağlanan "emek piyasası güvencesi", "istihdam güvencesi", "iş güvencesi", "çalışma güvencesi", "vasıfların yeniden üretiminin güvencesi", "gelir güvencesi" ve "temsil güvencesi" olmak üzere yedi güvencenin yok olması sonucunda ortaya çıkmış ve prekaryanın genişlemesine neden olmuştur (Man, 2019: 271). Dolayısıyla prekarya, kısa vadeli sözleşmeli çalışanların yanı sıra geçici veya kalıcı olarak işsiz kalan herkesi kapsamaktadır. NEİY gençler, stajyerler ve çıraklar da bu gruba zamanla eklenmektedir. Nihayetinde genişleyen prekarya emek gücünün daha genç olduğu bir işçi sınıfı topluluğunu da tarif etmektedir (Foti, 2017: 9).

NEİY gençlerin prekaryalaşması, onların standart dışı olarak tanımlanan çalışma biçimlerine yönelmesine neden olmaktadır. Nitekim Resolution Foundation, sıfır saat sözleşmesiyle çalışanların %37'sinin 16 ila 24 yaşları arasında olduğunu tahmin etmektedir. Bu durum gençlerin iş bulduklarında genellikle güvencesiz ve geçici işlere dahil olduklarını göstermektedir (Blackham, 2015: 246). Bu ise NEİY nüfusunun önemli miktarının gelecekte kayıt dışı çalışmaya, güvencesiz ve düşük ücretli istihdama maruz kalacağına işaret etmektedir (Matysiak, et al., 2020: 8). Sonuç olarak, NEİY olan gençlerin yaklaşık %40 kadarının genellikle uzun vadeli güvenceden yoksun olan ve zayıf eğitim ve düşük ücretlerle karakterize edilen yemek hizmetleri, güvenlik işleri ve ev içi istihdam gibi kişisel ve koruyucu hizmetlerde iş bulacağı öngörülmektedir (Furlong, 2006: 566). Bu durum olağanüstü dönemlerde (Covid-19 Pandemisi gibi) NEİY gençleri ekonomik olarak daha fazla etkilemektedir. Çünkü kriz ve olağanüstü dönemlerden en çok etkilenenler geçici sözleşmelerle veya diğer güvencesiz çalışma biçimlerinde istihdam edilenler olmaktadır. Bu ise gençlerin işten çıkarılmaları veya çalışma sürelerinin kısaltılmalarına yol açarak gençleri uzun süreli işsizlik riskiyle daha fazla karşı karşıya bırakmakta veya işgücü piyasasına girişlerini engellemektedir (Eurofound, 2020).

Almanya'nın batısındaki bir şehirde 16-20 yaş grubundaki gençler üzerinde okuldan işe geçişlerde ortaokuldan ayrılanların mevcut durumlarıyla başa çıkma stratejileri hakkında bir araştırma yapılmıştır. Çalışmada gençlerin NEİY olmalarının sorunlu yönlerinin farkında oldukları ve doğal olarak mevcut durumlarından hoşnut olmadıkları ve bu durumdan çıkmak adına güvencesiz ve niteliksizleştirici faaliyetleri kabul ettikleri görülmüştür (Reiter & Schlimbach, 2015). Yeni Zelanda'da NEİY gençlerin istatistiklerine dayanarak oluşturulmuş bir çalışmada uzun süreli ekonomik hareketsizlik dönemi geçiren gençlerin gelecekte de hareketsizlik dönemleri yaşama ihtimallerinin çok daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Ayrıca

bu ekonomik hareketsizlik dönemlerinin gençlerin eğitim ve istihdam beklentileri üzerinde zaman içinde devam eden korkutucu bir etki oluşturduğu vurgulanmaktadır. Dahası uzun süre istihdamda olmamak daha düşük ücretli işlere razı olmayı beraberinde getirebilmektedir. Dolayısıyla bu durum uzun vadede daha düşük kazanç ve gelir kaybına sebep olabilmektedir (Samoilenko & Carter, 2015). Sonuç olarak, NEİY gençlerin artık "prekaryalaşma" olarak adlandırılan yeni bir riskle daha karşı karşıya oldukları söylenebilmektedir.

3.5.4. Kamu Maliyesi Zararı

NEİY olma durumu, ekonomik açıdan bireyi etkilediği gibi kamu maliyesine de olumsuz etkilerde bulunmaktadır. Diğer bir ifadeyle NEİY olmak, bir bütün olarak devleti ve doğal olarak toplumu da etkilemektedir. Nitekim İngiltere'de hazırlanmış bir raporda da NEİY gençlerin kamu maliyesine zararlarının en iyi tahminle 12 milyar sterlin olduğu belirtilmiştir. NEİY olmanın kamu maliyesine verdiği zarar ise işsizlik ödemeleri ve vergi kayıpları meselesinde ortaya çıkmaktadır (Coles, et al., 2010). Bunun yanında, NEİY gençlere yönelik yapılan sosyal yardımlar, iş arama yardımları, eğitim harcamaları, nakit yardımları gibi araçlar da kamu maliyesine zarar olarak yansımaktadır. Dolayısıyla, NEİY olan gençlerin ülke ekonomisine katkıda bulunmamalarının yanı sıra, ciddi boyutta maliyete neden oldukları söylenebilmektedir. Nitekim Yeni Zelanda'da yapılan bir çalışmada gençlerin dışlanmaları ve emek piyasasında yetersiz oranda yer almalarının ekonomi için kısa vadeli maliyetlerin yanı sıra, toplum üzerinde uzun vadeli etkilere sahip olduğu da belirtilmektedir. Bu doğrultuda çalışmada, Yeni Zelanda'da NEİY gençlerin kamu maliyesi için beklenen maliyeti tahmin edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda Yeni Zelanda'daki her NEİY gencin, kişi başına maliyetinin yaklaşık 26,847 dolar olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Pacheco & Dye, 2013).

Birleşik Krallık'ta 2007 ve 2010 yıllarında tekrarlanarak gerçekleştirilen çalışmada genç işsizliği, suç ve eğitim başarısızlığının tahmini maliyetlerini kullanarak 16-24 yaş grubundaki gençlerin sosyal dışlanmalarının maliyeti hesaplanmaya çalışılmıştır. Söz konusu maliyetler ise iş arama ödeneği de dahil olmak üzere doğrudan yardım maliyetleri (ücretsiz okul yemekleri, sağlık yardımları, maksimum belediye vergisi ödeneği, maksimum konut yardımı ve kişiye bağlı olarak belirli sosyal fon ödemeleri gibi ilişkili yardımlar) olarak hesaplanmıştır. Çalışmanın 2007 yılına ait sonuçlarında genç işsizliğinin maliyetinin iş arayanlar için haftalık 20 milyon sterlin ve üretkenlik kaybı için haftalık 70 milyon sterlin üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte Birleşik Krallık'ta vergi mükelleflerinin, genç işsizliği nedeniyle haftada 90 milyon sterlin ödediği görülmüştür. 2010 yılında ise özellikle gençleri kötü etkileyen ekonomik kriz bağlamında çalışma tekrarlandığında, Birleşik Krallık'ta vergi mükelleflerinin

iş arama ödeneği olarak haftada 22 milyon sterlin ve verimlilik kaybı açısından haftada 133 milyon sterlin olduğu tespitine ulaşılmıştır. Ulaşılan bu sonuçlara göre, eğitim başarısızlığının Birleşik Krallık ekonomisine maliyeti 2007 araştırmasında yaklaşık 18 milyar sterlin ve 2010 araştırmasında 22 milyar sterlin olmuştur. Çalışmanın bir diğer sonucu ise eğitimin sağlığı olumlu yönde etkilediği iddiası da taşıdığı yönündedir. 2007 yılında gerçekleştirilen çalışmanın sonuçlarına göre, gençlik depresyonundaki sağlık maliyetlerinin ulusal sağlık sistemine yılda 11 ila 28 milyon sterlin arasında mal olabileceği tahmin edilmektedir (Prince's Trust, 2007, 2010'dan aktaran Eurofound, 2012: 64). Godfrey ve diğerleri tarafından yapılan, 2000/01 fiyatları ile 16-18 yaşında NEİY olmanın maliyetinin hesaplanmasını amaçlayan çalışmada ise NEİY olmanın toplam tahmini ömür boyu maliyetinin 7 milyar sterlin kaynak maliyeti ve ihtiyatlı bir tahminle 8,1 milyar sterlin kamu finansman maliyeti olarak tahmin edilmiştir. Tasarruf bakımından ise 10.000 kişinin NEİY grubundan çıkarılmasıyla birlikte, toplam cari tasarruf kaynak maliyetlerinin 53 milyon sterlin ve kamu finansmanı maliyetlerinin ise 55 milyon sterlin olacağı öngörülmüştür (Godfrey et al., 2002).

Eurofound tarafından yapılan bir başka analizde gençlerin emek piyasasından kopması nedeniyle tahmini kaybın önemli düzeyde olduğu görülmektedir. Buna göre 2008'de 26 üye ülke Avrupa GSYİH'nın neredeyse %1'ine karşılık gelen yaklaşık 120 milyar Euro kaybetmiştir. Son ekonomik kriz ve NEİY nüfusunun 2008 ile 2011 yılları arasındaki artışı hesaba katıldığında bu kaybın daha da büyük olacağı ifade edilmektedir. Bu doğrultuda Eurofound tarafından NEİY'lerin 2011'deki maliyetini tahmin etmek için 2008–2011 İşgücü Anketleri kullanılmış ve NEİY olmanın yüklediği maliyet Avrupa'da GSYİH'nın %1,2'sinden fazlasına karşılık gelen 153 milyar Euro olarak hesaplanmıştır. Gençlerin emek piyasasından ayrılmasından kaynaklanan 2011'deki bu kaybın sözü edilen 26 AB ülkesinin GSYİH'sının %2'si veya daha fazlasına eşit olduğu ifade edilmektedir (Eurofound, 2012: 81).

Yeni Zelanda'da yapılan bir çalışmada odak noktası bir ila üç yıllık bir zaman çerçevesine eşit olan kısa vadeli maliyetlerdir. Çalışma sonucunda kısa vadede (1-3 yıl), kişi başına maliyetin (hem üretkenlik kaybı hem de kamu maliyesi üzerindeki yük açısından) 21,969 dolar olacağı tahmin edilmiştir. Buna göre 15-19 yaş grubunun NEİY olmasının maliyeti 10,084 dolarken, 20-24 yaş grubunun NEİY olmasının maliyeti ise 27,911 dolar olarak hesaplanmıştır (Pacheco, & Dye'dan aktaran Pacheco, & Westhuizen, 2016: 18-19). 2000-2016 yılları arasında Türkiye'de eğitim harcamaları ve ekonomik büyüme ile genç işsizlik arasındaki ilişkilerin incelendiği bir çalışmada yapılan analiz ise eğitim harcamalarının GSYH'ya oranındaki bir artışın genç işsizliğini artırdığını, GSHY'daki büyümenin ise işsizliği azalttığını göstermiştir (Çondur & Cömertler Şimşir, 2017).

NEİY gençlerin kamu maliyesine verdikleri bir diğer zarar ise vergi konusunda ortaya çıkmaktadır. Buna göre, bu gençlerden hem mevcut durumları nedeniyle hem de ileride istihdam edilmeleri halinde istenen seviyede vergi alınamamaktadır. Zira daha önce bahsedildiği üzere, bireyin mevcut hareketsizliği gelecekteki ücretini (gelirini) azaltıcı yönde bir etki göstermektedir (Salto-Youth Inclusion Resource Centre, 2015: 29).

NEİY olmanın vergi konusunda verdiği zararın yanı sıra sosyal güvenlik sistemi üzerinde de olumsuz etkileri mevcuttur. Nitekim Türkiye açısından bakıldığında, genç nüfus sosyal güvenlik sistemine katkı yapacak kesim olarak değerlendirilmektedir. Bu noktada sosyal güvenlik sisteminin işleyişini sürdürmesi için genç nüfusa istihdam olanaklarının sağlanması gerekmektedir (Gökbayrak, 2010). Dolayısıyla NEİY gençlerin sosyal güvenlik sistemine katkı yapması gerekirken sistemin dışında olmaları sosyal güvenlik sistemi açısından da ciddi bir problem teşkil etmektedir. Diğer taraftan, istihdama geç katılım ve erken emeklilik gibi temel etkenlerin sosyal güvenlik sistemi üzerindeki aktif-pasif dengesini bozduğu ve dolayısıyla her yıl sosyal güvenliğe bütçeden ayrılan payın arttığı da bilinmektedir (Aysan & Avcı, 2015: 119). Refah devletleri için sosyal güvenlik sisteminin devamlılığı açısından genç nüfus önemli bir zenginliktir. Bu noktada sosyal güvenlik sisteminin düzgün bir şekilde işleyebilmesi, istihdama katılan nüfus ile emeklilik imkanlarından faydalanan nüfusun dengelenmesiyle mümkündür (Aysan & Avcı, 2015: 131). Dolayısıyla sosyal güvenlik sisteminin düzgün işleyebilmesinin bir yolu da NEİY gençlerin istihdama katılımlarının artırılmasından geçmektedir.

NEİY gençlere yönelik yapılan ve kamu maliyesi üzerinde ciddi bir yük oluşturan sosyal yardımlar konusunun tartışmalı olduğuna da değinmek gerekmektedir. Sosyal yardımların NEİY gençlerin yoksulluk sorunlarının çözümünde ve aşırı yoksulluk içinde yaşayan insan sayısının azaltılmasında nasıl bir rol oynayabileceği belirsizliğini korumaktadır (Riddell, 2010: 31). Halihazırda sosyal yardım alanlar arasında gençleri belirlemenin de kolay olmadığı bir gerçektir. Bunun yanında çoğu ülkede sosyal programlar açıkça gençleri hedeflememektedir. Yaş kriteri genellikle çocuklar, öğrenciler ve yaşlılar için bir uygunluk kriteri olarak değerlendirilmektedir (Carcillo, et al., 2015: 37). Diğer taraftan, riskli gruplar için kısa vadede yoksulluk oranlarını düşürmek için nakit yardımlar kullanılabilse de özellikle nitelikli olmayan veya düşük nitelikli olanlar ve daha önce hiç çalışmamış olanlar için yardım bağımlılığını tetikleme riski de bulunmaktadır (Carcillo, et al., 2015: 68).

Sosyal yardımlar açısından bir başka husus ise sosyal yardımların transfer gelirleri içerisinde yer almasıdır. Transfer gelirleri niteliği itibarıyla gelir eşitsizliğini azaltması ve gelir dağılımına pozitif bir etki yaratması beklenirken bu gelirler, gelir eşitsizliğini artırıcı

bir etki yaratabilmektedir. (Çetin, 2013: 312; Selim, vd., 2014: 102). Gelir eşitsizliğini artırmasının temel nedeni ise transfer gelirlerinin ihtiyaç duyanlara değil, daha yüksek gelir grubuna sahip olanlara aktarılmasından kaynaklandığı ifade edilmektedir. Bu durum transfer gelirlerini yoksulluğa ilişkin sunulan bir mücadele yöntemi olarak etkinliğini sorgulatmakta ve yeni sorunları da beraberinde getirmektedir (Gürsel vd., 2000: 60). Sonuç olarak belirtmek gerekir ki, NEİY gençlere yönelik yapılan harcamalar kamu maliyesi üzerinde ciddi bir yük oluşturacağından, söz konusu gençlere yönelik yapılan harcamaların niteliğinin iyi analiz edilmesi gerekmektedir.

4. NEİY Gençlere Yönelik Politika ve Programlar

4.1. Politikaların Genel Çerçevesi ve AB Üyesi Ülke Örnekleri

NEİY gençlerin sayısı özellikle gelişmiş ülkelerde 2008 kriziyle birlikte görünür hale gelmiş ve endişe yaratmaya başlamıştır. Bu durum hükümetlerin acil gündem maddesi olarak söz konusu gruba dahil olan gençlerin oranını azaltmaya yönelik etkili politika ve uygulamalar üretme çabalarıyla sonuçlanmıştır (Maguire, 2015: 122). Daha önce de belirtildiği üzere NEİY gençler heterojen bir gruptur. Grubun heterojen doğası beraberinde birbirlerinden çok farklı tecrübeleri, özellikleri ve ihtiyaçları getirmektedir (Furlong, 2006: 554-555). Bu nedenle söz konusu gençleri eğitime ve/veya istihdama dahil etmek için farklı profillere yönelik farklı politika ve uygulamaları içerecek şekilde düzenlemeler yapmak gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle, NEİY olmanın nedenlerinin çeşitli olması, çözüm politikaların da çeşitliliğini zorunlu kılmaktadır.

Gençlik politikalarının üretilmesi ve faaliyete geçirilmesi noktasında AB ülkeleri öne çıkmaktadır. Temel olarak gençlik politikaları üretmek üye ülkelerin yetki alanında olmakla beraber AB ortak politika hedeflerini belirlemekte ve üye ülkelerin gençlik alanında iş birliği geliştirmelerini sağlamak istemektedir. Bu doğrultuda önemli belgelerden biri Avrupa 2020 Stratejisi'dir. Ekonomik krizden çıkmayı, kriz öncesi büyüme ivmesinin yeniden yakalanması ve 2020 yılına kadar karşılaşılacak sorunlara karşı güçlü bir Avrupa'nın inşasını hedefleyen Avrupa 2020 Strateji Belgesi üç öncelik, beş hedef ve yedi ana girişimden oluşmaktadır (Kocakaya, 2015: 97). Stratejinin "akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyüme" önceliği doğrultusunda belirlediği beş hedeften biri 20-64 yaş arası nüfusun istihdam oranının %69 seviyesinden %75 seviyesine çıkarılmasıdır. Diğer bir hedef ise okulu erken bırakanların oranının %15 seviyesinden %10 seviyesine düşürülmesi ve 30-34 yaş arası yükseköğrenim mezunu nüfus oranlarının ise %31 seviyesinden %40 seviyesine yükseltilmesidir (Selek Öz, Karagöz, 2015: 112).

Bu hedeflerin gerçekleştirilebilmesi amacıyla uygulamaya konulan ve "Amiral gemisi" olarak da isimlendirilen yedi girişimden biri Hareket Halindeki Gençlik (Youth on the Move) girişimidir. Hareket Halindeki Gençlik girişimi kapsamında tüm gençlerin potansiyelini ortaya çıkarmak hedeflenmiş ve NEİY sorununa odaklanmanın da önemi vurgulanmıştır (Eurofound, 2012: 20). Bu girişim kapsamında hayat boyu öğrenme sisteminin geliştirilmesi, yüksek eğitim ve öğretimin kalite ve verimliliğinin artırılması, öğrenim hareketliliğinin AB çapında desteklenmesi ve genç nüfusun istihdam olanaklarının geliştirilmesi olmak üzere dört ana hedef belirlenmiştir (Akses, 2014: 51). Bu hedeflerden eğitime yönelik olarak yapılacak çalışmaların başında ise "okul terk oranının düşürülmesi; genç nüfusun eğitim, öğretim ve kariyer olanakları konusunda bilgilendirilmesi; bilgi ekonomisi ve toplumu için temel becerilerin geliştirilmesi; hayat boyu öğrenmenin desteklenmesi, mesleki eğitim öğretim politikasının geliştirilmesi ve gençler için staj imkânlarının artırılması" gelmektedir (Akses, 2014: 52). Bununla beraber Avrupa Komisyonu gençlerin emek piyasasındaki durumlarını izlemek ve Avrupa 2020 Stratejisi bağlamında üye devletler arasında karşılaştırma yapılmasını kolaylaştırmak için NEİY oranı gibi yeni ancak yararlı göstergeler de getirmiştir. NEİY oranlarının bir gösterge olarak değerlendirilmesi NEİY gençlerin görünürlük kazanması bakımından önem arz etmektedir (Eurofound, 2012: 20).

Avrupa 2020 Stratrejisi ve Avrupa İstihdam Stratejileri kapsamında üye ülkelerden üstlenilmesi beklenen diğer bir program ise Gençlik Garanti Programı (Youth Guarantee)'dır. Gençlik Garanti Programı esasında Avrupa Komisyonu tarafından bir tavsiye niteliğindedir. Ancak programın bu niteliğine karşın gençlerin NEİY statüsüne geçiş sorununun gün geçtikçe büyümesi, programı AB çapında yaygın olarak uygulanan ve Komisyon tarafından izlenen bir program haline getirmiştir (Yıldız, 2016: 46). Nitekim belirlenen hedef doğrultusunda AB ülkelerinin tamamı kapsamlı Gençlik Garantisi Uygulama Politikalarına sahiptir. Söz konusu politikalar her üye devlette Gençlik Garantisinin uygulanması için alınacak önlemleri tanımlamaktadır. Ülkeler, gençlerin NEİY olmalarına çözüm bulmak amacıyla çeşitli politikalar uygulamaktadır.

Gençlik Garantisini uygulayacak ülkelerin dikkat etmesi gereken birtakım ilkeler mevcuttur. Bu ilkelerden ilki, gençlerin heterojen bir grup olmaları ve özellikle NEİY gençlere özel bir odaklanmaya ihtiyaç olduğunun göz önünde tutulmasıdır. Bir diğeri ise karşılıklı yükümlülüktür. Bu ilke bir istihdam hizmetine kaydolmanın Gençlik Garantisi kapsamında bir teklif almak için bir şart olarak koyulması şeklinde düşünülebilir. Diğer bir ilke ise uygulayacak olan ülkelerin hareketsizlik döngülerinin potansiyelini ele almalarıdır. Buna göre yapılacak planlar, gençlerin hareketsizlik döngülerini kırmak ve önlemek için

birtakım mekanizmalar veya eylemler içermelidir. Gençlik Garantisi programının gençlerin kendilerine bir teklif sunmak için istihdam hizmeti gibi harici bir kuruluşa güvenmeleri şeklinde manevi bir zarar potansiyeli taşıyabildiği de belirtilmektedir. Bununla beraber üye devletlerin Gençlik Garantisini hangi düzeyde uygulayacaklarına ve yöneteceklerine karar vermeleri gerekmektedir. Nihayetinde işsizliğin birey üzerinde bırakacağı olumsuz etkilerden kaçınmak için üye devletlerin Gençlik Garantisini, NEİY olduktan sonraki dört ay içinde tüm gençlere sunması önerilmektedir (European Commision, 2012: 3-5).

AB üyesi ülkelerin Gençlik Garantisi politikaları incelendiğinde Almanya'nın bu programları ileri düzeyde uyguladığı görülmektedir. Almanya, gençlere yönelik istihdam kurumu, eğitim araçlarının geliştirilmesinde sunduğu yardımlar ve yerel gençliği güçlendirme girişimleriyle Gençlik Garantisi politikalarına destek sağlamıştır. Bununla beraber İleri Eğitim Anlaşması ile yaşam boyu mesleki rehberlik uygulaması geliştirilmiştir. Bölgesel farklılıkların mevcut olduğu da belirtilmekle beraber genel itibarıyla stajların kalitesinin artmış olduğu ve eğitime yönlendirmenin başarılı olduğu görülmüştür (European Commission, 2020f). Gençlik Garantisi uygulamaları ileri düzey olarak nitelendirilebilecek bir diğer ülke Avusturya'dır. Avusturya'da NEİY olmaktan kaçınmaya yönelik ve dezavantajlı durumda bulunan gençlerin entegrasyonuna odaklanan çalışmalar mevuttur. Avusturya, uygulamaları değerlendirmek için iyi takip sistemlerinin yanı sıra, etkin değerlendirme sistemlerine de sahiptir. Ancak bu sistemlere rağmen ülke halen çok yönlü sorunları mevcut olan ve ulaşılabilirlikleri düşük olan gençler konusunda sıkıntı yaşamaktadır (European Commission, 2020w).

Belçika'da NEİY gençleri bölgesel düzeyde yapılan Gençlik Garantisi uygulamalarına çekme konusunda iyi bir performans sergilemektedir. Ne var ki dezavantajlı ve aktif olmayan NEİY gençlere yönelik sosyal yardım faaliyetleri bulunan ülkede NEİY gençlere erişimde yaşanan zorluklar hala devam etmektedir. Bununla birlikte Belçika'nın NEİY gençlere yönelik olarak eğitim sistemi ile bütünleşmiş bir takip sistemi geliştirme ve bireyselleştirilmiş rehberlik hizmeti sağlama noktasında eksikliklerini geliştirmesi gerektiği de belirtilmektedir (European Commission, 2020s).

AB üyesi diğer bir ülke olan Bulgaristan'da koordinasyon mekanizmalarının iyileştirilmesi, ortaklıkların güçlendirilmesi, okulu erken bırakan gençlerin payının azaltılması, sosyal erişim imkanlarının iyileştirilmesi, staj olanaklarının genişletilmesi için bir dizi girişimde bulunulmuştur. Ancak Gençlik Garantisi politikasının kapsamı diğer ülkelere kıyasla halen oldukça düşük olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle sosyal yardım ve aktivasyon önlemlerinin güçlendirilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Özellikle savunmasız ve dezavantajlı gruplar için bütünleşmiş bir yaklaşım uygulamaya özel bir önem verse de bölgesel

eşitsizliklerin daha iyi ele alınmasının, Gençlik Garantisi yoluyla sağlanan işlerin kalitesinin, sürdürülebilirliğinin ve emek piyasası şartlarının iyileştirilmesinin, eğitim ve öğretim fırsatlarının geliştirilmesinin gerekli olduğu belirtilmektedir (European Commission, 2020k).

Çekya, düşük genç işsizlik seviyeleri bağlamında değerlendirildiğinde Gençlik Garantisi uygulamasında ilerleme kaydettiği görülen ülkelerden biridir. Ne var ki Gençlik Garantisi kapsamında gerçekleştirilen uygulamaların genellikle gençlere özgü olmaması nedeniyle NEİY gençlere bireyselleştirilmiş uygulamalar sağlanması Çekya için elzem görülmektedir. Diğer yandan stajyerlik ile ilgili uygulamalar her ne kadar gençlerin istihdamı için etkili olsa da bu programların gençler açısından çekiciliğinin arttırılması için revize edilmesi gerekmektedir (European Commission, 2020g).

Gençlik Garanti'sinin uygulanmasında çok gelişmiş ve köklü bir sisteme sahip olan Danimarka'da ise güçlü bir ortaklık yaklaşımı inşa edilmiştir. Her genç için sosyal yardım, sağlık hizmetleri ve çalışma alanlarında çeşitli uygulamalar sağlamak hedeflenmektedir. Bunun yanında sosyal yardım hakkı için etkili bir kayıt ve kapsamlı bir takip sistemi bulunmaktadır. Diğer yandan halen aktif olmayan NEİY gençlere erişim konusunda endişelerin devam etmekte olduğu ve NEİY gençlerin oranının son yıllarda artış gösterdiği de ifade edilmektedir (European Commission, 2020y).

Gençlik Garantisi politikasını hayata geçiren bir diğer ülke Estonya'dır. Estonya'da Gençlik Garantisi politikasının amacı, 25 yaşın altındaki gençlerin işsiz kaldıktan veya örgün eğitimden ayrıldıktan sonraki dört aylık süre içinde kaliteli bir iş, sürekli eğitim, çıraklık veya stajyerlik teklifi almalarını sağlamaktır. Gençlik Çalışma Stratejisi ve Yaşam Boyu Öğrenme Stratejisi politikalarıyla da desteklenen Gençlik Garantisi çeşitli hedef ve faaliyetleri içermektedir. Söz konusu hedef ve faaliyetler ise gençliğin yaratıcılığını, öz inisiyatifini ve iş birliği becerilerini geliştirme olanakları sağlamak, gençlerin istihdama katılımını arttırmak ve hazır olma durumunu geliştirmek; gençlerin topluma ve karar alma süreçlerine aktif katılımını arttırmak, nitelikli gençlik politikaları ve gençlik çalışmaları geliştirmek olarak sayılmaktadır. Ayrıca, Yaşam Boyu Öğrenme Stratejisi politikası da gençlerin okuldan istihdama geçişine yardımcı olmaya yönelik olarak emek piyasasının ihtiyaçlarına karşılık gelen yüksek kaliteli eğitimin erişilebilirliğini garanti etmek, eğitim organizasyonlarını geliştirmek, bilinçli tercihleri şekillendirmek için bilgi ve danışmanlık hizmetleri sunmak gibi ilkelere sahiptir. Gençlik Garantisi politikalarının uygulanmasıyla sosyal yardım stratejilerinde, bireyselleştirilmiş rehberlik hizmetlerinde ve tekliflerin zamanında sunulması gibi hususlarda ilerleme kaydedilmiştir. Ancak artan NEİY oranları Estonya için endişe verici olmaya devam etmektedir (European Commission, 2020b).

AB ülkelerinden Finlandiya'nın sunduğu Genlik Garantisi politikaları incelendiğinde genel itibariyle istihdam odaklı uygulamalar içerdiği görülmektedir. 25 yaş altındaki tüm gençler ile 25-29 yaş aralığındaki yeni mezun gençler için bir istihdam planı sunan Finlandiya Gençlik Garantisi, gençlerin istihdamda olmama süreleri üç ayı geçmemiş ise iş, eğitim, koçluk, başlangıç için finansal yardım, ücretli istihdam imkânı ve kariyer planlama hizmetleri vermektedir. Bununla beraber gençlerin istihdamda olmama süresinin üç ayı geçmesi durumunda da gençlere aktif olarak hizmet vermeye devam etmektedir (European Commission, 2020x).

Gençlik Garantisinin kapsamının oldukça gelişmiş olduğu bir diğer ülke Fransa'dır. Fransa özellikle dezavantajlı ve savunmasız konumda olan gençlere odaklanan kapsamlı önlemler sunmaktadır. Ayrıca 16-24 yaş aralığında bulunan ve "görünmez" olarak nitelendirilen NEİY gençler için sosyal yardım faaliyetleri de başlatılmıştır. Bunun yanında 16-18 yaş arasındaki gençler için eğitimde olmak zorunlu hale getirilmiştir. Ancak sunulan hizmetlerin izlenebilmesi ve geliştirilmesi açısından takip sistemi kurulması bir zorunluluk olarak değerlendirilmektedir (European Commission, 2020r).

Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nde de Gençlik Garantisi uygulamaları gelişmeye devam etmektedir. Söz konusu gelişmeler kamu istihdam hizmetlerinin ve özellikle etkinlik ve aktivasyonun güçlendirilmesi konularında yaşanmaktadır. Gençlere erişim noktasında geliştirilmiş ortaklıklar kabul edilmiş ve özellikle sosyal hizmetler de bu ortaklıklara dahil edilmiştir. Ayrıca Gençlik Garantisi hedeflerinin sağlanmasına yönelik olarak Gençlik Garantisi Akran Desteği Projesi ve Sosyal Yardım Projesi de uygulanmaya başlanmıştır. Ancak Gençlik Garantisi'nin uygulanmasında rol alan ortaklar arasında bilgi alışverişi ve NEİY gençlerin oranlarının azaltılması noktalarında halen zorluklar yaşandığı belirtilmektedir (European Commission, 2020aa).

Hırvatistan, Gençlik Garantisi politikasının uygulanması noktasında gelişmekle beraber halen birtakım zorluklar yaşamaktadır. Zira eğitim ve öğretim kurumları arasında ortaklıklar geliştirilmesine, kalıcı istihdam fırsatlarını teşvik etmek için önlemler alınmasına ve NEİY gençleri takip sistemini iyileştirerek tam olarak hayata geçirmek için de çaba gösterilmesine karşın aktif emek piyasası politikalarının gençlerin özel ihtiyaçlarına uyarlanması ve sosyal yardım faaliyetlerinin geliştirilmesi gerekliliği varlığını sürdürmektedir. Ayrıca Hırvatistan bünyesinde bireyselleştirilmiş rehberlik hizmeti konusunda da birtakım sorunlar bulunmaktadır (European Commission, 2020u).

Hollanda, Gençlik Garantisi politikasının uygulanmasında oldukça ileri düzeyde gelişmeler kaydetmiştir. NEİY gençlerin oranı %4 civarında seyreden Hollanda, AB

ülkelerinin ortalamasının çok altında bir orana sahiptir. Gençlik Garantisi Hollanda'da çeşitli bakanlıklar, yerel yönetim organları, sosyal taraflar ve diğer aktörler arasında kurulan ortaklıklara dayanmaktadır. Politikanın odak noktası genel itibarıyla genç işsizliği iken, dezavantajlı konumda bulunan gençleri destekleme ve eğitimden ayrılmalarını önlemeye yönelik önlemler eksenine diğer bir ifadeyle NEİY gençlere doğru kaymaktadır (European Commission, 2020m).

İngiltere'de NEİY olan veya NEİY olma riski taşıyan gençlere yönelik olarak eğitim üzerine özel bir politika oluşturulmuştur. Hükümetin benimsediği temel politika, gençlerin eğitim veya öğretimde bulunma yaşının yükseltilmesi üzerinedir. Buna göre, 2014 yılından itibaren 11. sınıfta okuldan ayrılan öğrencilerin tam zamanlı eğitim, çıraklık eğitimi ya da öğrenci çalışıyorsa yarı zamanlı eğitime devam etmesi gerekmektedir (ET-NEETs, 2016). Gençlik Garantisi uygulamalarında ilerleme kaydeden bir diğer ülke İrlanda'dır. İrlanda, özellikle aktivasyon hizmetlerine odaklanmış ve eğitim ve öğretim alanını da emek piyasası odaklı biçimde geliştirmeye yönelmiştir. İrlanda'nın uygulamalarının sürdürülebilir sonuçlar sağlama açısından oldukça iyi bir performans sergilediği şeklinde yorumlanmaktadır. Ancak İrlanda odağını iş arayan gençlere yönlendirdiği için aktif olmayan NEİY gençler İrlanda Gençlik Garantisi uygulamalarından faydalanamamaktadır. Bu nedenle İrlanda'nın mevcut önlemleri genişletmek, gençlere erişim noktasında iyileştirmeye gitmek, eğitimden erken ayrılmanın önüne geçmek bağlamında geliştirmesi gereken çeşitli yönleri olduğu belirtilmektedir (European Commission, 2020o).

İspanya'da Gençlik Garantisi politikası iyi düzeyde uygulama alanı bulmuş ve NEİY gençlere ulaşma ve NEİY oranlarını hedeflenen düzeye çekme noktasında önemli bir ilerleme sağlanmıştır. İspanya'da Gençlik Garantisini uygulama sistemi, geniş bir paydaş yelpazesi ve bunların tümünü sürece dahil etmek için gösterilen çabalar yönünden oldukça kapsamlıdır. Genç işsizliğini azaltma, aktiflik oranlarını artırma ve eğitimi teşvik etme hedefine sahip olan Gençlik İstihdamı Eylem Planı 2019-2021 de iyi bir politika aracı olarak ortaya konulmuştur. Ayrıca sosyal yardım faaliyetleri ve NEİY gençlerin kayıt altına alınması konularında eyalet düzeyinde alınan önlemlerle birlikte, Gençlik Garantisi politikasının görünürlüğünü arttırmak için sosyal medyanın kullanılması da göze çarpan faaliyetler arasında yer almaktadır. Diğer yandan aktif olmayan, düşük vasıflı ve dezavantajlı gençlere erişimde halen zorluklar yaşanmaktadır (European Commission, 2020q).

Gençlik Garantisi programını uygulayan ülkelerden bir diğeri olan İsveç, gençlerin istihdamını teşvik etmeye ve emek piyasasındaki durumlarını iyileştirmeye yönelik çeşitli önlemler almaktadır. Bu noktada alınan önlemler İsveç Hükümetinin yasalaştırılmış ve

planlanmış emek piyasası, vergi ve eğitim politikaları ile paralel olarak düzenlenmektedir. İstihdam Komitesinin 2019 raporuna göre İsveç'te Gençlik Garantisi politikaları oldukça fazla ilerleme kaydetmiştir. Gençlik Garantisi ile bireyselleştirilmiş rehberlik ve değerlendirme stratejilerinde gelişmeler sağlanmıştır. Söz konusu politikalar aracılığıyla, hareketsiz bulunan dezavantajlı konumdaki NEİY gençleri kapsayacak biçimde yardım tedbirlerinin kapsamının genişletilmesi de devam etmektedir (European Commission, 2020a).

İtalya, Gençlik Garantisi politikasını kapsamlı ortaklık stratejisine dayanan ancak bireyselleştirilmiş bir yaklaşım ile sürdürmektedir. AB ülkeleri arasında genç işsizliğinin ve NEİY gençlerin oranının en yüksek seyrettiği ülke olmasının yanı sıra ülkenin Kuzey ve Güney bölgelerindeki eşitsizlikler de devam etmektedir. Yine de farkındalık arttırıcı faaliyet uygulamalarını ve mevcut önlemleri yaymak için kamu medyasının kullanılması umut verici olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca bireyselleştirilmiş hizmetlerin de gelişme gösterdiği görülmektedir. Bununla birlike İtalya'nın sisteminin karmaşıklığı, karşılaşılması muhtemel en büyük zorluklardan biri olarak değerlendirilmektedir (European Commission, 2020t).

Gençlik Garantisi'nin iyi bir şekilde uygulandığı bir diğer ülke Letonya'dır. Letonya'da NEİY gençlere yönelik sosyal yardım önlemleri arttırılmakta ve farklı NEİY hedef grupları için şekillenmiş olan çeşitli programlar yerel yönetimler ve STK'lar ile iş birliği içinde uygulanmaktadır. Bu doğrultuda Letonya'da NEİY gençler için bir profilleme sistemi geliştirilerek bireysel eylem planları hazırlanmakta ve mentorluk hizmetleri sunulmaktadır. Bununla birlikte, Gençlik Garantisi politikaları çerçevesinde stajlar, yalnızca aktif emek piyasası politikalarının bir parçası olarak sunulmamaktadır. Letonya'da stajyerlik, eğitim sisteminin bir parçası olarak değerlendirilmekte ve işyerinde öğrenmeye daha çok odaklanılmaktadır. Letonya'da Gençlik Garantisi kapsamında ayrıca eğitim üzerine de uygulamalar hayata geçirilmiştir. Özellikle gençlere kariyer seçimlerinde yardımcı olmak için eğitim sağlayan gençlik atölyeleri buna önemli bir örnektir. Nihayetinde söz konusu uygulamaların Letonya'da NEİY gençlerinin oranını azalttığı görülmüştür. Ancak işverenleri istihdam teklifleri vermek için ikna etme ve NEİY gençlere ulaşma konularında yaşanan zorluklar halen devam etmektedir (European Commission, 2020c).

Gençlik Garantisi'nin uygulandığı diğer bir ülke olan Litvanya'da politikalar, paydaşlarla ortaklıklar kurularak merkezi bir noktadan hizmet sağlamak şeklinde sürdürülmektedir. NEİY gençler için profil oluşturma sistemi iyileştirilmiş, sosyal yardım tedbirleri için birtakım önlemler benimsenmiş ve farklı NEİY gruplarının ihtiyaçlarına göre uyarlanmış hizmet teklifleri geliştirilmiştir. Söz konusu politikalar sağlam bir takip ve değerlendirme sistemi ile desteklenmektedir. Diğer yandan çoğunluğu sabit bulunmayan NEİY gençlere ulaşmak

yine de bir zorluk olarak kendini göstermektedir (European Commission, 2020d). Gençlik Garantisi politikasının ileri düzeyde uygulandığı bir diğer ülke ise Lüksemburg'dur. Son incelemelere göre Lüksemburg, sosyal ortaklar da dahil olmak üzere tüm aktörleri içeren güçlü ortaklıklar ile bütünsel iş birliği temelli bir yaklaşım geliştirmiştir. Diğer yandan Lüksemburg'un, özellikle 25-29 yaş arasındaki NEİY gençler ile göçmen kökenli gençler için kayıt altına alma ve sosyal yardım faaliyetlerinde iyileştirmeye gitmesi gerektiği de ifade edilmektedir (European Commission, 2020n).

Gençlik Garantisi politikası Macaristan'da kamu istihdam ofisleriyle etkili bir biçimde uygulanmaktadır. Macaristan, politika tedbirlerinin zamanında ve etkili biçimde uygulanma oranıyla AB'de en iyi ülkeler arasındadır. Sosyal yardım konusunda fazla ve her geçen gün artan sayıda faaliyet mevcut olmakla beraber eğitim alanında iyileştirilmeye gidilmesi gerektiği de üzerinde durulması gereken bir durum olarak öne çıkmaktadır (European Commission, 2020i).

Malta, Gençlik Garantisinin gelişiminin iyi olduğu ülkeler arasında yer almaktadır. Malta, uygulamaların zamanında sunulması, sonuçların sürdürülebilirliği ve sunulan hizmetlerin kalitesi açısından etkili olarak değerlendirilmekte ve NEİY gençlerin oranının azaltılmasında ilerleme sağlandığı görülmektedir. Malta, etkili bir takip ve değerlendirme sistemine sahiptir. Ancak gençlere yönelik sosyal yardımlar konusunda zorluklar da bulunmaktadır. Buna göre Malta Gençlik Garantisi'nin kapsamının genişletilmesi, dezavantajlı kesimlere ulaşılması ve desteklenmesi, eğitimden erken ayrılanlara hitap eden önlemler alma noktalarında güçlendirilmesi gerektiği de ifade edilmektedir (European Commission, 2020z).

Gençlik Garantisi politikası Polonya'da iyi oturtulmuş bir takip sistemiyle ve gençlik STK'larının ortaklığında ilerlemektedir. Politikaların uygulanmasına diğer ülkelere göre daha geç başlayan Polonya, Gençlik Garantisi'nin kapsamını daha da genişletme çalışmaları yürütmektedir. Bu noktada özellikle dezavantajlı gruplara yönelik sosyal yardım faaliyetlerinin güçlendirilmesi gerektiği kanısına varılmıştır. Aynı zamanda NEİY gençlere bireyselleştirilmiş rehberlik, gençlere beceri kazandırma ve emek piyasasıyla ilgili geliştirme çalışmaları üzerinde durulmaktadır (European Commission, 2020e).

Polonya'da NEİY gençler üzerine politikalar oluşturması için kurulmuş olan Gönüllü Çalışma Kolları faaliyet göstermektedir. Bu kurum özellikle sosyal dışlanma riski taşıyan veya 25 yaş altındaki istihdamda olmayan gençler üzerine destek faaliyetlerinde uzmanlaşmış bir devlet organıdır. Gönüllü Çalışma Kolları'nın temel sorumluluklarından biri, gençlere mesleki nitelik kazandırılmasıdır. Kurum, ilk ve ortaokul seviyesinde iken eğitimleri kesintiye uğramış

gençlerin eğitimlerini tamamlamalarına yardımcı olmanın yanında gençleri mesleki eğitim ile destekleyerek istihdama yönlendirmeyi hedeflemektedir (ET-NEETs, 2016).

Portekiz'de Gençlik Garantisi politikasının uygulanması, genç işsizliği ve NEİY gençlerin oranlarının düşmesine katkıda bulunmuştur. Ulusal ve yerel düzeyde geniş ortaklıklar kurmuş olan Portekiz, sosyal yardım açısından da yeni bir ulusal sosyal yardım stratejisi yürütmektedir. Ayrıca diğer ülkelerden farklı olarak Portekiz'de web siteleri, cep telefonu uygulamaları ve sosyal medya aracılığıyla son teknolojiyi oldukça fazla kullanan NEİY gençler ile iletişim ağlarını çeşitlendirmeye dönük faaliyetler mevcuttur. İş birliği ağlarını optimize etmek ve ortaklıkları iyileştirmek halen üzerinde durulması gereken noktalardandır (European Commission, 2020p).

Gençlik Garantisi politikası kapsamında Romanya'da birtakım gelişmeler yaşanmakta ancak uygulamada önemli sorunlar bulunmaktadır. Örneğin INTESPO projesi, sosyal yardım açısından olumlu gelişmeler sağlamasına karşın bireyselleştirmiş rehberlik konusunda iyileştirmeye ihtiyaç duymaktadır. Eğitim alanında ise özellikle düşük eğitimli NEİY gençlerin ihtiyaçlarını karşılamada eksiklikler bulunmaktadır (European Commission, 2020j).

Slovakya'da Gençlik Garantisi politikası bölgesel eşitsizliklerin devam etmesine ve düşük vasıflı gençlerin işsizlik oranları ortalamanın üzerinde seyretmesine rağmen NEİY gençlerin istihdam edilmesinde önemli gelişmeler sağlamıştır. Buna göre birtakım ortaklıkların gelişmesi, gençlik örgütlerinin uygulamalara katılım sağlaması, emek piyasasının ihtiyaçları hakkında bilgi sağlama konularında ilerlemeler görülmüştür. Ancak Slovakya'da Gençlik Garantisi politikalarının uygulanmasında en büyük eksikliği eğitim kısmı oluşturmaktadır. Ülkede eğitimden ayrılan gençlerin oranı Gençlik Garantisi uygulamalarına rağmen yüksek seyretmekte, bu sebeple eğitim sistemleriyle bir koordinasyon eksikliği göze çarpmaktadır. Ayrıca NEİY gençlere erişim konusunda da daha stratejik yaklaşımlara ihtiyaç duyulduğu da ifade edilmektedir (European Commission, 2020h).

Slovenya'da Gençlik Garantisinin uygulanması oldukça ilerlemiştir. Slovenya bu ilerlemeyi hedef grubu gençler olan farklı programları bir araya getirmeye yönelik kapsamlı yaklaşımı sayesinde gerçekleştirmiştir. Ne var ki bireyselleştirilmiş rehberlik ve sosyal hizmet uzmanları ve okullar arasında iş birliğine ihtiyaç duyan dezavantajlı gençlere ulaşma noktalarında yaşanan zorluklar halen devam etmektedir (European Commission, 2020v).

Yunanistan ise Gençlik Garantisi politikasını uygulama noktasında ilerleme kaydetmeye devam etmektedir. Söz konusu politikanın uygulanmasıyla birlikte kamu ve özel sektör ortaklıkları gelişmiş ve etkinlikleri artmıştır. Ancak NEİY gençlerin daha hızlı bir şekilde aktif

hale getirilmesi için daha fazla çabaya ihtiyaç duyulduğu da belirtilmektedir. NEİY gençlere yönelik sosyal yardım faaliyetleri için medya kampanyaları düzenlenmekte fakat kayıtlı olmayan NEİY gençlere ulaşmakta halen güçlük çekilmektedir (European Commission, 2020).

4.2. Sınıflandırılmış Politikalar ve Programlar

Bir ülkede hedeflenen iktisadi ve sosyal gelişmenin zayıf ve güçlü yönler dikkate alınarak bir bütün olarak değerlendirilmesi ve ihtiyaçların tespit edilerek bu ihtiyaçları gidermeye yönelik sürdürülebilir, kapsayıcı ve yenilikçi programların icra edilmesi gerekmektedir. Şüphesiz ki bu programlar hedef kitleye doğru çözümler geliştirebilen merkezi bir planlama stratejisi, bölgesel uygulama becerisi ve kaynakları verimli kullanan bir paydaş yönetişim mekanizması ile istenilen sonuca ulaşabilir. Bu noktada Türkiye'nin Ulusal NEİY Stratejisi çalışmalarına katkı sağlayacağı düşünülen özel programlar, hedef kitle, amaç, uygulama içeriği ve nihayetinde elde edilen sonuç ve sosyal etki başlıkları ile detaylandırılmıştır. Bu kapsamda araştırma kapsamında ulaşılan program örnekleri aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır.

1) Kamu İstihdam Hizmetleri Örnekleri
2) Eğitimde Telafi Sınıfları / Derslerine Yönelik Programlar
3) Dezavantajlı Gençlere Yönelik Programlar
4) Finansal Destek Programları
5) Mesleki Eğitim/Çıraklık/İş Deneyimi Programları
6) Rehberlik ve Danışmanlık Programları

4.2.1. Kamu İstihdam Hizmetleri

Avrupa İstihdam Stratejisi temel alındığında NEİY gençler özelinde öne çıkan diğer bir konu genç nüfusun istihdamı için bir çerçevenin oluşturulmasıdır. Bu doğrultuda öne çıkan bir hedef ise gençlerin ilk işlerini bulmalarında ve kariyerlerine başlanmasında destek verilmesidir. Bu destek için kamu istihdam hizmetleri öne çıkmaktadır (Akses, 2014: 51). NEİY olmanın hem bireysel hem de toplumsal yönde kısa ve uzun vadeli olumsuz etkileri, NEİY gençlerin belirlenmesi ve bu statüden çıkmaları için desteklenmesi konusunda da beklenti yaratmaktadır. Bu konu üzerine AB'nin de çeşitli kararları bulunmaktadır. Gençlik Garantisi'nin sunulmasına ilişkin Kamu İstihdam Hizmetleri konsept belgesi de Kamu İstihdam Hizmetlerine Gençlik Garantisi'nin geniş kapsamını güvence altına almanın bir yolu olarak sosyal yardım çalışmalarını üstlenme kapasitesini artırmasını tavsiye etmektedir. Bu doğrultuda, AB genelinde doğrudan ya da dolaylı olarak Kamu İstihdam Hizmetleri'nden faydalanılmaktadır (Hall, Metcalfe, & Irving, 2015: 2-3). Aşağıda Tablo 8'de örnek uygulamalar yer almaktadır.

Tablo 8. Kamu istihdam hizmetleri örnekleri

Ülke	Program Adı	Hedef Kitle	Amaç	Uygulama	Etki
Avusturya	Youth Coaching (Jugendcoaching)	19 yaşında veya daha küçük NEİY'ler ve öğrenme güçlüğü çeken 25 yaş ve altı bireyler	Savunmasız gençlere özelleştirilmiş destek ve rehberlik sağlayarak, okulu erken bırakma oranlarını düşürmek, eğitimden emek piyasasına geçişi kolaylaştırmak.	Programda öncelikle genç için en uygun hedefleri ve destek türünü belirlemek amacıyla bir "bilgilendirme mülakatı" yapılmaktadır. İkinci aşamada ise genç bu mülakatlara bağlı olarak eğitime veya istihdama aktarılmaktadır. Genel olarak, gençler 3 aya kadar danışmanlık alma hakkına sahiptir. Ancak dezavantajlı durumdaki öğrenciler ve aileleri 1 yıla kadar destek alabilmektedir.	Pogramda, toplam 27.500 genç koçluktan yararlanmıştır. Katılımcıların %85'i için sonuçların başarılı olduğu görülmüştür. Katılımcıların %50'sinin somut kariyer planları iyileşirken, %33'ü daha motive olduklarını bildirmiştir.
Almanya	Gençlik İstihdam Bürosu	25 yaş altı grup	Desteğe ihtiyacı olan gençlerin profesyonel ve sosyal entegrasyonunu sağlamak.	-	İlk kez 2007 yılında açılan büro, toplam 147 lokasyonda açılmıştır ve bu sayı artmaya devam etmektedir.
Almanya	The PACE-Mobil Project	-	Hannover bölgesindeki iş arayan gençlere ve genç işsizlere mobil danışmanlık sunmak.	Programda iş merkezleri, belediyeler, STK'lar ve gençlik örgütleri ile eğitim ve öğretim kurumları, gençlere ağırlıklı olarak sosyal yardım çalışmaları, önemli toplantılarda gençleri desteklemek (örneğin, mahkeme duruşmaları ve kredi danışmanlığı) ve işe yerleştirme veya stajyerlik hizmetleri olmak üzere 3 tür gönüllü destek sağlamak için birlikte çalışmaktadır. Danışmanlar küçük bir otobüsle şehrin farklı bölgelerine ulaşmaktadır.	-
Bulgaristan	Activate Inactive Persons	-	Aktif olmayan ve işsiz gençleri (kayıtsız NEİY'ler, iş bulabileceklerine inanmayan işsiz gençler, kayıtlı işsiz Romanlar ve diğer işsiz gençler dahil) desteklemek.	Program, STK'lar, sosyal ortaklar ve eğitim kurumları ile iş birliği içinde uygulanmaktadır. Program, aktif olmayan işsizleri belirleyip kaydetmekte, aynı zamanda gençlere psikolojik destek, motivasyon eğitimi ve bireysel bir hizmet paketi sağlamaktadır. Program; hareketsiz kişilerle çalışmak, iş arayanlara işverenlerle tanışma fırsatı verecek iş/kariyer fuarları gerçekleştirmek, istihdam konusunda yerel yönetimlerin ve STK'ların teşvik edilmesi ve geliştirilmesi ve psikolojik destek, motivasyon eğitimi ve işsizlere kişiselleştirilmiş danışmanlık yapmak olmak üzere 4 bileşenden oluşmaktadır.	2014 yılının Ocak ve Ağustos ayları arasında 1.487'si 24 yaşına kadar, 2.094'ü 29 yaşına kadar olmak üzere; 7.630 kayıtlı işsizin faaliyete geçtiği görülmüştür. 5.522'sine psikolojik destek verilirken, 3.751 kişiye vaka yöneticileri tarafından bireysel danışmanlık verilmiştir.

Bulgaristan	İş Arama Atölyesi (Job Search Atelier)	30 yaşa kadar olan gençler	Bulgaristan'daki Roman toplumundan işsiz ve hareketsiz gençlerin emek piyasalarına girmelerini teşvik etmek ve desteklemek.	İstihdam danışmanları Roman arabulucular aracılığıyla risk altındaki gençlerin belirlenmesi ve etkinleştirilmesinde akran mentorluğu vasıtasıyla aktif olarak yer almaktadır.	
Belçika	Annual round table	-	NEİY'leri belirlemek için bir eylem ve iletişim planı oluşturmak ve kamu, özel ve diğer tüm kilit paydaşları bir araya getirerek NEİY'leri desteklemek.	Program yerel organları, sosyal kurumları, STK'ları, gençlerin temsilcilerini, sosyal ortakları ve eğitim ve öğretim kurumlarından gelenleri içermektedir. Programda, NEİY'lerin belirlenmesi ve desteklenmesine yönelik bir eylem planı taslağı hazırlanmakta ve gelecekteki iş birliği faaliyetlerinin finansmanı için bir temel oluşturulmaktadır.	NEİY'lerle ilgili bir dizi aktörden oluşan ilk toplantı 2014 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıya yerel organlar, sosyal kurumlar, STK'lar / gençlik kuruluşları, kamu gençlik hizmetleri, sosyal ortaklar ve eğitim ve öğretim kurumları dahil olmak üzere çeşitli ortaklar katılmaktadır.
Belçika	Preliminary phase for vulnerable groups	25 yaş altı grup	FIND-BIND-MIND (veya Missing Link) yöntemi kullanılarak, ulaşılması zor NEİY'leri destekleyecek yollar bulmak ve bunları sağlamak.	FIND-BIND-MIND yöntemi, NEİY'leri aktif olarak tanımlama ve arama, önce gence yakın olan kuruluşlar tarafından özel rehberlik sunarak hazır olduklarında, onları uygun istihdam veya eğitim tekliflerine hazırlamak ve hedef grubu program sonrası takip etmek olmak üzere üç uygulama içermektedir.	176 katılımcının kamu istihdam hizmetlerine kaydolması sağlanmıştır. Ancak ulaşılması en zor gençlerin aktivasyonu zaman aldığından gerçek sonucun ilk izlemede görülenden daha yüksek olacağı düşünülmektedir.
Belçika	Seminar on problematic NEETs	-	Bu programda gerçekleştirilecek seminerlerle, NEİY grubun ihtiyaçlarını daha doğru belirlemek, anlamak ve bunlara göre hareket etmek.	Belçika'da Gençlik Garantisinin uygulanmasına dahil olan tüm aktörler katılacaktır. Etkinlik, Belçika Kamu İstihdam ve Mesleki Eğitim Hizmetleri Federasyonu tarafından organize edilmekte ve okuldan işe geçişin iyileştirilmesi, belirli hedef gruba nasıl ulaşılacağı ve işveren farkındalığı olmak üzere 3 özel temaya odaklanmaktadır.	-
Danimarka	Building Bridge to Education	22-24 yaş grubu	Sosyal zorluklarla karşılaşan ve düşük nitelikli gençlere staj imkânı sunmak, çeşitli eğitim alanlarında katılımcıları geliştirmek ve onlara bilgilerini, yetkinliklerini ve becerilerini geliştirme fırsatları sağlamak.	Birimler iş merkezleri, sağlık sektörü, sosyal hizmetler ve eğitim sektöründen temsilcilerden oluşmaktadır. Gençlere koordineli bir şekilde hizmet verilmeye çalışılmaktadır.	-

Estonya	Mobile Counselling	-	KİH hizmetlerine sınırlı erişimi olan ve uzak bölgelerde yaşayan gençlere iş arama konusunda bilgi ve rehberlik sağlamak, iş fırsatlarını keşfetmek ve istihdam hizmetleri konusunda farkındalıklarını arttırmak.	Mobil danışma, atölye şeklinde gerçekleşmektedir. Ancak ihtiyaç sahipleri için kariyer danışmanlığı ve psikolojik danışma gibi bireysel danışmanlık da verilmektedir. Yerel halkı ve ihtiyaçlarını bilen belediyeler ile yakın iş birliği içinde mobil danışma toplantıları düzenlenmektedir. Bu toplantılara yerel işverenler de katılım sağlamaktadır.	2013 yılı rakamları, büyük ölçüde okullarda veya gençlik merkezlerinde düzenlenen 73 gezici danışmanlık oturumuna toplam 1.396 katılımcının katıldığını göstermektedir.
Finlandiya	Youth outreach work	29 yaş altındaki grup	Sosyal dışlanma riski altında olan NEİY'lere yardım etmek ve topluma yeniden entegre etmek.	Okullardaki öğrenci ekipleriyle yakın temas kurulmakta ve okulu terk eden gençlere dair bir takip yapılmaktadır. Böylece gençler, sosyal hizmet uzmanları, sağlık kurumları, KİH ve gençlik atölyeleri gibi çeşitli kurumlara yönlendirilmektedirler. Sosyal yardım çalışanları, gençlere ulaşmak için çevrimiçi ortamda çok aktiftirler ve Facebook gibi sosyal medya uygulamalarını etkili bir şekilde kullanmaktadırlar.	2013 yılında 27.117 gençle iletişim kurulmuş ve 16.627'sine uzun vadeli destek sağlanmıştır. Gençlerin %15'i başka önlemlere veya rehabilitasyon faaliyetlerine sevk edilmiştir.
Fransa	Emplois d'avenir	-	Emek piyasasına erişimde engellerle karşılaşan gençlerin durumunu iyileştirmek.	Program daha düşük eğitim düzeyine sahip, dezavantajlı bölgelerden veya engelli gençlerin emek piyasasına katılımını sağlamaktadır. Bu doğrultuda, 3 yıllık sübvansiyonlu sözleşmeler kullanmakta ve süreç zorunlu eğitim (resmi yeterlilik ve yaygın) ve danışmanlık sağlanmasıyla tamamlanmaktadır. Programda gençlere işverenler tarafından rehberlik edilmektedir. Bu nedenle, programda hem işverenler hem de gençler, "doğru" eşleştirme sürecini yürüten bir personel aracılığıyla "işe alınmaktadır".	2012'nin sonundan bu yana 150.000 sözleşme imzalanmıştır.
Hırvatistan	Ortaklık Temelli Yaşam Boyu Kariyer Rehberlik Merkezleri (New Partnership-based Lifelong Career Guidance Centers -CISOK-)	15-29 yaş grubu	Tüm vatandaşlara (hem işsizler hem de istihdam edilenler), bireysel ihtiyaçlarına dayalı olarak kariyer rehberliği sağlamak.	Program, gençlerin kişisel durumlarına göre bireysel ve özel bir hizmet sunmaktadır. Bu hizmetler; koçluk yapmak, kendi kendine yardım hizmetleri, kısa yardımlı hizmetler, bireysel vaka yönetimli hizmetler, kariyerler hakkında bilgi ve personel eğitimi gibidir. Çeşitli paydaşlar tarafından NEİY'lerin belirlenmesi ve bunlara erişim için bir model oluşturulmaya çalışılmaktadır. Böylece bakanlıklar ve kurumlar arasında, gençlerle ilgili farklı veri tabanları birbirine bağlanmaya çalışılmaktadır. Veri alışverişi yaparak yetkililer gençleri takip etmektedir.	Şimdiye kadar 11 CISOK merkezi kurulmuş olup 2022 yılına kadar her bölgede kurulması planlanmaktadır.

İngiltere	Çete Danışmanları (Gang Advisers)	16-17 yaş grubu	İstihdamı çete üyeliğinden çıkmanın bir yolu olarak kullanarak savunmasız gençleri desteklemek.	Programda KİH'in çetelerle ve çete şiddetiyle mücadele için yürüttüğü projelerin bir parçası olarak çete danışmanları oluşturulmuştur. Gençleri eğitim, öğretim ya da istihdama sokma nihai amacı ile sürekli destek sağlanmaktadır. 33 proje uygulama alanında, çete danışmanları çalışmakta ve çete faaliyetine dahil olanları ve bu tür faaliyetlere katılma riski taşıyan kişileri tanımlamaktadırlar.	Toplam 6.000 dezavantajlı gence yardım edilmiş ve bunlardan 1.800'ü olumlu sonuçlanmıştır. Desteklenen gençlerin %30'u yeniden eğitim ve istihdama katılmıştır.
İspanya	National Youth Guarantee Scheme Website	-	İspanyol Gençlik Garanti Programına dahil olan herkes için tek bir irtibat noktası sunmak.	Gençlik Garantisi'ni tanıtmak için bir web sitesi kurulmuştur. Web sitesi program hakkında bilgi sağlayarak, kayıt ve erişimi kolaylaştırmayı hedeflemektedir. Web sitesinin farklı ihtiyaçları karşılamak için farklı alanları bulunmaktadır. İlk olarak, bilgi, başvuru formları ve rehberlik materyalleri sağlanmaktadır. Yasalar hakkında daha geniş bilgiler web sitesinde de bulunabilmektedir. Diğer yandan web sitesi, girişimcilik ve genç istihdamı stratejisi, genç işsizliğini azaltmayı amaçlayan önlemler hakkında bilgi de içermektedir. Bununla beraber, web sitesi e-öğrenmeye katılabilecekleri, kişisel bilgilerini güncelleyebilecekleri ve istihdam tekliflerini kontrol edebilecekleri gençlere yönelik özel bir alandır. İşverenler için de benzer bir alan mevcuttur. Son olarak, kamu idareleri ve resmi hizmet sağlayıcılar için kayıtlı gençlerle ilgili bilgileri kontrol edip yönetebilecekleri ve bilgileri güncelleyebilecekleri bir alan da mevcuttur.	Gençlere kullanıcı adı ve şifre ile sisteme erişim imkânı sağlanmıştır.
İsveç	Gençlik Entegrasyonu	16-24 yaş grubu	NEİY'lere işe veya eğitime dahil olma fırsatı sunmak.	Programda ana uygulayıcı organ olan kamu istihdam hizmetleri, belediyeler, sosyal kurumlar, STK'lar, sosyal ortaklar, okullar ve eğitim sağlayıcılar, polis, bakım hizmetleri ile iş birliği yaparak hedef grubunun ihtiyaçlarına ve koşullarına göre yapı ve çalışma yöntemleri geliştirmiştir. Bu doğrultuda bireysel danışmanlık ve rehberlik hizmeti sağlanmaktadır. Ayrıca NEİY'lere ulaşmak için sosyal medya ve diğer iletişim araçları kullanılmaktadır.	Haziran 2012'den Mayıs 2014'e kadar süren program, daha önce marjinalize olmuş 1133 genç ile iletişim ve güven tesis etme konularında başarılı olarak görülmüştür.

İtalya	Apprenticeships and Crafts in Traditional Sectors (AMVA project)	15-29 yaş grubu	Geleneksel sektörlerde ve el sanatlarında çıraklık ve eğitimi teşvik ederek gençlerin emek piyasasına geçişlerini kolaylaştırmanın yeni yollarını denemek.	Program uygulamada genç girişimciler için başlangıç teşvikleri sağlamaktadır. Bununla beraber firmaların yeni çırak almaları için mali teşvikler verilmektedir.	13.000'den fazla NEİY genç kayıt yaptırmış ve staj için başvurmuştur. 27.000'den fazla çıraklık yerleştirmesine aracılık edilmiş ve 6.500 firma programa dahil edilmiştir.
Litvanya	Trust Yourself	-	Gençlerin emek piyasasına ve eğitim sistemine entegrasyonunu teşvik etmek.	Program sosyal rehabilitasyon ve istihdama hazırlık yoluyla gençlerin iş dünyası, kariyer seçimleri, güven ve öz saygı eksikliği hakkında bilgi eksikliğini gidermek için yerel iş bulma ofislerindeki özel eğitimli personel tarafından destek sağlamaktadır. Bununla beraber gençler, emek piyasası programları için 3-6 aylık teorik ve pratik eğitimler almakta ve sosyal becerilerini geliştirebilmeleri için STK'larda pratik çalışmalara da katılmaktadırlar.	Programa şimdiye kadar 1.700 NEİY katılmıştır.
Macaristan	Hayat boyu rehberlik, kariyer yönelimi ve ilgili sosyal yardım faaliyetleri	İlk ve ortaöğretimdeki gençler	Hayat boyu rehberlik hizmetlerini ve araçlarını yenilemek ve sunmak, öğretmenlere kariyerler hakkında daha fazla bilgi sunmak ve gençlere gelecekteki olası mesleklere aşina olma fırsatları sağlamak.	Programın uygulamada üç yönü vardır. İlk olarak, araçlar ve hizmetler geliştirilmiştir. İkinci olarak, daha iyi tavsiyelerde bulunabilmelerini sağlamak için kariyer tavsiyeleri sunan (öğretmenler dahil) 4.000 profesyonele başlangıç eğitimi verilmiştir. Son olarak, kariyer seçimi sergileri, gençlere ticaret ve meslek okullarında okuyabilecekleri meslekler hakkında bilgi edinme fırsatı sunulmaktadır.	2013 yılında kariyer seçimi sergileri 126.000 ziyaretçi kabul almıştır.
Malta	Youth Guarantee Pilot Project		Programın amacı, NEİY'leri hedefleyerek kamu istihdamı alanında pilot uygulama başlatmaktır.	Program uzmanlar tarafından 350 NEİY'in profilini çıkaracak ve onlara bir gençlik çalışanıyla 30 saatlik doğrudan temas, 90 saatlik motivasyon ve davranış, emek piyasası oryantasyonu, CV yazma ve mülakat becerileri ve iletişim becerileri gibi alanlarda eğitim sağlamaktadır.	Ağustos 2014'e kadar 250 NEİY devreye alınmıştır.

Polonya	Voluntary Labour Corps	15-24 yaş grubu	Marjinalleşmiş NEİY gençlerin sosyal ve mesleki becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmak.	Program, 15-17 yaşındakiler için eğitime odaklanmakta veya onları mesleki bir yeterlilik için çalışmaya teşvik etmekte ve temel sosyal yeterlilikleri edinmelerine yardımcı olmaktadır. 18-24 yaşındakilere yönelik olarak ise standart destek ve daha derin destek olmak üzere iki seviyede destek sağlanmaktadır. Standart destek işe yerleştirme ve staj ve çıraklıklarda desteği içermektedir. Bu doğrultuda, işe yerleştirme ve mesleki bilgiler ve etkin bir şekilde iş aramaya dair destek ve tavsiye sunulmaktadır. Daha derin destek ise emek piyasası ihtiyacını karşılayamayan nitelikler veya mesleki deneyim eksikliği gibi zor durumlarda olanlara sunulmaktadır. Bu destekte gençlere bir mesleği öğrenme, meslek değiştirme veya profesyonel deneyim kazanma fırsatı sağlanmaktadır.	2014 Ocak-Haziran arasında, yaklaşık 45.000 NEİY genç desteklenmiştir.
Portekiz	Platform Youth Guarantee	-	NEİY'leri belirleyecek, onlara müdahale edecek ve etkinleştirecek bir önlem oluşturmak.	Program NEİY gençleri Gençlik Garantisi'ne yönlendirmektedir. Bilgi ve danışmanlık faaliyetleriyle gençlerle ilgili bilgiler toplanmakta ve ortakların iletişim kurması için bir platform kurulmaktadır.	Gençler, Gençlik Garanti Programına katılmak için 9.420 talepte bulunmuştur. Bu gençlerin istihdam (4.835), staj (2.622), yurtdışında eğitim ve çalışma (429), eğitim (453), meslek öğrenme (318) ve rehberlik (763) talepleri gerçekleştirilmiştir.
Slovenya	PES and school collaboration	-	Okulu bırakma riski altında olan öğrencilere yönelik hizmetler hakkında bilgilendirme yapmak.	Kişisel verilerin korunması mevzuatı nedeniyle okullar, okulu terk edenleri veya eğitimi bitirmek üzere olanları KİH'e bildirememektedir. Bu nedenle okullar öğrencilerine ve ebeveynlerine tavsiyelerde bulunması için KİH hizmetlerini veya istihdam danışmanlarını okulda konuşma yapmaya davet etmektedirler.	-
Kaynak: Anne-Mari Hall, Helen Metcalfe, Pat Irving, **PES practices for the outreach and activation of NEETs**, Brussels, 2015'den derlenerek hazırlanmıştır.					

4.2.2. Eğitimde Telafi Sınıflarına / Derslerine Yönelik Programlar

Gençlerin eğitim sonrası emek piyasalarına gir(e)memeleri çeşitli nedenlere dayanmaktadır. Nedenler çeşitlendikçe çözüm önerileri de çeşitlenmektedir. Bu sebeple AB ülkeleri başta olmak üzere gelişmiş ya da gelişen diğer ülkelerde de kamu istihdam hizmetlerinin yanı sıra devlet, özel sektör ya da STK tarafından çeşitli programlar hayata geçirilmektedir. Bu programlardan bazıları gençlerin NEİY olmalarını önlemek için erken müdahale niteliği taşırken, diğerleri NEİY olma durumu sonrası genci bu statüden çıkarmak için yapılan müdahaleleri içermektedir.

NEİY ile mücadelede erken müdahale olarak nitelendirilebilecek programlar, çoğunlukla eğitim sürecindeki gençler için uygulanmaktadır. Daha önce de belirtildiği üzere, eğitimden ayrılma kararı çoğunlukla bir sürecin sonunda ortaya çıkmaktadır. Yapılan bir çalışmada sürecin bir ila üç yıl arasında değiştiği ve bu gençlerin okulu bırakmaya dair açık işaretler gösterdiği görülmüştür (Bridgeland et al., 2006). Bu doğrultuda NEİY durumunun çözümü için bu durum ortaya çıktıktan sonra sonuçlarıyla mücadeleden ziyade bu durum ortaya çıkmadan önce nedenleriyle mücadele daha etkili bir yöntem olacaktır. Bu nedenle hangi gençlerin eğitimden ayrılma riski altında olduklarını ve bu riskin hangi nedenlere dayandığının anlaşılması ve zamanında müdahale edilmesi gerekmektedir. Zamanında müdahale etmenin etkili bir yolu ise eğitim için bir izleme ve uyarı sistemi kurmaktır. Bu sistemler bir yandan okuldan ayrılan öğrencilere ilişkin bilgi sağlarken, diğer yandan risk altındaki öğrencilerin belirlenmesi konusunda da yardımcı olacaktır. Ancak bu sistemler tespit ve müdahale için etkin olarak değerlendirilse de tek başına yeterli bulunmamaktadır. Zira gençlerin okulu bırakmalarını önlemek için tek bir yöntemden bahsetmek mümkün değildir (Eurofound, 2012). Diğer yandan eğitimden ayrılma riskini azaltma noktasında ise okullar da okulu bırakma riski taşıyan gençlerin kişilik özelliklerini ve yaşamlarını etkileyebilecek kapsamlı bir ortam sağlayabilme yönüyle öne çıkmaktadır. Nitekim okullar dezavantajlı öğrenci grupları için sınıfları daraltma, özel müfredat geliştirmek ya da mevcut olana eklemeler yapmak gibi çeşitli faaliyetler yürütebilmektedir (Carcillo, et al., 2015: 53). Bu doğrultuda ülkeler eğitim başarısı düşük ya da çeşitli nedenlerle öğrenmede güçlük yaşayan öğrencilere odaklanmakta ve onların mevcut eğitim düzeyini tamamlamaları ve bir üst eğitime geçişlerini sağlamak, diğer bir ifadeyle eğitim hayatlarını sürdürmeleri için çeşitli programlar uygulamaktadır. Aşağıda Tablo 9'da örnek uygulamalar yer almaktadır.

Tablo 9. Eğitimde telafi sınıflarına / derslerine yönelik programlar

Ülke	Program Adı	Hedef Kitle	Amaç	Uygulama	Etki
ABD	The Supplemental Literacy Interventions	14-15 yaş grubu	Dokuzuncu sınıfta zorluk yaşayan öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini ve okul performanslarını iyileştirmek.	Okuma konusunda sınıf seviyesinin 2-5 yıl altında olan öğrencilere, ayda ortalama 11 saat tamamlayıcı eğitim hizmeti sunan yıllık bir programdır.	Program katılımcılarının okuma testinden aldıkları puanlar, karşılaştırılabilir durumdaki katılımcı olmayan diğer öğrencilerden %23 artmıştır. Ayrıca program öğrencilerin İngilizce, sanat ve matematik sınavlarındaki performansına da olumlu etki etmiştir.
ABD	Career Academies	14-18 yaş grubu	Mümkün olan en fazla öğrenciye üniversiteye gitme seçeneği sunacak türden bir akademik hazırlık sağlamak.	Teorik ve pratik müfredat birleştirilmekte ve öğrencilere iş temelli öğrenme fırsatları sunulmaktadır.	Katılımcıların 18-27 yaşlarında yılda %11 daha fazla kazanç elde ettiği görülmüştür.
ABD (Kingsborough Community College, Brooklyn, New York)	Opening Doors / Bilgi Toplulukları	Telafi sınıflarında olanlar	Daha yüksek seviyeli kurslarla ilerleme oranlarını iyileştirmek.	Bir dönem boyunca, 25 kişiye kadar sınıflarda; İngilizce dersi, standart kurs, oryantasyon sınıfı, grup koordinatörlüğü, ders kitabı kuponları gibi hizmetler sunulmaktadır.	Program sırasında daha yüksek kurs geçme oranı, daha yüksek ders kredisi, not ortalamasında artış, İngilizcede daha yüksek başarı ve daha fazla etkileşim görülmüştür. Ancak etkiler programın ötesine geçememiştir.
ABD (Chaffey College, Güney Kaliforniya)	Opening Doors / Deneme Sürecindeki Öğrenciler İçin Geliştirilmiş Öğrenci Hizmetleri	18-34 yaş grubu	Akademik deneme sürecinde olan ve yetersiz akademik performans gösteren gençleri akademik denetim sürecinden çıkarmak ve üniversiteye kayıt ve devam oranlarını iyileştirmek.	Öğrencilerin 2 dönem katılma zorunluluğu bulunan zaman yönetimi, çalışma becerileri gibi eğitimler veren "öğrenci başarı kursları", okuma, yazma ve matematik gibi ek dersler veren "başarı merkezleri" ve danışmanlık şeklinde uygulanmaktadır.	Akademik deneme sürecinde olan öğrenci sayısında önemli bir azalma olmamasına karşın öğrencilerin not ortalamasının yükseldiği görülmüştür.
Almanya	Abschluss und Anschluss – Bildungsketten bis zum Ausbildungsabschluss	16 yaş civarı	Düşük performans gösteren öğrencilerin bir sonraki eğitim düzeyine sorunsuz bir geçiş yapmalarına yardımcı olmak ve okulu erken bırakmalarına engel olmak.	Mesleki potansiyeli olan gençleri tespit eden okuldan ayrılma/bırakmayı azaltmaya çalışan, orta eğitimden sonra mesleki eğitime daha sonra ise meslek hayatına geçişi iyileştirme ve nihayetinde piyasadaki nitelikli usta eksikliğini de bertaraf etmeyi hedefleyen 4 yıllık bir programdır. Program 1000'den fazla temel ve özel ortaokul içermektedir.	Okul notlarında önemli bir gelişme görülmezken mesleki hazırlık programlarına geçişlerin arttığı görülmüştür.

Birleşik Krallık	Temel Seviye Öğrenimi	14-19 yaş grubu	Genel orta öğretim sertifikası için başarılı olma olasılığı düşük gençlere temel nitelikler sağlamak, sosyal ve iş becerilerini geliştirmek ve daha fazla eğitim ya da istihdam için ilerlemelerini desteklemek.	Kişiselleştirilmiş eğitim programları dahilinde konu veya mesleki bilgi, becerileri, İngilizce, matematik ve bilişim teknolojilerinde işlevsel beceriler ve kişisel ve sosyal gelişim öğrenimi yer almaktadır.	Öğrenci ve personelden çoğunlukla destek alınmış ancak nitelik sonrası zayıf bir ilerleme olduğu ve kariyer rehberliği eksikliği tespit edilmiştir.
Birleşik Krallık	İstihdama Giriş	-	Öğrenme güçlüğü yaşayan, düşük beceri seviyesindeki gençlere eğitimde ilerleme için fırsat verecek beceriler / nitelikler sağlamak.	Kişiselleştirilmiş eğitim programları dahilinde, esnek bir şekilde, temel müfredatın çoğunu kapsamaktadır.	-
Bulgaristan İspanya Polonya Romanya Slovakya Türkiye	Best Teachers Best Students	-	Okul devamsızlığında ailelerle iş birliğinin rolünü araştırmak ile anketler ve kültürlerarası motivasyon oyunları yoluyla öğrencilerin okula devamlılığını sağlamak.	Lise öğrencileri, okulu neden sevdiklerini ya da sevmediklerini anlatmakta ve gençleri okulda tutmak için en sevdikleri etkinlikleri tartışmak için sürekli bir çevrimiçi foruma katılmaktadırlar.	-
Finlandiya	"Occupational start" (Ammattistartti)	-	-	Bu program, eğitim ve kariyer gidişatından emin olmayan gençlere, mevcut mesleki eğitim programları ile bağlantılı olarak öğrenme becerileri, farklı meslekler hakkında bilgi ve motivasyona odaklanan alternatif bir program sunmaktadır.	Personel ve diğer kurumlar arasında oluşturulan ağ ve bireysel yaklaşım sayesinde program başarıya ulaşmıştır.

Kaynak: Jack Britton, et al., **The Early Bird Preventing Young People from Becoming a NEET Statistic**, Bristol, 2011; Stéphane Carcillo, et al., **NEET Youth in the Aftermath of the Crisis: Challenges and Policies**, OECD Social, Employment and Migration No. 164, 2015, OECD, "The NEET challenge: What can be done for jobless and disengaged youth?", **Society at a Glance 2016: OECD Social Indicators**, Paris: OECD Publishing, 2016; Eurofound, **NEETs – Young People not in Employment, Education or Training: Characteristics, Costs and Policy Responses in Europe**. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2012; Benjamin Kutsyuruba, et al., **Needs of NEET youth: Pathways to positive outcomes**, Ontario: Social Program Evaluation Group, 2019; Michele Lonsdale, et al., **Evaluation of the Sporting Chance Program**, 2011; Andrew Wiegand, & Jesse Sussell, **Evaluation of the Re-Integration of Ex-Offenders (RExO) program**, Final impact reports, 2016; ECLAC. "JóvenES Con Todo Programme" Non-contributory Social Protection Programmes Database. https://dds.cepal.org/bpsnc/programme?id=153 18.11.2020; CSW, "Cornwall Skills for Young People", https://cswgroup.co.uk/cornwall-skills-for-young-people/, 25.11.2020; STAY IN, "Home", https://www.stayin-project.eu/index.html, 30.11.2020'den derlenerek hazırlanmıştır.

4.2.3. Dezavantajlı Gençlere Yönelik Programlar

Akademik başarıya odaklanan programların iki güçlü yönü bulunmaktadır. Bunlardan ilki, bu programların NEİY konusunda önleyici bir yaklaşım içermesidir. Müdahalenin erkenden yapılması, gençlerin NEİY olmaya neden olan dezavantajlardan etkilenmesinin önüne geçmesi yönünden önem teşkil etmektedir. Dezavantajların bireye ve topluma yüklediği maliyet de göz önüne alındığında, bu müdahalelerin önemi daha iyi anlaşılacaktır. Bir diğer güçlü yön ise ana akım eğitim metotlarının herkes için uygun olmayacağını kabul etmesi ve farklı ihtiyaçları olan kişilere bu ihtiyaçlara uygun bir seçenek sunulmasıdır. Ancak bu yöndeki desteklerin dar bir kapsama sahip olması ve sağlanan desteğin zayıf kalması gibi riskler de söz konusudur (Mascherini, 2017). Uygulama örnekleri incelendiğinde ise genellikle katılımcıların okul puanlarının yükseldiği görülmektedir. Bununla birlikte bazı uygulamaların olumlu etkilerinin program süreciyle sınırlı kaldığı da ifade edilmektedir.

Bu programların zayıf kalabilmesinin nedenlerinden biri, daha önce de bahsedildiği üzere, gençlerin eğitimden ayrılmalarının yalnızca akademik başarılarıyla ilişkili olmamasıdır. Gencin ebeveynlerinden arkadaşlarına, yaşadığı bölgeden geçmiş tecrübelerine kadar hemen her şey eğitimi bırakma kararında etkili olabilmektedir. Dahası bu nedenler gençlerin yalnızca eğitimden ayrılmalarına değil, emek piyasası tecrübelerine de etki etmektedir. Bu nedenle dezavantajlı bölgelerden gelen ya da dezavantajlı bir gruba mensup olan bireylerin de eğitimden ayrılmalarını önlemek ve NEİY olma risklerini azaltmak için programlara ihtiyaç bulunmaktadır (Eurofound, 2012: 111). Bu programlarda dezavantajların yaşanan bölgeden kaynaklanması durumunda çözüm önerisi genellikle gençleri eğitim ve diğer destek hizmetlerine katılırken yaşadıkları bölgeden uzaklaştırmaya odaklanılması yönünde olmaktadır (Britton, et al., 2011: 39). Bununla beraber evsizlere, engellilere, yaşadıkları bölgede azınlık olan kişiler gibi pek çok kişi ve gruba da odaklanılmakta ve eğitim sürecinde olanların eğitimine devam etmeleri, eğitim sürecinde olmayanların ise emek piyasasına girebilmeleri için çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Örneğin; engellilik ile NEİY arasındaki ilişkinin zayıflatılması için engelli bireylere eğitim ve istihdam fırsatları sağlanması, erken yaşta anne olan kadınların NEİY olmasını önlemek için çocuk bakım hizmetleri sağlanması gibi hizmetler bu kapsamda değerlendirilebilir. Aşağıda Tablo 10'da örnek uygulamalar yer almaktadır.

Tablo 10. Dezavantajlı gençlere yönelik programlar

Ülke	Program Adı	Hedef Kitle	Amaç	Uygulama	Etki
ABD	Becoming A Man	-	Genç erkeklerin geleceklerini tehdit eden zor koşullarla başa çıkmalarına yardımcı olmak.	Programda davranış sorunları olan dezavantajlı gençlere okul yılı boyunca akademik olmayan bir destek sağlanmaktadır. Program bilişsel davranışçı terapi ve sporu birleştirerek bir sosyal beceri eğitimi sağlamaktadır.	Suç oranlarını azalttığı ve eğitim sonuçlarını iyileştirdiği tespit edilmiştir.
ABD	ChalleNGe	16-18 yaş grubu	Okulu terk eden risk altındaki gençlerin başarılı yetişkinler olmaları için beceri ve değerler sağlamak.	2 haftalık oryantasyon aşaması, 20 haftalık yatılı eğitim aşaması ve 1 yıllık yatılı eğitim sonrası aşaması olmak üzere, yarı askeri tarzda 3 aşamalı bir program uygulanmaktadır. Programda aynı zamanda katılımcılara1 yıl boyunca bir mentor da eşlik etmektedir.	9 aylık süreç daha fazla eğitim ve istihdamla sonuçlanırken; 21 aylık takipte daha karışık sonuçlar bulunmuştur. 3 yıllık takipte ise daha fazla istihdam ve kazanç sağlandığı görülmüştür.
ABD	Comer School Development Program	5-12 yaş grubu	Ebeveynler ve okul personeli arasında olumlu bir okul iklimini teşvik eden destekleyici bağlar kurarak yoksul, etnik azınlık olan gençlerin eğitim deneyimini iyileştirmek.	Programa katılan her okulda; Okul Planlama ve Yönetim Ekibi, Öğrenci ve Personel Destek Ekibi, Ebeveyn Ekibi, kapsamlı bir okul planı, personel geliştirme faaliyetleri, değerlendirme, problemleri çözmeye yönelik hatasız bir tutum, fikir birliği ile karar verme ve okul müdürünü aksatmayacak işbirlikçi katılım olmak üzere 9 bileşenden oluşan bir planlama ve yönetim grubu oluşturulur.	7. ve 8. sınıflar için başarı etkisi görülmemiştir.
ABD	Evaluation of the Re-Integration of Ex-Offenders (RExO)	14-24 yaş grubu	Gençleri istihdama dahil ederek, tekrar suç işlemeleri riskini azaltmak.	Bu program, ceza yargılama programına dahil olan gençlere çoğunlukla grup şeklinde, ancak aynı zamanda bire bir gerçekleştirilen mentorluk, işe hazırlık eğitimi, iş eğitimi, işe yerleştirme, geçici istihdam ve yerleştirme sonrası takip dahil olmak üzere istihdam hizmetleri ve çeşitli destekleyici hizmetleri sağlamıştır.	Programın, program grubu üyeleri tarafından alınan hizmetlerin sayısını ve türlerini artırdığı ve aynı zamanda emek piyasası sonuçlarını iyileştirdiği görülmüştür. Ancak bunun tekrar suç işleme üzerinde herhangi bir etkisi görülmemiştir.
ABD (Harlem, New York)	Harlem Children's Zone	-	Harlem'deki gençlerin eğitim çıktılarını geliştirmek, suç oranlarını düşürmek, üniversiteye katılımı teşvik etmek, sosyal gelişimi, kişisel gelişimi destekleyerek güven oluşturmak.	İlkokul, ortaokul ve lise için anaokulu, ebeveynlik sınıfları, okul sonrası programlar, istihdam ve teknoloji merkezi ve ücretsiz sağlık hizmeti sunulmaktadır.	Matematik puanlarındaki ırksal farklılıklar azalırken, İngilizce puanlarında önemli gelişmeler yaşanmıştır.
ABD	Success for All	5-10 yaş grubu	Dezavantajlı bireylerin okuryazarlık oranını arttırmak.	Okuma düzeyine yönelik yönergeler kullanılarak okuma problemlerinin erken tespitine ve müdahaleye odaklanmaktadır.	-

ABD	JOBSTART	17-21 yaş grubu	Düşük gelir ve beceri seviyesinde olup okulu terk eden gençlerin niteliklerini / beceri seviyelerini geliştirmek, istihdam edilebilirliklerini artırmak ve gelecekte daha yüksek kazançlar elde edebilmelerini sağlamak.	Akademik ve mesleki eğitim, bağımsız öğrenme ve iş yerleştirme faaliyetleri mevcuttur.	Eğitim sürelerinde ve kazanılan niteliklerde önemli bir artış yaşanırken; istihdam, kazanç veya suça bulaşma oranları üzerinde önemli bir etkisi görülmemiştir.
ABD	Knowledge Is Power Program (KIPP)	5-18 yaş grubu	Seçtikleri kariyerler için gençleri hazırlayarak onların tatmin edici bir yaşama kavuşmalarını sağlamak ve daha adil bir dünya kurmak.	Düşük performans gösteren bölgelerde, azınlık ve dezavantajlı gençler için davranışa, disipline, kararlılığa, küçük maddi ödüllere odaklanılmakta ve bu gençlerin okulda daha fazla zaman geçirmeleri sağlanmaktadır.	Başarı üzerinde etkisi olduğu görülmüştür. Bu etkinin en yüksek oranda gerçekleştiği kitle ise dezavantajlılıkları en fazla olan gençler olmuştur.
ABD	Quantum Opportunity Program	14-18 yaş grubu	Yoksul ailelerden gelen gençlerin engelleri aşmasını sağlamak, gençleri başarılı olmaya teşvik etmek ve güçlendirmek.	Lise öğrencilerinin 250 saatlik eğitime, 250 saatlik gelişim faaliyetlerine ve mentorluğa, 250 saat toplum hizmetine katılmaları sağlanmış ve öğrencilere maddi teşvikler verilmiştir.	Liseden mezun olan öğrenci oranı %33 olurken, programın tamamlanmasından 3 yıl sonra üniversiteye katılım %9 artmıştır.
ABD	The Jobs Corps	16-24 yaş grubu	Suç oranlarının yoğun olduğu, az gelişmiş mahallelerde yaşayan, düşük gelirli ve eğitim-öğretim konusunda eksiği bulunan gençlerin ileri eğitime erişimlerini ve istihdam edilebilirliklerini artırmak.	Çoğunlukla yatılı merkezlerde, akademik ve mesleki eğitim sağlanmakta; danışmanlık, işveren ve sendikaların katılımı ile kariyer ve işe yerleştirme hizmetleri sunulmaktadır.	Akademik başarı, sonraki kazançlar ve suça bulaşma oranı üzerinde önemli olumlu etkiler görülürken; üniversiteye katılım üzerinde önemli bir etki görülmemiştir.
ABD	Summer Training and Education Program (STEP)	14-15 yaş grubu	Yaz döneminde meydana gelen öğrenme kaybını ele alarak, genç ebeveynliği önlemek ve okulu bırakma oranlarını azaltmak.	Bu program, akademik olarak mücadele eden düşük gelirli öğrencilere yaşam becerilerini öğretmenin yanı sıra, okuma ve matematik konularında destek sağlamaktadır.	-
Almanya Avusturya Bulgaristan Finlandiya Hollanda İtalya Portekiz Türkiye	STAY IN	-	Mesleki Teknik Eğitimdeki (MTE) öğretmen ve eğitmenlere okulu erken terk etmeyi doğurabilecek potansiyel risk faktörlerini belirleme ve bunları önleme becerisi kazandırmak.	Projenin ana faaliyetlerini ebeveynler, öğrenciler, rehber öğretmenler vb. ile yapılan anket ve görüşmeler vasıtasıyla ihtiyaç analizi, yerelde uygulanabilecek eğitim programlarının belirlenmesi, karma eğitim faaliyetleri ile öğretmen ve eğitimcilerin eğitimi ve yaygınlaştırma faaliyetleri oluşturmaktadır.	-

Avrupa Çapında	Second Chance Schools	18-25 yaş grubu	Niteliksiz gençlerin nitelik edinmesini sağlamak, sosyal içermeyi teşvik etmek ve bu gençlerde özgüven ve özsaygıyı geliştirmek.	Yoksun bölgelerde bulunan okullarda yerel işletmelerle iş birliği içinde akademik ve mesleki eğitim karışımı bir eğitim sunulmaktadır.	Olumlu öğrenci geri bildirimlerinin yanı sıra, okul bırakma oranlarının düştüğü tespit edilmiştir.
Avustralya	Sporting Chance Program	-	Spor ve boş zaman faaliyetlerini kullanarak, Aborjin ve Torres Boğazı Adalı öğrenciler için eğitim çıktılarını iyileştirmek.	Programda ortaokul öğrencileri için okul tabanlı spor akademileri sağlanırken hem ilkokul hem de ortaokul öğrencileri için eğitim katılım stratejileri geliştirmektedir.	Yapılan anket ve mülakatlarda Aborjin ve Torres Boğazı Adalı öğrenciler okullarına karşı olumlu bir tutum bildirmiştir. Öğretmenler ve okul müdürleri de programın, katılım, başarı ve ebeveyn / toplum ilişkileri ile ilgili olarak öğrenciler üzerinde orta seviyede olumlu bir etkiye sahip olduğunu ileri sürmüştür.
Birleşik Krallık	Excellence in Cities (EIC)	6-18 yaş grubu	Öğrencilerin isteklerini ve başarılarını yükseltmek, hoşnutsuzluk, sosyal dışlanma, okuldan kaçma ve disiplinsizliğin üstesinden gelmek, ebeveynlerin şehirlere olan güvenini artırmak.	Program, ileri düzeydeki öğrencilere ek öğretim ve düşük performans gösteren okullardaki en az gelişim gösteren öğrencilere ek öğrenme desteği sağlamaktadır.	Matematikte ve sadece orta-üstü performans gösteren öğrencilerde sonuçların iyileştiği görülmüştür. İngilizcede ve ulaşılması zor öğrenciler için aynı etki görülmemiştir. En güçlü etki ise en dezavantajlı okullarda görülmüştür.
Birleşik Krallık	XL Programme	11-14 yaş grubu	Düşük başarı veya dışlanma riski taşıyan ortaokul öğrencilerinin motivasyon, güven, benlik saygısı, sosyal beceriler ve davranış gibi bilişsel olmayan becerilerini geliştirerek, onları bağımsız ve kendine güvenen bireyler haline getirmek	Gençlerin çeteleşmeden uzak durmaları için gençlere mentorler atanmakta, aynı zamanda gönüllü öğretmenlerle bu gençlerin okuryazarlık ve aritmetik becerilerini geliştirmeye odaklanılmaktadır.	Programın başlamasından sonra yapılan testlerde, programın okul performansı üzerinde çok küçük bir etkisi olduğu görülmüştür.
Birleşik Krallık	Ready to Work	16-24 yaş grubu	Gençlerin eğitim veya istihdama katılımını sağlamak, farkındalıklarını artırmak ve sorumluluk almalarına yardımcı olmak, aynı zamanda sabır, dayanıklılık ve güven gibi becerilerini geliştirmek.	Gençlerin uygun bir işe geçmeleri ve orada kalmalarının önünde duran engelleri aşmalarını sağlamak için CV yazma ve mülakat eğitimi gibi eğitimlerden oluşan 12 haftalık bir kurs yapılmaktadır.	-

Birleşik Krallık	Youth Can Do It	18-25 yaş grubu	-	Eski hükümlülere yönelik, girişimcilik ve liderlik gelişimi için çeşitli özel programlar bulunmaktadır. Çoğu program, yaşam becerilerini, temel akademik becerileri, aktif vatandaşlığı, işe hazırlığı, öz saygıyı ve toplum gelişimini öğreten 12 haftalık programlardır. Sadece saha dışı desteğe ihtiyacı olanları desteklemek için ise bir e-mentorluk programı da bulunmaktadır. Başarılı gençler aynı zamanda gezilere, stajlara ve mülakat provalarına da katılabilmektedir.	-
El Salvador	JóvenES Con Todo Programı	15-29 yaş grubu	Emek piyasası politikalarının entegrasyonu yoluyla, Salvadorlu savunmasız NEİY gençlerin emek piyasasına erişimini sağlamak.	Program hem çeşitli modüllerle siyasi, sosyal, ekonomik, kültürel, yurttaşlık hakları vb. hakkında bilgi edinimi, hem de mesleki eğitim, danışmanlık ve iş arama yardımı gibi bir dizi hizmet sunmaktadır. Kurslar 2 ay sürmekte olup toplam 64 saattir. Programın geneli ise 1 yıllık katılımı esas alır. Ancak özel durumlarda katılımcılara 2,5 yıla kadar destek sağlanır. Hizmetler, her katılımcının profiline ve durumuna göre farklılaştırılmış ve kişiselleştirilmiş bir şekilde uygulanmaktadır. Ayrıca program, katılımcıların programda kalıcılıklarını sağlamak için miktarı değişkenlik gösteren yiyecek ve ulaşım ücreti de vermektedir. Program 3 belediyede pilot olarak uygulanmaya başlamış olup daha sonra yaygınlaşmıştır. 2017 yılında 10.612 genç programa katılım sağlamıştır.	-
İngiltere (Doğu İngiltere)	Keystone Development Trust	-	Doğu İngiltere'deki gençlerin sosyal ve ekonomik olarak dışlanmalarının önüne geçmek ve sosyal girişim yoluyla gelir elde etmelerini sağlamak.	Küçük topluluk hibeleri, topluluk organizatörleri eğitimi, güvenli bir sosyalleşme alanı, kültür ve sanat programları gibi çeşitli planlar mevcuttur.	-
İngiltere	Really NEET	16-24 yaş grubu	Gençlere, gelecekteki hedeflerine ulaşmalarını ve daha geniş bir toplumun katkıda bulunan üyeleri olmalarını sağlayacak, yaşamlarında istikrar ve güvenlik yaratacak araçlar vererek, onlara olumlu bir değişim sağlamak.	Program; evsizlik, koruyucu aileden ayrılma, genç yaşta suç işleme veya genç ebeveynlik gibi engellerle karşılaşıp okulu bırakan veya mevcut okul yapılarında başarılı olamayan gençler için üniversite programı, akademik başarı, meslek eğitimi ve kişisel gelişim gibi birçok alanda kurslar sunmaktadır.	-

İngiltere (Cornwall)	Skills for Young People	15-24 yaş grubu	NEİY gençleri desteklemek.	Sosyal dışlanma riski taşıyan ve marjinal topluluklarda yaşayan gençlere odaklanılmaktadır. Programa katılmak için gençler, genç ebeveynlik, geçici veya daimi olarak okuldan ayrılma, akıl sağlığı sorunları ve diğer risk faktörlerine sahip olmalıdır. Katılımcılar işe hazırlık, kişisel gelişim, istihdam eğitimi, mentorluk, kişisel danışmanlık, çıraklık ve staj gibi konularda eğitim alırlar. Program süresince her gençle bir özel öğretmen / mentor çalışmaktadır.	-
İngiltere ve İskoçya	Working It Out	15-19 yaş grubu	Diğer kurumların yardım etmekte en çok zorlandığı NEİY gruplarda özgüven ve özsaygıyı geliştirmek, gençlerin gelecekte doğru ve sağlıklı kararlar vermelerine yardımcı olmak ve gençleri istihdam sürecine odaklamak.	Grup etkinliklerinin yanı sıra birebir müdahalelerde de bulunulmaktadır. Bu doğrultuda gençlere iletişim, takım çalışması, kariyer planlama, iş arama ve mülakat becerileri gibi istihdam edilebilirlik becerileri; özgeçmiş hazırlama ve başvuru mektubu yazma gibi konularda yardım edilmektedir. Görüşme için ulaşım konusunda yardım da dahil olmak üzere iş arama desteği, ehliyet gibi temel istihdam becerilerini kazanmak için mali destek de sağlanmaktadır. Bunun yanı sıra, birebir mentorluk ve koçluk, zorluklarla başa çıkmak için diğer destek kurumlarına yönlendirme ve gençlerin iş, eğitim veya yetiştirme hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olmak için bir geçiş planı da hazırlanmaktadır.	Programın %80'i tamamlandığı zaman katılan gençlerin yaklaşık % 80'i eğitim, istihdam veya yetiştirmeye geçmiştir.
İrlanda	Youthreach	15-20 yaş grubu	Temel eğitim, kişisel gelişim, mesleki eğitim ve iş deneyimi sağlamak ve geliştirmek.	Program, iki gruba yönelik hizmet vermektedir. İlk grubu okulu terk edenler oluştururken; ikinci grubu yalnız ebeveynler, rehabilitasyon kurumundan sevk edilenler, gözaltına alınıp salıverilenler ve uyuşturucu mahkemesine çıkmış gençler gibi daha dezavantajlı bir grup oluşturmaktadır. Program tam zamanlıdır ve 1 ila 2 yıl sürmektedir. Program, tam zamanlı eğitimi bırakan ve istihdamda güvenli bir yer edinmesi zor olan niteliksiz gençlerin ihtiyaçlarına hitap eden entegre bir yaklaşım sunmaktadır. Bireyselleştirilmiş eğitim planlarının, kariyer danışmanlığının yanı sıra, iş yerleştirmeleri ve çıraklık için düzenlemelerin geliştirilmesini gerektirmektedir. Müfredat, bireysel ve yerel ihtiyaçlara uyum sağlayabilme açısından çok esnektir. Bununla birlikte, okuryazarlık ve matematik becerilerinin geliştirilmesi, kişisel gelişim ve sağlığın teşviki ile spor ve mesleki konulara yoğun bir şekilde odaklanmaktadır. Kurslar ise özel merkezlerde gerçekleşmektedir.	Programın hedef öğrenci grubunu çekme konusunda etkili olduğu belirtilmiştir. Bununla beraber akademik, kişisel veya sosyal açıdan, neredeyse tüm öğrencilerin katıldıkları merkezlerde bir dereceye kadar başarılı oldukları görülmüştür. Diğer bir çalışmada da katılımcıların %61'inin ileri eğitim, öğretim veya istihdama devam ettiği sonucuna varılmıştır.

Fransa	Internats d'excellence	11-18 yaş grubu	Gençler için sosyal ve bölgesel eşitsizlikleri azaltmak, gençlerin tüm potansiyelini kullanmasını sağlamak.	Okumaya elverişli bir ortamda yaşamayan ortaokul ve lise öğrencilerine güçlendirilmiş bir eğitim programları ve uygun çalışma koşulları sağlayan yatılı okul imkanı sunulmaktadır.	Öğrencilerin üniversiteye hazırlık dersleri almak istediklerini söyleme olasılıkları yaklaşık 3 kat, yüksek lisans derecesi almak istediklerini söyleme olasılıkları %25 artmıştır. Ayrıca 2 yıl sonra, öğrencilerin ortalama matematik puanlarında artış görülmüştür.
Fransa	Zones d'Éducation Prioritaire	-	Fırsat eşitliği sağlamak ve başarıyı teşvik etmek.	Program, dezavantajlı bölgelerdeki okullara ek kaynak aktarmakta ve yeni öğretim projelerinin geliştirilmesini teşvik etmektedir.	Diploma alma, 8. sınıfa ulaşma ve 10. sınıfa ulaşma olasılığı üzerinde etkisi tespit edilmemiştir.
Portekiz	Priority Intervention Educational Territories Program (TEIP)	-	Sosyal dışlanma riski altındaki çocukları içeren dezavantajlı bölgelerde bulunan okullarda eğitime katılımı teşvik etmek.	TEIP programı, okul bırakma riski yüksek olan gençler için geleneksel okullara alternatif olarak belli dezavantajlı bölgelerde "öncelikli okullar" ile diğer kamu ve özel kuruluşlar (sağlık merkezleri, dernekler, çeşitli kurumlar gibi) arasında ortaklıklar kurmaktadır. Ayrıca, her okul için zorunlu bir eğitim projesini, farklı alanlardaki sonuçların periyodik değerlendirmesini (yetersiz başarı ve okul terk oranları, öğrencilerin titizliği ve davranışı) ve uzmanlar tarafından nitelikli danışmanlığı içermektedir.	Okul başarısızlığı oranları, programın uygulanmasından sonra kademeli olarak azalmış ve 4 yıl sonra, 2010'da ulusal oranlarla aynı seviyeye gelmiştir.
Kanada	Genç ve Genç Yetişkin Programı (Youth and Young Adult Program)	16-29 yaş grubu	Ruh sağlığı sorunları olan genç ve genç yetişkinlere iş bulma veya okul programlarına girme konusunda destek sağlamak.	Programda gençlere; mesleki/psikolojik değerlendirme, istihdam öncesi hazırlık oturumları (birebir veya grup), mülakat becerileri uygulaması, istihdam kariyer danışmanlığı, gönüllü çalışma, iş denemeleri ve / veya iş deneyimi yerleştirmeleri, bilgisayar eğitim oturumları, kariyer ve eğitim araştırmaları, işe yerleştirme konusunda yardım, okula veya beceri eğitim programlarına giriş veya yeniden giriş yardımı, akran desteği gibi destekler sağlanmaktadır.	-
Kanada	Sokak Gençliği İstihdam Girişimi (Street Youth Job Action)	-	Risk altında, yoksul, evsiz, bağımlı vb. tüm dezavantajlı gençleri ücretli çalışma yoluyla istihdam becerisi ve deneyimleri kazanmaları için desteklemek.	Programda gençlere yeni yaşam becerileri sağlama, hayatta kalma amacının ötesine geçme, kişisel koçluk desteği, madde kullanımından kaynaklanan zararı en aza indirmek için sağlık desteği, istihdama hazır olma konusunda kendine güven kazandırma, özgeçmiş oluşturma ve iş bulma, istihdam programları veya eğitimde ilerleme konularında destek sağlanmaktadır.	2018 yılında programa 238 genç dahil olmuştur. Bu gençlerden 82'si kendini eğitim hayatında geliştirmekteyken, 147'si ücretli bir işte ya da işe alım sürecinde bulunmaktadır.

Kanada	TeenWork	15-19 yaş grubu	Engelli ve zihinsel sağlık sorunları olan gençlerin liseye devam ederken, yarı zamanlı ücretli iş bulmalarına ve sürdürmelerine yardımcı olmak.	TeenWork programı engelli gençlere grup şeklinde olabileceği gibi birebir de destekler sağlamaktadır. Her ikisinde de kişisel farkındalık ve beceri geliştirme atölyeleri ve etkinlikleri sunmaktadır ve bir pozisyon bulunduğunda işyerlerinde de birebir, yerinde iş koçluğu sağlamaktadır. TeenWork iş koçları, gençlerin işe hazır olma becerilerini geliştirmelerine, bağımsızlığa ulaşmalarına, işyerinde ve ötesinde başarılı olmak için gereken özgüveni geliştirmelerine yardımcı olmaktadır.	-
Kanada	Wraparound Program	13-17 yaş grubu	Güney ve Doğu Vancouver'da yaşayan ve olumsuz ve cezai faaliyetlere katılma riski yüksek olan gençlere, güçlerini geliştirmeleri ve dirençlerini artırmaları için kapsamlı bir destek sunmak.	Program kapsamında görevli personeller, ihtiyaçlarını karşılamak ve planlarını gerçekleştirmeye yönelik stratejiler üzerinde birlikte çalışabilecek bireyselleştirilmiş destek ekipleri oluşturmak için gençlerle birlikte çalışmaktadır. Destek ekipleri, bireyin tercihlerine uyacak şekilde özelleştirilmekte ve hem resmi olmayan (aile, arkadaşlar, akranlar gibi) hem de resmi (okul danışmanları, okul irtibat görevlileri, toplum hizmeti sağlayıcıları gibi) desteklerden oluşabilmektedir.	-
Kanada	Strive Youth-in-Care Program	17-24 yaş grubu	Koruyucu aileden ayrılan ya da geçiş döneminde bulunan gençlerin yaşam ve istihdam edilebilirlik becerilerine yardımcı olmak.	Program gençlere, 4 haftalık çalıştaylara (haftada 4 gün) katılmak için eğitim ödeneği (haftada 160 Dolar), yardım, YWCA Health + Fitness Center'a erişim (Covid-19 sırasında çevrimiçi ve sonrasında tam erişim), sertifika programları (WHIMIS, Accenture Eğitimi vb.), kişiselleştirilmiş hedef planları ve kaynak yönlendirmesi için gençlik çalışanlarına erişim, ücretsiz olarak bir danışmana erişim, WorkBC istihdam danışmanlarına ve finansmanına erişim ve isteğe bağlı olarak 8 haftalık ücretli iş yerleştirmesi sağlamaktadır.	-
Kanada	YouthBeat	17-29 yaş grubu	İstihdama yönelik akıl sağlığı engelleri olan gençleri desteklemek.	Foundry ve Chilliwack Gençlik Sağlık Merkezi ile ortaklaşa yürütülen bu program, akıl sağlığı sorunları olan gençleri istihdama ve eğitime geçişe yönlendirmekle beraber, kariyerlerine başlamak için gereken güven, beceri ve deneyime sahip olmalarını desteklemektedir.	-
Kanada	Futures Forward	15-29 yaş grubu	Ruh sağlığı sorunları olanlar için erişilebilir hizmetler ve geçiş destekleri sunmak.	Program, gençlere ruh sağlığı destekleri, eğitime geçiş için ayni/maddi yardımlar, istihdama geçiş için eğitim ve danışmanlık hizmetleri ve mali danışmanlık hizmetleri sağlamaktadır.	-

Kanada	Eva's Phoenix Employment and Training Program	16-24 yaş grubu	Evsiz ve risk altındaki gençlere kariyer hedeflerini belirlemelerine, uygulamalı eğitime erişmelerine, iş başında eğitime yerleştirme ile bağlantı kurmalarına yardımcı olabilecek becerilere dayalı, deneyimsel eğitim sağlamak.	Eva's Phoenix 50 yataklı geçici bir barınma merkezi olmakla beraber, program, istihdam ve/veya sosyal hizmetlerden gelir elde etme üzerinde çalışma, istihdam, kariyer ve/veya eğitimle ilgili hedefler üzerinde çalışma veya geliştirme, aile ve arkadaşlarla sağlıklı ilişkiler, kişisel bakım, yemek pişirme, ev idaresi ve finansal okuryazarlık gibi yaşam becerileri geliştirme, zihinsel ve fiziksel olarak sağlıklı olma konularında gençlere destekler sağlamaktadır.	Eva's Phoenix Merkezi'nde her yıl 150 genç bulunmakta ve söz konusu programlardan faydalanmaktadır.
Kanada	Sokaktan İşe (Streets to Jobs)	-	Evsiz gençleri kalıcı barınma ve daha fazla finansal kendi kendine yeterlilik için olumlu adımlar atma konusunda desteklemek.	Bir istihdam danışmanının/iş geliştiricinin bireysel desteği ile gençlere istihdam öncesi yaşam becerileri eğitimi, iş arama yardımı, mali teşvikler, iş geliştirme hizmetleri, sübvansiyonlu işe yerleştirmeler ve destekleyici yönlendirmelerle yardım edilmektedir.	-
Kanada	YESAbility	-	Engelli gençlere ve yetişkinlere istihdam imkanı sağlamak.	YESAbility gençlere, kişiselleştirilmiş eylem planlaması, kariyer danışmanlığı, özel iş geliştirme, işgücü piyasası bilgileri, işe yerleştirme fırsatları, konaklama desteği, iş başında koçluk sağlamaktadır. Program ayrıca, öğrencilerin ve yeni mezunların rekabetçi bir işgücü piyasasında gelişmek için eğitilmelerini ve daha donanımlı hale gelmelerini sağlamak için ulaşım ve yardımcı teknolojiler dahil ODSP İstihdam Destekleri aracılığıyla ek yardımlara erişim sağlar. YESAbility ayrıca tercümanlar, işaret dili uzmanları, gerekli cihazları ve hizmetleri de sağlamaktadır. YESAbility aynı zamanda işverenler için de engellilik bilinci sağlamaktadır.	-

Kaynak: Jack Britton, et al., **The Early Bird Preventing Young People from Becoming a NEET Statistic**, Bristol, 2011; Stéphane Carcillo, et al., **NEET Youth in the Aftermath of the Crisis: Challenges and Policies**, OECD Social, Employment and Migration No. 164, 2015, OECD, "The NEET challenge: What can be done for jobless and disengaged youth?", **Society at a Glance 2016: OECD Social Indicators**, Paris: OECD Publishing, 2016; Eurofound, **NEETs – Young People not in Employment, Education or Training: Characteristics, Costs and Policy Responses in Europe**. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2012; Benjamin Kutsyuruba, et al., **Needs of NEET youth: Pathways to positive outcomes**, Ontario: Social Program Evaluation Group, 2019; Michele Lonsdale, et al., **Evaluation of the Sporting Chance Program**, 2011; Andrew Wiegand, & Jesse Sussell, **Evaluation of the Re-Integration of Ex-Offenders (RExO) program**, Final impact reports, 2016; ECLAC. "JóvenES Con Todo Programme" Non-contributory Social Protection Programmes Database. https://dds.cepal.org/bpsnc/programme?id=153 18.11.2020; CSW, "Cornwall Skills for Young People", https://cswgroup.co.uk/cornwall-skills-for-young-people/, 25.11.2020; STAY IN, "Home", https://www.stayin-project.eu/index.html, 30.11.2020'den derlenerek hazırlanmıştır.

4.2.4. Finansal Destek Programları

Dezavantajlı gençlere odaklanan bu tip programlar NEİY olmanın önüne geçmek için olumlu birtakım sonuçlarla beraber bazı riskleri de barındırmaktadır. Bu programların öne çıkan özelliği, NEİY olma bakımından en yüksek riske sahip gruplara veya coğrafi bölgelere uygulandığı takdirde, NEİY ile mücadelede en etkili yöntemlerden biri olmasıdır (Carcillo et al., 2015: 65). Zira bazı bölgelerin ve bazı grupların diğerlerinden daha dezavantajlı olduğu ve bu dezavantajları ortadan kaldırmak için ek bir desteğe ihtiyaç duyabildikleri kabul edilmelidir. Ancak bu programlar her zaman doğru gruba odaklanamama riskiyle de karşı karşıyadır. Nitekim bir gruba odaklanan bu tip programlarda risk altındaki diğer gruplar gözden kaçabilmektedir. Diğer yandan doğru bir hedef gruba odaklanılsa dahi bu grup içinde desteğe en çok ihtiyaç duyan gençlere ulaşılamaması ihtimali de mevcuttur (Eurofound, 2012: 115). Uygulanan programların etkileri incelendiğinde ise bu programlardan büyük bir kısmının olumlu sonuçlar doğurduğu, ancak diğer bir kısmının hedef kitle üzerinde önemli bir etkisinin olmadığı görülmektedir. Bu doğrultuda hedef kitlenin ve program içeriğinin doğru belirlenmesinin önemini dikkate almak gerekmektedir.

NEİY gençlere ulaşabilmek için eğitim ve öğretim sistemlerinin kalitesini iyileştirmenin yanı sıra, emek piyasasına katılımı caydırmadan sosyal koruma sistemlerini iyileştirmek, bireylere ya da ailelerine gelir desteği sağlamak, diğer bir ifadeyle finansal yardım yapmak NEİY ile mücadelede kullanılan bir diğer yöntemdir (Jianu, 2019: 13). Bu doğrultuda finansal yardımlar bireylerin eğitimde kalmaları veya katılım çabalarını arttırmayı amaçlamakta ve genellikle bireylere doğrudan ödemeleri kapsamaktadır (Britton, et al., 2011: 39). Aşağıda Tablo 11'de örnek uygulamalar yer almaktadır.

Tablo 11. Finansal destek programları

Ülke	Program Adı	Hedef Kitle	Amaç	Uygulama	Etki
ABD	Learnfare	13-19 yaş grubu	Gençlerin okula kayıt ve devam oranlarını iyileştirmek, lise mezuniyetini veya lise denklik programlarını tamamlamalarını sağlamak.	Bu bir şartlı nakit transferi programıdır. Programın, ailedeki gençlerin okula devam hedeflerini karşılamaması durumunda ailenin aldığı hibenin tamamı veya bir kısmı kesilir.	Programın okula kayıt ve devam oranlarını arttırdığı görülmüştür.
ABD (Chaffey College, Güney Kaliforniya)	Opening Doors / Geliştirilmiş Öğrenci Hizmetleri	18-34 yaş grubu	Düşük gelirli olan ve düşük başarı gösteren gençlerin üniversiteye kayıt ve devam oranlarını iyileştirmek.	Öğrencilere danışman atanmakta ve öğrencilerle dönem başında en az 2 kere görüşme düzenlenmektedir. Öğrenciler her görüşmede 150 dolar burs almaktadır. Program 2 dönem sürmektedir.	Programın ilk dönem için etkisi görülmezken; ikinci dönem için kazanım ve kayıt üzerinde orta düzeyde etkisi olduğu görülmüştür. Ancak etkiler, programdan sonra hızla kaybolmuştur.
ABD (New Orleans)	Opening Doors / Performansa Dayalı Burslar	<19 yaş	Üniversiteye kayıt ve devam oranlarını iyileştirmek	Gelir seviyesine, devam oranına ve başarıya bağlı olarak dönem başına 1000 dolarlık ödeme yapılır. Burs süresi 2 dönemdir.	Kayıt ve devam oranları iyileşmiştir. Öğrencilerin daha yüksek notlar aldığı görülmüştür.
ABD (Batı Virginia)	PROMISE	Üniversite birinci sınıf öğrencileri	Üniversiteye kayıt ve devam oranlarını iyileştirmek.	Minimum not ortalaması ve kredi sayısını sağlayan öğrencilere eyalet üniversitesi veya özel üniversite tarafından harç tutarına eşdeğer burslar ödenmektedir.	Alınan kredi sayısında, not ortalamasında ve üniversiteyi tamamlama oranlarında önemli artışlar görülmüştür.
Avustralya	ABSTUDY	16<yaş	Eğitimin gencin evinden uzakta olması gerekiyorsa; eğitim, barınma ve yaşam masraflarına yardımcı olarak eğitimdeki dezavantajları gidermek.	Eğitime veya çıraklığa kaydolan 16 yaş ve üzerindeki genç Aborjinlere mali destek sağlanmaktadır. Program okumak için seyahat etmesi gereken gençlerin, eğitim masrafları ve konaklama masrafları konusunda yardımcı olmaktadır. Destek, okula devam şartına bağlıdır.	-
Bangladeş	Higher Secondary Stipend Programme (HSSP)	-	Yoksul öğrencilerin daha yüksek bir eğitim seviyesine ulaşmalarını sağlamak ve erkekler ve kadınlar arasındaki eşitsizliği azaltmak.	Engelliler, yetimler, afetten etkilenenler veya sıkıntılı hanelerde yaşayan çocuklara nakit ödemeler yapılır ve sınav ücretleri ödenir. Özellikle kız öğrenciler hedeflendiği için katılan öğrenciler ortaokul / lise başarı sınavına veya eşdeğer bir sınava kadar bekar kalmalı ve bir akademik yılda yapılan derslerin %75'ine katılmalıdır. Kız öğrenciler derslerine ara vermeden devam etmelidir.	-

İngiltere (Londra)	NEET Community Engagement Program	En az 16 yaşındaki NEİY gençler	-	Program, haftanın 2 günü sınıf temelli olmak üzere 12 haftalık bir programdır. Katılımcılar, önce ilk yardım, sağlık ve güvenlik konularında temel eğitimi tamamlamakta; sonrasında istihdam ve kişisel gelişim kurslarına katılmaktadırlar. Programın başarıyla tamamlanmasının ardından, katılımcılar bir kutlama gezisine katılabilmekte ve ek eğitim kursları almaya hak kazanabilmektedirler. Uygun katılımcılara 400 Euro'ya kadar da burs sağlanabilmektedir.	-
Guatemala	Programa Beca Social	11-28 yaş grubu	Örgün eğitim-öğretime ve kayıtlı emek piyasasına erişim, süreklilik ve kalıcılığı sağlamak.	Program dahilinde, İlk İş Sosyal Yardımı: Yoksulluk veya aşırı yoksulluk durumunda ve işsiz 16-25 yaş arası ergenler ve gençlere 2000 Guatemala Quetzalına kadar; Orta Öğretim Sosyal Ödeneği: Yoksulluk veya aşırı yoksulluk durumları nedeniyle orta eğitim düzeyindeki eğitimde kalıcılığı ve devamlılığı konusunda sorun yaşayan 11-24 yaş arası ergenler ve gençlere 2500 Guatemala Quetzalına kadar; Yüksek Öğrenim Sosyal Desteği: Yoksulluk veya aşırı yoksulluk durumları nedeniyle, daha yüksek bir eğitim düzeyinde kalıcılığı ve devamlılığı konusunda sorun yaşayan 16-28 yaş arası gençlere 2500 Guatemala Quetzalına kadar 5 ay boyunca nakit yardım yapılır.	-
Birleşik Krallık	Educational Maintenance Allowance	16-19 yaş grubu	Düşük gelirli ailelerin çocukları için zorunlu katılım ve kazanımları geliştirmek.	Gelir seviyesine, devama ve başarıya bağlı olarak haftalık 30 Euro'ya kadar ödeme yapılmaktadır. Ek ödemeler de mevcuttur.	Gruplara göre değişmekle birlikte, katılım ve kazanım üzerinde olumlu etki bırakmaktadır.
Meksika	Jóvenes construyendo el futuro	18-29 yaş grubu	NEİY gençlerin sosyal ve üretken katılımını teşvik etmek, işsizliği azaltmak ve gençlerin verimli gelişimi için özel sektörü sosyal sorumluluk faaliyetlerine dahil etmek.	Aylık 3.600 Meksika Pesosu karşılığında, gençlerin bir çalışma ortamında en fazla 12 aylık bir süre için teknik ve sosyal beceriler kazanmaları beklenmektedir. Katılımcılar ayrıca programda kaldıkları süre boyunca kaza, hastalık, doğum ve iş sağlığı ve güvenliği risklerini kapsayan sağlık sigortasından da faydalanırlar.	-

Kaynak: Jack Britton, et al., **The Early Bird Preventing Young People from Becoming a NEET Statistic**, Bristol, 2011; Stéphane Carcillo, et al., **NEET Youth in the Aftermath of the Crisis: Challenges and Policies**, OECD Social, Employment and Migration No. 164, 2015; Socialprotection.org, "Higher Secondary Stipend Programme, HSSP", https://socialprotection.org/discover/programmes/higher-secondary-stipend-programme-hssp 18.11.2020; ECLAC. "Programa Beca Social" Non-contributory Social Protection Programmes Database. https://dds.cepal.org/bpsnc/programme?id=168, 18.11.2020'den derlenerek hazırlanmıştır.

4.2.5. Mesleki Eğitim/Çıraklık/İş Deneyimi Programları

Finansal desteklerin etkileri incelendiğinde bu desteklerin maddi nedenlerle eğitimden ayrılmayı önleme ya da halihazırda ayrılmış olanlarla yeniden ilişki kurulmasında olumlu etkilerinin mümkün olduğu görülmektedir (Eurofound, 2012: 120). Ne var ki finansal yardımlar, yüksek maliyetli olması ve sağlanacak olan desteklerin dezavantajları ortadan kaldırarak beklenen etkiyi yaratmaya yeterli olamaması yönüyle tartışmalıdır. Dahası sağlanan yardımların gerçekten en çok ihtiyaç duyan gençlere fayda sağlayacağı da şüpheli bulunmaktadır (Mascherini, 2017). Ancak uygulama örnekleri incelendiğinde, finansal yardımın etkilerinin genellikle olumlu olduğu görülmektedir. Ne var ki gençlerin NEİY olmalarının önüne geçmek ya da gençleri NEİY durumundan çıkarmak her zaman örgün eğitimde tutmakla mümkün olmamaktadır. Zira önleyici müdahaleleri içeren programlar uygulansa dahi eğitimini yarıda bırakan gençler olacaktır ve bu gençler eğitimlerini yarıda bıraktıkları için niteliklerini resmi olarak belgeleyememeleri nedeniyle emek piyasasında dezavantajlı bir konumda olacaktır (Eurofound, 2012: 120). Bilindiği üzere gençlerin nitelikleri ve emek piyasasının ihtiyaçları arasındaki uyumsuzluk, genç işsizliğinin yüksek olmasının en önemli nedenlerinden birini oluşturmaktadır. Bu sorun daha okul yıllarında başlamakta, eğitim sisteminin gençlere istihdam için gerekli nitelikleri kazandıramaması gençlerin emek piyasasına hazırlıksız bir şekilde atılmalarına ve uygun bağlantıları kuramamalarına neden olmaktadır. Bununla beraber işverenler rekabet avantajı sağlayabilmek için teknolojik gelişmelerin hızına da bağlı olarak sürekli öğrenmeye açık ve buna uygun kişileri istihdam etmek istemektedir. Bu nedenle gençlerin eğitim hayatından uygun bir donanımla ayrılsa dahi yetkinliklerini sürekli geliştirmeleri ihtiyacı doğmaktadır (Kutsyuruba et al., 2019: 26). Bu doğrultuda mesleki eğitim gençleri emek piyasasına hazırlayan önemli bir araç olarak öne çıkmaktadır. Mesleki eğitim ile mesleki bilgi ve becerilerini geliştiren gençler, "yetişmiş" olarak emek piyasalarına geçiş yapabilmektedir. Ancak tek başına mesleki eğitim de yeterli gelmemektedir. Gençlerin iyi bir mesleki eğitim ile donatılarak emek piyasasına girebilmelerinin bir yolu da okul-sanayi iş birliğinin sağlanması ve gençlere öğrencilik zamanlarında uzun dönemli staj olanaklarının sağlanmasıdır (Cansever & Namal, 2019: 114).

Mesleki eğitimin yanı sıra hem genel beceriler hem de firmaların/işverenlerin ihtiyaçlarına uygun olarak beceri geliştirme amacı taşıyan çıraklık sistemi de NEİY olmanın önüne geçmek için uygulanan yöntemlerden biridir. Zira çıraklık sistemi, firmaların ihtiyaç duyduğu becerileri doğru tespit edip gençlere sağladığı ve iş başında eğitim ile örgün eğitimi birleştirdiği ölçüde gençlerin emek piyasasına girmelerinde etkili olmaktadır (Carcillo et al., 2015: 59). İş başında

eğitim ya da iş deneyimi sağlanması da gençlerin gelecekleri hakkında karar vermeleri ve çalışma hayatına dair hem fikir vermeleri hem de deneyim sağlamaları açısından önemli bir bileşendir (Eurofound, 2012: 123). Bu nedenle NEİY riski ya da statüsü ile mücadelede genellikle iş deneyimi ile birleştirilen mesleki eğitimler ve çıraklık da uygulanan yöntemlerdir. Aşağıda Tablo 12'de örnek uygulamalar yer almaktadır.

Tablo 12. Mesleki eğitim/çıraklık/iş deneyimi programları

Ülke	Program Adı	Hedef Kitle	Amaç	Uygulama	Etki
ABD	Career Academies	9/10. sınıflardan 12. sınıflara kadar	Mesleki eğitim eğilimi olan gençler için tipik "mesleki eğitim" programları damgalamasını ve yalnızca alt sınıf meslek odağını kaldırarak, akademik ve teknik müfredatı bir kariyer teması etrafında birleştirmek.	Okul / işveren iş birlikleri ile sınıfta ve işbaşında eğitim, stajyerlik ve belirli bir kariyere yönelik akademik eğitim dahil tüm eğitimler uygulanmaktadır.	Kısa vadede eğitime etkisi görülmezken, uzun vadede (hem 4 hem de 8 yıllık takiplerde) ücrete önemli etkileri görülmüştür.
ABD (Washington, DC)	The Out-of-School Program	16-24 yaş grubu	NEİY gençlerin ilgili mesleki beceri eğitimi ve rehberliği yoluyla, kısa ve uzun vadeli eğitim ve istihdam edilebilirlik hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olmak.	Program hem kısa hem de uzun vadeli mesleki hedeflere odaklanmaktadır. Programda bilgi teknolojisi, perakende hizmetleri, konaklama ve turizm, mutfak sanatları ve otomotiv hizmetlerinde verilen mesleki eğitimlerin yanı sıra danışmanlık, staj deneyimi vb. hizmetler de sunulmaktadır.	-
ABD	YouthBuild	16-24 yaş grubu	Dezavantajlı ve düşük gelirli gençlere, ekonomik olarak kendi kendine yetebilmeleri için yerelde yüksek talep gören işlerde eğitim ve istihdam becerileri edinme fırsatı sağlamak.	Program, akademik ve işe özel eğitim sağlamaktadır. Program ayrıca, liderlik gelişimi, akademik beceriler, mesleki beceriler ve yaşam becerilerinin bir kombinasyonuna da odaklanmaktadır. Gençler iş başında eğitim alırken Genel Öğretim Geliştirme diplomalarını da (lise denklik) alabilmektedirler. Program ek olarak danışmanlık ve mentorluk, toplum ve hizmet-öğrenme deneyimleri, sivil katılım projeleri ve rehberlik de sunmaktadır.	-
Arjantin	PROEMPLEAR	-	Gençlerin ve işsiz yetişkinlerin işgücüne dahil edilmesini teşvik etmek ve kolaylaştırmak.	Program; Üretken İyileştirme Programı, İstihdam Hizmetleri, İşe Yerleştirme Programı ve Yerinde Eğitim Programı dahil olmak üzere bir dizi araçla mesleki eğitim vermekte ve dolaylı olarak istihdam yaratmaktadır.	-

Arjantin	PROGRESAR	18-24 yaş grubu	Gelirleri asgari ücretin üç kat altında olan işsiz veya kayıtdışı çalışan gençlerin eğitimlerine, herhangi bir eğitim seviyesinde başlamaları veya tamamlamaları için destek olmak.	Program, Çalışma Bakanlığı aracılığıyla gençlerin mevcut iş ve staj fırsatlarından yeni veya daha iyi bir pozisyon bulmaları için bir mesleki eğitim programına, oryantasyon seanslarına ve iş bulma kurumlarına kaydolma konusunda yardım sunmaktadır. Ayrıca, program Sosyal Gelişim Bakanlığı aracılığı ile çocuk bakım hizmeti sağlamakta veya uygun bir çocuk bakım merkezi bulmaya yardımcı olmaktadır.	-
Avustralya	Infrastructure Skills Legacy Program	Dezavantajlı gruplar, gençler ve kadınlar	Hükümet tarafından, vasıflı inşaat işçilerinin sayısını arttırılması.	Program başlangıç itibariyle üç tanıtım projesine odaklanarak, gençlerin yeni beceriler öğrenmesini sağlayacak mesleki eğitimler vermektedir.	Program neticesinde, yaklaşık 16.500 işçinin eğitimler sayesinde yeni beceriler öğrenmesi veya beş yıl boyunca üç tanıtım projesi aracılığıyla inşaat sektörüne girmesi beklenmektedir.
Avustralya	Apprenticeship Guarantee	-	Ekonomik sürdürülebilirliği ve rekabet edebilirliği destekleyen yüksek vasıflı ve uygun işgücünün geliştirilmesine katkıda bulunmak.	Bir işyerinde düzenli bir çıraklık fırsatı bulamayanlar için belirli eğitim tesislerinde çıraklık imkanı sunulmaktadır.	-
Avustralya	Young Apprenticeships	15-24 yaş grubu	Gençler için uygun mesleki seçenekler sunmak ve ortaöğretime devam oranlarını arttırmak.	Okul / işveren iş birlikleri ile sınıfta ve işbaşında eğitim, stajyerlik ve çıraklık şeklinde uygulanmaktadır.	Söz konusu gençlerin okulda kalma ve istihdamda bulunma şansları artmıştır.

Avustralya	Transition to Work	15-24 yaş grubu	Gençlerin becerilerini, özgüvenlerini, mesleki eğitim alma ve istihdama (çıraklık ve staj dahil) geçişe hazır olma durumlarını geliştirmek.	Programda başarılı biçimde işe geçişin sağlanabilmesi için şu adımlar takip edilmektedir: 1) Bir iş bulmak için pratik beceriler geliştirilmesi 2) Eğitim veya öğretimle bağlantı kurulmasını sağlama 3) İş deneyimi elde etmek için yerleştirilme ve tamamlama 4) Yerel bölgede iş fırsatları bulma 5) İlgili yerel toplum hizmetleriyle bağlantı kurma	31 Mayıs 2020 itibariyle, programa 36.000 mesleki eğitim ve öğretim faaliyeti kaydedilmiştir.
Avustralya	Youth Jobs PaTH	<24 yaş	İş arayan gençleri işe hazır hale getirmek ve işverenleri söz konusu gençleri istihdam etmeye teşvik etmek.	Program üç aşama ile ilerlemektedir. 1) Hazırlık Aşaması: İstihdam Becerileri Eğitimi ile gençlerin yoğun bir istihdam dönemine girmeden önce işe hazırlanmaları sağlanır. Buna göre gençlere iki tür kurs sunulmaktadır. Gençler kurslardan birini veya ikisini birden seçebilmektedir. Üç hafta boyunca toplamda 75 saat süren eğitimler yüz yüze gerçekleşmektedir. İlk kurs türü gençlerin özgeçmişlerini geliştirmelerine ve iş hazırlığı ve iş arama becerilerine odaklanarak mülakat tekniklerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. İkinci tür kurs ise işverenlerin beklentilerini karşılamak için işyeri becerileri ve bilgisi, problem çözme ve iletişim becerilerine odaklanmaktadır. 2) Deneme Aşaması: Deneme: Gençlere, Avustralya işletmelerinde gerçek iş deneyimi kazanmalarına yardımcı olmak için gönüllü bir staj fırsatı sunulmaktadır. İşverenler, ekibe nasıl uyduklarını ve istihdamın sürekliliği için uygun olup olmadıklarını görmek için bir genci stajda 4 ila 12 hafta süreyle deneyebilmektedir. Stajyerlerin ücretleri ise iki haftada bir hükümet tarafından ödenen bir teşvik ile ödenmektedir. 3) İşe Alma Aşaması: Uygun niteliklere sahip genç iş arayanları, işe alan işverenlere 10.000 dolara kadar mali teşvikler sağlanmaktadır.	PaTH programı,1 Nisan 2017 ile 31 Mart 2018 tarihleri arasında 4498 gence staj yapma imkanı sağlamıştır. Jobactive, İşe Geçiş ve Engelli İstihdam Hizmetleri kapsamındaki stajyerlerin yaklaşık yarısı, PaTH stajının bitimini takip eden üç ay içinde işe yerleştirilmiştir. Hizmet sağlayanlar ve gençler, söz konusu eğitim ve stajların işe dönüşmese bile, gençlere iş deneyimi sağladığını, özgüvenlerini geliştirdiğini ve onlara yeni beceriler öğrettiğini belirtmiştir.

Birleşik Krallık	Young Apprenticeships	14 yaşındakiler ve 16 yaşında tam zamanlı çıraklığa başlamak isteyenler	Gençler için uygun mesleki seçenekler sunmak ve okuldan emek piyasalarını geçişlerini kolaylaştırmak.	Üniversitelerin ve işverenlerin ortaklığında haftada 3 gün temel müfredat ve haftada 2 gün çıraklık olmak üzere eğitimler verilmektedir.	Tamamlama oranı %92 iken, tam zamanlı çıraklık eğitimine devam etme oranı %27 olmuştur. Öğrenci başarısında da gelişmeler görülmüştür.
Birleşik Krallık	Diplomas	14-19 yaş grubu	Mesleki öğrenim eğilimi olan gençlere uygun mesleki seçenekler sunmak ve mesleki ve akademik nitelikler arasında eşit saygıya ulaşmak.	Okul, üniversite ve işverenler ile iş birlikleri yapılmaktadır.	Öğrenciler yüksek oranda memnun kalmıştır ve yüksek öğretime katılım için istek düzeylerinde belirgin bir artış yaşanmıştır.
Fransa	École de la 2e chance	16-25 yaş grubu	Okulu erken bırakmaya karşı mücadele etmek ve gençlerin sosyal hayata ve çalışma hayatına entegrasyonunu sağlamak.	Program; her katılımcının ihtiyacına göre değişkenlik göstermekte ve kademeli bir entegrasyon dönemi ile değerlendirme ve eğitim planı, şirketlerde staj ve temel bilgilerin pekiştirilmesi, profesyonel kazanımlar, istihdam ve eğitim için hazırlık ve programdan ayrıldıktan sonra 1 yıla kadar takip ve destek olmak üzere 5 aşama içermektedir	-
İngiltere (Oxford)	Back on Track	14-17 yaş grubu	NEİY olma riski taşıyan veya yakın zamanda NEİY olmuş gençlerin yaşamlarını dönüştürme için yardımcı olmak.	Program, katılımcıların eğitimde kalmak için özgüven ve motivasyonlarını geliştirmelerini desteklemektedir. Yapılan destek, bireysel ihtiyaçları karşılayacak şekilde özelleştirilmektedir. Ancak program genel itibariyle şunları içermektedir: İlçe çapında bire bir rehberlik ve gençler, ebeveynler ve okullar için bilgi ve tavsiyeler, program ortakları aracılığıyla gönüllülük ve iş deneyimi, yaz etkinlikleri programları, güven ve liderlik becerilerini geliştirmek için bir haftalık bir konut dışı program, okullar için ekip kurma günleri dahil olmak üzere akran danışmanlığı, açık hava etkinlikleri ve NEİY olan gençler için İngilizce, Matematik ve iş deneyimi fırsatları dahil ek kısa kurslar.	-

İngiltere (Oxford)	City of Oxford NEET program	16-24 yaş grubu	NEİY olma riski taşıyan gençleri desteklemek.	Katılımcılar programa haftada bir gün sınıf ortamında katılmakta ve diğer günlerini işyeri ortamlarında geçirmektedirler. Mesleki ortamlar arasında inşaat, otomotiv, mutfak sanatları vb. yer almaktadır. Gençlere istihdam eğitimi, danışmanlık ve akademik beceri eğitimi verilmektedir.	-
İngiltere (Londra)	Links 2 Work	16-24 yaş grubu	Öğrencilerin eğitim ve öğretim ihtiyaçlarını karşılamak, çalışanların vasıflarını artırmak ve işsizlere fırsat sağlamak.	Katılımcılar, rehberlik ve danışmanlık desteği sunan bir gençlik çalışanı ile eşleştirilmektedir. Katılımcılara iş ve çıraklık fırsatlarına erişim sağlanmakta, iş başvurusu ve mülakat becerileri konusunda eğitim verilmekte ve katılımcıların uygun olmaları halinde staj programlarına yönlendirilmektedirler.	-
İngiltere (Londra)	Vital Regeneration	-	Başta gençler olmak üzere yerel halkın kullanabileceği kaynakları ve hizmetleri iyileştirmek.	Hizmetler; öğrenme ve beceri gelişimi, istihdam edilebilirlik ve girişimcilik olmak üzere 3'e bölünmüştür. Bununla beraber, kariyer tavsiyeleri ve müzik prodüksiyon kursları da verilmektedir.	-
İngiltere	vTalent Year	16-24 yaş grubu	NEİY gençlere olumlu sosyal deneyimler ve iş deneyimi kazandırmak ve nitelik geliştirmek için çalışma fırsatları vermek.	Programda gönüllülere bir üniversiteye veya başka bir hizmet sağlayıcıya bir dizi yerleştirme yapmanın yanı sıra, ortak görevler üzerinde birlikte çalışma (örneğin, bir bağış toplama etkinliği organize etme) fırsatları verilmektedir.	Programın küçük ölçekli bir değerlendirmesine göre program; katılımcıların bazı yeteneklerini, özellikle farklı iş ve sosyal ortamlarda gezinme güvenlerini, empati kurma yeteneklerini ve kendi geleceklerini etkileyebilme duygusunu olumlu yönde etkilemektedir.
İngiltere (Birmingham)	Sport for Life	11-29 yaş grubu	NEİY gençlerin spor temalı rehberlik ve eğitim yoluyla istihdam edilebilirliklerini geliştirmek ve onların sürdürülebilir bir eğitim, yetiştirme ya da istihdama girmelerine yardımcı olmak.	Katılımcılar özgeçmiş hazırlama, iş görüşmesi yapma ve çeşitli nitelik kazanma becerilerini öğrenmektedirler. Buna ek olarak katılımcılar, mülakat provaları, bire bir rehberlik, yapılandırılmış spor seansları ve sosyal eylem projelerine katılma fırsatına da sahiptirler.	NEİY hizmetlerinden faydalanan gençlerin %77'sinin istihdama geçtiği belirtilmektedir. Program hala devam etmekte olup şu ana kadar 926 genç desteklenmiştir.

Kanada	BladeRunners	19-30 yaş grubu	Risk altındaki gençlere, inşaat sektöründe giriş seviyesi işler için eğitimler vermek ve ardından söz konusu gençlere tam zamanlı işler sağlamak.	Programa katılan gençlere üç iş koçu destek vermekte ve gençlerin mesleğe yönelik bilgilendirme amacıyla 2 haftalık temel güvenlik eğitimi sonrasında işe yerleştirmeleri sağlanmaktadır.	-
Kanada	Bridging The Gap	15-30 yaş grubu	Gençlerin iş piyasasına daha iyi hazırlanmaları için eğitimler vermek.	Program, uygulamaya dönük eğitimler ve 12 haftalık bir işe yerleştirme kombinasyonu ile toplamda 20 haftada Albertalı gençlerin becerilerini geliştirmeye yönelik bir işe hazırlık programıdır. Programa katılan gençler, İlk Yardım, CPR ve WHMIS gibi sertifikalar kazanabilmekte ve iş piyasasına iyi hazırlanmak için iş yeri iletişimi, bilgisayar okuryazarlığı, müşteri ilişkileri ve kişisel gelişim gibi konularda eğitimler almaktadır.	-
Kanada	Çalışmaya Hazır Gençlik Programı (Ready to Work Youth Program)	15-30 yaş grubu	Gençlere, inşaat sektöründe istihdam edilmelerine yönelik mesleki eğitimler vermek.	12 haftalık bir eğitim programıyla inşaat sektörüne işçi yetiştirmeyi amaçlayan program, gençlere marangozluk, elektrik, alçıpan ve sıhhi tesisatta uygulamalı atölyeler; THRESHOLD topluluk binası projesinde yerinde iş deneyimi, acil durum ilk yardım ve yüksekte çalışmayı içeren güvenlik eğitimi, istihdam seminerleri, inşaat matematik atölyeleri vermektedir. Program, Kanada hükümeti tarafından finanse edilmektedir.	-

Kanada	The Frames Film Program	16-30 yaş grubu	Bir film prodüksiyonu ve yaşam becerileri programı olarak, gençlere destekleyici, güvenli ve eğlenceli bir ortamda film yapımının temellerini öğrenmeleri için fırsatlar sunmak.	Program, gençlerin her 10 haftalık döngü ile haftalık dersleri ve katılımcıların yaşam ve istihdam becerilerini takip etmelerini sağlamaktadır. Ayrıca, konuk konuşmacılardan endüstri bilgisi ve teknik film yapım becerilerini öğrenerek, hafta sonlarını içerecek şekilde iki çekim ve düzenleme yapılmasına olanak vermektedir.	Programdan faydalanan birçok gencin kısa filmleri, film festivallerinde büyük başarı elde etmiştir. "Where We Sleep (2012)" filmi, Reel 2 Real Film Festival for Youth'da gösterilmiş ve En İyi Yönetmenlik ödülünü kazanmıştır. Bunun yanında "Ev Nedir? (2013)" filmi, Surrey Evsizlik ve Konut Derneği'nin Gençlik Film Yarışması'nda En İyi Film ödülünü kazanmış ve Vancouver Uluslararası Film Festivali'nde PSA'nın galasını yapan ve dünya çapında 30'dan fazla ülkeyi gezen Reel Gençlik Film Festivali'nin resmi seçkisi olmuştur.
Kanada	Kamloops: Jobs in Demand	18-24 yaş grubu	Gençlere ilgi duydukları herhangi bir sektöre yönelik mesleki eğitim vermek.	Program, istihdam noktasında engelleri olan gençlere sekiz haftalık ücretsiz, etkileşimli ve entegre bir beceri programı sunmaktadır. Eğitimler, gençleri istihdama hazırlamak amacıyla grup atölyeleri, çevrimiçi eğitim ve birebir destek yoluyla verilmektedir.	-
Kanada	Learn 2 Earn	15-30 yaş grubu	Dezavantajlı konumda bulunan gençlere istihdam edilmeye giden yolda eğitimler vermek.	Learn 2 Earn, 22 haftalık bir beceri geliştirme programına sahiptir. İlk 10 haftada kişisel gelişim eğitimlerinin yanında mesleğe yönelik eğitimler de verilmektedir. Kalan 12 haftada ise katılımcılara iş deneyimi sağlanmaktadır.	-

Kanada	Skills Compass	18-30 yaş grubu	NEİY gençlerin okula geri dönmeleri ve bir kariyere hazırlanmaları için ihtiyaç duydukları yaşam becerilerini, temel becerileri ve kariyer hazırlığını geliştirmelerine yardımcı olmak.	Program, hizmet sağlayıcıları, topluluk ortakları ve işverenleri, üniversiteleri ve enstitüleri bir araya getirmekte ve eğitim ve istihdamın önündeki engellerin belirlenmesine ve ele alınmasına yardımcı olmaktadır. 150'ye kadar genç, projenin 5 ortak üniversite ve enstitüsünden birinde ihtiyaçlarına göre hazırlanmış eğitim ve beceri eğitimini alarak programdan doğrudan yararlanacaktır. Ayrıca program katılımcıların iş başında eğitim ve iş deneyimi kazanmasına imkan tanıyan işe yerleştirmeleri de içermektedir. Proje boyunca, üniversiteler ve enstitüler, katılımcı gençlerin muhafazasını ve programın tamamlanmasını desteklemek ve mentorluk, kültürel destek ve kapsamlı hizmetler sağlamak için toplum temelli gençlik hizmet ajanslarıyla da çalışacaktır.	-
Kanada	Youth Challenge Fund	-	Öncelikli alanlardaki gençlerin katılımını, eğitimini ve istihdamını teşvik etmek ve gençlik fırsatlarını iyileştirmek ve geliştirmek. Aynı zamanda suç ve çete kültürüyle mücadele etmek.	Burslar, spor tesisleri, okul sonrası dersler, müzik / medya atölyesi gibi çok sayıda topluluk temelli proje finanse edilmektedir.	-
Kanada	YWCA Accelerate	15-30 yaş grubu	Tam zamanlı eğitimde ve istihdamda olmayan gençleri yönetim ve müşteri hizmetlerinde anlamlı işler bulmaları için desteklemek.	Program; altı haftalık çevrimiçi beceri eğitimi (katılımcılara çevrimiçi grup atölyelerine katılırken iki haftada bir ödeme yapılır), ardından sekiz haftalık profesyonel iş deneyimi, devamındaki 12 hafta boyunca takip desteği, program tamamlandıktan sonra 400 Dolara kadar ekstra ödeme, isteğe bağlı profesyonel sertifikalar (SuperHost, İlk Yardım, Doğru Hizmet, İstihdam Standartları, OnTrack Bilgisayar Eğitimi gibi), ek olarak diğer YWCA hizmetlerine erişim gibi hizmetler sağlamaktadır.	-

Kanada	YWCA Gear Up	16-30 yaş grubu	Gençlere bisiklet tamircisi olarak çalışmak için gerekli beceriler, sertifikalar ve işveren bağlantılarıyla donatan mesleki eğitimler vermek.	Program, Seviye 1 Bisiklet Mekaniği Sertifikası dahil olmak üzere iki haftalık sınıf içi beceri geliştirme atölyeleri ve eğitim ödeneği verilerek yerel bir bisiklet tamir atölyesinde altı haftalık iş deneyimi ve iki haftalık birebir iş arama desteği sağlamaktadır.	-
Peru	Jóvenes productivos	15-29 yaş grubu	Belirli çalışma alanlarında emek piyasasının taleplerine göre, gençlerin eğitimini iyileştirmek ve eğitim, girişimcilik için teknik yardım ve işe yerleştirmek için aracılık yoluyla gençler için emek piyasasına erişimi kolaylaştırmak.	Program kentsel alanlarda, ücretli istihdamı ve serbest mesleği teşvik eden işgücü yerleştirme faaliyetlerine ve eğitime odaklanırken; kırsal alanlarda, serbest meslek işleri için eğitime ve ekonomik ve kalkınma faaliyetlerine odaklanmıştır. Bu doğrultuda, işsiz ve yoksul gençlere teknik ve mesleki eğitim ile beraber bağımsız çalışma desteği verilmektedir.	-

Kaynak: Jack Britton, et al., **The Early Bird Preventing Young People from Becoming a NEET Statistic**, Bristol, 2011; Stéphane Carcillo, et al., **NEET Youth in the Aftermath of the Crisis: Challenges and Policies**, OECD Social, Employment and Migration No. 164, 2015, OECD, "The NEET challenge: What can be done for jobless and disengaged youth?", **Society at a Glance 2016: OECD Social Indicators**, Paris: OECD Publishing, 2016; Benjamin Kutsyuruba, et al., **Needs of NEET youth: Pathways to positive outcomes**, Ontario: Social Program Evaluation Group, 2019; City of Oxford NEET program, "Supporting NEETs", https://www.activatelearning.ac.uk/supporting-you/student-support/how-will-you-support-me/supporting-neets 21.11.2020; Colleges and Institutes Canada, "Skills Compass", https://www.collegesinstitutes.ca/what-we-do/canadian-partnerships/skills-compass/ 19.11.2020; Aboriginal Community Career Employment Services Society, "BladeRunners", https://accessfutures.com/bladerunners, (Online), 25.11.2020; DC.gov, "Out-of-School Program", https://does.dc.gov/service/out-school-program, 25.11.2020; Department of Education, Skills and Employment, "Transition to Work", https://www.employment.gov.au/transition-work, (Online), 25.11.2020; Department of Education, Skills and Employment. (2020). Youth Jobs PaTH Evaluation Report. https://docs.employment.gov.au/system/files/doc/other/path_evaluation_report.pdf; ECLAC. "Jóvenes construyendo el futuro" Non-contributory Social Protection Programmes Database. https://dds.cepal.org/bpsnc/programme?id=171 18.11.2020; ECLAC. "Support for Argentine Students Programme, PROGRESAR" Non-contributory Social Protection Programmes Database. https://dds.cepal.org/bpsnc/programme?id=89 18.11.2020; ECLAC. "PROEMPLEAR" Non-contributory Social Protection Programmes Database. https://dds.cepal.org/bpsnc/programme?id=103 18.11.2020; ECLAC. "Jóvenes productivos" Non-contributory Social Protection Programmes Database. https://dds.cepal.org/bpsnc/programme?id=79 18.11.2020; Employ Abilities, "Learn 2 Earn", https://employabilities.ab.ca/programs-edmonton-and-greater-area-landing-page/learn-2-earn/, (Online), 25.11.2020; Frog Hollow Neighbourhood House, City of Vancouver, &University of British Columbia, "The Frames Film Program", (Online), https://www.framesfilmprogram.com/, 25.11.2020; Links 2 Work, "About", http://links2work.co.uk/about/, 21.11.2020; NSW Government, "Infrastructure Skills Legacy Program", https://www.business.nsw.gov.au/__data/assets/pdf_file/0005/249206/Infrastructure-Skills-Legacy-Program.pdf, 25.11.2020; Nelson, J., & O'Donnell, L. (2012). Approaches to supporting young people not in education, employment or training, a review. National Foundation for Educational Research; Open Door Group, "Kamloops: Jobs in Demand", (Online), http://www.opendoorgroup.org/programs/jid/kamloopsyouth/, 25.11.2020; Threshold School of Building, "Ready to Work Youth Program", (Online), http://www.tsob.ca/ready-to-work-youth-program/, 25.11.2020; YMCA of Nothern Alberta, "Bridging The Gap", (Online), https://northernalberta.ymca.ca/ymca-services/Community-and-Housing/Employment-Services/Bridging-the-Gap, 25.11.2020; YWCA, "YWCA Accelerate", (Online), https://ywcavan.org/accelerate, 25.11.2020; YWCA, "YWCA Gear Up", (Online), https://ywcavan.org/gear-up, 25.11.2020'den derlenerek hazırlanmıştır.

4.2.6. Rehberlik ve Danışmanlık Programları

Mesleki eğitim programlarına katılmaya ilişkin önyargıları kırmak, damgalamayı azaltmak ve istihdam için bu alternatif yolların işverenler tarafından bilinmesini ve değerlendirilmesini sağlamak, NEİY gençlerin bu statüden çıkarılması açısından önemlidir. Bu nedenle bu programlar tasarlanırken işverenlerle iş birlikleri yapmak, onların ihtiyaç ve beklentilerini dikkate alarak içeriği geliştirmek faydalı olacaktır (Eurofound, 2012: 120). İş deneyimleri sağlanması da eğitim ve istihdam arasında bir köprü niteliği taşıması nedeniyle eğitimden emek piyasasına geçişi kolaylaştırıcı bir etki gösterebilmektedir. Bu deneyimler teorik bilginin, uygulamayla desteklenmesini sağlaması yönüyle gençlerin yapacakları işe dair fikir sahibi olmasını ve yapacakları seçimlerde daha bilinçli hareket etmelerine imkân verecektir. Ne var ki bu programlar gençlere oldukça kısa bir fikir verme ve işverenlerin daimi statüde istihdam sağlamak yerine bu yollarla sağlanan ucuz işgücünden faydalanması gibi riskler taşımaktadır (Eurofound, 2012: 128). Uygulama örneklerinin etkileri incelendiğinde ise bu programların gençler üzerinde gerek eğitim gerek istihdam gerekse ücretler konusunda olumlu etkisi olduğu görülmüştür.

NEİY gençlerin istihdam edilmek için kendilerini yetersiz görmeleri durumunda bu sorunu çözebilmek için mesleki eğitim ve iş deneyimlerinin yanı sıra bu gençlere yönelik danışmanlık programlarına ağırlık verilmesi de gerekmektedir. Söz konusu programlar, özellikle dezavantajlı gençler için başarılı rol modelleri sunması yönüyle önemlidir (Powers, 1994). Eğitim sürecinde verilen rehberlik gençlerin eğitimden ayrılma riskini azaltıcı yönde etki göstermesinin yanı sıra gençlerin kendileri için yanlış tercihler yapmasının da önüne geçecektir (Eurofound, 2012: 113). Zira NEİY gençlerin karşılaştıkları bir diğer zorluk, kariyer planlarının esasında uzun ve yoğun bir süreç olması gerekirken, bu dönemlerde yeterince destek alamamalarıdır. Gençlerin bilgiye dayalı seçimler yapmaları ve seçenekler hakkında tavsiye, bilgi ve rehberlikten faydalanmaları NEİY olmalarını engellemede faydalı olacaktır (Kutsyuruba vd., 2019: 27). Aşağıda Tablo 13'te örnek uygulamalar yer almaktadır.

Tablo 13. Rehberlik ve danışmanlık programları

Ülke	Program Adı	Hedef Kitle	Amaç	Uygulama	Etki
ABD	Big Brothers Big Sisters (BBBS)	6-18 yaş grubu	Olumlu rol modeller ile gençlere arkadaşlık, duygusal destek ve birebir rehberlik / mentorluk sağlamak.	Başvuran çocuğun / gencin hedefleri, ebeveyn ve çocuk ile yapılan ilk görüşme sırasında BBBS personeli ile belirlenmektedir. BBBS personeli, ortak ilgi alanları dahil olmak üzere çeşitli faktörler temelinde yetişkin gönüllüleri gençlerle eşleştirmektedir. Gönüllü mentor ise çocukla / gençle haftada yaklaşık 3-5 saat olmak üzere en az 1 yıl geçirmeyi taahhüt etmektedir.	1 yıl veya daha uzun süren ilişkilerdeki ergenler, akademik, psikososyal ve davranışsal çıktı olarak büyük gelişmeler bildirmiştir.
ABD (Chaffey College, Güney Kaliforniya)	Opening Doors / Geliştirilmiş Öğrenci Hizmetleri	18-34 yaş grubu	Düşük gelirli ve düşük bir başarı gösteren gençlerin üniversiteye kayıt ve devam oranlarını iyileştirmek.	Öğrencilere danışman atanmakta ve dönem başında en az 2 görüşme düzenlenmektedir. Öğrenciler her görüşmede 150 Dolar burs almaktadır. Program 2 dönem sürmektedir.	Programın ilk dönem için etkisi görülmezken, ikinci dönem kazanım ve kayıt üzerinde orta düzeyde etkisi olduğu görülmüştür. Ancak etkiler, programdan sonra hızla kaybolmuştur.
ABD	Quantum Opportunity Program	14-18 yaş grubu	Yoksul ailelerden gelen gençlerin engelleri aşmasını sağlamak, gençleri başarılı olmaya teşvik etmek ve güçlendirmek.	Lise öğrencilerinin 250 saatlik eğitime, 250 saatlik gelişim faaliyetlerine ve mentorluğa, 250 saat toplum hizmetine katılmaları sağlanmış ve öğrencilere maddi teşvikler verilmiştir.	Liseden mezun olan öğrenci oranı %33 olurken; programın tamamlanmasından 3 yıl sonra üniversiteye katılım %9 artmıştır.
ABD (Kaliforniya)	Youth Employment Opportunity Program (YEOP)	15-25 yaş grubu	Gençlerin eğitim ve mesleki hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olmak.	Programa okuldan ayrılmış olan gençler katılabileceği gibi hala okula kayıtlı olan ancak okulu bırakma riski yüksek olan gençler de katılabilmektedir. Katılımcılar okul kayıt durumu ile beraber genç hamilelik, gençken suç işlemek, düşük okuryazarlık, çete katılımı, engellilik, azınlık statüsü veya evsiz olmaları gibi çeşitli risk faktörlerine göre seçilmektedir. Programda bu gençlere akran danışmanlığı, yönlendirmeler, eğitim ve kariyer danışmanlığı, iş eğitimi atölyeleri ve yönlendirmeler için akademik beceriler sağlanmakla birlikte; program mentor ve istihdam uzmanı desteği de vermektedir.	-

Avustralya	Empowering YOUth Initiatives	15-14 yaş grubu	Program, uzun vadeli işsiz gençlerin becerilerini geliştirmelerine ve sürdürülebilir istihdama doğru ilerlemelerine yardımcı olmak için yeni, yenilikçi yaklaşımları denemeyi ve gençlere istihdam politika ve programları hakkında bilgi vermeyi amaçlamaktadır.	Program kendi bünyesinde Avustralya'nın çeşitli yerlerinde iki yıla kadar süren 39 projeyi finanse etmiştir. Program mentorluk, uzmanlık atölyeleri, kariyer gelişimi, iş deneyimi ve sosyal girişimleri içeren bir dizi faaliyet yoluyla gençlere destek sağlamaktadır.	-
Avustralya	Opportunity Hub	5-12. sınıf öğrencileri	Aborjin veya Torres Boğazı Adalı 5-12. sınıf öğrencilerinin ortaöğretimden yüksek öğretime, mesleki eğitime ve / veya istihdama kadar desteklenmesini sağlamak.	Programda 5-8. sınıf öğrencilerine grup atölyeleri, 9-12. sınıf öğrencilerine ise birebir oturumlarla destekler sağlanmaktadır. Fırsat Merkezi, öğrencilerin kariyer hedefleri oluşturmalarına, kariyer yollarını keşfetmelerine, istihdama geçiş için plan yapmalarına ve eğitim ve öğretimle meşgul olmalarına yardımcı olmaktadır. Sağlanan destekler, her öğrencinin ihtiyaçlarına bağlı olarak şekillenmektedir.	-
Avusturya	Jugendcoaching	9.sınıftakiler, 19 yaşına kadar olan NEİY'ler ve özel eğitim ihtiyacı olan ya da engelli gençler	Dezavantajlı gençleri eğitim sisteminde tutmak ve istihdam, NEİY gençlerin yeniden entegrasyonuna yardımcı olmak.	Programda ilk görüşme, danışmanlık ve destek olmak üzere üç aşama bulunmaktadır. Bu aşamalardan ilk görüşmede, gençlerden kapsamlı olarak temel bilgiler alınmaktadır. Gerekli görülmesi durumunda, öğrencilerin ebeveynleri veya öğretmenleri de önemli referans kişiler olarak dahil edilebilmektedirler. Danışmanlık aşamasının odak noktasını, yönelimde sorunlar yaşayan ve okul açıkları ile mücadele eden gençler oluşturmaktadır. Gençlerin daha fazla önlem alması gerekiyorsa, gençlik koçları nitelikli bir aktarımın yapılmasını ve takibin olabildiğince sorunsuz gerçekleşmesini sağlamaktadır. Destek aşamasında ise çeşitli sorunları nedeniyle kapsamlı desteğe ihtiyaç duyan gençler için ihtiyaç odaklı mentorluk sunulmaktadır.	2012 Viyana ve Steiermark pilot projesi olarak başlamış, 2013 yılında Avusturya'nın geri kalanına genişletilmesi planlanmıştır. 27.000 yeni katılımcı ile 2013 yılında yaklaşık 29.000 genç bu programdan (1-3. aşamalar) yararlanmıştır.
Birleşik Krallık	Aimhigher	-	Yükseköğretimde yeterince temsil edilmeyen gruplardaki yetenekli gençlerin yükseköğretim isteğini ve farkındalığını geliştirmek ve yükseköğretime katılımda sosyal sınıflar arasındaki boşluğu kapatmak, daha yüksek bir yükseköğretim öğrenci nüfusuna ulaşmak.	Okul, üniversite ve işverenler ile iş birlikleri ile etkinlikler, konferanslar, kariyer tavsiyeleri ve ziyaretler yapılmaktadır. Yöntem bölgelere göre şekillenmekte ve bireysel yaklaşım sunulmaktadır.	Etkinliklerde algılanan farkındalık üzerinde anında olumlu etki görülmüştür. Programın etkisi belirsiz olmasına karşın, 2000'den beri yükseköğretim öğrenci nüfusu artış göstermiştir.

İngiltere (Oxford)	Back on Track	14-17 yaş grubu	NEİY olma riski taşıyan veya yakın zamanda NEİY olmuş gençlerin yaşamlarını dönüştürmeye yardımcı olmak.	Program, katılımcıların eğitimde kalmak için özgüven ve motivasyonlarını geliştirmelerini desteklemektedir. Yapılan destek, bireysel ihtiyaçları karşılayacak şekilde özelleştirilmektedir. Ancak genel itibariyle şunları içermektedir: İlçe çapında bire bir rehberlik ve gençler, ebeveynler ve okullar için bilgi ve tavsiyeler, program ortakları aracılığıyla gönüllülük ve iş deneyimi, yaz etkinlikleri programları, güven ve liderlik becerilerini geliştirmek için bir haftalık bir konut dışı program, okullar için ekip kurma günleri dahil olmak üzere akran danışmanlığı ve açık hava etkinlikleri ve NEİY olan gençler için İngilizce, Matematik ve iş deneyimi fırsatları dahil ek kısa kurslar.	-
İngiltere (Manchester)	Career Connect	15-19 yaş grubu Engelli gençler için üst sınır: 24	NEİY gençler arasında işgücüne katılımı artırmak.	Program; kişiselleştirilmiş ihtiyaç temelli müdahaleler, danışmanlık ve rehberlik, beceri geliştirme eğitimi, dezavantajlı gruplar (azınlıklar, engelliler vb.) için ek destek sunmakta ve yerel işverenlerle ortaklıklar yapmaktadır.	-
İngiltere (Manchester)	Inspired to Aspire	16-24 yaş grubu	NEİY gençlere eğitim, istihdam veya yetiştirme ile yeniden etkileşime geçmeleri için ilham vermek.	Program katılımcılara kişiselleştirilmiş bire bir mentorluk desteğine ve pratik çalışma deneyimlerine erişim sağlamaktadır. Programda kişiselleştirilmiş desteğe ek olarak, duyguları yönetme, uyuşturucu ve alkol farkındalığı ve istihdam edilebilirlik becerileri ve tutumu gibi konularda grup oturumları da düzenlenmektedir.	-
İngiltere (Londra)	Links 2 Work	16-24 yaş grubu	Öğrenicilerin eğitim ve öğretim ihtiyaçlarını karşılamak, çalışanların vasıflarını artırmak ve işsizlere fırsat sağlamak.	Katılımcılar, rehberlik ve danışmanlık desteği sunan bir gençlik çalışanı ile eşleştirilmektedir. Katılımcılara iş ve çıraklık fırsatlarına erişim sağlanmakta, iş başvurusu ve mülakat becerileri konusunda eğitim verilmekte ve uygun olmaları halinde staj programlarına yönlendirilmektedir.	-
İngiltere (Liverpool)	Working Futures	16-29 yaş grubu	NEİY gençlerin istihdam edilebilirlik becerilerini, özgüvenlerini, temel akademik becerilerini ve çalışma alışkanlıklarını geliştirmek.	Programda ilk değerlendirme sonrası katılımcılara belirli hedefleri içeren bir Bireysel Eylem Planı (BEP) verilmektedir. Bu BEP düzenli aralıklarla gözden geçirilmektedir. Bununla beraber, istihdam becerilerine odaklanan bir eğitim paketi bulunmaktadır. Bu paket CV hazırlama, mülakat hazırlığı ve işe özgü becerileri içermektedir. İstihdam edilen katılımcılara, 3 aya kadar mentorluk desteği sağlanmaktadır.	-

İsveç	Jobbgaranti för ungdomar	16-25 yaş grubu	Gençlerin iş bulabilmelerini ve mümkün olan en kısa sürede çalışmaya başlamalarını sağlamak.	Son 4 ayda en az 90 gündür işsiz olan, son 3 aydır yapabileceğinden daha az çalışmış olan, kamu istihdam hizmetlerine en az 3 ay süreyle kaydolan, belirtilen yaş grubundaki herkes, staj, çıraklık, rehberlik ve koçluğu içeren programa katılabilmektedir.	Programa katılan 24 yaşındaki gençler, 2008 yılında kamu istihdam hizmetlerine kaydolan yaşlılardan daha hızlı bir şekilde iş bulmayı başarmıştır.
Kanada	Lighthouse Project	-	Tam zamanlı iş arama veya sürdürme konusunda stresli veya endişeli olabilecek gençlere yardımcı olmak.	Programa katılan gençler uygun bir iş bulup sürdürmek ve kariyer hedeflerine ulaşmak için kapsamlı yardım almaktadırlar. Ayrıca her adımda iş başında destek, eğitim ve kişiselleştirilmiş koçluktan yararlanmaktadırlar.	-
Kanada	Youth Employment Services	-	Gençlere kariyerlerini planlama, iş arama becerileri kazanma ve iş bulma / sürdürme konularında yardımcı olmak.	Programda, Çocuk ve Aile Hizmetleri veya Engelli Çocuklar için Aile Destekleri Hizmetleri'nden gelen gençlere yönelik olarak kariyer keşfi, bilgilendirici mülakatlar, kariyer turları, iş arama araçlarının tanınması, eğitim ve öğretim fırsatlarının araştırılması konularında danışmanlık hizmetleri verilmektedir.	-
Kanada	Youth Collaboration	15-30 yaş grubu	Okula gitmeyen, işsiz ve iş bulmanın önünde engellerle karşılaşan NEİY gençlere, bütünsel hizmetler sunmak ve grup bazlı istihdam edilebilirlik becerileri eğitimi ve bir iş deneyimi sağlamak.	Program, iki veya üç haftalık grup bazlı istihdam edilebilirlik ve yaşam becerileri atölyeleri ile başlamaktadır. Gençler asgari ücret ulaşım jetonları kullanmaktadır. Eğitim döneminin başarılı bir şekilde tamamlanmasının ardından gençler, yerleştirme süresinin sonunda kalıcı istihdam amacıyla maksimum on haftaya kadar ücretli bir işe yerleştirme hakkı kazanabilmektedirler.	-
Kanada	Youth Programs	-	Manitoba ili genelinde gençlere istihdam ve eğitim destekleri ve hizmetleri sağlamak, iş etiği ve toplum katılımı bilinci aşılamak, kariyer keşfi için fırsatlar sağlamak ve istihdam edilebilirlik ile yaşam becerilerini geliştirmek.	Programlar, sosyal gelişimi desteklemekte ve kariyer keşfi, beceri geliştirme, iş deneyimi, istihdama hazırlık, iş arama destekleri ve girişimcilik için fırsatlar sunarak yaşam boyu öğrenmeyi teşvik etmektedir.	-

Kanada	Onyxworks	13-18 yaş grubu	Gençlerin toplum bağlantılarını geliştiren, dayanıklılığını artıran, okula olan ilgiyi yenileyen ve nihayetinde daha güvenli, daha sağlıklı bir yaşam tarzının benimsenmesini teşvik eden bir deneyimin yanı sıra, gençlere meşru bir gelir sağlamak.	Program toplam 5 bileşenden oluşmaktadır. 1) İşe Hazırlık Eğitimi: Özgeçmiş taslağını hazırlamayı, iş görüşmesine hazırlanmayı, uygun şekilde giyinmeyi, iş arkadaşları ile etkileşime girmeyi ve ilk iş gününden ne bekleneceğini içeren bir eğitimdir. 2) Öğrenme Fırsatları: Bilgisayar Okuryazarlığı, Gıda Güvenliği, İlk Yardım, Forklift Operatörü Sertifikası ve İşyeri Tehlikeli Malzemeler Bilgi Sistemi (WHMIS) gibi mesleki eğitimler sağlamaktadır. 3) Ücretli İşe Yerleştirme: Gençlerin ilgili bir sektörde 10 hafta boyunca haftada ortalama 16 saat üzerinde iş deneyimi kazanmasını sağlamaktadır. 4) Mentorluk: Gençlere olumlu bir rol model destek olmakta, koçluk ve denetim ile işbaşında öğrenim fırsatları sunmaktadır. 5) Birebir Destek ve Eğitim: Barınma, ulaşım ve sağlık bakımı ile ilgili sorunlar gibi ortaya çıkabilecek pratik sorunların üstesinden gelmelerine yardımcı olmayı içermektedir.	Programa katılım her yıl artış göstermekte ve ortalama katılımcı yaşı 15 olarak seyretmektedir. Program erken yaşta hizmet ihtiyacını yansıtacak biçimde başarılı bir biçimde ilerlemektedir.
Kanada	Chance to Choose	15-30 yaş grubu	Değerlendirmeler, grup temelli beceri geliştirme ve yerel işverenlerle iş deneyimi yoluyla gençlerin istihdamlarının önündeki engelleri aşmalarına yardımcı olmak.	Programda gençlere ilk yardım gibi kısa dönemli sertifikalar dahil dört haftalık yaşam ve istihdam becerileri eğitimi, sekiz haftalık ücretli iş deneyimi, iş arama için birebir koçluk, iş deneyimi için yerleştirmeyi tamamladıktan sonra ise on iki haftalık takip desteği sağlanmaktadır.	-
Portekiz	Empresários pela Inclusão Social, (EPIS)	13-15 yaş grubu	Portekiz'deki gençlerin sosyal katılımını teşvik etmek.	Program, eğitimli profesyonellerle birebir görüşmelerden veya küçük gruplar halinde gerçekleşen toplantılardan oluşur ve içerik motivasyon, benlik saygısı, çalışma becerileri gibi konularda her katılımcının bireysel bilişsel olmayan beceri ihtiyacına göre şekillenir.	Sınıf tekrarını %10 azaltma konusunda uygun maliyetli olarak değerlendirilmektedir.

Kaynak: Jack Britton, et al., **The Early Bird Preventing Young People from Becoming a NEET Statistic**, Bristol, 2011; Stéphane Carcillo, et al., **NEET Youth in the Aftermath of the Crisis: Challenges and Policies**, OECD Social, Employment and Migration No. 164, 2015, OECD, "The NEET challenge: What can be done for jobless and disengaged youth?", **Society at a Glance 2016: OECD Social Indicators**, Paris: OECD Publishing, 2016; Benjamin Kutsyuruba, et al., **Needs of NEET youth: Pathways to positive outcomes**, Ontario: Social Program Evaluation Group, 2019; City of Oxford NEET program, "Supporting NEETs", https://www.activatelearning.ac.uk/supporting-you/student-support/how-will-you-support-me/supporting-neets 21.11.2020; Department of Education, Skills and Employment, "Empowering Youth Initiatives", https://www.employment.gov.au/empowering-youth-initiatives, (Online), 25.11.2020; Employment Development Department, "Youth Employment Opportunity Program", https://edd.ca.gov/Jobs_and_Training/Youth_Employment_Opportunity_Program.htm, 25.11.2020; Employment Placement & Support Services, "Youth Employment Services", https://epssreddeer.com/services/yes, (Online), 25.11.2020; Links 2 Work, "About", http://links2work.co.uk/about/, 21.11.2020; Metis Employment and Training, "Youth Programs", (Online), http://www.mmfemployment.ca/youth.php, 25.11.2020; MTC Australia, "Opportunity Hub for Aboriginal & Torres Strait Islander Students", https://www.mtcaustralia.com.au/youth-community/opportunity-hub/, 25.11.2020; Salford Foundation, "College Support", https://www.salfordfoundation.org.uk/services/young-people/college-support/, 21.11.2020; SUCCESS, "Chance To Choose", https://successbc.ca/c2c/, (Online), 25.11.2020; PLEA Community Services. (2020). Onyx Vancouver Coastal Annual Program Report 2019-20. https://www.plea.ca/wp-content/uploads/2020/05/2019-2020-Onyx-Annual-Program-Report-2.pdf.; PLEA Community Services. (2020). Onyx Vancouver Coastal Annual Program Report 2019-20. https://www.plea.ca/wp-content/uploads/2020/05/2019-2020-Onyx-Annual-Program-Report-2.pdf.; Youth Employment Services, "Lighthouse Project", (Online), https://www.yes.on.ca/lighthouse/, 25.11.2020; Youth Employment Services, "Youth Collaboration", (Online), https://www.yes.on.ca/youth-collab/, 25.11.2020; KEEP ON, "Youth coaching" http://keepon-project.eu/online-digital-database/resource/youth-coaching/; 30.11.2020; Sozial Ministerium, **Youth and Work in Austria, Reporting Year 2013/2014**, Vienna: Federal Ministry of Labour, Social Affairs and Consumer Protection; European Commission, **Proposal for a Council Recommendation on Establishing a Youth Guarantee**, Brussels, 2012'den derlenerek hazırlanmıştır.

Kaynakça / References

Abayasekara, A., & Gunasekara, N. (2019). Determinants of youth not in education, employment or training: evidence from Sri Lanka. *Review of Development Economics*, *23*(4), 1840–1862. https://doi.org/10.1111/rode.12615.

Abdioğlu, Z., & Albayrak, N. (2018). Genç işsizlik, eğitim ve ekonomik büyüme: Türkiye örneği. *Global Journal of Economics and Business Studies*, *7*(13), 8-20.

Aboriginal Community Career Employment Services Society BladeRunners. (t.y.). Retrieved from https://accessfutures.com/bladerunners.

Akses, S. (2014). *Avrupa 2020 stratejisi.* İstanbul: İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları.

Alcázar, L. (2019). Meeting the left behind youth in Peru. Retrieved from http://southernvoice.org/meeting-the-left-behind-youth-in-peru/.

Alcock, P. (1997). *Understanding poverty* (2nd ed.). New York: Palgrave.

Alfani, F., Clementi, F., Fabiani, M., Molini, V., & Valentini, E. (2020). Once NEET, always NEET? A synthetic panel approach to analyze the moroccan labor market. *World Bank Group Poverty and Equity Global Practice Policy Research Working Paper*.

Alfieri, S., Sironi, E., Marta, E., Rosina, A., & Marzana, D. (2015). Young Italian NEETs (not in employment, education, or training) and the ınfluence of their family background. *Europe's Journal of Psychology, 11(2), 311–322.* doi:10.5964/ejop.v11i2.901.

Alivernini, F., & Lucidi, F. (2011). Relationship between social context, self-efficacy, motivation, academic achievement, and ıntention to drop out of high school: a longitudinal study. *The Journal of Educational Research, 104(4),* 241–252. doi:10.1080/00220671003728062.

Alvarado, A., Conde, B., Novella, R., & Repetto, A. (2020). Youths not in education, employment or training in Latin America and the caribbean: Skills, aspirations, and ınformation. *Journal of International Development*. doi: 10.1002/jid.3503.

Anastasi, A. & Urbina, F. (1997). *Psychological testing.* (7th ed.). New York: Prentice-Hall.

Arı E. ve Yıldız, A. (2017). Eşbütünleşme analizi ile genç işsizliği etkileyen değişkenlerin araştırılması. *Alphanumeric Journal*, 2, 309-316.

Axelsson, L., Andersson, I. H., Edén, L., & Ejlertsson, G. (2007). Inequalities of quality of life in unemployed young adults: A population-based questionnaire study. *International Journal for Equity in Health, 6(1),*1-9. doi:10.1186/1475-9276-6-1.

Aysan, M. F., ve Avcı, S. (2015). Türkiye'de gençliğin refahı sosyal politikalar ve kurumlar. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 3, 109-143.

Bäckman, O., & Nilsson, A. (2016). Long-term consequences of being not in employment, education or training as a young adult. Stability and change in three Swedish birth cohorts. *European Societies*, *18*(2), 136–157. https://doi.org/10.1080/14616696.2016.1153699.

Baggio, S., Iglesias K., Deline S., Studer J., Henchoz Y., Mohler-Kuo M. & Gmel G. (2015). Not in education, employment, or training status among swiss men. Longitudinal associations with mental health and substance use. *Journal of Adolescent Health, 56,* 238-243.

Bălan, M. (2016). Economic and social consequences triggered by the NEET youth. *Knowledge Horizons-Economics*, *8*(2), 80–87.

Bardak, U., Maseda, M. R., Rosso F., & ETF. (2015). *Young people not in employment, education or training (NEET): An Overview in ETF Partner Countries*. European Training Foundation.

Bassanini, A., & Duval, R. (2006). *Employment Patterns in OECD Countries: Reassessing the Role of Policies and Institutions* (OECD Social, Employment and Migration Working Papers No. 35). Paris. https://doi.org/10.1787/702031136412.

Baş, H. (2017a). Bir sosyal belediyecilik uygulaması olarak İstanbul Esenler Belediyesi Gençlik Merkezi örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 17*(1), 149-175.

Baş, H. (2017b). Türkiye'de genç nüfus: sorunlar ve politikalar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2*(27), 255-288.

Baykul, Y. (2000) *Eğitim ve psikolojide ölçme*. Ankara: ÖSYM Yayınları.

BEBKA. (2020). TR41 bölgesinde il düzeyinde çalışmayan, eğitim ve öğrenimde olmayan gençlik (NEET) araştırması raporu. Bursa: T.C. Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı.

Bell, D. N., & Blanchflower, D. G. (2015). Youth unemployment in Greece: measuring the challenge. *IZA Journal of European Labor Studies*, *4*(1).

Berlin, M., Kääriälä, A., Lausten, M., Andersson, G., & Brännström, L. (2020). Long-term NEET among young adults with experience of out-of-home care: A comparative study of three Nordic countries. *International Journal of Social Welfare*, 1–14. https://doi.org/10.1111/ijsw.12463.

Berry, C., Easterbrook, M. J., Empson, L., & Fowler, D. (2019). Structured activity and multiple group memberships as mechanisms of increased depression amongst young people not in employment, education or training. *Early Intervention in Psychiatry*, *13*(6), 1480–1487. https://doi.org/10.1111/eip.12798.

Bilir, N., Özcebe, H., Vaizoğlu, S. A., Aslan, D., Subaşı, N. ve Telatar, T.G. (2005). Van ilinde 15 yaş üzeri erkeklerde sf-36 ile yaşam kalitesinin değerlendirilmesi. *1. Sağlıkta Yaşam Kalitesi Sempozyumu*.

Blackham, A. (2015). Falling on their feet: young workers, employment and age discrimination. *Industrial Law Journal, 44*(2), *246–261.* doi:10.1093/indlaw/dwv003.

Bloomer, E., Allen, J., Donkin, A., Findlay, G., & Gamsu, M. (2012). *The impact of the economic downturn and policy changes on health inequalities in London*. London: UCL Institute of Health Equity.

Bonanomi, A., & Rosina, A. (2020). Employment status and well-being: a longitudinal study on young Italian people. *Social Indicators Research*, https://doi.org/10.1007/s11205-020-02376-x.

Bonnard, C., Giret, J. F., & Kossi, Y. (2020). Risk of social exclusion and resources of young NEETs. *Economie et Statistique / Economics and Statistics*, *514-515–5*, 133–154.

Bradshaw, J., Kemp, P., Baldwin, S., & Rowe, A. (2004). *The drivers of social exclusion: review of the literature for the social exclusion unit in the breaking the cycle series*. London: Social Exclusion Unit.

Braziene, R., Dorelaitiene, A. & Zalkauskaite, U. (2013). Youth not in education, employment, or training in Lithuania: Subjective evaluation of experiences and possibilities in the labour market, *81* (3), 4-37. http://dx.doi.org/10.5755/j01.ss.81.3.5792.

Breen, R. (2005). Explaining cross-national variation in youth unemployment. *European Sociological Review, 21(2), 125–134.* doi:10.1093/esr/jci008.

Bridgeland, J. M., Dilulio, J. J., & Morison, K. B. (2006). *The silent epidemic: Perspectives of high school dropouts*. Washington, DC: Civic Enterprises.

British Council (2017). Next Generation Türkiye. Erişim adresi: https://www.britishcouncil.org.tr/nextgeneration/turkey.

Britton, J., Gregg, P., Macmillan, L., & Mitchell, S. (2011). *The early bird preventing young people from becoming a NEET Statistic*. Bristol.

Butler, R. N. (1969). Age-ism: Another form of bigotry. *the gerontologist*, *9*(4), 243–246. https://doi.org/10.1093/geront/9.4_part_1.243.

Buz, S. (2015). Yaşlı bireylere yönelik yaş ayrımcılığı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *14*(53), 268–278.

Bynner, J., & Parsons, S. (2002). Social exclusion and the transition from school to work: The Case of young people not in education, employment, or training (NEET). *Journal of Vocational Behavior, 60*(2), *289–309.* doi:10.1006/jvbe.2001.1868.

Cabral, F. J. (2018). Key drivers of NEET phenomenon among youth people in Senegal. Economics Bulletin, *38*(1), 248-261.

Calderon, E. R. (2004). Getting young people into work: A challenge and an opportunity. *In Policy Proposals for Decent Work and Employment for Young People*. ILO, No.136, 65-76.

Caliendo, M., & Schmidl, R. (2016). *Youth unemployment and active labor market policies in Europe. IZA Journal of Labor Policy, 5(1).* doi:10.1186/s40173-016-0057-x.

Callanan, M., & Morrell, G. (2011). *Influences on post-16 participation: The views of 16-to 18-year-olds studying part-time in further education (FE) or not in employment, education or training (NEET)*. Centre for Analysis of Youth Transitions Report No. 5, Institute for Fiscal Studies.

Canatan, K. (2011). Aile sosyolojisi: konuları, perspektifi ve gelişimi. K. Canatan & E. Yıldırım (Ed.), *Aile sosyolojisi kitabı* içinde (2. bs). İstanbul: Açılımkitap.

Canon, M., Kudlyak, M., & Liu, Y. (2015). Youth labor force participation continues to fall, but it might be for a good reason. *Regional Economist-The St. Louis FED, Saint Louis*.

Cansever E.B., Namal M.K. (2019). İşgücünün görünmeyen dezavantajlıları: ne işte ne de eğitimde olmayan gençler. Mustafa Koçancı, Hazal Yerlikaya (Eds.), *Sosyal Politika ve Çalışma İlişkilerinde Güncel Sorunlar II. Kitap kitabı* içinde (111-134). Ankara: Gazi Kitabevi.

Carcillo, S., Fernández, R., Königs, S., & Minea, A. (2015). *NEET youth in the aftermath of the crisis: Challenges and policies* (OECD Social, Employment and Migration No. 164). *OECD Social, Employment and Migration Working Papers*. https://doi.org/10.2139/ssrn.2573655.

Caroleo, F.E., Rocca, A., Mazzocchi, P. et al. (2020). Being NEET in Europe before and after the economic crisis: An analysis of the micro and macro determinants. *Soc Indic Res* 149, 991–1024. https://doi.org/10.1007/s11205-020-02270-6.

Carroll, N. (2006). Explaining unemployment duration in Australia. *Economic Record*, 82(258), 298-314.

Caruana, E., Allott, K., Farhall, J., Parrish, E. M., Davey, C. G., Chanen, A. M., Killackey, E., & Cotton, S. M. (2019). Vocational engagement among young people entering mental health treatment compared with their general population peers. *Early Intervention in Psychiatry*, *13*(3), 692-696.

Chowdry, H, Crawford, C., & Goodman, A. (2009). *Drivers and barriers to educational success*. Department for Children, School and Families Research Report DCSF-RR102.

CIPD. What are zero-hours contracts?. Retrieved from https://www.cipd.co.uk/knowledge/fundamentals/emp-law/terms-conditions/zero-hours-factsheet#.

City of Oxford NEET program. Supporting NEETs. Retrieved from https://www.activatelearning.ac.uk/supporting-you/student-support/how-will-you-support-me/supporting-neets.

Clark, A. E. (2013). Unemployment as a social norm: Psychological evidence from panel data. *Journal of Labor Economics*, *21*(2), 323-351.

Coles, B. (2008). Gençler. P. Alcock, M. May, & K. Rowlingson (Ed.), *Sosyal politika: Kuramlar ve uygulamalar kitabı* içinde (B. Yıldırım, B. Mercan, O.C. Taştan, O. Tezgel ve Ş. Gökbayrak, Çev.), (502-511). İstanbul: Siyasal Kitabevi.

Coles, B., Godfrey, C., Keung, A., Parrott, S., & Bradshaw, J. (2010). *Estimating the life-time cost of NEET: 16–18 year olds not in education, employment or training.* York: University of York.

Colleges and Institutes Canada. Skills Compass. Retrieved from https://www.collegesinstitutes.ca/what-we-do/canadian-partnerships/skills-compass/

Copps, J., & Keen, S. (2009). *Getting back on track: Helping young people not in education, employment or training in England*. London: New Philanthropy Capital.

CSW. Cornwall skills for young people. Retrieved from https://cswgroup.co.uk/cornwall-skills-for-young-people/.

Cusworth, L., Bradshaw, J., Coles, B., Keung, A., & Chzhen, Y. (2009). U*nderstanding the risks of social exclusion across the life course: Youth and young adulthood, social exclusion task force*. London: Cabinet Office.

Çayır, K. (2012). Yaşçılık/yaşa dayalı ayrımcılık. K. Çayır & M. Ayan Ceyhan (Ed.), *Ayrımcılık çok boyutlu yaklaşımlar kitabı* içinde (s. 163–174). İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.

Çetin, B. I. (2013). *İktisadi sistemler bağlamında gelir dağılımı – kredi ekonomi ilişkisi ve Türkiye*. Ankara: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi Yayınları.

Çetinkaya, E. (2010). Genç işsizliğinin teorik açıklamaları. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, *58,* 45- 57.

Çondur, F., & Cömertler Şimşir, N. (2017). An analysis of the relationship between educational expenditures, economic growth and youth unemployment in Turkey. *The Journal of International Scientific Researches*, *2*(6), 44-59. doi:10.23834/isrjournal.306855.

Dama, N. (2017). *Türkiye'nin eğitim, öğrenim ve çalışma sürecinde olmayan gençleri*. İstanbul: SETA. *198.*

DC.gov. Out-of-school program. Retrieved from https://does.dc.gov/service/out-school-program.

De Almeida, A. N., & Simões, F. (2020). Professional development perspectives across gender and age groups of under-qualified rural NEETs. *Journal of Community Psychology*, 1–17. https://doi.org/10.1002/jcop.22356.

De Lannoy, A., & Mudiriza, G. (2019). A profile of young NEETs: Unpacking the heterogeneous nature of young people not in employment, education or training in South Africa Cape Town: SALDRU, UCT. (SALDRU Working Paper No. 249).

De Luca, G., Mazzocchi, P., Quintano, C., & Rocca, A. (2020). Going behind the high rates of NEETs in Italy and Spain: The role of early school leavers. *Social Indicators Research.* doi:10.1007/s11205-020-02370-3.

De Witte, H., Rothmann, S., & Jackson, L. T. B. (2012). The psychological consequences of unemployment in South Africa. *South African Journal of Economic and Management Sciences*, (3).

Department of Education, Skills and Employment. (2020). *Youth jobs path evaluation report*. Retrieved from https://docs.employment.gov.au/system/files/doc/other/path_evaluation_report.pdf.

Department of Education, Skills and Employment. Empowering YOUth initiatives. Retrieved from https://www.employment.gov.au/empowering-youth-initiatives.

Department of Education, Skills and Employment. Transition to work. Retrieved from https://www.employment.gov.au/transition-work.

Dias, T. S. & Vasconcelos, A. M. N. (2020). Heterogeneity among young people neither in employment nor in education in Brazil. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science,* 688(1), 208–224. doi:10.1177/0002716220913234.

Dichaba, M. (2013). School drop-out and success in the trades: A paradox or a reality of South African youths? *Journal of Social Sciences, 35(2),* 89–96. doi:10.1080/09718923.2013.11893150.

Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment, 49(1),* 71–75. doi:10.1207/s15327752jpa4901_13.

Dinler, E. (2019). Uzun süreli genç işsizliğinin sosyo-ekonomik belirleyicileri: İstanbul ili üzerine bir alan araştırması (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Dixon, S. (2013). *Not in employment, education or training: The long-term NEET spells of young people in New Zealand*. Ministry of Business, Innovation and Employment (MBIE).

Durkaya, M. ve Hüsnüoğlu, N. (2018). İstihdamda eğitimin rolü. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Dergisi, 19*(41), 51-70.

ECLAC. Programa Beca Social Non-contributory Social Protection Programmes Database. Retrieved from https://dds.cepal.org/bpsnc/programme?id=168.

ECLAC. JóvenES Con Todo Programme. Non-contributory Social Protection Programmes Database. Retrieved from https://dds.cepal.org/bpsnc/programme?id=153.

ECLAC. Jóvenes construyendo el futuro. Non-contributory Social Protection Programmes Database. Retrieved from https://dds.cepal.org/bpsnc/programme?id=171.

ECLAC. Jóvenes productivos. Non-contributory Social Protection Programmes Database. Retrieved from https://dds.cepal.org/bpsnc/programme?id=79.

ECLAC. PROEMPLEAR. Non-contributory Social Protection Programmes Database. Retrieved from https://dds.cepal.org/bpsnc/programme?id=103.

ECLAC. Support for Argentine Students Programme, PROGRESAR. Non-contributory Social Protection Programmes Database. Retrieved from https://dds.cepal.org/bpsnc/programme?id=89.

ECLAC. Support for Argentine Students Programme, PROGRESAR. Non-contributory Social Protection Programmes Database. Retrieved from https://dds.cepal.org/bpsnc/programme?id=89.

Emirgil, B.F. (2014). Gençlere yönelik sosyal politikalar. A.Tokol, Y.Alper (Ed.), *Sosyal politika kitabı* içinde (s. 387-404). Bursa: Dora Yayınları.

Employ Abilities, Learn 2 earn. Retrieved from https://employabilities.ab.ca/programs-edmonton-and-greater-area-landing-page/learn-2-earn/.

Employment Development Department. Youth employment opportunity program. Retrieved from https://edd.ca.gov/Jobs_and_Training/Youth_Employment_Opportunity_Program.htm.

Employment Placement & Support Services. Youth employment services. Retrieved from https://epssreddeer.com/services/yes.

Ensari, S. (2010). TÜİK'in yoksulluk analizleri üzerine. *Maliye Finans Yazıları*, *24*(87), 9-15.

Erdoğan, E., Yentürk, N., Akyüz, A. A., Kurtaran, Y., Yurttagüler, L., Dursun, K., & Oy, B. (2017). *Being a NEET in Turkey: Determinants and consequences*. Working Paper No: 30.

Erikli, S. (2018). *Üniversite mezunu uzun süreli genç işsizlerin çalışma yaşamına ilişkin beklentilerinin incelenmesi: Ankara ili örneği* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

ETF. (2015). *Young people not in employment, education or training (NEET): An overview in ETF partner countries*. Retrieved from https://www.etf.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/young-people-not-employment-education-or-training-neet.

ET-NEETs. (2016). Youth national policy. Retrieved from https://www.et-

Eurofound. (2012). *NEETs – Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe*. *Publications Office of the European Union*. Luxembourg. https://doi.org/10.2806/41578.

Eurofound. (2015). *Young people and NEETs in Europe: First findings*. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. Ireland.

Eurofound. (2016). *Exploring the diversity of NEETs: Country profiles*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Eurofound. (2020). NEETs. Retrieved from https://www.eurofound.europa.eu/topic/neets

European Commission Employment Committee. (2011). *Youth neither in employment nor education and training (NEET) Presentation of data for the 27 Member States.*

European Commission. (2012). Proposal for a council recommendation on establishing a youth guarantee. Brussels.

European Commission. (2020a). *Youth guarantee country by country: Sweden*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020aa). *Youth guarantee country by country: Cyprus*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020b). *Youth guarantee country by country: Estonia*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020c). *Youth guarantee country by country: Latvia*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020d). *Youth guarantee country by country: Lithuania*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020e). *Youth guarantee country by country: Poland*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020f). *Youth guarantee country by country: Germany*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020g). *Youth guarantee country by country: Czechia*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020h). *Youth guarantee country by country: Slovakia*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020i). *Youth guarantee country by country: Hungary*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020j). *Youth guarantee country by country: Romania*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020k). *Youth guarantee country by country: Bulgaria*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020l). *Youth guarantee country by country: Greece*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020m). *Youth guarantee country by country: Netherlands*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020n). *Youth guarantee country by country: Luxembourg*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020o). *Youth guarantee country by country: Ireland*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020p). *Youth guarantee country by country: Portugal*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020q). *Youth guarantee country by country: Spain*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020r). *Youth guarantee country by country: France*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020s). *Youth guarantee country by country: Belgium*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020t). *Youth guarantee country by country: Italy*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020u). *Youth guarantee country by country: Croatia*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020v). *Youth guarantee country by country: Slovenia*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020w). *Youth guarantee country by country: Austria*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020x). *Youth guarantee country by country: Finland*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020y). *Youth guarantee country by country: Denmark*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

European Commission. (2020z). *Youth guarantee country by country: Malta*. Employment, Social Affairs & Inclusion.

Everington, D., Feng, Z., Ralston, K, & Dibben, C. (2019). Risk factors for young people not in education, employment or training (NEET) using the Scottish longitudinal study. *International Journal of Population Data Science*, 4:3:138. https://doi.org/10.23889/ijpds.v4i3.1302.

FAO (2018). Food security: concepts and measurement. Retrieved from http://www.fao.org/docrep/005/y4671e/y4671e06.htm.

Feng, Z., Ralston, K., Everington, D., & Dibben, C. (2018). Long term health effects of NEET experiences: evidence from Scotland. *Journal of Epidemiology and Community Health*, *72*(Suppl 1), A65 LP-A66. https://doi.org/10.1136/jech-2018-SSMabstracts.136.

Finlay, I., Sheridan, M., McKay, J., & Nudzor, H. (2010). Young people on the margins: In need of more choices and more chances in twenty-first century scotland. *British Educational Research Journal*, *36*(5), 851–867. https://doi.org/10.1080/01411920903168532.

Fişek, A. G. (2009). Bir danışıklı döğüş: Beyin göçü. *Eğitime Bakış*, *5*(13), 35–37.

Flisi, S., Goglio, V., Meroni, E. C., & Vera-Toscano, E. (2015). School-to-work transition of young individuals: what can the ELET and NEET indicators tell us?. Luxembourg: Publications Office of the European Union, EUR-Scientific and Technical Research Reports.

Foti, A. (2017). *General theory of the precariat*. Amsterdam: Institute of Network Cultures.

Franzosi, C. (2015). *Being NEET. Neither in education nor in employment. First results from a sociological survey*, ISFOL, giugno 2014. Isfol OA.

Frog Hollow Neighbourhood House, City of Vancouver, & University of British Columbia. The Frames Film Program. Retrieved from https://www.framesfilmprogram.com/.

Furlong, A. (2006). Not a very NEET solution: Representing problematic labour market transitions among early school-leavers. *Work, Employment and Society*, *20*(3), 553–569. https://doi.org/10.1177/0950017006067001.

Furlong, A. (2007). The zone of precarity and discourses of vulnerability: NEET in the UK. *Journal of Social Sciences and Humanities*, *381*, 101–121.

Gangl, Markus. (2006). Scar effects of unemployment: An Assessment of Institutional Complementarities. *American Sociological Review*, *71*(6), 986-1013.

Genç Hayat Vakfı. (2017). *Sessiz ve görünmeyen gençler araştırması projesi raporu: Okumayan ve çalışmayan gençliğin durumu ve çözüm önerileri*. İstanbul: Genç Hayat Yayınları.

Genda, Y. (2007). Jobless youths and the NEET problem in Japan. *Social Science Japan Journal*, *10*(1), 23–40. https://doi.org/10.1093/ssjj/jym029.

Gibson, J., & Mckenzie, D. (2012). The economic consequences of 'Brain Drain' of the best and brightest : Microeconomic evidence from five countries. *Economic Journal*, *122*, 339–375. https://doi.org/10.1111/j.1468-0297.2012.02498.x.

Giddens, A. (2009). *Sociology* (6nd ed.). Cambridge: Polity Press.

Giddens, A. (2012). *Sosyoloji*. İstanbul: Kırmızı Yayınları.

Godfrey, C., Hutton, S., Bradshaw, J., Coles, B., Craig, G., & Johnson, J. (2002). *Estimating the cost of being "Not in education, employment or training" at age 16-18*. http://dera.ioe.ac.uk/4619/1/RR347.pdf.

Goldman-Mellor, S., Caspi, A., Arseneault, L., Ajala, N., Ambler, A., Danese, A., … Moffitt, T. E. (2016). Committed to work but vulnerable: self-perceptions and mental health in NEET 18-year olds from a contemporary British cohort. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, *57*(2), 196–203. https://doi.org/10.1111/jcpp.12459.

Gökbayrak, Ş. (2010). Türkiye'de sosyal güvenliğin dönüşümü. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, *(2),* 141-162.

Göregenli, M. (2012). Temel kavramlar: Önyargı, kalıpyargı ve ayrımcılık. K. Çayır & M. Ayan Ceyhan (Ed.), *Ayrımcılık çok boyutlu yaklaşımlar kitabı* içinde (s. 17–28). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Gutiérrez-García, R. A., Benjet, C., Borges, G., Méndez Ríos, E., & Medina-Mora, M. E. (2018). Emerging adults not in education, employment or training (NEET): Socio-demographic characteristics, mental health and reasons for being NEET. *BMC Public Health, 18(1).*10.1186/s12889-018-6103-4.

Gün, S. (2017). Aktif işgücü piyasası politikaları bağlamında yerleşik emek rejiminin dönüşümü (Sahadan notlar). *Çalışma İlişkileri Dergisi*, *8*(1), 62-77.

Gündoğan, N. (1999). Genç işsizliği ve Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde uygulanan genç istihdam politikaları. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, *54*(1), 63-79.

Habitat Kalkınma ve Yönetişim Derneği (2013). Gençlik istihdam edilebilirliği: Türkiye'de işverenler ve dezavantajlı gençleri buluşturmak. *Uluslararası Genç Liderler Akademisi Projesi,* 6-36.

Hair, E. C., Moore, K. A., Ling, T. J., McPhee-Baker, C., & Brown, B. V. (2009). *Youth who are "disconnected" and those who then reconnect: Assessing the influence of family, programs, peers and communities* (Research Brief No. 2009–37). Washington DC.

Hall, A.-M., Metcalfe, H., & Irving, P. (2015). *PES practices for the outreach and activation of NEETs*. Brussels.

Halsall, A., Hollingworth, S., & Mendick, H. (2005) *'Dropping out and drifting away': An investigation of factors affecting inner-city pupils' identities, aspirations and post-16 routes*. London: Institute for Policy Studies in Education (IPSE).

Ham, A., Maldonado, D., & Guzman-Gutierrez, C.S. (2020). *Recent trends in the youth labor market in Colombia: Diagnosis and policy challenges*. Working papers 32, Red Investigadores de Economía, 1-50.

Harun M. S., Ali, N.M., & Khan, L.N.M, (2020), The determinants of Malaysian's youth not in employment, education or training. 2020 Asia–Pacific Statistics Week, 15-19 June, Thailand.

Henderson, Joanna L. vd. (2017). Not in employment, education or training: mental health, substance use and disengagement in multi-sectoral sample of service-seeking Canadian youth. *Children and Youth Services Review*, (75), 138-145. https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2017.02.024.

Hillman, K., & McMillan, J. (2005). Life satisfaction of young Australians: Relationships between further education, training and employment and general and career satisfaction. *LSAY Research Reports*, 47.

Hultman B, & Hemlin S. (2008). Self-rated quality of life among the young unemployed and the young in work in Northern Sweden. *Work*, 30(4), 461-72.

ILO. (2015). What does NEETs mean and why is the concept so easily misinterpreted? *Technical Brief* , No.1.

ILO. (2013a). *Decent work indicators: guidelines for producers and users of statistical and legal framework indicators*. Geneva.

ILO. (2013b). *Youth labour market analysis: A training package on youth labour market information*. Geneva: International Labour Office, Employment Policy Department.

Inui, A. (2005). Why freeter and NEET are misunderstood: Recognizing the new precarious conditions of Japanese youth. *Social Work & Society, 3*(2), 244-251.

Istance, D., Rees, G. & Williamson. H. (1994). *Young people not in education, training or employment in South Glamorgan*. Cardiff: South Glamorgan Training and Enterprise Council.

Iyer, S., Mustafa, S., Gariépy, G., Shah, J., Joober, R., Lepage, M., & Malla, A. (2018). A NEET distinction: Youths not in employment, education or training follow different pathways to illness and care in psychosis. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, *53*(12), 1401–1411. https://doi.org/10.1007/s00127-018-1565-3.

İçli, G. (2001). Eğitim, istihdam ve teknoloji. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 65-71.

Jianu, I. (2019). The effect of young people not in employment, education or training, on poverty rate in European Union. *Journal of Eastern Europe Research in Business and Economics,* 1-14.

Kalleberg, A.L. (2009). Precarious work, insecure workers: employment relations in transition. *American Sociological Review, 74*(1), 1-22. https://doi.org/10.1177/000312240907400101

Kapar, R. (2006). Aktif işgücü piyasası politikaları. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, *55*(1), 341-371.

Karataşoğlu, S. ve İslamoğlu, E. (2016). Gelir seviyesi ile sosyal dışlanma ilişkisi üzerine bir araştırma. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, *7*(1), 12–41.

Karyda, M., & Jenkins, A. (2018). Disadvantaged neighbourhoods and young people not in education, employment or training at the ages of 18 to 19 in England. *Journal of Education and Work*, *31*(3), 307–319. https://doi.org/10.1080/13639080.2018.1475725

KEEP ON. Best teachers best students. Retrieved from http://keepon-project.eu/online-digital-database/resource/best-teachers-best-students/.

KEEP ON. Youth coaching. Retrieved from http://keepon-project.eu/online-digital-database/resource/youth-coaching/

Kessler, R. C., Berglund, P., Demler, O., Jin, R., Merikangas, K. R., & Walters, E. E. (2005). Lifetime prevalence and age-of-onset distributions of DSM-IV disorders in the National Comorbidity Survey Replication. *Archives of General Psychiatry*, *62*(6), 593-602. https://doi.org/10.1001/archpsyc.62.7.768

Kevelson, M. J. C., Marconi, G., Millett, C. M., & Zhelyazkova, N. (2020). *College educated yet disconnected: Exploring disconnection from education and employment in oecd countries, with a comparative focus on the U.S.* ETS Research Report Series. https://doi.org/10.1002/ets2.12305.

Kılıç, Y. (2014). Türkiye'de ne eğitimde ne istihdamda ne de yetiştirmede (NEİY) yer alan gençler. *Eğitim ve Bilim*, *39*(175), 121-135.

Kocakaya, M. E. (2015). *Avrupa Birliği katılım müzakere sürecinde Türkiye'nin istihdam stratejisi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kovess-Masfety, V., Leray, E., Denis, L., Husky, M., Pitrou, I., & Bodeau-Livinec, F. (2016). Mental health of college students and their non-college-attending peers: results from a large French cross-sectional survey. *BMC Psychology, 4*(1). https://doi.org/10.1186/s40359-016-0124-5

Köksel, B. (2016). Demografik fırsat penceresi'nden Türkiye'de istihdam ve işsizlik. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *9*(43), 2013–2022.

Köleoğlu, Y. (2019). *Yüksek eğitimli gençlerin işe alımında yetenek temelli karar destek sistemi önerisi.* (Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Kurt, Ş. (2006). İşsizliğin psiko-sosyal sonuçları ve Türkiye üzerine muhtemel etkileri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 0*(51), 357-379.

Kutsyuruba, B., Deluca, C., Godden, L., Hussain, A., Youmans, A., Stasel, R. S., … Nesbitt, H. (2019). *Needs of NEET youth : Pathways to positive outcomes*. Ontario: Social Program Evaluation Group.

Lee, J. O., Hill, K. G., Hartigan, L. A., Boden, J. M., Guttmannova, K., Kosterman, R., … Catalano, R. F. (2015). Unemployment and substance use problems among young adults: Does childhood low socioeconomic status exacerbate the effect? *Social Science & Medicine,* 143, 36–44. doi: 10.1016/j.socscimed.2015.08.016.

Links 2 Work. About. Retrieved from http://links2work.co.uk/about/.

Lonsdale, M., Wilkinson, J., Armstrong, S., McClay, D., Clerke, S., Cook, J., … Bramich, M. (2011). *Evaluation of the Sporting Chance Program*. Retrieved from https://research.acer.edu.au/policy_analysis_misc/14.

Loughlin, C., & Barling, J. (2001). Young workers' work values, attitudes, and behaviours. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, *74*(4), 543-558. https://doi.org/10.1348/096317901167514

Lowell, B. L., & Findlay, A. (2001). *Migration of highly skilled persons from developing countries: Impact and policy responses.* (International Migration Papers No. 44).

Lüküslü, D. (2008). Günümüz Türkiye gençliği: Ne kayıp bir kuşak ne de ülkenin aydınlık geleceği. N. Yentürk, Y. Kurtaran ve G. Nemutlu (Ed.), *Türkiye'de Gençlik Çalışması ve Politikaları kitabı* içinde (s. 287-297). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Maguire, S. (2015). NEET, unemployed, inactive or unknown–why does it matter? *Educational Research*, *57*(2), 121-132.

Maguire, Sue & Rennison, Jo. (2005). Two years on: The destinations of young people who are not in education, employment or training at 16. *Journal of Youth Studies*, *8*(2), 187-201. doi: 10.1080/13676260500149287.

Maloney, T. (2004). Isolating the scarring effects associated with the economic inactivity of youth in New Zealand: Evidence from the Christchurch health and development study. *Report to the Labour Market Policy Group New Zealand Department of Labour, Oakland*.

Man, F. (2019). *İnsan çalışma ve toplum çalışma sosyolojisine giriş*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.

Marshall, G. (2005). *Sosyoloji sözlüğü* (2. bs). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Marshall, G., & Scott, J. (2009). *A dictionary of sociology* (3th ed.). New York: Oxford University Press.

Mascherini, M. (2017). Good practices in dealing with young people who are NEETs: Policy responses at european level. Retrieved from http://www.pass.va/content/scienzesociali/en/publications/acta/participatorysociety/mascherini.html.

Matysiak, A., Sobotka, T., & Vignoli, D. (2020). The great recession and fertility in Europe: A sub-national analysis. *European Journal of Population*, *37*(1), 29–64. https://doi.org/10.1007/s10680-020-09556-y.

Mendolia, S., & Walker, I. (2014). *Do NEETs need grit?* (No. 8740). IZA Discussion Paper.

Metis Employment and Training. Youth programs. Retrieved from http://www.mmfemployment.ca/youth.php.

Milligan, K., Moretti, E., & Oreopoulos, P. (2004). Does education improve citizenship? Evidence from the United States and the United Kingdom. *Journal of Public Economics*, *88*(9-10), 1667–1695. doi: 10.1016/j.jpubeco.2003.10.005.

Mroz, T. A., & Savage, T. H. (2006). The long-term effects of youth unemployment. *Journal of Human Resources*, *41*(2), 259–293. https://doi.org/10.3368/jhr.xli.2.259.

MTC Australia. Opportunity hub for Aboriginal & Torres Strait Islander students. Retrieved from https://www.mtcaustralia.com.au/youth-community/opportunity-hub/.

Murat, S. (1996). Gelişmekte olan ülkelerde gençlerin sosyo-demografik, istihdam ve eğitim özellikleri. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 46, 317-340.

Murat, S., & Şahin, L. (2011). Nedenleri ve sonuçları bakımından gençler arasında yaygınlaşan işsizlik. *Sosyoloji Konferansları* (44), 1-48.

National Center for Education Statistics. (2007). *The condition of education*. Washington, DC: U.S. Government Printing Office.

Nelson, J., & O'Donnell, L. (2012). *Approaches to supporting young people not in education, employment or training: A review*. Slough: National Foundation for Educational Research.

Neumark, D., & Wascher, W. (2004). Minimum wages, labor market ınstitutions, and youth employment: A cross-national analysis. *Industrial and Labor Relations Review*, *57*(2), 223. https://doi:10.2307/4126618.

Niknami, S., Schroder, L., & Wadensjo, E. (2019). Ethnic minority youths in the labour markets in Denmark, Finland, Norway and Sweden. *Dıscussıon Paper Serıes*, No. 12274.

Noh, H., & Lee, B. J. (2017). Risk factors of NEET (not in employment, education or training) in South Korea: An empirical study using panel data. *Asia Pacific Journal of Social Work and Development, 27*(1), 28–38. doi:10.1080/02185385.2017.1289860.

Nordenmark, Mikael et al. (2015). Self-rated health among young Europeans not in employment, education or training- with a focus on the conventionally unemployed and the disengaged. *Society, Health & Vulnerability*, *6*(1), 1-17, https://doi.org/10.3402/vgi.v6.25824.

NSW Government. Infrastructure Skills Legacy Program. Retrieved from https://www.business.nsw.gov.au/__data/assets/pdf_file/0005/249206/Infrastructure-Skills-Legacy-Program.pdf.

O'Dea, B., Glozier, N., Purcell, R., McGorry, P. D., Scott, J., Feilds, K.-L., … Hickie, I. B. (2014). A cross-sectional exploration of the clinical characteristics of disengaged (NEET) young people in primary mental healthcare. *BMJ Open, 4*(12), e006378. doi:10.1136/bmjopen-2014-006378.

O'Higgins, N. (2017). *Rising to the youth employment challenge: Rising to the youth employment challenge.*, Geneva: International Labour Office.

OECD. (2008). The brain drain and negative social effects: When is the home country hurt? *Policy Coherence for Development 2007: Migration and Developing Countries,* OECD Publishing.

OECD. (2015). *Education at a glance ınterim report: Update of employment and educational attainment ındicators*. Paris.

OECD. (2016). *Society at a glance 2016: OECD social indicators*, Paris: OECD Publishing. http://dx.doi.org/10.1787/9789264261488-en.

OECD. (2019). *Society at a glance 2019: OECD social indıcators.* Paris.

OECD. (t.y.). Youth unemployment rate. Retrieved from https://data.oecd.org/unemp/youth-unemployment-rate.htm.

Ogresta, J., Rezo, I., Kožljan, P., Paré, M. H., & Ajduković, M. (2020). Why do we drop out? Typology of dropping out of high school. *Youth & Society*, 1-21. doi:10.1177/0044118X20918435.

Open Door Group. Kamloops: Jobs in demand. Retrieved from http://www.opendoorgroup.org/programs/jid/kamloopsyouth/.

OXFAM (2016). *Youth and inequality: Time to support youth as agents of their own future*. Oxfam Briefing Paper.

Özdemir, C. (2019). Türkiye'de demografik fırsat penceresi ve eğitimin yaygınlaşmasının sosyoekonomik etkileri. *Nüfusbilim Dergisi*, *41*(1), 7-25.

Özer, U. ve Topal, M. (2017). Genç işsizliği, suç, göç, intihar ve boşanma düzeyleri ile ilişkili midir? Türkiye'den ampirik bir kanıt. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6*(5), 50-63.

Pacheco, G., & Dye, J. (2013). Estimating the cost of youth disengagement in New Zealand. *New Zealand Journal of Employment Relations, 38*(2), 47-63.

Pacheco, G., & Van Der Westhuizen, D. W. (2016). *Y-NEET empirical evidence for New Zealand*. Vodafone New Zealand Foundation.

Palmer, C., Clancy, S., Hazledine, R., Atkin, J., & Qu, R. (2020). Maslow, Meaning and Data: Applying interdisciplinary approaches to evaluating a personalised youth employment programme. 1-25. doi: https://doi.org/10.31235/osf.io/rjgdu

Pattinasarany, I. R. I. (2019). Not in employment, education or training (NEET) Among the youth in Indonesia: The effects of social activities, access to ınformation, and language skills on NEET youth. *MASYARAKAT: Jurnal Sosiologi, 24(1)*. doi:10.7454/mjs. v24i1.10308.

Pemberton, S. (2008). Tackling the NEET generation and the ability of policy to generate a "NEET" solution—evidence from the UK. *Environment and Planning C: Government and Policy, 26*(1)*,* 243–259. doi:10.1068/c0654.

PLEA Community Services. (2020*). Onyx Vancouver Coastal Annual Program Report 2019-20.* Retrieved from https://www.plea.ca/wp-content/uploads/2020/05/2019-2020-Onyx-Annual-Program-Report-2.pdf.

Powdthavee, N., & Vignoles, A. (2009). The socioeconomic gap in university dropouts. *The B. E. Journal of Economic Analysis & Policy*, *9*(1), 1-36. doi: 10.2202/1935-1682.2051.

Powers, D. A. (1994). Transitions into idleness among white, black, and Hispanic youth: Some determinants and policy implications of weak labor force attachment. *Sociological Perspectives*, *37*(2), 183-201.

Prince's Trust. (2007). *The cost of exclusion: Counting the cost of youth disadvantage in the UK*, London: Prince's Trust.

Public Health England/UCL Institute of Health Equity. (2014). Local action on health inequalities: Reducing the number of young people not in employment, education or training. *Health Equity Evidence Review 3*.

Quarina, Q. (2017). An analysis of the determinants and scarring effects of economic inactivity and unemployment in the UK. (PhD thesis).

Quintano, C., Mazzocchi, P., & Rocca, A. (2018). The determinants of Italian NEETs and the effects of the economic crisis. *Genus, 74*(1). doi:10.1186/s41118-018-0031-0.

Ramos, R. (2017). *Migration aspirations among NEETs in selected MENA countries* (Discussion Paper Series No. 11146). IZA Discussion Papers.

Ranzani, M. & Rosati, F. (2013). *The NEET trap: A dynamic analysis for Mexico.* Understanding Children's Work (UCW) Project.

Reiter, H., & Schlimbach, T. (2015). NEET in disguise? Rival narratives in troubled youth transitions. *Educational Research*, *57*(2), 133-150.

Rendón, M. G. (2014). Drop out and "disconnected" young adults: Examining the impact of neighborhood and school contexts. *The Urban Review*, *46*(2), 169–196. https://doi.org/10.1007/s11256-013-0251-8.

Rennison, J., Maguire, S., Middleton, & Ashworth, K. (2005). *Young people not in education, employment or training: Evidence from the education maintenance allowance pilots database* (Research Report No 628). Centre for Research in Social Policy (CRSP).

Riddell, R. C. (2010). Poverty, disability and aid: International development cooperation. T. Barron & J. M. Ncube (Eds.), *Poverty and Disability* (p. 26–110). London: Leonard Cheshire Disability UCL.

Robertson, P. J. (2019). The casualties of transition: The health impact of NEET status and some approaches to managing it. *British Journal of Guidance and Counselling*, *47*(3), 390–402. https://doi.org/10.1080/03069885.2018.1455168.

Robson, K. (2008). *Becoming NEET in Europe: A comparison of predictors and later-life outcomes*. Paper presented at the Global Network on Inequality Mini-Conference, New York.

Ruesga-Benito, S., González-Laxe, F., & Picatoste, X. (2018). Sustainable development, poverty, and risk of exclusion for young people in the European Union: The case of NEETs. *Sustainability, 10(12), 4708.* doi:10.3390/su10124708.

Salford Foundation. College support. Retrieved from https://www.salfordfoundation.org.uk/services/young-people/college-support/

SALTO-YOUTH Inclusion Resource Centre. (2015). Different youth work approaches for different NEET situations. Retrieved from https://www.salto-youth.net/rc/inclusion/inclusionpublications/ontrack/

Salvà-Mut, F., Tugores-Ques, M., & Quintana-Murci, E. (2017). NEETs in Spain: An analysis in a context of economic crisis. *International Journal of Lifelong Education*, *37*(2), 168–183. https://doi.org/10.1080/02601370.2017.1382016.

Samoilenko, A. & Carter, K. (2015). Economic outcomes of youth not in education, employment or training (NEET). *New Zealand Treasury Working Paper*, *15*(1).

Scott, J., Fowler, D., McGorry, P., Birchwood, M., Killackey, E., Christensen, H., … Hickie, I. (2013). Adolescents and young adults who are not in employment, education, or training: Their problems are more than economic. *BMJ (Online)*, 347(7925), 17–19. https://doi.org/10.1136/bmj.f5270.

Selek Öz, C., Karagöz, S. (2015). Avrupa 2020 hedeflerinin Avrupa İstihdam Stratejisi çerçevesinde değerlendirilmesi. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, (1), 99-122.

Selim, R., Günçavdı, Ö., & Bayar, A. A. (2014). *Türkiye'de bireysel gelir dağılımı eşitsizlikleri: Fonksiyonel gelir kaynakları ve bölgesel eşitsizlikler*. İstanbul: TÜSİAD.

Serracant, P. (2014). A brute indicator for a NEET case: Genesis and evolution of a problematic concept and results from an alternative indicator. *Social Indicators Research*, *117*(2), 401–419. doi:10.1007/s11205-013-0352-5.

Sierra, C. Jose David, Colin H-L., Mark MK., Simon H., & Max P. (2018). *Towards a better understanding of NEET youth in Ontario: Findings from the "Made in Ontario" NEET youth research initiative*. Toronto, ON: Ontario Ministry of Children, Community and Social Services.

Silver, H. (2007). *The process of social exclusion: The dynamics of an evolving concept* (CPRC Working Paper No. 95). Rhode Island.

Snape, E., & Redman, T. (2003). Too old or too young? The impact of perceived age discrimination. *Human Resource Management Journal, 13*(1), 78–89. doi:10.1111/j.1748-8583.2003.tb00085.x.

Social Exclusion Unit. (1999). *Bridging the gap: New opportunities for 16-18 year olds not in education, employment or training*. London: Stationery Office.

Socialprotection.org. Higher secondary stipend programme. Retrieved from https://socialprotection.org/discover/programmes/higher-secondary-stipend-programme-hssp

Solak, Ç., & Teközel, M. (2019). Sosyal dışlanma olgusu üzerine genel bir inceleme. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *17*(4), 293–315.

Sozial Ministerium. (2014). *Youth and work in Austria*. Federal Ministry of Labour, Social Affairs and Consumer Protection. Vienna.

Standing, G. (2017). *Prekarya: Yeni tehlikeli sınıf*, (Çev. Ergin Bulut), (4. bs), İstanbul: İletişim Yayınları.

Statistics New Zealand. (2011). *Introducing the youth not in employment, education, or training indicator*. Wellington: Statistics New Zealand, 1-17.

STAY IN. Home. Retrieved from https://www.stayin-project.eu/index.html.

Strelitz, J. (2003). Tackling disadvantage: Education. D. Darton & J. Strelitz (Eds.), *Tackling UK Poverty and Disadvantage in The Twenty-first Century: An Exploration of The Issues* (p. 57–75). York: Joseph Rowntree Foundation.

SUCCESS. Chance to choose. Retrieved from https://successbc.ca/c2c/.

Susanlı, Z. B. (2016). Understanding the NEET in Turkey, *Eurasian Journal of Economics and Finance*, *4*(2), 42-57. doi: 10.15604/ejef.2016.04.02.004.

Şahin, L. (2010). *Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde Türkiye'de genç işsizlik sorunu*. (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Şen, Mustafa (2016). Aktif işgücü piyasası politikaları kapsamında Türkiye'de mesleki eğitim kurslarının analizi. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, *2*(1), 67-89.

Şimşek, H. (2011). Lise öğrencilerinde okulu bırakma eğilimi ve nedenleri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, *1*(2), 27-47.

Tamesberger, D., & Bacher, J. (2014). NEET youth in Austria: A typology including socio-demography, labour market behaviour and permanence. *Journal of Youth Studies, 17*(9), 1239–1259. doi:10.1080/13676261.2014.901492.

Taylı, A. (2008). Eğitim sisteminde önemli bir sorun: Okulu bırakma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. *3*(30), 89-101.

Threshold School of Building. Ready to work youth program. Retrieved from http://www.tsob.ca/ready-to-work-youth-program/.

Traub, E. R. (1994). *Reliability for the social sciences: Theory and applications, measurement methods for the social sciences*. London: Sage Publications.

TÜİK 2020 Nüfus İstatistikleri.

UNDP. (2012). *African economic outlook 2012, special theme: Promoting youth employment*. African Development Bank, Organisation for Economic Co-operation and Development, United Nations Development Programme, United Nations Economic Commission for Africa.

UNESCO. (2018). *World youth report: Youth and the 2030 agenda for sustainable development*. New York: United Nations.

UNESCO. (2020). *World youth report: Youth social entrepreneurship and the 2030 agenda*. New York: United Nations.

Vancea, M., & Utzet, M. (2018). School-to-work transition: the case of Spanish NEETs. *Journal of Youth Studies, 21*(7), 869–887. doi:10.1080/13676261.2017.1421313.

WHO. (2012). *The World Health Organization quality of life (WHOQOL)*. WHO/HIS/HSI Rev.2012.03.

WHO. (2018). *Engaging young people for health and the world health sustainable development*. Geneva: World Health Organization.

Wickremeratne, N., & Dunusinghe, P. (2018). Youth not in education, employment and training (NEET) in Sri Lanka. *Advances in Economics and Business*, *6*(5), 339-352.

Wiegand, A. & Sussell, J. (2016). *Evaluation of the re-integration of ex-offenders (RExO) program*. Final impact reports.

Wong, M. (2016). *The characteristics of youth not in education, employment or training (NEET) in Australia and Japan*. Japan Institute for Labour Policy and Training, Tokyo.

Wyn, J., & White, R. (1997). *Rethinking youth*. Crows Nest NSW: Allen & Unwin Pty.

Yang, Y. (2020). China's youth in NEET (Not in education, employment, or training): Evidence from a national survey. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science, 688*(1), 171–189. doi:10.1177/0002716220909807.

Yıldız, E. (2016). Eğitimde ve istihdamda yer almayan gençler (NEET): Avrupa Birliği Gençlik Garanti Programı ve Türkiye için öneriler. (Uzmanlık Tezi). Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Ankara.

YMCA of Nothern Alberta. Bridging the gap. Retrieved from https://northernalberta.ymca.ca/ymca-services/Community-and-Housing/Employment-Services/Bridging-the-Gap.

Youth Employment Services. Lighthouse project. Retrieved from https://www.yes.on.ca/lighthouse/.

Youth Employment Services. Youth collaboration. Retrieved from https://www.yes.on.ca/youth-collab/.

Youth Guarantee Programme (2013). *Census on youths NEET: Report on findings operational programme II – cohesion policy 2007-2013 empowering people for more jobs and a better quality of life*, ESF3.231.

Yüksel Arabacı, R. (2013). Gelir ve yoksulluk. Tokol, A. ve Alper, Y. (Ed.), *Sosyal Politika kitabı* içinde (s. 171–196). Bursa: Dora Yayınları.

YWCA. YWCA accelerate. Retrieved from https://ywcavan.org/accelerate.

YWCA. YWCA gear Up. Retrieved from https://ywcavan.org/gear-up.

Zaim, S. (1992). *Çalışma ekonomisi* (10. bs.). İstanbul: Filiz Kitabevi.

Zencirkıran M. (2019). *Türkiye'nin toplumsal yapısı*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Zhang, G., Zhou, S., Xia, X., Yüksel, S., Baş, H., & Dincer, H. (2020). Strategic mapping of youth unemployment with interval-valued intuitionistic hesitant fuzzy DEMATEL based on 2-tuple linguistic values. *IEEE Access*, 8, 25706-25721.

Zuccotti, V.C., & O'Reilly, J. (2019). Ethnicity, gender and household effects on becoming NEET: An intersectional analysis. *Work, Employment and Society, 33*(3), 351–373.